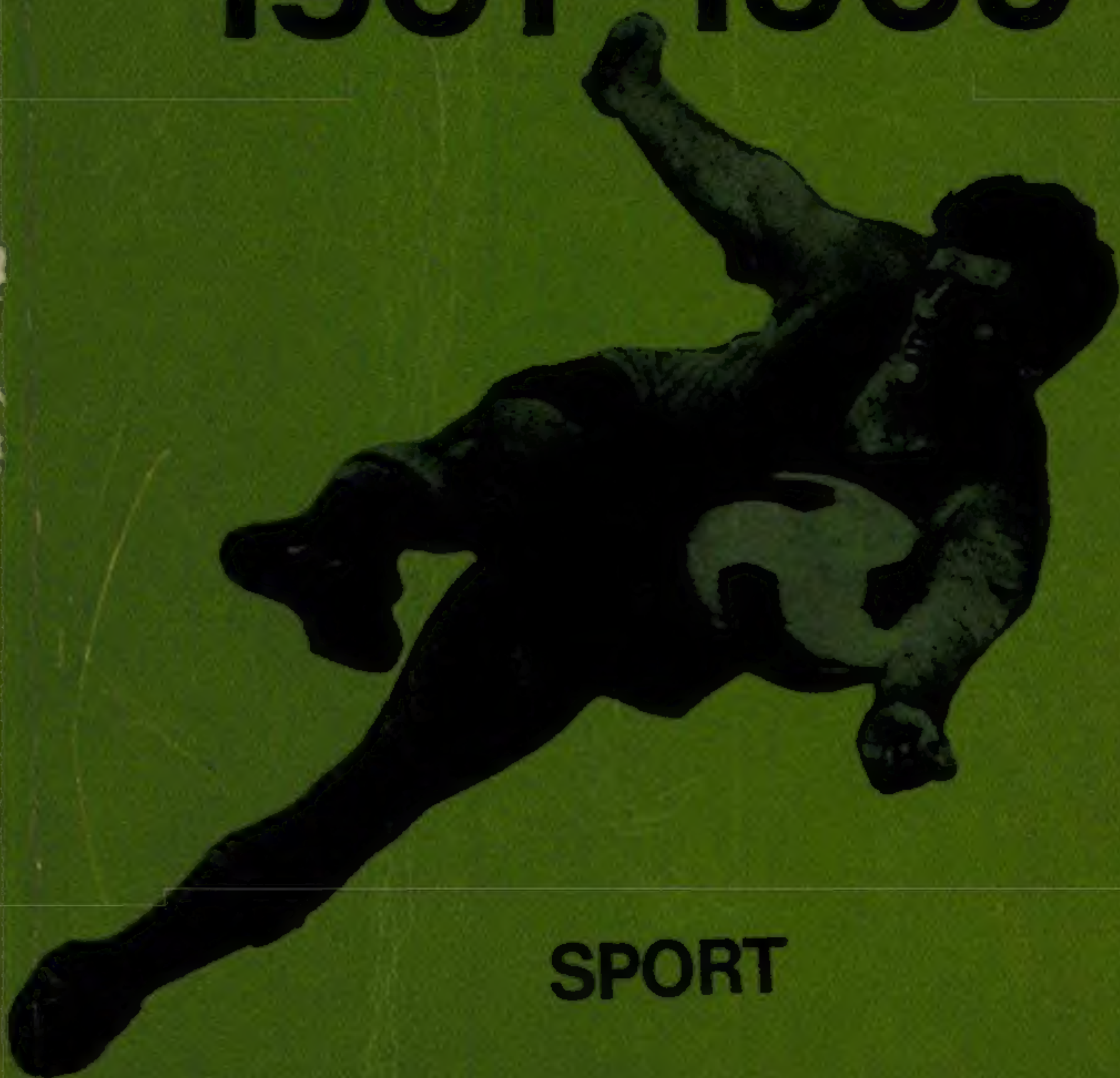

Hoppe László

**Labdarúgó-
bajnokságaink
1901–1969**

SPORT

HOPPE LÁSZLÓ

labdarúgó-
bajnokságaink
1901–1969

SPORT · BUDAPEST, 1970

Az anyag összeállításában
közreműködött :

HOPPE PÁL

REJTŐ LÁSZLÓ

Fedélterv :

KEMÉNY ZOLTÁN

© Hoppe László, 1970

A kiadásért felel : Dr. Marczali László igazgató

Felelős szerkesztő : Vitár Róbert

Műszaki vezető : Dömény Lajos

Műszaki szerkesztő : Meskó Gyula

Terjedelem : 23,25 (A/5) iv

Példányszám : 13 100

SP 55 020 — f — 7071

69.2722 Egyetemi Nyomda, Budapest.

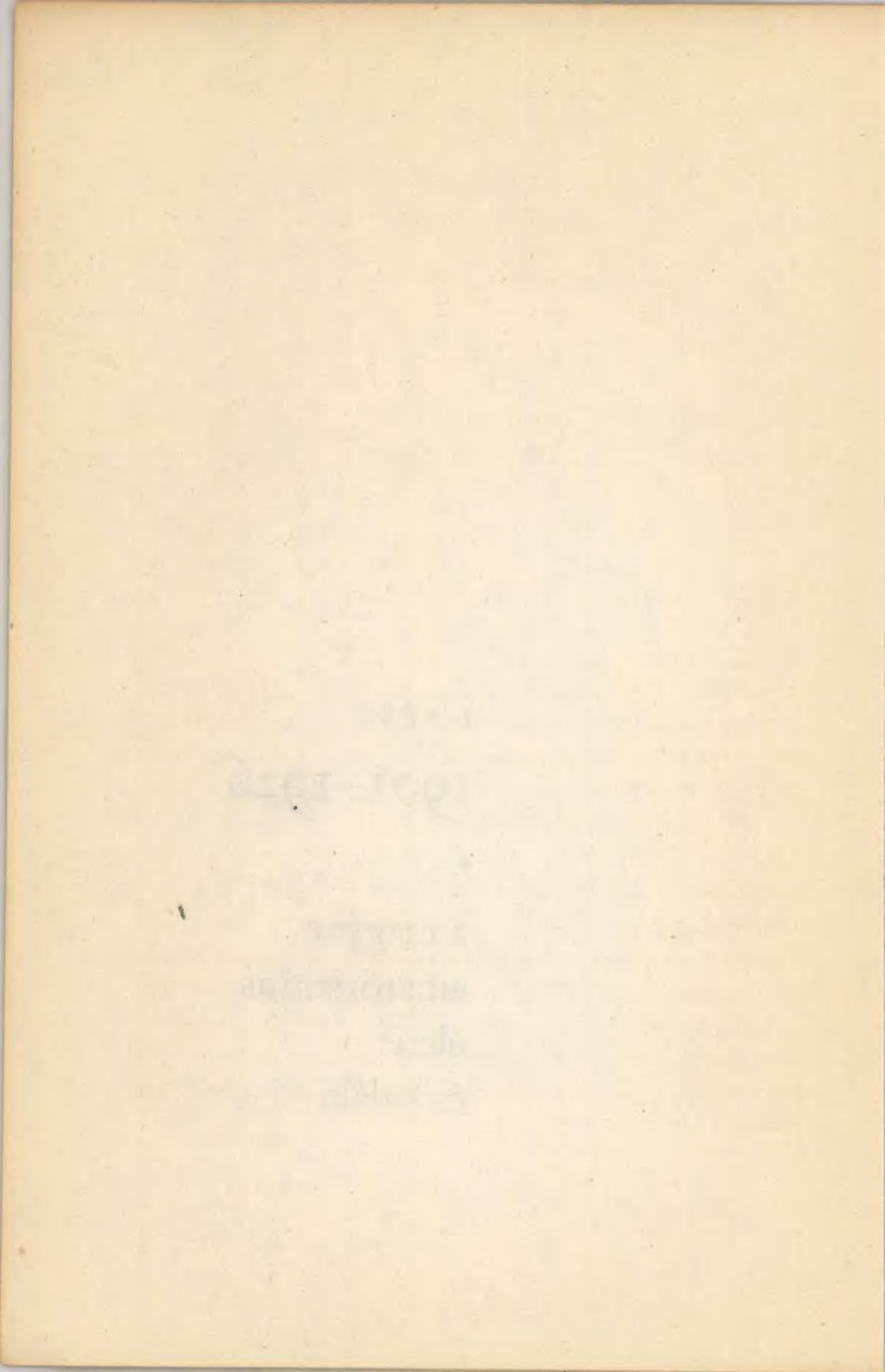
Felelős vezető : Janka Gyula igazgató

I. RÉSZ

1901–1926

•

a magyar
amatőrizmus
élete
és halála

bevezetés

Amikor — 1900 decemberében, majd 1901 januárjában — összeültek az ősi egyesületek futball-megszállottai, hogy tömörüljenek, rendezzék soraikat, szövetséget alkítsanak, valaki feltette a kérdést:

— És mi lesz az első teendők?

Mintha vezényszóra dörrent volna a válasz:

Kiírjuk a magyar bajnokságot!

A labdarúgás játékszabályait még alig-alig ismerték, játékvezetők képzése eszébe sem jutott senkinek, játékosok igazolására, nyilvántartására senki sem gondolt, a felszerelések hiányosságaival senki sem törődött, az eddig már szép számban lejátszott barátságos és nemzetközi mérkőzések gyermekbetegségei senkit sem riasztottak vissza.

Bajnokságnak lenni kell! Bajnokság nélkül nincs fejlődés!

Bajnokság! Bajnok!

Ki büszkélkedhet azzal, hogy ő honosította meg Magyarországon a labdarúgást? Nem egy vagy két személy, hanem a törvényszerűség, a társadalmi fejlődés verhetné elsősorban dicsekvőn a mellét, ha volna neki. Mert a polgárosodó társadalom, a nagy városok kialakulása, a városi falak közé szorult gyerek kirobbanó mozgásvágya jelentette azt a már megmunkált talajt, amelybe csak bele kellett vetni a magot, hogy kihajtszon, kivirágozzék a magyar sport, s benne a labdarúgás és a nyomában megannyi játék. Játék, játék, végre — katonai rendgyakorlatokba fulladó torna, párbajra nevelő vívás helyett. Játék, csapatjáték, amelyben nemcsak a játékosztön, hanem a baráti érzés, az összetartozás érzete, az egymásratalálás öröme, a társas, kollektív munkában az egyéni teljesítmény fontosságának tudata is érvényesülhet, a baráti együttérzés is felszínre juthat, sőt kitombolhatja magát.

Elindult hát a magyar futball egyszerre a polgárosodás gyermekeként, mégpedig a polgári jellegen kívül (ezt a BTC képviselte) munkás-vonatkozásban is (e téren a Törekvés ragadta magához a kezdeményezést).

A burzsoá állam először közönyösen, értetlenül, lenézően, majd, mikor divattá vált, féltékenyen nézte, óvatosan közeledett hozzá. Végül, amikor tömegmozgalmi jeleget kezdett ölteni, ellenségesen fordult feléje. Mikor

pedig látta, hogy sehogy sem bír vele, a maga hasznára igyekezett fordítani. Kisajátítani igyekezett, s közben üzletei eszközévé próbálta formálni. A fasiszta rendszer az ágyutöltelék-nevelés eszközét fedezte fel benne, s a kirakat-sport mellé megteremtette a levente-sportot, a levente-futballt. A maga képére, hasonlóságára — és főleg kiszolgálójává, hasznot hozó kellékévé igyekezett a sport, a labdarúgás révén átformálni, átgyúrni a fiatalságot. Míg csak a szocializmus az emberrénevelés, a népek közötti megértés, a béke fegyverévé és egyben a dolgozók pihentető szórakozásává nem emelte. No, de ez már évtizedek folyománya, egyelőre ott tartunk, hogy a virtuskodási vágy, a játékos ösztön az angol rúgósdiban kiélési lehetőséghez jutott. Megragadta.

Az első feladat tehát a bajnokság kiírása

Az MLSZ 1901. január 19-én megtartott alakuló közgyűlésén megválasztott tanács február 4-én már be is osztotta a bajnokságra jelentkező egyesületeket — eddigi hazai barátságos és nemzetközi eredményeik alapján — két osztályba.

I. osztály:

BTC (Budapesti Torna Club)

MFC (Műegyetemi Football Club, a későbbi MAFC)

MUE (Magyar Úszó Egyesület)

FTC (Ferencvárosi Torna Club)

BSC (Budapesti Sport Club)

II. osztály:

33-as FC, MAC, BEAC, BAK, Rákosszentmihályi SPT, MFC (Magyar Football Club), Ganz-Wagongyári TLT és UFC (ez hamarosan egyesült egy másik újpesti kisegyesülettel és együtt beolvadtak a már 1885-ben megalakult tekintélyes tornázó és vívó egyesületbe, az UTE-ba, azaz az Újpesti Torna Egyesületbe).

Futballoztak már vidéken is! Pozsonyban, Törökbecsén, Szentendrén, Nagybecskerekén, Sároson, Eperjesen, Szabadkán, Verbászon, Halason, Baján, Palicson, Zentán, Aradon, Egerben, Komáromban, Szombathelyen, Siófokon, Sopronban . . . A vidéki egyesületek bekapcsolását azonban még nem tudta megoldani az újszülött szövetség. De amit kiírt, „Magyarország labdarúgó bajnoka” címéért folyt, Budapest színhellyel. (Ide számított az akkor még önálló község jellegű Rákosszentmihály, amely már 1899-ben építtetett magának sporttelepet, labdarúgó játéktérrel.)

az első
bajnokság —
100 százalékos BTC
siker

•

1901

Az új szövetség, hogy egy percet se késlekedjék, azonnali kezdéssel, tehát naptári év szerinti beosztásban kiírta a bajnokságot. (Tavasszal az első találkozások, ősszel a visszavágók.) Mai szemmel néhány furcsa határozatot hozott. Megengedte, hogy egy játékos két egyesületben is szerepelhessen, feltéve, hogy a két egyesület nem ugyanabban az osztályban játszik. Elő is fordult, hogy egy játékos délelőtt a II. osztályban vitte győzelemre ott szereplő egyesületét, délután pedig az I. osztályú egyesülete színeiben állt ki... (nem mondhatjuk, hogy „a gyepre”, — mert gyepes pálya nem volt)...

A viszonylagos enyhe telet kihasználva a csapatok hamar elkezdték heti egyszeri-kétszeri edzéseiket. Február 17-én pedig sor került az első bajnoki mérkőzésre Speidl Zoltán futóbajnok, sportíró, kiváló szakértőnk (egyéb-ként MÁV-tisztviselő) vezetésével. A BTC futballcsapata alakult meg annakidején elsőnek, s azóta is, 1896/97

óta kimagaslóan legjobb csapatunknak bizonyult. Az év- és bajnokságnytó mérkőzésre neki kellett kiállania a BSC zöldfekete csapata ellen. A pirosfehérek pillanatok alatt lerohanták a Lehel utcai együttest, Ray megszerezte a vezető gólt (1:0, félidő), majd Róka János (későbbi bankhivatalnok és mellékesen táncmester, nemrég még „Kaján” néven szereplő gimnazista) egymás után három gólt lőtt! Mesterhármas! Így lett 4:0. Bádonyi — Harsády, Luczius — Klebersberg, Ordódy, Skrabák I. — Cservenka, Buda, Róka, Ray, Minder összeállításban játszott a BTC.

Az első bajnoki mérkőzést hamarosan követte az első óvás. Március 3-án a BTC 5:2-re legyőzte a Műegyetemi FC (akkor MFC) csapatát. A pirosfeketék óvtak! Mégpedig azon a címen, hogy a BTC első gólját tévesen ítélte meg Horváth Ferenc játékvezető, mert a labda nem jutott túl a kapuvonalon. Horváth (az FTC és az MLSZ egyébként félkarú támasza) azt vallotta, hogy ő ugyan gólnak látta, de mivel távol állt a kaputól, elképzelhető, hogy tévedett. Más panaszt is emelt a Műegyetem, elsősorban azonban a gól körüli bizonytalanság alapján a szövetség megsemmisítette a mérkőzést és újrajátszást rendelt el. Erre azonban a BTC fellebbezett és a közgyűlés 26 szóval 2 ellenében megsemmisítette a tanács határozatát és az 5:2-es eredményt érvényre emelte. Ekkor ugyan még nem mondták ki azt, hogy ténymegállapítás tekintetében a játékvezető döntése megfellebbezhetetlen, lényegében véve azonban már rátértek erre az útra, s ezen járunk ma is.

Többi ellenfelét is legyőzte a tavaszi fordulóban a BTC és 3 ponttal vezetett a Műegyetem előtt, amikor az őszi évad megkezdése tekintetében az egyetemi csapatok vezetői szembekerültek az MLSZ-szel. Az egyetemiek ugyanis tiltakoztak az ellen, hogy már augusztus végén, illetve szeptember elején kötelesek bajnoki mérkőzésre kiállni. Csapataik zömében vidéki ifjakból állottak, ezek

nyárára mind hazamentek és az egyetemi előadások kezdetéig (szeptember közepe) nem is jöttek fel a fővárosba. Ezért kérték, hogy nekik csak szeptember 15-e után kelljen bajnokira kiállaniok. Mikor ehhez az MLSZ nem járult hozzá, előbb a Műegyetemi FC, majd a II. osztályban szereplő BEAC is visszalépett a bajnokságtól. Más okokból — játékoshiány és meg nem felelő felkészültség miatt visszalépett a II. osztályú Magyar FC, az MFC (a későbbi Főv.TKör) és a MAC is. Így a bajnokságot az első évben az I. osztályban mindössze négy, a másodikban öt egyesület játszotta le maradéktalanul. (A visszalépettek azonban megtarthatták pontjaikat, s az elmaradt mérkőzéseket az ellenfél javára írták.)

Bajnok: BTC	8	—	—	37: 5	16
2.: MUE	5	—	3	17:20	10
3.: FTC	3	1	4	20:28	7

4. Műegyetemi FC 5, 5. BSC 2 pont.

A legtöbb gólt Manno Miltiades lőtte: 17-et. Róka 7, Hajó, Buda és Ray 3—3, Minder 2, Harsády 1 góllal követte. Egy (Műegyetem elleni mérkőzésen) öngól esett.

A II. osztályban: 1. 33FC 26 pont, 2. Rákosszentmihály 23, 3. UTE 16, 4. BAK 15, 5. Ganz vagongyári Tisztviselők LE 10, 6. MAC 8, 7. BEAC 6, 8. Magyar FC 0 pont.

A BTC 7 mérkőzést játszott, a nyolcadik két pontját a Műegyetemi FC visszalépése folytán játék nélkül kapta meg. Csapata:

7-szer játszott: Buda István (ekkor 17 éves volt), Ordódy Béla (21), Skrabák István (19)

6-szor játszott: Bádonyi Gyula (19), Harsády József (24), Luczius Károly (26), Manno Miltiades (21), Minder Frigyes (21)

5-ször: Hajós-Guttmann Alfréd (23)

4-szer: Róka János (21), Ray Ferenc (24 éves)

Kívülük 3-szor: Klebersberg Géza, Wagner Rudolf,

2-szer: Fey Viktor, Cservenka Sándor, Rapos Béla, 1-szer: Stobbe II. Kálmán.

A legtöbbször szerepelt 11 játékos átlagos életkora 23,8 évet tett ki. Wagner bécsi fiú volt, odahaza a Cricketterben játszott, ha Pestre szólította hivatása (igen sűrűn és huzamosabb időre is), akkor a BTC-ben. Korán elhunyt. Emlékére alapította a két szövetség a Wagner serleget, amelyet időleges vándordíj alakjában az osztrák-magyar válogatott mérkőzésekre írtak ki. A Wagner serleget hat mérkőzés után (1911 és 1914 között) a magyar szövetség végleg elnyerte.

A két bajnokságon kívül más tornát a labdarúgó szövetség nem rendezett. Osztályozót viszont rendezett! A II. osztály bajnokának az I. osztály utolsójával kellett megmérkőznie. A feltételek közt szerepelt, hogy döntetlen esetén — nem cserélnek helyet az ellenfelek. Az osztályozót megzavarta, hogy az I. osztály utolsója, a Műegyetem, amely visszalépett a bajnokságtól, osztályozóra sem állt ki. Erre helyette — az FTC-t kötelezték osztályozóra. (A hátulról számított következőt.) Az FTC 10:2-re könnyen győzött a Rákosszentmihályi SE ellen, viszont a másik osztályozó, a 33FC és a BSC között 0:0-ra, döntetlenül végződött. Tehát a 33FC nem került volna feljebb. De hát a budaiak nagyszerű pártfogókkal rendelkeztek. Mire a szövetség megváltoztatva az eredeti feltételeket, a visszalépett Műegyetemi FC helyére bevette az első osztályba a 33FC-t is. Az osztályozók rendszere tehát mindjárt első kísérletre megbukott. Mégis hányszor és mennyire ragaszkodott hozzá, állandó méltatlankodások és sértődöttségek közepette. Sőt, ha szerencsésebb formában is — jobb híján — még manapság is van hozzá szerencsénk.

Az első évnek persze mégsem ez volt az igazi eseménye, hanem az, hogy a BTC még mindig verhetetlennek bizonyult. Idehaza . . . hazai ellenfelekkel szemben. Mert külföldön sűrűn érték vereségek is — inzultusok is.

Miért? Mert a BTC — ősfutballt játszott . . . A magyarok első tanító mesterei, az osztrákok néhány esztendővel előbb kezdték rúgni a labdát, mint a mieink. Ugyanígy a németek is, akiknek erőteljes játékmódora hamar híressé vált. Az osztrákokat a magyarok már régen, tíz évvel ezelőtt is látták futballozni, amikor felruccantak a császárvárosba. Őket viszont Bécsbe került angol tisztviselők, kertészek, építők tanították. Ezek hazájukban nem voltak elsőosztályú csapatok tagjai, az egy Nicholson kivételével. Ezekből, no meg egy német szabálykönyvből tanultak játszani a BTC kezdő futballistái. Hiába került közéjük a Zürichből hazatért Ray Ferenc, a német előírást követte a BTC: „A labdát vedd el az ellenféltől, ha nem adja — döntsöd föl!”, no meg „Írány mindig az ellenfél kapuja!” Ilyen tanácsok nyomán alakult ki a BTC „kick and rush”, „rúgj és rohanj” ős-stílusa. Mivel csupa erős, eredetileg atléta vagy tornász alkotta a csapatot, a BTC gyors volt és erőszakos. Egyszerűen lerohanta és elnyomta az ellenfeleit. (Az 1897—1900-as csapat összsúlya elérte a 800 kilót.) Főerőssége a támadás volt. Két gyors szélsője lerohant, beadta a labdát és a középcsatár kapura lőtte. Vagy belökte a labdát a kapuba, — olykor kapustól együtt. A kapust akkor szabad volt támadni is, akadályozni is. A középfedezet nyomon követte az öt csatárt, a fedezetek közül az egyik (a lassúbb) hátravonult a hátvédeknek segíteni, a másik (a gyorsabb) szinte a saját, előretörő középfedezetét „fedezte”, azaz kísérte.

„Csak egy esetben változott meg ez a roham-játék. Ha Ray Ferihez került a labda. Mert akkor elkezdődött a végtelen cselezés. Ray volt az első — és évekig az egyetlen — aki cselezni tudott. Cselezett is, olykor 50—80 méteren keresztül, előre, hátra, jobbra, balra, míg csak gólhelyzetbe nem jutott — vagy el nem vesztette a labdát. De a BTC stílusát nem az ő furfangos játéka szabta meg, sőt szinte idegen test volt az együttesben. A BTC stílusa

az volt, amit olyan „erőemberek” plántáltak bele, mint vezetőjük, Iszer Károly, a nagy előtornász, művezető, az egyesület csapatának első kapusa, kapitánya, amatőr edzője, a „Tata”. (Boross Mihály a Műegyetemi FC egykori kapusa írta le ezt így.)

Az év játékosa:

Ray Ferenc

Nem is annyira egy év, inkább az éppen 1901-ig tartó őskor legnagyobb futballista-egyénisége.

Szülei svájci származásúak voltak. Az elemi iskolát és középiskolái alsó osztályait Budapesten végezte. Ezután szülei továbbtanulásra Svájcba küldték. Ott az internátusban együtt lakott Lausanne-ban és Zürichben tanuló angol ifjakkal. Ezekről látott először labdát rúgni, futballozni. 1896-ban karácsonyi szünidőre hazatért Pestre. Futballt is hozott magával. Stobbe Ferenc, a BTC akkori művezetője a Ray család vállalatában dolgozott. Meglátta a futballozó Ray-gyereket, menten rábeszélte, hogy maradjon végleg idehaza, alakítsanak a BTC-ben futballcsapatot. Levitte a BTC tornatermi edzésére, ahol Iszer Károly lelkesen fogadta a fiatalembert is — és a tervet is. Ray Ferenc a magyar fővárosban maradt, s a budapesti Műegyetemen fejezte be tanulmányait. (Vegyész-mérnök lett.)

Tőle tanult meg labdát rúgni az egész BTC, Budapest apraja-nagyja. Labda-ügyeskedése roppant népszerűvé tette, holott akkoriban még elsősorban az erőfutball

imponált, a tértölelő rúgás. A karcsú, törékeny Ray eltörpült a Manno Miltik, Gillemotok mellett. Mégis, ha hozzá került a labda és megkezdte cselsorozatait, felzúgott a közönség és nagyobb taps és brávó kísérté manőverezéseit, mint Pesky, Misky vagy a többi óriás-rúgó egetrázó bombáit. Kedvéért töltötték meg a régi Millennárist a túloldali állóhely szakadt nadrágú inasgyerekei éppúgy, mint a nagy tribün vörös bársony plüssel keretezett páholyait a futballban divatot látó előkelőségek.

— Már rég bent voltunk a tribün alatti öltözőben — mesélte egykor Hajós Alfréd —, amikor még mindig dobogott a fejünk felett a lelátó népe. Az ütemes dobogást ütemes üvöltés kísérte, aminek szövegét hamarosan felismertük: „Ray, Ray, Ray” — zengett a hármas tagolás a négynegyedes taktus első három negyedére, követve egynegyedes pauzával...

Ray Ferencnek ez volt az utolsó nagy éve. Később vesztett képességeiből, kifogásolták örökös cselezéseit, megsértődve már 1901 tavaszán otthagyta a BTC-t, végig sem játszotta az idényt, hanem a MUE-ba ment, ám egyre ritkábban szerepelt. Végül elfogadta az Ausztráliába szóló meghívást és mint mérnök Sidneyben az ottani Pasteur intézetben helyezkedett el. A magyar sport számára elveszett.

egyre furcsább és viharosabb osztályozók

•

1902

Tulajdonképpen most alakult ki a bajnokság formája véglegesen. Most vezették be azt a rendet, hogy minden játékosnak január 10-ig be kellett jelentenie, melyik egyesületben óhajt játszani — és ettől kezdve más egyesületben nem szerepelhetett abban az évben. Tisztázták az átlépések ügyét is. Eszerint csak akkor lehetett átlépni más egyesületbe, ha előbb a játékos igazolta, hogy nincs tagdíjhátraléka! Hogy valaki ne fizessen tagdíjat, arra akkor még nem is gondoltak. Hiszen ezek a tagdíjfillérek inkább jelentették az egyesületek fennállásának biztosítékát, mint az olykor alig ötven-hatvan főnyi közönség belépő díjainak fillérei. Arról nem is szólva, hogy az olykor-olykor szépen megnövekedő közönség tekintélyes része az állóhely mögötti városligeti fák ágainak segítségével díjmentesen jutott a kerítésen át az „ígéret földjére”.

Most írták ki első ízben az egyesületek II. csapatai ré-

szére a Szövetségi Díjat. Elrendelték a bajnokok éremdíjazását! Az első év bajnokai ugyanis csak tizenegy sapkát kaptak (a legtöbbszor szerepelt tizenegy), azt is csak az egyik régi „sportmecénás” ajándékkaképpen. A szövetség akkor még semmit sem adott. Most már kaptak — ígéretet... Érmeket még mindig nem.

Az 1902. évi bajnokságra nem jelentkezett néhány, egyébként indulásra jogosult II. osztályú egyesület. Viszont újak jelentkeztek. Olyanok is, amelyek hamarosan igencsak beleszóltak a magyar labdarúgás ügyeibe. Így a már 1888-ban megalakult, de csak másfél éve futballozó MTK, azután a Postás (BPTTSE néven), a III. kerületi TVE, az Északi Főműhely dal- és kultúrcsoportjából alakult Törekvés SE.

Az MLSZ felszólította a vidéki egyesületeket is, hogy nevezzenek a bajnokságra. Csakhogy feltételeket szabott. A vidéki csapatoknak a budapestiek elleni valamennyi mérkőzésüket a fővárosban kell lejátszaniuk, ha csak valamelyik pesti ellenfél önként el nem utazik hozzájuk. Ennek és a játékvezetőnek költségeit azonban ekkor is a vidéki egyesületnek kell viselnie. Ezt a „nesze semmi, fogd meg jól” ajándékot egyetlen vidéki egyesület sem fogadta el. Nem nevezték csapataikat a magyar bajnokságra.

Az I. osztályú bajnokságot ebben az évben is óriási fölényrel a BTC „öregei” nyerték. Egy pontot azonban már leadtak. A 33FC elleni őszi, visszavágó mérkőzésük ugyanis 2:2-re végződött. Döntetlent ért el a BTC-vel szemben a MUE is (1:1), csakhogy ezt a mérkőzést később törölték, a BTC-t jelentve ki győztesnek 0:0-ás gólaránnyal. Mégpedig azért, mert a MUE akkor, amikor az FTC-től 1:5 arányú vereséget szenvedett, visszalépett a bajnokságtól, s ezért addigi őszi mérkőzéseit törölték és az ellenfelek javára írták.

Így hát ebben az esztendőben a kezdeti években oly nagy lendülettel működő, a tehetségek tömegével ren-

delkező, csak hát nagyon szegény MUE adta fel a harcot az őszi évad felében. A sárgafehérek színeiben kezdte sportpályafutását az akkori idők majdnem minden sportnagysága, Halmay Zoltán, Bodor stb. (Az előző garnitúra még főleg a BTC-ben kezdte pályafutását.) A MUE a Városligetben, a tó mellett akkor még zavartalanul elterülő nagy térségen, a „Mesterségesen” jött össze. „Mesterséges”, azaz nem a tó befagyása következtében természetesen kialakult jégpálya volt ez, hanem a nyár közkedvelt nagy tisztása, amelyet télire felöntöttek és „mesterséges” jégpályát alakítottak rajta. Még öltöző-épület és pár padsoros nézőtér is készült a város felőli oldalán. Edzésre jó volt, sőt még tornaünnepélyt is rendeztek rajta. A MUE legjobbjai azonban elkívánczoltak innen, s a klub — egy időre — visszalépett a bajnokságtól. Az egykor oly népszerű klub csak az első világháború nehézségei között oszlott fel véglegesen.

A BTC tehát nem 100%-osan, de veretlenül lett újra első:

Bajnok: BTC	7	1	0	31: 4	15
2.: FTC	4	1	3	14:13	9
3.: 33-as FC	3	3	2	11:12	9

4. BSC 4, 5. MUE 3 pont. A MUE az őszi mérkőzéseit nem fejezte be. Kettőt lejátszott, a többit lemondta. Mindezeket a mérkőzéseket 0:0-as gólaránnyal a MUE ellenfelei javára írták, tehát nem törölték a MUE-et, csak ki nem állott csapatnak nyilvánították, amire akkor még joga volt bármely csapatnak.

A legtöbb gólt ebben az évben is Manno Miltiades, a BTC középcsatára lőtte, — bár a labdarúgást (elsősorban az evezés mellett) már szinte csak kiegészítő sportként űzte.

Manno Milti 1901 karácsonyán be is jelentette egy nyilatkozatában, hogy ezentúl csak gyorskorcsolyázó és evezős versenyeken indul, a labdarúgással, kerékpáro-

zással felhagy. Mire a szurkolók, azaz „a klubfanatista drukkerok tömegei” levelekben fordultak hozzá is, meg a BTC-hez is, hogy a népszerű Milti ne fordítson hátat a labdarúgásnak, a labdarúgó csapatnak! Erre Manno visszatért a futballpályára, s bár a csapatban már csak a tavaszi idényben játszott középcsatárt, 1902 őszén már jobbfedezetként szerepelt, — mégis ő maradt a BTC leggólképesebb csatára. 10 gólt lőtt ebben az évben bajnoki mérkőzéseken, klubtársai közül Hajós Alfréd 7, Buda 4, Róka 3, Ordódy és Blazsek Ferenc 2—2, Lucius, Cservenka és Oláh Károly 1—1 góllal járult hozzá a BTC bajnoksága megszerzéséhez.

A BTC a MUE elleni őszi mérkőzése megsemmisítése folytán tulajdonképpen csak hét bajnoki mérkőzést vívott. Ezeken a következők szerepeltek:

7-szer: Buda István, Hajós Alfréd, Lucius Károly, Manno Miltiades, Ordódy Béla, Skrabák István

5-ször: Róka János, Wagner Rudolf

4-szer: Fey Viktor, Rapos Béla, Újvári Cseh Ödön

3-szor: Cservenka Sándor, Blazsek Ferenc

2-szer: Riedl Emil, Oláh Károly

1-szer: Kakas Gyula, Bádonyi Gyula és Stobbe II Kálmán.

A II. osztály is csonkán fejezte be bajnokságát. Itt a Rákosszentmihály 2, a Magyar FC 7, az UTE 11 mérkőzés után lépett vissza. A bajnokságot a Postás nyerte az MTK, a Törekvés stb. előtt.

A visszalépések és a fegyelmi ügyek elég sok izgalmat és munkát okoztak a szövetségben, nem is szólva az első ízben lejátszott „szövetségi mérkőzésről”. Ezt a Bécs—Budapest néven is, MLSZ—OeFU (Oesterreichische Football Union) néven is hirdetett mérkőzést később elismerték az első hivatalos magyar-osztrák válogatott mérkőzésnek.

Az MLSZ-nek még bizony egy kicsit dülöngélve bakatató szekerét mindezeknél jobban megrázkódtatta az osz-

tályozók körüli herce-hurca, a sok huzavona, az előzőleg, majd utólagosan beavatkozó felsőbb szervek akadékoskodása, a méltánylandó és vitás értékű szempontok váltakozó sikerű érvényesülése.

Amikor kiírták az osztályozó mérkőzéseket, jelentkezett az újra talpraállt MAC és csapata közben elért nemzetközi sikereire hivatkozva kérte az I. osztályba történő újrabeillesztését. Érvei között szerepelt, hogy megnyíló új sporttelepe, az akkori legszebb pálya, a Margitszigeten — gyepvel borított! (Még a futópálya is gyepes volt. Akár csak Angliában!)

Az osztályozót újra — szabály szerint... — az első osztály utolsójának és utolsó előtti-jének kellett volna megvívnia a II. osztály első két helyezettjével. Mivel azonban a visszalépett MUE-t nem tekintették részvevőnek, a BSC számított utolsó-nak és a 33FC utolsó előtti-nak. Meg is kezdték így az osztályozók lebonyolítását.

Postás—BSC 2:0 (A BSC tehát kiesett, a Postás feljutott.) 33FC—MTK 2:2 (A döntetlen alapján a 33FC megmaradhatott az első osztályban.)

Most következtek azonban a MAC elrendelt, illetve engedélyezett osztályozó mérkőzései, a II. osztály első két helyezettje ellenében. MTK—MAC 5:1 és Postás—MAC 2:0. (Ezeket a mérkőzéseket a korán beállt tél miatt már csak a következő év elején tudták lebonyolítani.)

Kettős veresége ellenére, talán a margitszigeti pályája kedvéért, talán felsőbb nyomásra a MAC-ot is beosztották az első osztályba. Lett erre azután általános felhördülés, amit úgy csitított el az MLSZ, hogy — felemelte az I. osztály létszámát. (Ez a kibúvó is előfordul majd még egynéhányszor az MLSZ viharos életében!) Persze a létszámemeléssel — kényszerhelyzetben — nem csak a MAC-ot emelte az I. osztályba az MLSZ, hanem legyőzőjét, az MTK-t, sőt a visszalépett, ám most újra jelentkező MUE-t és a Műegyetemi FC-t, sőt még a Törekvést is. Mivel azután a Műegyetemi FC mégsem vállalta a sze-

replést, végeredményben nyolc csapat jutott az I. osztályba és a régiék közül mindössze a BSC esett ki.

Vessünk még egy pillantást bajnokcsapatunkra, no meg az általános helyzetre. Maga a BTC tehát megőrizte hazai veretlenségét. 1899-ben egy barátságos mérkőzésen tartalékos csapattal elszenvedett vereségét (Műegyetemi FC—BTC 3:1) a bajnokcsapat sehogy sem volt hajlandó „tényleges vereségnek” elismerni. Az akkori két nagy vetélytárs mérkőzése ugyanis szabályosan be sem fejeződött — a BTC a 87. percben — levonult. A két klub nagy rivalizálása egyébként tovább folyt, akkor is, ha a Műegyetem a bajnokságban nem vett részt. Hogy micsoda éles harc folyt, arra némi fényt vet az a hirdetmény, amely 1902 december első napjaiban jelent meg a Műegyetem előcsarnokának fekete tábláján. Íme, a szövege: „A Műegyetemi Football Club I. csapatának 1902. november hó 30-i pontos és korrekt játékaért, melyet durva és kvalifikálhatatlanul erőszakos ellenfelével szemben tanúsított, úgy magam, mint a választmány nevében köszönetemet fejezem ki. Fasching, elnök.”

Ez a „durva és kvalifikálhatatlanul erőszakos ellenfél” — a BTC volt.

1902-ben a BTC-nek új nagy riválisa támadt a feljavult FTC-ben. Rangadónak, akkor „derby”-nek immár nem a Műegyetemi FC—BTC, hanem az FTC—BTC meccset nevezték. De a BTC még tartotta vezető szerepét. Övé volt a Millennáris pályát birtokló Versenypálya Szövetség részvényeinek többsége, s így szinte ő rendelkezett a pályával. Emellett azonban volt még egy kisebb, saját pályája is, az Erzsébet királyné úton. (Ezt hamarosan a BAK vette át.) A BTC a jelentősebb mérkőzéseit mind a Millennárison rendezte, az Erzsébet úti pályán csak kisebb bajnokijait bonyolította le, s itt inkább a II. osztályú mérkőzéseket vívták. A BTC volt az egyetlen csapat, amelynek nemcsak I., II. és III., hanem még IV. és V. csapata is szerepelt!

A gombamódra szaporodó kisebb-nagyobb pályák közül bajnoki mérkőzéseket játszottak a Millennárison, majd hamarosan a Margitszigeten kívül még a Soroksári úti FTC-pályán, a Tattersaalban, a BSC Lehel úti pályáján, II. osztályúakat pedig a Fővárosi Torna Club (a későbbi TTC) Mátyásföldön levő pályáján, a III. kerületiek dunaparti (Határ utcai, ma Nagyszombat utcai) sporttelepén, az óbudai Linczenpolcz téglagyár területén levő ÓTE-pályán is. A BBTE Széna téri és a MAC eddigi, Orczy-ker-ti pályáján csak edzeni lehetett, szabályos mérkőzést lebonyolítani nem.

Hivatásos edzője még a BTC-nek sem volt. Legfeljebb a MAC-ra mondhatjuk, hogy oktatta valami szakember a játékosokat. Ez a szakember azonban — atlétikai edző volt. Az angol Perry, majd az őt követő skót E. Norris mindenesetre többet értett a futballhoz és az edzéshez, mint a magyarok közül bárki, ha nem is futball-edzőnek hozatták ide. Ám ő csak néhány hónapig működött Magyarországon. Az egyesületek edzéseit rendszerint a csapatkapitányok, a még szereplő, vagy csak nemrég visszavonult legjobb játékosok vezették — úgy, ahogy. Az FTC-ben Malaky Mihály, majd Horváth János, a MAC-ban Yolland Artúr, a BTC-ben Stobbe Ferenc és Iszer Károly. Az edzések egyébként rendszerint heti egyszeri-kétszeri összejövetelből, egy kis kapuralövöldözésből, azután kétkapuzásból, és végül baráti poharazásból állottak.

Népszerűség tekintetében még mindig a BTC vezetett. Játéka erőben, állóképességben fejlődött is — technikában alig-alig. Ez már csak azért sem csoda, mert meglehetősen tájékozatlan, ifjú, szenvedélyes és rakoncátlan közönsége nem is kívánt tőle mást, csak azt, amire vadul biztatta: „Rúgd szét! Lökд föl! Tipord le!” A legnagyobb tapsot azok a „stószok” aratták, amelyek nyomán az ellenfél játékosai a palánkig röpültek. A földre huppant játékosok viszont akkor nem kezdtek fetrengeni és jaj-

gatni, hanem amint csak tudtak, felpattantak, rohantak tovább játszani — és adandó alkalommal visszaadni a stósz!

És mégis! Az erőfutball fénykorában az év legnépszerűbb játékosa éppúgy egy az ügyességével kitűnő futballista lett, mint volt az eddigi években Ray Ferenc. Az új kedvenc az önzősködésbe zápult Ray és a labdarúgástól lassanként eltávolodó Manno helyett Ordódy Béla lett.

Mielőtt azonban róla szólnánk, meg kell emlékeznünk a magyar labdarúgósport első halálos végű balesetéről, valamint arról, hogyan vélekedett erről a szerencsétlenségről és az egész labdarúgásról a kor legmagasabb hivatali fóruma — és nyilván az egész hivatalos Magyarország.

1902 májusában a Soroksár úti pályán történt a halálos végű baleset egy BAK—Törekvés mérkőzésen. A kapus és a támadó csatár összefutott. A csatárt oly erős ütés vagy rúgás érte a hasfalán, hogy összeesett és belső sérüléseibe harmadnap meghalt. Per keletkezett, ám a budapesti ügyészség az eljárást beszüntette olyan indokolással, amelyben a helyes megállapítások és a labdarúgás megvetését sugárzó vádak egyaránt fellelhetők:

„Semmi alapja sincs annak a feltevésnek, hogy W. J. szándékosan tört D. V. életére vagy testi épségére” — írja az Ügyvédek Lapja, foglalkozván az ügyészségnek a nyomozást megszüntető végzésével. — „A legterhelőbb adatból is csak annyit lehet megállapítani, hogy nem tartotta be a szabályokat, nem oda és nem úgy rúgott, ahogy szabad. A football játékos mindig ki van téve annak, hogy egy helytelenül irányított rúgás a bokáját vagy egyéb testrészét éri. Ez a körülmény és a versenyzéssel együttjáró izgalom csak növeli a sérülések esélyét, amint hogy mindennapos dolog, hogy a footballversenyeknek súlyos sérültjei vannak. Akik az ilyen játékokban részt vesznek, azok járnak el gondatlanul. Ami-

kor közös egyetértéssel mégis játszanak, életüket és testi épségüket szolgáltatják ki egymás feltételezett ügyességének és nyugodtságának. Ezen a ponton megszűnik az élet- és testi épség büntetőjogi védelme.”

Íme, így nézte a labdarúgást a kor ügyészsége.

Az év játékos:

Ordódy Béla

A BTC középfedezete nemcsak az év elismerten legjobb, hanem leghasznosabb játékosának is bizonyult. Már 1897-ben, gyerekfejjel a csapat oszlopává emelkedett. 1902 jelentette — labdarúgásban! — fénykorát, mert azután a BEAC-ba lépett, majd később az FTC-ben a futballal lassanként felhagyott és részben a vízilabda-csapat erőssége lett, részben — ezt már a BKE-ben — a bendi (jéglabdázó) gárda oszlopa. Egykor tornászként kezdte, s nemcsak az említett, hanem minden akkori sportág is magáénak vallhatta a sokoldalú Ordódyt. Később mint klubvezető, amatőr edző, versenybíró, szövetségi funkcionárius is önfeláldozóan, áldozatvállalóan dolgozott a magyar sportért és testnevelésért.

Labdarúgó népszerűsége 1902-ben ért tetőfokára. Legnagyobb sikerét az az évi BTC—Slavia (Prága) mérkőzésen aratta. Óriási tömeg szállta meg ezen a napon a Millennárist. Minden jegyükből kifogytak a pénztárak, s mivel még mindig özönlött és bebocsátást követelt a nép, a rendezők odaálltak a kapukba s — első ízben, de nem utoljára Magyarországon — kalapokban gyűjtöt-

ték a további érkezők belépődíjait... Már az első magyar gól után áttörte az üvöltő, ünneplő közönség a korlátokat (amúgy sem igen fért el) és benyomult egészen a partvonalig. Ott aztán leült és összekuporodott úgy, hogy a legkisebb zavar nélkül, ám tomboló biztatás közepette folyt tovább a mérkőzés, míg csak játékvezetői fütty-szó véget nem vetett a 2×45 perces játéknak és véglegessé nem vált a BTC 4:2 arányú győzelme. Az első magyar győzelem a rettegett, félelmetes és valóban remekül, az akkori megítélés szerint a legtökéletesebb technikával játszó prágai Slavia ellen. Egyszerre csak felhangzottak a Himnusz mondatai és ütemei. Könnyezve és sírva énekelte a tömeg. Vállára emelte a győztes csapat hőjét, Ordódy Bélát, az apró termetű, ám kemény, mokány, zömök legényt, az elnyűhetetlen játékmestert, ami akkoriban egy igazi középfedezet volt.

a Ferencváros első bajnoksága

1903

Nyolc elsőosztályú és hat másodosztályú csapat kezdte el a bajnoki küzdelmeket 1903-ban. Köztük a BTC is, holott el sem akart indulni. (Dús nemzetközi programja jobb üzleteket ígért, mint a sokszor 50—60 néző előtt lefolyt bajnokiak.) Végül is készületlenül, kedvetlenül és elbizakodottan mégis csak kiállt bajnokiakra is, mire hamarosan hatalmas pofont kapott. Már a MAC és a MUE ellen is csak 0:0-as döntetlenig vitte, május 10-én pedig megtörtént a trónfosztás. Az addig idehaza veretlen BTC-t a csak osztályozó segítségével az I. osztályba feljutott MTK 3:1-re legyőzte. Gillemot Ferenc, a BTC-től a 33FC-hez átpártolt példátlanul sokoldalú, nagyszerű sportember vezette a mérkőzést a Millennárison, tehát a BTC megszokott pályáján. (Az MTK akkoriban a Tattersall pályáján gyakorolt.) A testi erőben a BTC bajnokaitól messze elmaradó, — szinte pehelysúlyú kékfehérek okos, pontos összjátékukkal, amellet egynéhányuknak

szinte már a világszínvonalon mozgó technikájával — legfőzték a bajnokot. A szervezett játék fő irányítója Pozsonyi volt, az akkoriban legmagasabb rendű labdatechnikát Károly Jenő, a későbbi „Tanár úr” képviselte a csapatban. A BTC nem tudott más mentséget felhozni, csak azt, hogy kiváló kapusa, Sipos Ernő ezúttal hiányzott csapatából. Ez azonban mit sem vonhat le az MTK érdeméből, hiszen akkoriban a BTC-nek ötször annyi játékos volt, mint bármely más magyar csapatnak! Az MTK diadalmas csapata így állt fel: Sebő Gyula — Nagy Ferenc, Steiner Rezső — Deutsch Leó, Pozsonyi Imre csapatkapitány, Vadas-Weisz Gyula — Frank Imre, Károly Jenő, Hoffer István, Herquett Rezső, Káldor „Zulu” Lipót. Az MTK azután a visszavágón, az őszi találkozójukon is legyőzte a BTC-t, — minthogy azonban közben maga is elszenvedett jó egynéhány vereséget, ezzel csak az FTC-nek kaparta ki a gesztenyét az akkoriban ugyancsak forró tűzből!

Példátlanul sok botrány, játékosok közötti verekedések a pályán és a pályán kívül tette „színessé” ezt az évet. Az FTC ugyan kétszer is kikapott a BTC-től, az MTK diadalai segítségével mégis csak megelőzte a kétszeres bajnokot.

Holott óvások tömege, vita és tánc a szabályok körül tette nehezzé, hogy élvezhesse megérdemelt elsőségét.

Mindkét vetélkedő csapatnak megóvták egy-egy mérkőzését és sokáig bizonytalannak látszott az óvások sorsa.

Az FTC ellen a BTC óvott, mégpedig azért, mert az FTC—33FC (5:2) mérkőzésen még le nem igazoltan szerepelt Fritz Alajos, a csapatnak hamarosan a válogatottságig is eljutó jeles kapusa.

Az FTC nem hagyta magát, ő meg megóvta a BTC-nek szintén a 33FC elleni tavaszi mérkőzését, mert ezen a BTC játszatta a klubból már kilépett, sőt közben a Műegyetem színeiben már szerepelt Feyt. Végül mind-

két mérkőzést megsemmisítették, mindkét mérkőzés pontjait a 33FC kapta és így az ölébe pottyant 2 pontnyi előnyével az FTC jutott a bajnoki címhez. Ám az év ezer veszekedése, vitája, óvása, személyeskedő, gyűlölködő légköre mégiscsak arra vezetett, hogy a részrehajlással, elfogultsággal vádolt főtitkárt, Horváth Ferencet (a régi FTC egyik legagilisabb, legképzettebb tagját) lemondásra készítették. No persze utódját, a 33FC volt csapatkapitányát és amatőr edzőjét, Gillemot Ferencet sem kímélték a rágalmak. S minthogy Gillemot — a kiváló versenyző — korántsem volt olyan precíz hivatalnok, mint feladatköre megkívánta, a rágalmazók és hibakeresők őt is hamar „elfogyasztották”.

Az FTC tehát a nagy viharok után mégiscsak megszerezte a bajnoki címet. Bajnoki érmeket — még nem. Mert az MLSZ még akkor sem adott semmit sem a győzteseknek, bármennyire megígérte is ezt az igazgató tanács. No, a fradisták nem búsultak. Egy lelkes hentes tagjuk az ünnepi vacsorára különleges bajnoki tiszteletdíjat készített el a számukra. Egy labdát — kolbászból. S minthogy ezt nem levegővel bélelte ki, hanem hentes csemegékkel, a bajnokcsapat tagjai egyáltalán nem nehezteltek az érmek késéséért.

Az FTC tíz győzelmet aratott. Egyet (sűrű jelenség e korban) játék nélkül. A MUE ugyanis hiányos csapattal jelent meg mérkőzésükre. Ezért vezetőjük lemondta a bajnokit. A kiérkezettek azonban játszani akartak és idegenekkel kiegészített csapattal kiálltak barátságos mérkőzésre. (Akkor ezt is lehetett.) Ezt a mérkőzést nyerte meg 11:1-re az FTC. De hát ezt nem lehet „rekord”-nak feljegyezni, mert hát nem számított a bajnoki mérlegen.

Az FTC hamarosan 14:0-ra verte a Törekvést. Ezzel nemcsak házi gólrekordját javította meg, hanem beállította az MTK csúcseredményét is. A kékfehérek ugyanis szintén egy 14:0-as győzelmet vésstek fel dicső-

ségtáblájuk élére. Ezt az eredményt egyébként szintén szegény Törekvés ellen érték el.

A végeredmény:

Bajnok: FTC	10	1	3	51:11	21
2.: BTC	8	3	3	34: 9	19
3.: MTK	9	0	5	41:17	18
4. Postás 17, 5. 33FC 15, 6. MUE 11, 7. MAC 9, 8. Törekvés 2 pont.					

A II. osztályú bajnokság végeredménye: 1. Fővárosi TC 17, 2. UTE 16, 3. BSC 13, 4. III. ker. TVE 8, 5. BAK 2, 6. Rákosszentmihályi FC 2 pont.

Az I. osztályúak tartalékcsapatai részére kiírt Szövetségi díjat a BTC II nyerte a MUE II és az FTC II előtt. De bizony ez a díj nem keltett különösebb érdeklődést. Az egyesületek többsége megelégedett azzal, hogy egy jó első csapatot hozott össze, tartalékok kiképzésére nem sok gondot fordítottak, s még a Szövetségi díj kiírása sem változtatott ezen a helyzeten. Ifjúsági csapatot ebben az évben egyik klub sem szervezett, sőt — miniszteri rendeletre — nem is vettek fel diákokat tagjaik közé. (Csak titokban szerepeltették őket...)

Nagyobb érdeklődést keltettek az ebben az évben első ízben kiírt Kupa-mérkőzések, amelyek az Angol Kupát szerették volna lemásolni. Ideiglenes vándordíjként ekkor került kiírásra a Margitszigeti Ezüstlabda (első védője, majd végleges elnyerője az FTC lett) és a BTC pünkösdi Ezüst serlege.

Kik szerepeltek az FTC bajnokcsapatában? (Beszámítottuk a később megsemmisített mérkőzéseken való szereplést is.)

14-szer (mindig) szerepelt: Gorszky Tivadar balfedezet (20 éves) és Kovács Géza balösszekötő (20)

13-szor: Berán József balhátvéd, csapatkapitány (20), Manglitz Ferenc jobbhatvéd (20)

12-szer: Pokorny József középcsatár (20)

11-szer Bródy Sándor középfedezet (19)

10-szer: Borbás Gáspár balszélső, jobbösszekötő (19), Braun Ferenc jobbszélső (17), Novotny Géza jobbösszekötő (19)

9-szer: Weisz Ferenc balszélső (19)

8-szor: Lissauer Lipót fedezet (19), Oláh Aladár kapus (18)

7-szer: Kolhanek József középcsatár, középfedezet (22), (az év felében átlépett a Postásba)

6-szor: Weinber I József kapus (20)

5-ször: Deutsch Béla jobbfedezet (20)

2-szer: Horn K. Lajos és Scheibel József csatárok.

Az FTC, amely 1899-ben történt alapítása nyomán azonnal a labdarúgást emelte fő sportágává, a legidősebb Malaky fiú, „Jáni” és a Gabrowitz meg a Békés fivérek közreműködésével hamarosan igen jó csapatot alakított ki. 1900 végén vette át a szakosztály vezetését kapitányi címmel Horváth Ferenc, a csapat addigi — félkarú — csatára, az első szabálykönyv megalkotója. A játéktól ekkor már visszavonult, akárcsak csatártársa, a második számú Malaky fiú, a Mihály.

Az FTC legtöbb gólját Pokorny lőtte, az év gólkirálya azonban nem ő lett, hanem Károly Jenő, az MTK büszkesége, 15 góllal.

Ifjúsági bajnokságot vagy valami más ifjúságiaknak szóló díjat mégsem írt ki mind ez ideig az MLSZ. Persze, ebben közrejátszott az is, hogy miniszteri rendelet tiltotta el a középiskolásokat attól, hogy nyilvános egyesületben szerepelhessenek. Az egyesületek ugyan ennek ellenére is sűrűn szerepeltették a diákokat, csak legtöbbszörre álnéven. A nem középiskolások, inasgyerekek előtt kevés nagyegyesület kapui voltak nyitva. Ők így legtöbbször maguk alapítottak kisegyesületeket, utcacsapatokat. Ezek összefogására és a fiatal játékosok rendszeres foglalkoztatására alakult még ebben az évben az ILSZ (Ifjúsági Labdarúgó Szövetség). Sokszor az MLSZ

támogatásával, amely néha „az MLSZ előiskolájának” nevezte az ILSZ-et, sokszor szembefordulva vele. A nagy-egyesületek eleinte viszolyogtak tőle, később maguk is alakítottak ILSZ-csapatokat, s — ha csak, ami előfordult, az ILSZ elnöksége ki nem zárta az MLSZ-csapatokat a maga bajnokságából, — meg is nyerték az ILSZ bajnokságát is. (Így az FTC, a Vasas, a III. ker.)

Az MLSZ-t akkoriban sokan szidták. A tréfa szerint tulajdonképpen „szöveség”-nek kellene hívni, mert hát — tétlen. Szemére vetették azoknak a döntéseknek sokaságát, amelyeket később sorra megváltoztattak. Azután a díjak elmaradását. Vagy például a legrázósabb óvás, Fey Viktor, a rettegett hátvéd többszöri átigazolási kérésének ügyét. Amelyet azért nem tárgyaltak a kitűzött napon, mert az igazgató tanács tagjai otthagyták a Savoy kávéházi különtermüket, a szövetség akkori helyiségét (a Teréz körút és az Oktogon sarkán), és elmentek a Párizsi áruház tűzvétségének bámulására. A II. osztályú bajnokság furcsa elintézését is felhánytorgatták. A pályán ugyanis az UTE nyerte ezt a bajnokságot. Ám a Főv. TC-nek a BSC ellen elvesztett mérkőzését nemcsak megsemmisítették (ez rendben lett volna, ha a mérkőzést újrajátszatják), hanem — utólag minden játék nélkül a Főv. TC javára írták. Ezzel az égből pottyant, ki tudja, milyen protekció megmozgatta két ponttal sikerült a Főv. TC-nek megelőznie az újpestieket. Szegény UTE még a nagy viták után elrendelt osztályozóban is alul maradt, s még egy évet várnia kellett, hogy megkezdhesse diadalmas szereplését az élvonalban.

Az év játékosa:

Pokorny József

Az FTC mindig kifejezetten támadó játékot folytatott. Ehhez mértén mindig a csatársor közepébe helyezte legjobb játékosát. Pokorny József hátvédként kezdte 17 éves korában, s mikor kifejlődött, az előbbi „jogalapon” helyezték a csatársor közepébe. Nem tartozott a technikás játékosok közé. Erélyessége tetszett leginkább a híveinek. Úgy rontott előre, hogy mindenén és mindenkin keresztülgázolt és amint lehetett, kapura lőtt. Nem ijedt meg a hatalmas termetű ifjú attól sem, ha a kapu szájáig kellett törtetnie, de szívesen lőtt a 16-oson kívülről is — cipőorrheggyel. Mert hát csak „spiccel” tudott lőni, de azzal aztán óriási erővel. Nála több gólt spiccel még nem lőtt senki. Kitűnően fejt is, Károly Jenőig a legjobban — és főleg a legerélyesebben! Az FTC-ben akkoriban a szárnyak vezették a támadásokat. Igen gyorsan, maguk között rövid, de erőteljes labdákkal kígyóvonalonban vágattak előre, sűrű helycserékkel. A végén Weisz vagy Borbás, illetve Braun vagy Novotny középre vágta a labdát és akkor azután működésbe lépett a félelmetes Pokorny! Az FTC ezévi gólgyártója, hőse volt a bátor, nagy nyugalmú, gyors, erőteljes és mégis korrekt játékos, a korai évek „tank”-ja. A Ferencváros kedvence maradt mindaddig, amíg a még gyorsabb, még jobban lövő, technikásabb, bár nála egy fejjel kisebb, vékony, de szívós Korody, az FTC „Madár Náci”-ja ki nem szorította a klubcsapatból is meg a válogatottból is.

először bajnok az MTK — 19 évesekkel

1904

Maguk a kékfehérek sem hitték volna! Hiszen a klub működésének első 12 esztendejében újra és újra visszatartotta a vezetőség a fiataloknak azt a kérését, hogy alakítsanak labdarúgó csapatot is. Mire 1900-ban egy csoport kivált és új klubot teremtett, BAK néven, hogy futball-szenvedélyének hódolhasson. Ekkor adta be derekát a választmány, s hozott össze 1901 első napjaiban Kertész Sándor az MTK-ban labdarúgó-csapatot. 1902-ben lépett az MTK az MLSZ tagegyletei közé, 1903-ban jutott fel a II. osztályból az I.-be — és 1904-ben bajnok lett. Magyar bajnok! Vitathatatlanul országos bajnok.

1904 elején ugyanis az MLSZ rendezte a vidék kérdését. Megalakított hét, majd pótlólag még egy, tehát nyolc kerületet Budapest, Pozsony (utóbb Győr), Kassa, Debrecen, Kolozsvár, Arad, Pécs (utóbb Kaposvár) és végül Besztercebánya székhellyel. Kimondotta, hogy a kerületi bajnokoknak joguk van kieséses rendszerben el-

dönteniök, melyik a vidék legjobb csapata, a vidéki bajnok. Ez viszont kihívhatta — az első döntés értelmében — a budapesti II. osztály bajnokát, s ha legyőzte, megvívhatott az I. osztály bajnokával az országos bajnoki címmért. Ha nem történik meg a kihívás, a tulajdonképpen budapesti I. osztályú bajnok automatikusan elnyeri a Magyarország bajnoka címet. (Később a legjobb vidéki csapat nem a budapesti II., hanem mindjárt az I. osztály bajnokával mérkőzhetett.)

Minthogy pedig 1904-ben még csak le sem játszották a vidéki bajnokságok legtöbbjét, a budapesti, illetve központi I. osztályú bajnok megtarthatta a Magyarország labdarúgó bajnokcsapata címét.

Az FTC az évet tavalyi bajnokcsapatával kezdte. És egyúttal egy fellebbezéssel is. Megfellebbezte az igazgató tanácsnak azt a döntését, hogy ezentúl nem lehet (mint idáig) bármily méretű pályán játszani, hanem az I. osztály köteles a nemzetközi szabály előírta méretű, tehát 52—60 méter széles és 102—120 méter hosszú pályára vinni ellenfelét. Márpedig az FTC régi Soroksári úti pályája ennek legfeljebb a háromnegyed részét tette ki. Az évnyitó FTC—BTC mérkőzésen a „rangadó”-nak hitt meccsen az FTC 2:0-ra győzött. Az MTK-nak a MUE elleni 1:0-ás, szerény győzelme nem vallott bajnokjelöltre. Bár a némileg átszervezett csapat hatalmas erősítést nyert Révész Béla, a MUE félelmetes erejű hátvédjének átlépése folytán. A meccs egyébként — a tanács „nemzetközi méret”-et előíró döntését ugyanis az elnökség visszavonta, — a Soroksári úti pályán került sorra.

Az MTK—MAFC meccs következett. Tele volt 5 és 10 perces kiállításokkal (mert akkor még ilyen büntetést is ismert a végre elkészült szabálykönyv). Újabb szerény, 1:0-ás kékfehér győzelemmel végződött. És még valamivel. Amiről megbotránkozva írtak a lapok. Az MTK — lényegileg — három hátvéddel játszott. A két régi, Nagy és Steiner Rezső mellett ugyanis a balfedezetnek

jelentett Révész oly mélyen hátrahúzódva játszott, hogy harmadik hátvédnek — „csúfolták”!

Aztán 2:0 (Pozsonyi csapatkapitány nélkül) a MAC, szerény 1:0 a 33FC ellen. Mindössze pár dicsérő szót kapott a csapat azért, mert ilyen lapos passzjátékot más-tól nem lehetett látni, hogy ennyire pontosan adogatni, beadni más együletbeliek nem tudnak. Viszont felrótták a csapatnak, hogy lassú, nem passzol kapásból, hanem minden labdát leállít, „lestoppol” és ezért játéka a leg-lassúbb az egész I. osztályban. Még kevésbé hitt bárki is MTK-bajnokságban, amikor április 10-én az FTC 3:0-ra verte a kékfehéreket, holott ezek nagy „szenzációval” rukkoltak ki. A II. csapatban hetek óta remekül játszó Kürschner Dórit szerepeltették Herquett helyett. De hogy az új akvizíció mit ér, az megmutatkozott a következő mérkőzéseken, amikor Kürschner majd hogy el nem érte Pozsonyi és Károly Jenő játékaának színvonalát. Az FTC azonban az év legjobb játékaával biztosan győzött az MTK ellen. A kékfehérek mit tehettek? Győztek a BTC ellen! Káldor és Károly góljaival 2:1-re vezettek már, mire a BTC a 80. percben levonult a pályáról. (Mert a gól előtt Károly állítólag nem fejjel, hanem kézzel lökte maga elé a labdát.)

A nyár döntő változást hozott az FTC életében. Kilépett tagjai közül Borbás és Oláh Aladár! Oláht a kapuban jól, sőt jobban pótolhatta ugyan Fritz, de Borbáshoz mérhető szélsővel nemcsak az FTC, hanem az egész magyar futball sem rendelkezett akkoriban. El is vesztette az FTC az első őszi mérkőzését a 33FC ellen, egy Bródy—Kiss Gyula verekedésébe fulladó botrányos meccsen. Az MTK pedig szépen gyűjtötte a pontokat. Csak a Postástól kapott ki. Mentsége ekkor is akadt. Hiányzott a csatársorból Károly Jenő. No és hiányzott Sebő kapus is, aki helyett a II. csapat kapusa ugrott be. Erről azonban hamarosan kiderült, hogy olyan zseniális kapuvéd, amilyen magyar pályán addig még nem szerepelt. Domon-

kos László volt ez, az első, aki nemcsak oldalt tudta dobni magát (ezt már Izsó László, a BTC kapusa is megtette), hanem — előre is! És vetődése „úszás volt a levegőben”.

A mérkőzéseket lejátszhatták, — kezdődhettek az óvások! Micsoda óvások! Gyanúsítgatásokkal, vádakkal, személyeskedésekkel telt óvások, mint ahogy a korra ez a fanatizmus, egyesületi elvakultság, gyűlölködésbe, verekedésekbe, párbajokba torkolló viták a jellemzők.

Az FTC megóvta a 33FC ellen elvesztett mérkőzését, mert a 33FC-ben olyan játékos szerepelt, akinek igazolása nem volt felfedezhető a hivatalos kimutatásban. A 33FC csak nagy nehezen bizonyította be igazát. A Boszniában katonáskodó intézőtől az utolsó pillanatban szerezte meg és hozta Pestre a csapatkapitány az illető játékos igazoló kartonját. (Erre ki akarták sütni, hogy a kapitány, aki korábban a szövetség főtitkára volt, a kartont — utólag állította ki.)

Jött a másik óvás! Az MTK óvta meg a MAFC elleni 1:1-es mérkőzését, szintén igazolatlan játékos szerepeltetése miatt. Neki azonban igaza volt, — a mérkőzést az MTK javára írták.

Bizony, ha nem kapja meg ezt a második pontot, holtversenybe kerül az FTC-vel, s lévén a Fradi gólaránya jobb, a kékfehéreknek még várniok kellett volna első bajnokságukra. Így azonban egy ponttal megnyerték a bajnokságot.

<i>Bajnok:</i> MTK	11	3	2	28:13	25
2.: FTC	11	2	3	48:16	24
3.: BTC	9	4	3	28:13	22

4. MUE 16, 5. Postás 14, 6. MAC 14, 7. MAFC 13, 8. 33FC 12, 9. Főv. TC 4 pont.

A bajnokcsapat legtöbb gólját Károly Jenő lőtte, viszont most meg nem ő lett a gólkirály, hanem Pokorny József (FTC) 12 góllal.

Az újdonsült bajnokcsapatban a következők szerepeltek:

16-szor: Nagy Ferenc balhátvéd (20 éves), Sár Izidor balfedezet (19), Káldor Zulu Lipót balszélső (16)

15-ször: Révész Béla jobbhátvéd, fedezet (19), Pozsonyi Imre középfedezet, csapatkapitány (23), Steiner Rezső hátvéd, fedezet, balösszekötő (19), Károly Jenő jobbösszekötő (18) és Hoffer István középcsatár (19)

14-szer: Sebő Gyula kapus (21)

11-szer: Kürschner Izidor jobbfedezet (17)

10-szer: Herquett Rezső balösszekötő (20)

7-szer: Frank Imre jobbszélső

6-szor: Deutsch Leo jobbszélső, fedezet

1-szer: Domonkos László kapus, Buócz Gyula hátvéd, Weisz Lajos csatár, Lipovetz Géza hátvéd, Nárai Károly jobbszélső, összesen 18 játékos.

A legjobb 11 átlagos életkora 19 év volt! Ez azóta is „ifjúsági” csúcs.

No de még hátra van az osztályozók históriája. A II. osztályú bajnokságot óriási fölényrel, pontvesztés nélkül, 100%-os sikerrel nyerte el az UTE kitűnő csapata. 1. UTE 24 pont, 2. III. ker. TVE 17, 3. BAK 14, 4. Tisztviselők LE, 5. BEAC, 6. Typografia, 7. Postatakarékpénztári SE.

Következtek a kor rém-meccsei, az osztályozók. UTE —Főv. TC az Erzsébet királyné úti pályán. Még ilyen nem volt! Egyik villamos a másik után jött, zsúfolásig tömve, s az Amerikai úti megállónál mind kiürült. Ment a nép a BAK-pályára. Az UTE szerezte meg a vezetést, a Főv.TC egyenlített. A játékvezető előbb megadta ezt a gólt, aztán a határbíró megkérdése után visszavonta. Kitört a botrány, a közönség berontott a pályára, nem lehetett befejezni a meccset. Az újrajátszás 1:1-re végződött, s ez a kiírás szerint nem jogosította fel a II. o. csapatot, hogy helyet cseréljen a felsőbb osztályúval.

Osztályozót kellett vívnia az I. osztály utolsóelőttijének is, a II. osztály második helyezettjével.

Ez az osztályozó is viharok közt került sorra. Ezen a III. ker. nyert a 33FC ellen. A 33FC óvott, mint annyiszor: sikerrel. A negyedik találkozót meg is nyerte, s most előállt volna az a képtelenség, hogy a II. osztály bajnoka nem, viszont a második helyezettje igenis feljutott volna az I. osztályba! A szövetség érezte ennek groteszkségét és a méltánytalanságot: felemelte a létszámot és az UTE bejutott az I. osztályba.

A vidéki kerületek egyikében sem bonyolították le a bajnokságot, viszont az MLSZ megrendezte első hivatalos vetélkedését. A BSI győzött oly tetszetős játékkal, hogy az akkor szervezkedő NSC hamarosan az egész csapatot, sőt az egész klubot magába olvasztotta.

Az év játékos:

Pozsonyi Imre

Mit tudott a csapat kapitánya, edzője, irányítója? Hát először is: beszélni tudott! Magyar labdarúgó annyit és annyira még nem járatta a száját a pályán sem azelőtt, sem azóta (ma már tilos is!), mint Pozsonyi. Lefőzte ebben a kor legnagyobb „dumálóit”, Kiss Gyulát, a 33FC középfedezetét, Krempels Bélát, a MAC középcsatárát.

De nem a szitkozódó, átkozódó — nem ritka! — játékosok közé tartozott. Pozsonyi magyarázott, folyton magyarázott és legfeljebb ezen kívül még a játékvezetőkkel vitatkozott. Kétségtelenül nagyon értett a futballhoz.

Ezt később nagy sikerű edzői működése alatt Európa-szerte is bizonyította. Mint játékos, ő plántálta át a skót iskola elveit Magyarországra. Sokat járt külföldre, hivatása folytán állandóan utazott. Már gyerekkorában látta a prágai Slaviát, sőt angol, skót csapatokat Bécsben is, Prágában is. Ezek játékának megfigyelése nyomán lett híres jelszava: „Gyerekek! A fű alatt passzolni, a fű alatt!” (Fű egyébként akkor — csak a Margitszigeti pályán és legfeljebb még a Tattersallban termett.) Okos, a labdát pontosan osztogató, nagyvonalú támadó centerhalf volt, végtelenül önzetlen és korrekt. Jókedélyű, szeretetreméltó egyéniségére jellemző, hogy alig észrevehető beszédhibáját maga gúnyolta, túlozta, mondván: „én tentert játszottam, tenteralfot”.

Nemcsak az MTK első bajnokságának „kovácsa”, de a kor egyik legjobbja, s az 1904-es évnek első számú sztárja volt.

a legvitásabb bajnokság

•

1905

Azzal kezdődött, hogy a labdarúgás magyarországi megszervezője, a BTC vélt sérelmek és őt sújtó kétségtelen összefogások, szabálytalanságok, „driblik” miatt elkedvetlenedve nem nevezett a bajnokságra. Hivatalosan azonban azzal indokolta távolmaradását, hogy nemzetközi kötelezettségei sokasága miatt nem tudna a bajnoki mérkőzésekre legjobb csapatával kiállni.

Ezek nyomán a bajnokság három csapat, az MTK, az FTC és a nagyot javult, a labdarúgást erőteljesen felkaroló, jól szervezkedő Postás külön versenyévé vált.

A Postást a többiek nem nagyon szerették. Sok vád dal illették. Elsősorban azzal, hogy állásígérgetésekkel magához csábítja a szegényebb sorsú fiatalokat. Hát persze, az egyre nehezebbé váló gazdasági viszonyok között sok fiatalember számára főnyereményt jelentett, ha a nem éppen nagy, ám biztos fix fizetést nyújtó posta alkalmazottja lehetett.

A három esélyes közül az MTK-t Hoffer és Nagy sérülése vetette vissza, az FTC-t csapatkapitányának, a válogatott Berán Józsefnek hirtelen halála. (Nyári hadgyakorlaton kellett részt vennie és Szeged környékén fertőzött víztől hastífuszt kapott, 22 éves korában.)

A Postás egyszerre csak az élen találta magát. Tartotta is helyét és az utolsó előtti fordulóra két tiszta pont előnnyel érkezett.

Ekkor a Főv.TC-vel (a későbbi TTC-vel) került szembe. Ezt a mérkőzést 7:0 arányban megnyerte. (Bádonyi — Fekete, Bodor — Korda, Koltai, Virágh — Balló, Buda, Kertai, Ligeti, Holub).

Azonnal megindult a szóbeszéd, amely szerint a Főv.TC néhány játékosa „lelazsálta” a mérkőzést. A lefekvés vádai nyomán a szövetség vizsgálatot indított, s azt találta, hogy a Postás Bienenstock Lipót nevű játékosa, egyben csapatkapitánya állást ígért a Főv.TC két tagjának, Roóz Ernőnek és Rusz Miklósnak. Az MLSZ a három játékost örökre eltiltotta, a Főv.TC kizárta tagjai sorából Roózt és Ruszt, s mindenki tudomásul vette, hogy a bajnokságot a Postás 2 pont előnnyel megnyerte az FTC ellen. Az FTC nem is fellebbezett. Ám egyszerre csak „robbant a bomba”. Roóz fellebbezett kizárása ellen a Főv.TC elnökségéhez, s levelében nemcsak önmaga ellen tett eddig tagadott lefekvésére vonatkozó beismerő vallomást, hanem a Postás vezetőit is megvádolta, vesztegetéssel.

Mindez már 1906-ben történt, sőt május 18-a után, amikor a Postás veretlenül és 2 ponttal megnyert bajnoksága öröme a Klivényi-vendéglő különtermében már meg is ülte bajnoki lakomáját, amelyen az MTK, FTC, BAK, BTC, MAFC képviselői sorra köszöntötték a „boldog bajnokcsapatot”, maga az egyesület érmeikkel jutalmazta játékosait és senki sem gondolt a pár nap múlva bekövetkező sorsfordulatra.

Roóz Ernő beismerő vallomása alapján június 22-én az

MLSZ igazgató tanácsa megsemmisítette a Postás—Föv.TC mérkőzés eredményét és mindkét csapatot vesztesnek nyilvánította. A Postás fellebbezésére összehívott rendkívüli közgyűlés már július 27-én az Andrássy úti Blumenstädter-vendéglőben (az egykori Plasztikon, a viaszbabu mutatványos terem helyiségében) jóváhagyta a mérkőzés megsemmisítését, nem járult hozzá a mérkőzés újrajátszásához, hanem a Postást is vesztesnek nyilvánította. (A Postásnak döntetlen is elég lett volna a bajnokság megnyeréséhez!) Holtverseny állott elő és a jobb gólarány az FTC javára döntött.

A gólarányok összehasonlítása az akkori szabály szerint nem ment át olyan egyszerűen! Holtverseny esetén ugyanis nem vették figyelembe azokat a gólokat, amelyek olyan ellenfelekkel szemben estek, amelyek a másik féllel szemben nem álltak ki, vagy amelyeknek a másik féllel szemben elért eredményét az MLSZ valamilyen okból megsemmisítette. Márpedig a tavaszi évadban a 33 FC nem állt ki a Postás ellen (háromszori lemondás után törölték csak a csapatokat a résztvevők közül), — s így összehasonlítás közben az FTC-nek a 33 FC elleni tavaszi mérkőzését is gólok nélkül (3:0) vették figyelembe. Az ősszel pedig az történt, hogy az MTK a II. félidő közepén levonult a pályáról, amikor — 0:0-as állásban — a játékvezető 11-est ítélt ellenfele az FTC javára. Az MLSZ a 2 pontot gólarány nélkül írta az FTC javára. Ezért nem lehetett figyelembe venni a 2:1-es Postás—MTK mérkőzés góljait sem. Ugyanígy nem számított a Postás—Föv TC megsemmisített 7:0 eredményével párhuzamos FTC—Föv TC mérkőzés 3—3 gólja sem.

A levonások után az FTC gólaránya (hála a MAFC elleni 14:0-nak, meg a MUE elleni 12:0-nak) 5,3-ra javult (5,1-ről), a Postásé viszont 4,4-re romlott (5,4-ről)!

Igy szorult második helyre a pályán egyetlen vereséget sem szenvedő Postás!

Bajnok: FTC	11	4	1	54:12	26
2.: Postás	11	4	1	33: 8	26
3.: MTK	10	3	3	55:11	23

4. UTE 18, 5. MAC 17, 6. Főv.TC 12, 7. 33FC 12, 8. MUE 6, 9. MAFC 2 p.

A Postás forrongott, visszalépett a bajnokságtól, sőt kilépett az MLSZ-ből és feloszlatta szakosztályát. Tagjai lemondtak tisztségeikről és a távozó főtitkár, Németh Andor meg is írta levelében: példátlan eset, hogy az MLSZ eddig megrendezett öt bajnoksága közül *háromban* úgy született bajnok, hogy a pályán elért eredményekkel szemben — különböző óvások nyomán — az MLSZ elnöksége vesztes csapatokat nyilvánított bajnokoknak.

Az FTC ezt a második bajnokságát az alábbi, túlnyomó többségükben már ismert játékosaival vívta ki: (A bajnokcsapat legtöbb góllövőjének még mindig Pokorny József bizonyult, az év gólkirálya címet azonban Károly Jenő (MTK) visszaszerezte, 13 góljával.)

16-szor szerepelt: Gorszky Tivadar jobbfedezet, Lissauer Lipót balhátvéd, balfedezet

15-ször: Fritz Alajos kapus, Weisz Ferenc balszélső

14-szer: Braun Ferenc jobbszélső, Takács Dániel balfedezet, balszélső

13-szor: Bródy Sándor középfedezet

11-szer: Manglitz Ferenc jobbhátvéd és Pákai Ágoston jobbösszekötő

10-szer: Korody Károly középcsatár

9-szer: Deutsch Béla fedezet

7-szer: Pokorny József belsőcsatár, Ullerich Ferenc általános tartalék és Kovács Géza balösszekötő

Szerepelt még: Berán József (+) hátvéd, Rumbold Gyula hátvéd, Scheibel József csatár, Ordódy Béla középfedezet, és Janisch György kapus.

Kétségtelen, hogy egyénileg nézve az FTC jobb játékos-anyaggal rendelkezett, mint a Postás. Játéka is szebb,

mutatószabb és magasabb szintű volt. Az a roppant lelkesedés, ami a ferencvárosi vezetőket éppúgy jellemezte, mint a klub hatalmas szurkoló táborát — átragadt a játékosokra is. Az FTC gyorsan, energikusan, lelkesen játszott, helyzetfelismerés és bátor elhatározóképeség jellemezte az együttest. Összjátékuk is elég tervszerű volt, támadásvezetésük pedig éles, gólratörő. Csakhogy akadt egy nagy hibája, amit azóta is annyiszor felrónak a késői utódoknak is. Meglehetősen — hangulat-csapatnak bizonyult. Éppen legjobbjai képesek voltak egyik percről a másokra elveszteni kedvüket és szinte feladni a küzdelmet. Különösen, ha az egyébként is meggyengült védelmük egy-egy baklövése veszélybe hozta a csapat eredményességét.

Mégis azt mondjuk: a Postás jobban megérdemelte volna a bajnokságot. Maga az a tény, hogy tulajdonképpen veretlenül végzett, sokat jelent. Legfőbb erősségének a szinte áttörhetetlen védelme bizonyult. Legjobb összeállítása: Bádonyi — Turi, Bienenstock — Virágh, Bodor, Koltai (az FTC volt Kolhanekja) — Balló, Buda, Koltai II, Kertay, Holub. Többször játszott még Giba kapus, Fekete hátvéd.

Az év játékosa:

Bodor Ödön

Bármily furcsa, az év legjobbjának egy olyan játékost kell megneveznünk, akit sokan csak „beugró”-nak, alkalmi futballistának tekintettek, s aki elsősorban atlétikai babérokra vágyott. Bodor Ödön ebben az évben

csak tízszer játszott klubja csapatában, akkor is hol hátvédet, hol fedezetet, hol csátárt. Ebben a korban ugyan a labdarúgók tömege egyúttal még három-négy más sportot is űzött, Bodor azonban ezek közül is kivált sokoldalúságával. Labdarúgó őstehetségnek bizonyult rendkívüli sportérzékekével, játékos ösztönével, játék-intelligenciájával. Ezen kívül erőteljes, hatalmas rúgásai, gyors helyzetfelismerése, lendülete, technikája is hozzájárult nagy sikereihez. Az akkori rendszertelen és sportszerűtlen edzésekkel szakítva, előre beosztott edzéstervet készített, azt lelkiismeretesen betartotta, miután szinte már tudományosan kielemezte. Ernyedetlenül gyakorolta a futballban előforduló minden — akkor lehetségesnek tekintett — mozdulatot, köztük az akkor újdonságként feltűnt ollózást. (Felugrás közben levegőben rúgni a labdát, legtöbbnyire lábváltás közepette.) 1882-ben született, ekkor tehát 23 éves volt, miután többször volt kénytelen megszakítani hol atlétikai pályafutását (izomszakadás), hol labdarúgó karrierjét (törés). Bár már 1905-ben nyert futóbajnokságot (1 angol mérföld), sőt már két évvel előbb bekerült a válogatott labdarúgó-csapatba is, karrierje deklójától még messze volt. (1908, londoni olimpia, 800 m-es síkfutásban IV. hely.) Később a legjobb magyar atlétikai edzőként és sportújságíróként aratott sikert. (Előzőleg a Posta főpénztárosa volt.) Végül 1927. január 21-én a Műjégpályán oly szerencsétlenül bukott hátrafelé, a korláton keresztül, hogy koponyaalapi törést szenvedett. Eszméletét sem nyerte vissza többé.

/

először
ősz—tavaszi
beosztásban

•

1906/7

Éveken át dúló vita után az MLSZ elhatározta, hogy áttér a tavasz-őszi, tehát naptár szerinti bajnoki beosztásról az ősz-tavaszi, tehát az iskolaévet követő rendszerre.

Az új bajnokságot 1906/7-es terminusra vezette be az MLSZ, s így az 1906. év tavasza üresen maradt volna. Erre serlegmérkőzést írtak ki a Brüll Alfréd felajánlotta díjért. Részt vehetett ennek I. osztályában a másodosztály tavalyi győztese, a BAK és második helyezettje, a Typografia is, miután az osztályozóikat megnyerték. (A vidék még mindig nem rendezett bajnokságot egyik kerületében sem.) A Brüll-serleg mérkőzései nem jártak osztálycserével, s így kitűnő alkalmat szolgáltattak új erők kipróbálására.

A MAC-nak jól jött ez, mert beépítette csapatába az FTC-ből átlépett kitűnő Borbást és Oláht, és a BTC-ből átkerült Sipos kapust. Az FTC Rumbold után a másik

volt „Remény”-játékost, a hamarosan mindenki fölé kerekedő Schlossert, az MTK a már egyszer-kétszer szerepeltetett Sebestyén Bélát, a remek, gyors és főleg ravasz jobbszélsőt, meg Holits Ödönt, a MUE sokoldalú játékosát (kapustól középcsatárig), végül pedig a pompás Bíró Gyulát dolgozta be az együttesbe.

Nem csoda, hogy ez a három csapat hatalmasan feljavult. Közülük legjobbnak az MTK bizonyult és pontvesztés nélkül nyerte meg a Brüll-serleget ezzel a csapatával: Domonkos — Révész, Nagy F. — Bíró, Kürschner, Sár — Sebestyén, Károly, Holits Ö., Faragó Béla, Káldor. A MAC lett a második, a Postás — amely ekkor még reménykedett fellebbezéseinek sikerében és még nem hagyta ott az MLSZ-t — a harmadik; 4. FTC, 5. UTE, 6. 33FC, 7. BAK, 8. Typografia, 9. Főv.TC. Utána az új bajnokság már a Postás nélkül kezdődött meg. Az MTK és a MAC bajnoki reményeit hamar megtörte az FTC. Amikor a MAC az MTK-tól is kikapott, s a Typografia ellen is csak nehezen úszta meg döntetlennel, szenzációt jelentő lépésre szánta rá magát. Hivatásos edzőt szerződtetett, mégpedig — magyart!

Gillemot Ferenc, az első magyar hivatásos edző nem is volt valami nagyon rászorulva erre a jövedelemre. Inkább a sport — minden sport! — iránti rajongása és tanítási ösztöne-vágya készítette erre a lépésre. Kora legtekintélyesebb, legsokoldalúbb, legképzettebb sportemberének tekintették. Elsőként nyert kerékpáros országúti bajnokságot, elsőként állította meg az addig sorozatosan győző külföldi hosszútávfutókat magyarországi dalútjukban az 1 angol mérföldes síkfutó bajnokság megnyerésével, rekordot javított a 3 angol mérföldes futásban, nyert osztrák, cseh bajnokságokat. Az atlétika minden számában remekelt, súllyal, diszkosszal, gerellyel is, miközben 165 centit (!) ugrott helyből magasba. Győzött birkózóversenyen éppúgy, mint tekézésben. Mint labdarúgó a Műegyetem csapatában háttvédet, a BTC-ben kö-

zépfedezetet, a MUE-ban belső csatárt játszott. Katonaidejét tengerészként Pólában szolgálta le, ott megszervezte a labdarúgást, majd hazatérése után a 33FC csapatát vette kézbe, mint amatőr edző és szervező. Sikereket ért el teniszben, rekordot állított fel füleslabda hajításban, és karrierje csúcspontjára evezősként jutott. 27 ízben szállt hajóba, mint a Pannonia tagja és 25 ízben győzött. Az evezősök edzettek akkoriban a legkeményebben és a sportszerűség előírásait úgy betartva, hogy az évadot — esküvel kezdték. Ezt az addig teljesen ismeretlen edzésrendszert vezette be a MAC-ban, megtoldva azzal, hogy az egész telet átdolgoztatta a Lovarda csarnokában és a Margitsziget sétányain. Nem csoda, hogy a MAC csapata csodásan feljavult 1907 tavaszára.

1907. évi közgyűlését ünnepi keretek között rendezte meg az MLSZ. A magyar labdarúgás megszületésének tízesztendő évfordulóját ünnepelte. Ezen akarta kiosztani a végre elkészült, oly régóta várt és ígért bajnoki érmeket. Berán Lajos, a korán elhunyt kiváló válogatott játékos szintén jó futballista öccse, az Európa-hírű kiváló iparművész és szobrász készítette. Csakhogy — nem tudták kiosztani az eddigi bajnokoknak szánt ezüst érmeket. Eltört az érem váza! Újabb évet vártak reá az egyre szaporodó bajnokok.

A Gillemot mesteri kezébe jutott MAC azzal kezdte az évet, hogy 2:1-re verte a BTC-t, amely a bajnokságban nem vett ugyan részt, de nemzetközi és barátságos mérkőzéseken elért sikerei alapján még mindig a legjobb magyar csapatnak hitte és hirdette magát. A bajnokság első fordulóján pedig a 33FC-t 14:1-re verte ez a MAC: Sipos Ernő — Oláh Aladár, Veres Imre — Meleghy, Hildebrandt, Bayer — Niessner, Krempels Béla, Kelemen Béla, Vangel Gyula, Borbás.

Sorozatos bajnoki győzelmei közepette került össze az FTC-vel, először az Ezüstlabda vándordíjas mérkőzésen. Az akkor még ki nem írt Magyar Kupát volt hivatva pó-

tolni az Ezüstlabda vándordíj, amely azonban nem örökös díj volt, hanem három sorozatos, vagy öt sorozat nélküli védéssel végleg el lehetett nyerni. (Az FTC később meg is nyerte). Az 1907. évi mérkőzésen azonban az FTC 8:0-ra kikapott a MAC-tól, amely egyben egy érdekes, addig itthon még nem látott gyors gólt produkált: Krempels—Hildebrandt—Niessner—Kelemen lábán vándorolt a labda anélkül, hogy egyetlen egy FTC-játékos hozzányúlt volna, Kelemen bombáját Dobronyi kapus csak kiütni tudta, Borbás rárohant — gól. A 17. másodpercben.

A következő héten bajnokin találkozott a két ellenfél. Ekkor 3:3-ra végeztek. Az eredménnyel mindkét fél elégedett volt, s közösen szidták a játékvezetőt — Hajós Alfrédot.

Az FTC-nek a bajnokságban az őszi idényben szerzett előnye ugyan lecsökkent, de nem annyira, hogy a MAC, bármily nagy eredményeket ért is el, befoghatta volna. (MAC—UTE 7:0, MAC—Typografia 14:0)

Bajnok: FTC	11	2	1	70:20	24
2.: MAC	10	2	2	78:15	22
3.: MTK	10	2	2	67:18	22

4. BAK 14, 5. Typografia 9, 6. UTE 8, 7. FövTC 7, 8. 33FC 6 pont.

Az FTC bajnokcsapata ez évben a következő játékosokat szerepeltette:

14-szer: Rumbold jobbháttvéd, Weinber János jobb-fedezet, Weisz Ferenc balszélső, balfedezet, jobbszélső, Korody Károly középcsatár és Schlosser Imre balösszekötő.

13-szor: Dobronyi Béla kapus, Bródy Sándor középfedezet, Braun Ferenc jobbszélső, jobbösszekötő

12-szer: Gorszky Tivadar jobbfedezet

6-szor: Manglitz Ferenc balháttvéd

5-ször: Pákay Ágost belső csatár és Ecker Nándor balszélső

4-szer: Kovács Géza belső csatár

3-szor: Iványi László, Schön József, Halász (Fischer) Géza balfedezet, Csizmadia, 1-szer: Fritz Alajos kapus.

Az FTC legtöbb gólját Korody Károly lőtte, a bajnokság gólkirálya azonban Kelemen Béla, a MAC középcsatára lett 14 góllal.

A II. osztály bajnokságát jelentős fölényrel a Törekvés SE nyerte meg. Az osztályozót is könnyedén nyerte a 33FC ellen 6:1-re. A vidéki bajnokságok, nagy készülődések és nekibuzdulások, ígéretések és kísérletezések ellenére még ebben az évben sem kezdődtek el.

Az év játékosa:

Borbás Gáspár

Borbás Gáspár, a „Gazsi” a magyar sport eddigi — és talán mind ez idáig — legremekőbb balszélsője — eredetileg jobbösszekötőt játszott. Az FTC-ben kezdte pályafutását, s hamarosan a balszélre kerülve szinte megalapozta a magyar balszélső játékot. Iskolát teremtett, játékmódorát számtalan nagyszerű játékos szinte lekopírozta. Játékban is, viselkedésben is. Mert Fenyvesi dr.-ban néha szinte újjászületni láttuk Borbást, s az ő abszolút korrekt, minden erőszakoskodástól mentes, fair játéka amellet villámgyors rajtja, szédületes lefutásainak sora, s a végén csodásan finom beadásai, hátratólt (Schlosserhez, Vangelhez küldött) vagy belőtt (Patakihoz,

Korodyhoz, Krempelshez irányított) labdái, vagy — végső esetben! — bombagóljai mintha másod-, harmad-, negyedpéldányban jelentek volna meg az FTC-ben Kohut, Gyetvay, Kemény, Fenyvesi dr. felbukkanásával. Ropant gyorsasága atléta-sikerekhez is segítette. 100 yardon Király-díjat nyert, ami akkor a rövidtávfutók legértékesebb vándordíja volt a bajnokság mellett. Csak egy hajszálon múlt, hogy nem jutott ki atlétaként is az 1904. évi olimpiára. (A 200-as próbaversenyt megnyerte, de a létszámot csökkentették, — és éppen nála vágták el...) Mint szélső, egyszerűen utolérhetetlen volt játéka színvonalában, legtöbbnyire jobb külsővel, mindig egy kis pergést adva a labdába, amelyet azután ballal, vagy hirtelen fordulattal jobb lábbal küldött be elsősorban az összekötőjének. Borbás már évek óta szerepelt az élvonalban (már 1903-ban válogatott volt és azután még negyvenszer), de ez az év, a semmiből az élre vitt MAC sikerei biztosítójaként minden eddiginél magasabb szintre és trónra emelte.

az esélyesek
elhullanak —
veretlenül bajnok
az MTK

•

1907/8

Mai szemmel nézve talán nem korszakos események, ám az akkori időkben határozott „szenzációk” vezették be az 1907/8-as labdarúgó évet.

A BTC visszatért a bajnoki mezőnybe! Vezetői beláták, hogy csak barátságos és nemzetközi mérkőzések nem biztosítják a fejlődést, nem vonzzák körébe a fiatalokat. Pontokért menő küzdelem kell! Két évi gőgös elkülönülés után visszakéredzkedtek a szerintük „felhígított” és „értéktelenné vált” bajnoki mezőnybe. Az MLSZ visszahelyezte őket az I. osztályba. De a pirosfehérek nem szerepeltek úgy, ahogy maguk és híveik várták. A régi csillagok tudása megkopott, közben másutt új generáció nőtt fel, amely korszerűbb, ravaszabb futballt játszott. Éppen az a társaság, amely belőlük vált ki, az NSC leckéztette meg elsőnek a pirosfehér gárdát. 3:1-re verte az „apaegyletet”. Igaz, hogy egyelőre még csak Corinthian-díj mérkőzésen — a bajnokságban más

osztályban szerepelvén nem is találkozhattak. De ez a vereség előrevetette a BTC bajnoki bukásának árnyát is.

A másik „szenzáció” — az FTC gyenge rajtja. A tavalyi év bajnokcsapata már a második vasárnap összerúgult az MTK-val, és a kékfehérek, bár csapatukban a tartalékok tömegét kellett szerepeltetniük — 4:2-re simán győztek. Aztán 7:1-re kikaptak a MAC-tól és a zöldfehérek máris szinte kiestek az elsőségért folyó küzdelemből.

Az MTK és a MAC maradt a porondon.

Őszi összecsapásuk döntetlenül végződött: 1:1. Most nagy versenybe kezdtek, amiben talán a MAC érte el a feltűnőbb eredményeket, viszont az MTK bizonyult megbízhatóbbnak. MAC—BAK 16:0 (!), de MAC—FövTC 2:2, viszont MTK—BAK 7:0, MTK—UTE 2:0. Az őszi évadban az MTK már megszerezte a vezetést. Veretlenül állt, épp úgy, mint a MAC, de csak egy döntetlennel a MAC két döntetlenével szemben. A MAC lendülete először akkor ingott meg, amikor védelme oszlopa, Veres Imre a Törekvés elleni mérkőzésen, novemberben lábtörést szenvedett, azután Niessner Aladár, a válogatott jobb-szélső vidékre költözött, Bayer Jenőt növekvő testsúlya visszavonulásra készítette, — és Gillemot 1907/8-i téli edzése nem sikerült! A mester erős edzésbe fogta ebben az évben is a gárdát, csak hogy kizárólag teremben, a Lovardában foglalkoztatta a csapatot. Ahogy mondták: az evezés gyakorlatából kiindult Gillemot a télen csak „kasztliztatott” (a tanmedence ülőalkalmatosságát hívták így), — és hiányzott a Duna!

A szabadtéri edzések mellőzése súlyosan megbosszul-ta magát. A február 15-i évadnyitáson a MAC egy-kettőre kifulladt és a több, mint egy éven át magyar csapattól le nem győzött kéksárgák 4:2-re simán kikaptak az FTC-től. Később a MAC még egyszer összeszedte magát, ekkor győzte le 20:0-as, I. osztályú gólrekorddal a Typografiát, de már a második helyre irányuló esélyét is

elvesztette. Az MTK tört az élre. A Húsvéti Serlegért folyó mérkőzésen ugyan 6:0-ra kikapott az FTC-től, de a bajnokságban nem lehetett feltartani:

<i>Bajnok:</i> MTK	12	4	0	45:15	28
2.: FTC	11	3	2	62:27	25
3.: MAC	11	2	3	83:20	24

4. UTE 18, 5. Törekvés 14, 6. BTC 13, 7. FövTC 10, 8. BAK 10, 9. Typografia 2 pont.

A másodosztály bajnoka egy sereg elfogadott és elutasított óvás után a 33FC lett az NSC előtt. Az osztályozón azonban egyik sem tudott sikert aratni, nem jutottak feljebb. BAK—NSC 2:1, 33FC—Typografia 0:0. Ebben az évben végre a vidék is megmozdult. Nem elégedett meg azzal, hogy meghívjon pesti csapatokat és azokkal szemben helytálljon, Budapesten kereste fel a nagy ellenfeleket és bizony több szép eredményt ért el. A Győri ETO például 2:1-re verte az UTE-t. Négy kerületben kiírták és zavartalanul le is bonyolították a bajnokságot. Nyugaton 1907 őszén a Győri ETO—Pozsony-újvárosi LE mérkőzéssel kezdtek, és a Győri ETO bajnoki elsőségével fejezték be. Északon az Eperjesi TVE, Délen a Kaposvári AVC, Keleten a Kolozsvári Ker. Ak. SE szerezte meg a bajnoki címet. A kerületi bajnokok azonban sem maguk között nem mérkőztek meg a vidék bajnoka címért, sem a központi bajnok elsőbbségét nem vonták kétségbe, nem hívták ki országos bajnoki döntőre.

Nem egészen könnyű megállapítani — hatvan év távlatából —, hogy kik szerepeltek az egyes mérkőzéseken. 1907 novemberében ugyanis a kultuszminiszter felújította azt a rendeletét, amely eltiltotta a középiskolásokat a nyilvános szerepléstől. Ettől kezdve újra feltűnik az álnevek tömege, sőt a futballozó diákok sokszor más neven, idegen, a futballtól már visszavonult idősebb klubtársaik nevén szerepeltek. A sajtó, amelynek sport-

rovatait túlnyomórészt a közelmúlt aktív játékosai írták (Kiss Gyula, Izsó László, Veres Imre, Gillemot Ferenc, Herczeg Béla stb.), ehhez a kegyes csaláshoz híven aszisztált. Csak egy-egy elkeseredett, vert ellenfél emelt óvást, feltéve, ha neki „nem volt vaj a fején”, azaz hogy maga nem állt be a hamis néven szerepeltetők közé...

Az MTK legtöbb gólját Károly Jenő szerezte, a gólkirályi cím azonban a MAC balösszekötőjének, Váangel Gyulának jutott, 21 gólja révén.

Az MTK a maga 12 győzelmét — 10 mérkőzésen érte el. Az őszi idényben ugyanis a FövTC, a tavasziban pedig a Typografia lemondotta ellene a bajnoki mérkőzést. Akkor még ezt is meg lehetett tenni, büntetlenül. Az MTK további 4 mérkőzése döntetlenül végződött.

Minden mérkőzésen (14-szer) csak Kürschner (Szűcs) Izidor szerepelt.

13-szor: Domonkos László

12-szer: Biró Gyula (játszott jobbfedezetet, jobb hátvédet, középcsatárt!), Csüdör Ferenc (a Postás feloszlott szakosztályából lépett át annak idején), Frontz Döme Antal.

11-szer: Károly Jenő csapatkapitány

10-szer: Sár Izidor

9-szer: Weisz Gyula és Nagy Ferenc

8-szor: Sebestyén Béla

7-szer: Virágh Ferenc

6-szor: Vida (Weisz II) Lajos és Szánthó Károly

4-szer: Bányai Lajos, Révész Béla, Ellinger Leó

3-szor: Holits Ödön (középcsatárt!)

2-szer: Holub Nándor, Graham Hugó, Hoffer István

1-szer: Koltai József, Ernst József, Deutsch Leó és Knapp Miksa.

Az év játékos:

Domonkos László

Annak ellenére, hogy a viselkedése nem volt éppen példamutató, ő az év hőse. (Akadt olyan botránya, hogy megpofozta az akkoriban még rendszeresen kiküldött gólbírák egyikét is!) De hát melyik kapus nem „bogaras”?! Ezen kívül hadilábon állott a sportszerű életmóddal is. Társaitól már a „Jajczay” gúnynevet kapta, mert hát minden szabad idejét a Kerepesi út—Festetics utca sarkon található Jayczay söröző pincehelyiségében töltötte.

Védeni azonban brillinásan védett! A középmagas, vékony játékos vakmerőségben hajmeresztő dolgokat produkált. Az első volt, aki a csatárok lábára vetette magát. Könnyed mozgás, macskaügyesség, zsonglőrködés jellemezte. Remekül működtek reflexei, gyors volt elhátározásban, kitűnően időzítette kiugrásait, roppant ruganyossága segítette a magas labdák védésében. Zsák feltűnéséig a magyar kapusok utánoszhatatlan legügyessebbjének tartották. 21-szer védte a válogatott kapuját. 1906-ban Prágában kezdte, az 1912-es stockholmi olimpián fejezte be. 1905-ben került az MTK-ba, 1906-ban egy félévig a BTC-ben védett, azután visszatért a kék-fehérekhez. Később 1913-ban az FTC-ben próbálkozott, de már sikertelenül.

/

megkezdődik
az FTC
bajnoki sorozata

•

1908/9

Most kezd kialakulni az első olyan magyar klubcsapat, amely valóban klassziscsapatnak nevezhető. Az a csapat, amely világviszonylatban is megállta a helyét. Ez a kialakulás természetesen nem ment egyik napról a másikra. Sok próbálkozás és zökkenő után érkezhettek csak el odáig, hogy Angliában is sikerrel szerepelhessen.

Az év például mindjárt úgy kezdődött, hogy az FTC kikapott a BTC-től (4:2). Ugyanakkor a tavalyi bajnokot, az MTK-t a MAC verte meg. A MAC ezidőben már nem látszott olyan félelmetesnek, mint akkor, amikor az első magyar edző, Gillemot Ferenc kézbe vette és a rendszeres munka révén csodát művelt vele. Azóta egy sereg sérülés, visszavonulás, katonáskodás következtében egész sereg új, tartalék erőt kellett bedobnia. Mégis a körülmények szerencsés alakulása folytán a MAC remekül kezdte az idényt. Az MTK után megverte a BTC-t, UTE-t, döntetlenül játszott a Törekvéssel, a BAK-kal, FővTC-vel, s

végül az utolsó fordulóban legyőzte a két tartalékkal kiálló FTC-t is: 5:3-ra. Így a MAC került az őszi idény után az élre, veretlenül.

A tavaszi félévben azonban a MAC már végleg letört, s ezzel a kéksárgák három évig tartó dicsősége véget is ért. A tavaszt az FTC veretlenül, sőt pontveszteség nélkül küzdötte végig, s végül is biztos fölénnnyel nyerte meg a bajnokságot.

Leghíresebb mérkőzését mégsem a veretlen tavaszi idényben játszotta, hanem még ősszel a Hölgy utcai kies pályán a nem annyira tudása, mint inkább „erőteljes” játékmódora miatt rettegett Typografia ellen. Biztonságból a vékonyka Korodyt jobbszélre tették ezúttal, s középre a hatalmas testalkatú Kucsera állott. Eredmény — 12:2! A közelmúltban még jó képességű és sokra becsült nyomdász csapat körülbelül ezzel a mérkőzéssel kezdte meg hanyatlását.

Bajnok: FTC	14	—	2	69:22	28
2.: MAC	8	6	2	33:25	22
3.: BTC	9	3	4	27:16	21
4. MTK 20, 5. FővTC 18, 6. BAK 14, 7. Törekvés 11, 8. UTE 8, 9. Typografia 2 pont.					

Az FTC legjobb összeállításának ez tekinthető: Fritz Alajos — Rumbold Gyula, Manglitz Ferenc — Weinber János, Bródy Sándor, Gorszky Tihamér — Rónay Zoltán, Weisz Ferenc, Korody Károly, Schlosser Imre, Szeitler Károly. Szerepelt még Kucsera (Kurucz) István, középcsatárként is, balhátvédként is, Gerstl Ede jobbszélső, Janisch György kapus, Sábián József jobbfedezet, Pákay Ágoston jobbfedezet, Schön József jobbösszekötő, Ecker Nándor balszélső, Iványi László jobbszélső, Csizmadia István jobbfedezet, Halász Géza jobbfedezet, Tokárszky Kálmán jobbösszekötő.

Az esztendő kínos szenzációját a Molnár-ügy jelentette. Az UTE csapatának éveken át főerőssége volt a két

(majd a harmadik) Molnár fiú. Molnár Ferenc hátvédet játszott, Imre (a II) balösszekötőt, Ödön balszélsőt. A válogatottba is bekerültek mind a hárman, legtöbbször Imre, a félelmetes góllövő, a „Buli”. Az idősebb két Molnárral sok baj volt. Otthagyták az UTE-t, átléptek a BTC-be, azután újra jelentkeztek az UTE-ban. Már mindenki örömmel tudomásul vette, hogy „megtértek”, — amikor visszavonták az UTE-ba való visszalépési kérelmüket. Erre az UTE feljelentette őket és lelepleződött az egész ügy. Kiderült, hogy annak idején az UTE-ban ismételten kölcsönöket vettek fel. Mikor már több kölcsönt nem tudtak felhajtani, Molnár Ferenc felajánlotta magát (12 pengő forintért!) az UTSE-nak, Imre pedig 60 forintot a BTC-től vett fel, s végül mindketten ide igazoltatták magukat. Másfél év múlva megunták a BTC-t, s újra az UTE-ba készültek lépni. Ott a tagok között gyűjtést indítottak, hogy a BTC-ben fennálló tartozásaikat kiegyenlítsék. A gyűjtés sikerrel járt, az adósságokat kifizették. Erre történt, hogy a két Molnár — kijelentette és bejelentette, hogy mégis a BTC-ben marad. Ezt követte az UTE feljelentése. Hat hónapig tárgyalta az MLSZ az első profi-vádat. Végül a professzionizmus vádja alól felmentették őket, játékjogukat azonban két évre felfüggesztette az MLSZ, s a két egyesületet — megdorgálta.

A II. osztály bajnokságát az NSC nyerte a 33FC és a futballszakosztályát újra megalakító Postással szemben. Első ízben írta ki ebben az évben az MLSZ a III. osztályú bajnokságot: az FSC végzett benne az első helyen.

A vidéki bajnokságokat a Bácska Szabadkai AC, a Kassai AC, a Győri ETO és a Kolozsvári Ker. Ak. SK nyerte. A közöttük megrendezett döntőből a Kassai AC került ki győztesen. Első ízben élt a vidéki bajnokoknak azzal a jogával, hogy az „országos bajnok” címért kihívja a központi bajnokot. Ettől azonban súlyos vereséget szenvedett. (FTC—KAC 11:0).

Az FTC legsikeresebb góllövője ekkor már Schlosser Imre volt. Megszerezte az év gólkirálya címet is, az eredeti bajnokságon lőtt 20 góljával. (Az FTC—Kassai AC góljait nem számítva.) Utána Weisz Ferenc, Korody és Szeitler bizonyult a legeredményesebb ferencvárosi góllövőnek.

Az év játékosa:

Rumbold Gyula

Ebben az évben Rumbold Gyula az egész magyar mezőny fölé nőtt. Bálványa lett még a lányoknak is ez a remek atléta-alakú, pályán, utcán egyaránt hódító külsejű hátvéd. Játékában elegáns, fölényes, magabiztos, határozott. Erőszakoskodástól mentes, egy kicsit kockázatos játéka nagyon tetszett. Festőművésznek készült, csaknem egy évet Berlinben töltött is, mint művésznövendék. Később, a világháborúban könyöksérülést szenvedett, a festészettel felhagyott, s csak a felszabadulás után tért vissza a művészethez mint grafikus, és lett a Gellért szálló dekoratőrje.

Labdaszedései, légtoppjai, jól időzített szerelései, egész játékmódora iskolát teremtett a Ferencvárosban és Hungler II, Korányi, Polgár, Rudas sőt bizonyos fokig Mátrai is mintha csak tőle tanult volna futballozni! „Runci” volt az első hátvéd, aki nem vagdosta a labdát vaktában. Az első, akit a bekkek közül abszolút kétlásbasnak neveztek. Az első, aki technikai megoldásokkal igyekezett a zavaros helyzetekben tisztázni, nem pedig — mint addig (Bodort kivéve) szinte mindenki: — nyers

erővel. Pedig éppen elég ereje lett volna ahhoz is! Szeretett egy kicsit könnyelműsködni, bravúroskodni. Ilyennek tekintették és rosszallották — előretöréseit! A pályán keresztbe, vagy oldalt, meg előre irányuló hirtelen, kitörésszerű labdavezetéseit. Azokat, amelyek szinte a mai hátvédjáték csíráinak tekinthetők! A futballt csak játéknak tekintette, alaposabb edzésre nem is volt kapható. Talán ennek tulajdonítható állóképességének véges volta: a mérkőzések végét már nemigen bírta! 33 ízben viselte a magyar válogatott mezt, nyolc bajnokcsapat tagjaként vonult vissza. 72 évet élt.

átigazolási izgalmak

•

1909/10

Mondottuk már, hogy ezek az idők az FTC első nagy csapata kialakulásának évei, csak hát a kialakulás elég nehezen ment. 1909 őszén például oly gyengécskén játszott az FTC, hogy az őszi idény végén erősen lemaradt az MTK-tól. Már mindenki bajnoknak tekintette az MTK-t, amikor tavasszal a kékfehérek is hullajtani kezdték pontjaikat. Vereség az UTE-től a Népszigeten (2400 fizető!)... Mire eljött a rangadó, a két nagy ellenfél már együtt állt az élen. Május 8-án zsúfolásig megtelt a vén Millennáris, 14 300 fizető! Pálya-csúcs! Így álltak fel: FTC: Fritz — Rumbold, Manglitz — Weinber, Bródy, Gorszky — Weisz F., Kucsera, Korody, Schlosser, Szeitler. MTK: Domokos — Nagy F., Révész — Kürschner, Károly, Ellinger — Sebestyén, Kertész II, Biró, Kertész I, Vida. Hatalmas küzdelemben az FTC győzött 2:0-ra és ezzel az 1909/10. évi bajnokság kérdése el is dőlt.

Hogy 1910 tavaszán az FTC kezdett végre valóban

nagy csapattá válni, azt mutatták nemzetközi sikerei is. A pünkösdkor itt járt angol Barnsley a BTC-t 5:1-re, az MTK-t 7:0-ra verte, az FTC viszont óriási meglepetésre, rekordméretű izgalmak és tombolva biztató telt nézőtér előtt záporos, bőrigázós pünkösdhétfőn 2:1-re legyőzte az angolokat. Igaz, hogy itt már újra játszhatott az FTC színeiben a visszatért Borbás Gáspár. Nagy formája teljében döntő módon erősítette meg a zöldfehérek csapatát. A csapaterősítés következő lépését jelentette a legtehetségesebb ifjúsági játékosoknak a nagy csapatba történt fokozatos beépítése. Az első ifit a legnagyobb taktikusnak tartották, joggal. Ez Pataki Mihály volt, a „Pityke”. A bajnokcsapatba még nem került be, sőt eleinte csak jobbösszekötőben próbálkoztak vele. Akkor lett igazán nagy az FTC, amikor Pataki, meg a másik nagytehetségű ifjúsági, Blum Zoli, a balfedezet — kiszorították a lassanként kiöregedő, egyébként igen hasznos Korodyt, illetve Gorszkyt, no meg átlépett az NSC-ből Tóth Potya István. Ám mindezt megelőzően még egy jelentős erősítésre tett szert az FTC. Átlépett hozzájuk a győri ETO robusztus termetű hátvédje, Payer Imre. Eleinte a fedezetsorban jutott szóhoz, igazi helyét azonban a hátvéd sorban találta meg, amikor egy harmadik kiöregedő nagy és népszerű játékos, Manglitz helyét kapta meg. A csatársor, a fedezetsor és a védelem megerősítése és fiatalítása után — együtt volt a nagy FTC! Tudásban, népszerűségben eddig meg sem közelített gárda!

Az életörést, a sok évig tartó nagy sikert és az amúgyis jelentős népszerűség hatalmas méretű felfokozását végül még valami biztosította: az új pálya! Bár ennek megnyitása szintén már a következő bajnoki év történetéhez tartozik, lelkesítő hatása már az építkezési munkálatok ideje alatt megmutatkozott!

Így végeztek a csapatok (az FTC még a Borbás, Pataki, Payer és Blum, no meg az új sporttelep lendítő ereje nélkül!)

Bajnok: FTC	13	1	2	52:17	27
2.: MTK	11	3	2	42:24	25
3.: NSC	9	0	7	33:30	18

4. BAK 16, 5. BTC 14, 6. TTC 14, 7. UTE 13, 8. Törekvés 10, 9. MAC 7 pont.

A nemrég még az első helyért küzdő MAC kiesett — volna, ha létszámemelés segítségével meg nem mentik. Melléje feljutott még a II. osztály bajnoka, a 33FC is.

Nagy árat fizetett az NSC nagyszerű szerepléséért, harmadik helyezéseért. A pálya és klubház nélkül szűkölködő, a Keleti kávéház (Park szálló) kártyaszobájában meghúzódó szegény NSC-t 1910 végén sorra hagyták ott legjobbjai. Legtöbbjük már előbb átigazoltatta magát, az év végére már Kanyaurek, Faragó, Skrabák, Feldmann Gyula, Bodnár Sándor, Hlavay, Béky és végül Tóth-Potya is új színeket hordott.

Viharos kis átigazolás volt a legtöbb! A Bodnár-félenek lovagias folytatása támadt! A Százház környékéről elindult, Miskolcon, Kassán át az NSC-be hazakerült Bodnárt ugyanis Steiner Hugó, az NSC elnöke helyezte állásba. Amikor Bodnár beadta átigazolási kérelmét a MAC-ba, állását azonnal felmondták, sőt másnap már be sem engedték a hivatali szobájába. Ebből azután tettlegesség, lovagias ügy támadt.

Egy másik átigazolási kérelmet per követett. A TTC névre átformált egykori FővTC legjobb játékosa, Weisz Antal az MTK részére kérte átigazolását. Ekkor profi vádat emeltek ellene azon a címen, hogy a TTC-től pénzt is vett fel, meg az állását is a klubból kapta. Az MLSZ fegyelmi bizottságának ülésén Oprée Rezső (akkor főtitkári minőségében) olyan kijelentést tett, hogy ha Weisz Antal professzionalista, akkor a magyar futballban nincs is amatőr játékos. Fel is mentették Weiszt, aki hamarosan — immár Vágó Antal néven — az MTK-nak is, sőt a magyar válogatottnak is egyik legmegbízhatóbb tá-

maszává lett. (Az üldöztetések alatt lelte korai, tragikus halálát.)

A bajnoki kiírás szerint a magyar bajnoki címért ezidén is meg kellett volna mérkőznie az FTC-nek a legjobbnak bizonyuló vidéki csapattal. A vidéki bajnokságokat a következők nyerték: Kassai AC, Aradi AC, Győri ETO, Kolozsvári Ker. Ak. SK, Kaposvári AVC és Pestvidéken az ETC. Megmérkőztek, s a döntőt a Győri ETO nyerte. Nem élt a kihívás jogával, ellenben meghívta Győrbe barátságos mérkőzésre az FTC-t. (Az országos döntőt Budapesten kellett volna lejátszaniok, — s az itt nem ígérkezett üzletnek.) A kihívási barátságos mérkőzést az FTC nyerte 5:1-re.

Kik játszottak ebben az évben az FTC bajnokcsapatában?

Mindenekelőtt — Gorszky Tivadar. Az Athenacum Nyomda kitűnő nyomdásza — az FTC-nek eddig fennállása óta valamennyi bajnoki mérkőzésén részt vett, soha sem hiányzott és ebben a pillanatban ő tartotta a bajnoki szereplések magyar rekordját, csúcseredményét. Állandó helye a balfedezet poszt volt, bár szükség esetén jobbfedezetben is kitűnően helyt tudott állni.

A kaput Fritz Alajos védte, a két hátvéd Rumbold Gyula és Manglitz Ferenc volt, a fedezetsor közepén Bródy Sándor állott őrt keményen (de milyen keményen!), jobbfedezetet a nem kevésbé erőteljes játékmódorú Weinber János játszott. Ez a fedezetsor jelentette az igazi keménységet a csapatban.

A csatársort már nem a keménység, hanem elsősorban a gyorsaság, az egyenest kapuratörés és az eredményesség jellemezte. Legnagyobb egyinéségévé ekkor már Schlosser Imre nőtt fel, az irányító feladatot középben Korody Károly látta el, Schlosser pertnere balszélen Borbás visszatértéig Szeitler Károly volt, aki ekkoriban az edzőséget is vállalta, — persze amatőr alapon. Az őszi idényben betegség miatt többször hiányzott, ekkor rendszerint

Weisz ment át balszélre. Weisz Ferenc egyébként inkább jobbszélsőt és jobbösszekötőt játszott, ez volt a legjobb posztja a sokoldalú játékosnak. Jobbösszekötőben mások is szerepeltek, legtöbbször Kucsera István. De csak akkor alakult ki megnyugtatóan a csapat, amikor Borbásnak lejárt az átigazolási ideje, elfoglalta helyét a balszálon, Szeitler átjöhetett jobbszélre és Weisz a jobbösszekötő posztjára került.

A legtöbb gólt, alkalmasint 26-ot Schlosser lőtte, aki azt a bravúrt is elkövette, hogy a BTC ellen — 11-est védett ki Fritz kapus helyett! (Pedig a válogatott Késmárky lőttel)

Az 1909/10-es évben a következők szerepeltek az FTC bajnoki mérkőzésein:

16-szor játszott: Schlosser Imre, Gorszky Tivadar

15-ször: Weisz Ferenc, Korody Károly, Weinber János, Bródy Sándor, Fritz Alajos

13-szor: Rumbold Gyula

12-szer: Manglitz Ferenc, Kucsera István

7-szer: Szeitler Károly, Rónai Zoltán

5-ször: Pápay Ernő

4-szer: Gerstl Ele

3-szor: Dongó (Deutsch) Béla

2-szer: Szántó Károly

1-szer: Halász Géza, Dobronyi Béla, Korody II, és Borbás Gáspár dr.

Az év játékosa:

Károly Jenő

Azt mondta egyszer, hogy 12 éves korában (1898-ban) kezdett futballozni, amikor a méta-csapatból a Szabadság téri gyerekek átcsábították a szervezkedő futballcsapatukba. 1900 novemberében már kivonszolták a Millennáris, mert az MTK II-nek sürgősen balfedezetre volt szüksége. Aztán egyszerre csak az I. csapatban találta magát, mint jobbösszekötő. Gólgyárosként kezdte, de hamar kibontakozott nagyszerű irányító, áttekintő képessége. Egésszpályás uralkodó jellegű játéka a középfedezet posztra, az akkori „játékmesterek” posztjára emelte. Remekül lőtt, kiválóan passzolt és — fejelet! Ez olyan unikum volt az őskorban, hogy a kőkorszakbeli játékvezetők — még lefűtyülték, mint szabálytalan mozdulatot, egynek tekintve a hendsz, a kezezés hibájával. Hamar megkopaszodott, ezért is, no meg nagyvonalú, bölcs játékaért is elnyerte a „Tanár úr” becenevet. Még ebben az évben is ő tartotta a lelket az MTK-ban, bár már a távozás gondolatával foglalkozott. A Magyar Kupa első döntőjén (1:1) még játszott, az októberi újrajátszáson (2:1, majd 3:1 az MTK javára) már nem. A BAK-ba lépett át. Nagy korszaka ezzel az 1909/10-es esztendővel körülbelül le is zárult. Az első világháború után Olaszországba ment edzőnek és döntő szerepet vitt az olasz futball naggyátételében. Tíz, meg száz magyar játékos és edző köszönheti neki elhelyezkedését Olaszországban. Nagyszerű emberi tulajdonságai, kiváló oktatóképessége és sikerei révén roppant népszerű lett, míg csak 1925-ben váratlanul, szívroham következtében el nem hunyt. Olyan óriási temetést rendeztek neki az olaszok, amilyent — meg is érdemelt!

Károly 1903 és 1918 között 23 ízben szerepelt a válo-

gatottban, legemlékezetesebb mérkőzésének mégsem ezek egyikét tartotta. Hanem?

— 1905 októberében — mondotta — bajnokit vívtunk a Műegyetemmel. 15:1-re győztünk. Tizenegy gólt lőttem, mint jobbösszekötő! Azt hiszem, ekkor játszottam életemben legjobban — és mindenestre legeredményesebben.

Csepel első „betörési” kísérlete

•

1910 /11

Ez a bajnoki év tele volt izgalmakkal, veszekedésekkel.

Egyetlenegy ponton nem volt vita. Azon, hogy ki lesz a bajnok. Mert a Fradi gyenge kezdés után egyre javulva, nyugodtan, szinte kényelmes biztonsággal szerezte meg az elsőséget. Az ősszel két jogerős és egy törölt vereséget szenvedett ugyan, de tavasszal minden mérkőzését megnyerte és „utcahosszal” futott be elsőnek.

De azért még ebben az évben sem volt készen az igazi nagy csapat. Még mutatkoztak hiányosságok a tizenegyben, még volt néhány megerősítésre váró pont. Hogy még nem volt nemzetközi nagyság a zöldfehér tizenegy, azt legfájdalmasabban a pünkösdi angoljárás mutatta meg. Igaz, ezúttal az angol futball egyik legfényesebb csillaga rándult el hozzánk, a Blackburn Rovers. Azért mégis sok rajongót kiábrándított, ahogy az angol csapat 8:1 arányban tönkrevverte a zöldfehéreket. Nem is bírta ki a megszégyenítő vereséget a közönség. Olyan parázs botrány

támadt, verekedés és egyéb visszataszító jelenet, amelyről még hónapokon át szégyenkezve beszéltek maguk az eset résztvevői is.

A bajnokság kettős érdekességével az UTE és a BAK szolgált. Az UTE ugyanis — kiesett az első osztályból, a BAK pedig . . . nos, a BAK ügye különösen érdekes. Első ízben történt Magyarországon, hogy egy nagyvállalat futball-nagycsapatot igyekezett összehozni. Ez a nagyvállalat a WM-gyár, illetve maga Csepel volt. Megalakult ugyanis a Csepeli AC. Az akkori szabály szerint a csapatnak a pestvidéki bajnokságban kellett volna indulnia. A Csepel vezetői ezért megindították a mozgalmat, hogy a pestkörnyékieket is vegyék be a budapesti bajnokságba.

A Csepel bombaerős csapatot hozott össze. Átlépett ugyanis hozzájuk a magyar válogatott csapat oszlopa, az MTK volt kapitánya, Károly Jenő középfedezet. A „Tanár úr” még egy sereg nagyszerű játékost vonzott új egyesületébe. Ide lépett be Késmárky, Salamon, Cseh, Kucsera, Herzog stb. Csupa élvonalbeli játékos!

Mit csináljon egy ilyen csapattal az MLSZ? Mint új alakulást, akárcsak a KAC-ot, a negyedik osztályba kellett volna beosztania. Erről szó sem lehetett. Beosztották a III.-ba, mint a Megyert. Erre a teljes III. osztály tiltakozott, mondván, hogy őket agyonnyomja egy ilyen erős csapat. A II. osztály még jobban tiltakozott az ellen, hogy oda osszák be a CsAC-ot. Hiszen az ottani csapatok sok éven át harcoltak az első osztályba való jutásért, hiába — s most már a reményüktől is megfosztaná őket a szabálytalan jövevény. Már az első osztályba akarták beosztani, de hát ez végképp jogtalan lett volna.

Közben a Lipótvárosi LC felajánlotta a fúziót a CsAC-nak, ami a második osztályba való jutását jelentette volna. Ezt azonban Csepel kevesellte. Felmerült már az MTK-val való egyesülés gondolata is, végre azonban a BAK-kal egyezett meg a CsAC. Megtörtént a beolvadás,

s a BAK, illetve most már BCsAK eddig jelentéktelen csapata egyszerre csak bajnokjelöltté lépett elő. Első mérkőzésén Grosz — Kucsera, Jancsarek — Szury, Károly, Waldner — Cseh I, Konrád, Késmárky, Salamon, Gálos összeállításban 4:0-ra verte a TTC-t s a továbbiakban is remekül szerepelt. Az őszi fordulóban harmadik helyen végzett az akkor még vezető MTK (14) és FTC (12) mögött egy ponttal (11), majd tavasszal az FTC-t egyedül ő tudta nyomon követni. Májusban második helyen állt az FTC mögött, diadalmas bécsi portyát bonyolított le. . . , amikor a csepeli és a pesti vezetőségi tagok között egyenetlenség támadt. A csapat rögtön megérezte a belső bajokat, hirtelen letört, s végül nemcsak az MTK került megint eléje, hanem még a Törekvés is. A csepeli gyári vezetők csakhamar teljesen visszavonultak a sporttól, az anyagi források bedugultak, s pár hónap múlva a BAK ismét az a szürke kiscsapat lett, ami ezelőtt volt. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy itt és így kísérelte meg egy nagyvállalat először, hogy reklámul is szolgáló futballcsapattal valahogy az élvonalba, a figyelem középpontjába kerüljön. Jó pár esztendő múlva a Csepel újra kísérletet tett, hogy ezen az úton járjon, majd a 40-es években a Gamma és több más vállalat igyekezett ezt a példát követni. Hogy ez az első kísérlet ennyire nem sikerült, azt azzal magyarázhatjuk, hogy a fúzió után nem az áldozatot hozó csepelieké lett a vezető szerep a klubban, hanem a régi, öreg, szegény BAK-tagoké.

Az év legnagyobb horderejű sporteseményének az FTC-pálya megnyitását tekinthetjük. Az új, Üllői úti — tulajdonképpen külső körúti — sporttelep 1910-ben készült el, nyilvános megnyitó mérkőzésére az 1911. év első bajnoki fordulója alkalmából került sor. 1911. február 12-én, fagyos időben 10 000 főnyi közönség gyűlt össze az új (még nem teljesen kiépített) pályán, hogy megszemlélje a pályaavató FTC—MTK rangadó mérkőzést. Az FTC győzött (2:1) és ezzel érte utol az addig ve-

zető MTK-t. Utána pedig sorozatos diadalaival erősen elhúzott a mezőnytől:

Bajnok: FTC	16	0	2	77:19	32
2.: MTK	10	4	4	37:18	24
3.: Törekvés	9	4	5	44:33	22

4. BAK 21, 5. BTC 18, 6. MAC 17, 7. TTC 13, 8. NSC 12, 9. 33FC 11, 10. UTE 8 pont.

A 33FC-től 2 büntetőpontot levontak. Első őszi mérkőzésén ugyanis az FTC ellen egy olyan játékosát szerepeltette, akit csak az ILSZ-hez, az akkor még fennállott ifjúsági szövetséghez igazolt le, lévén a játékos még gyereksorban. Úgy hívták, hogy — Zsák Károly! Le is győzték a nagyszerűen védő ifjú segítségével az FTC-t 1:0-ra, a BTC-t pedig 2:1-re. Jogtalan szerepeltetés miatt ezt a két mérkőzést megsemmisítették és újra játszották. Az FTC-től most 7:0-ra kikapott a tartalékos 33FC, a BTC ellen 0:0-ra kihúzta. Még két büntetőpontot is levontak tőle. Négy pontjába került a feledékenysége, — illetve a két szövetséges közötti bürokratikus viszony.

Az FTC bajnokcsapata ebben az évben igen sokszor változtatta összeállítását, többek között Rumbold Gyula berlini tanulmányútja, valamint a katonáskodások miatt. Így kezdték az évet: Fritz — Payer, Manglitz — Weinber, Bródy, Gorszky — Szeitler, Weisz F., Korody, Schlosser, Borbás. Később hazatért és játszott Rumbold is, majd az ifjú csillag, Pataki, továbbá Rónai, Wessely Ferenc, Varga János, Medgyessy Jenő, Halász Géza, Sábián József és Pápay Ernő is. Viszont a csapat régi, jeles kapusa, Dobronyi elhunyt. A csapat egyébként őrizte azt a lendületes, gyors, hosszú labdákkal operáló „angolos” játékmódot, ami a „skótul” játszó MTK-val szemben jellemzőjévé vált — és népszerűvé tette.

Az év gólkirálya címet nem lehetett elvitatni Schlosser Imrétől. Szinte számlálatlanul és számlálhatatlanul rúgta a gólokat. Jegyzeteink szerint 42-t, mások szerint 45-

öt, Schlosser maga azt hangoztatta, hogy — ötvenet! (A felületes laptudósítások alapján nem tudtuk ellenőrizni.)

A mozgalmas szövetségi élet nagy eseménye volt a kisegyesületek és a vidékiek összefogása — a BTC és a MAC kezdeményezésére. A cél az volt, hogy kivegyék a hatalmat az egymással folyton veszekedő, ám a többiekkel szemben azonnal összefogó nagyegyesületi blokk, az FTC, az MTK és támogatói kezéből. A kísérlet látszólag sikerült. Az „elnyomottak” a közgyűlésen megbuktatták, kiszorították a blokkot. Ám győzelmükkel mit sem értek el. A nagyegyesületieké volt minden jó pálya, a közönség, a játékosok zöme. Ezek akár inkább kivonultak volna a szövetségből, lehetetlenné tették volna a válogatott mérkőzések lebonyolítását, mint sem engedelmeskedjenek a BTC—MAC kézbe jutott új vezetőségnek. A győztes pártnak szégyenszemre meg kellett egyeznie a nagyegyesületiekkel, és csendesen újra átengedte ezeknek a magyar futball irányítását.

A II. osztálynak is megvolt a maga nagy izgalma. A majdnem végig vezető URAK-ot a III. kerület olyan meglepő gólarányú győzelmekkel hozta be (III. ker.—VAC 16:0!), hogy a lefekvés gyanúja merült fel. Mikor azonban a III. ker. legyőzte magát az addig vezető URAK-ot is, a gyanúsítgatók elhallgattak. A bajnokságot így a III. kerület nyerte — gólaránnyal. Ő foglalta el a kiesett UTE helyét. A III. osztály bajnokságát a Főv. TKör szerezte meg, az első ízben kiírt IV. osztályú bajnokságban a BTK végzett első helyen a MÁV Gépgyár és a Kispest előtt.

A vidéki kerületekben az Aradi AC, a Kassai AC, a Győri ETO, a Kolozsvári TC, a Pécsi AC és a Kecskeméti AC végzett az első helyen. Közülük az országos vidéki bajnoki címet a Kassai AC szerezte meg, de ez nem hívta ki döntőre a központi bajnokot, s így az FTC automatikusan lett ez évben is Magyarország bajnoka.

Az év játékos:

Bíró Gyula

Ahhoz képest, hogy már évek óta a legjobb három játékos közé számították, aránylag későn jut el odáig, hogy mi az Év játékos címet ajánljuk fel ennek a nagyszerű futballistának. Az 1905. évi bajnokság első őszi fordulóján az MTK angol középcsatárát, Shires Eduardot (a pingpong-játék magyarországi meghonosítóját, akkoriban a Yost írógépgyár budapesti képviselőjét) — kiállította a játékvezető és az MLSZ néhány hétre eltiltotta. Helyére az MTK egy alig néhány hónapja a pályáján csellengő, jóalakú ifjút, a II-ben szerepelgető Bíró Gyuszt állította be. És ettől kezdve, amíg a világháború el nem sodorta, ki sem került az MTK csapatából. 1906. áprilisában már válogatott kerettag, 1906. októberében pedig Prágában első ízben válogatott.

Játszott csatárt, bal- és jobbösszekötőt, centert, játszott mindhárom fedezet-poszton, sőt egyszer-máskor hátvédet is, igazi helyét azonban a jobbfedezetben találta meg. Minden ízében az angol profi játékosok benyomását keltette. Nyugodtságával, fölényes technikájával, okosságával, elegáns labdavezetésével, ragyogó játékírányításával, távoli, félelmetes bombalövéseivel, önzetlenségével, egész modorával, még megjelenésével, öltözködésével is. Amíg az FTC fedezetei a robotolók, harcosok, szinte verekedők típusát képviselték (Bródy, Weinber!), az MTK fedezetei a sima labdakezelés és a kemény összeütközéseket kerülő észjáték mestereinek bizonyultak. Károly Jenő is ilyen volt már, Bíró után Kertész III-tól Hlavay Györgyön át Kovács Imréig ez a játékmódor és ez a játékos-típus jellemezte az MTK mindenkori fedezeteit.

— Én profinak születtem! — mondta egyszer később

Bíró Gyuszi, aki egyébként soha sem volt profi játékos, hiszen jó módú szülők gyermeke lévén, a Műegyetemet is elvégezte, mérnök lett és csak a világháború utáni katasztrofális gazdasági helyzet készítette arra, hogy külföldre menjen és hivatásos edzőnek álljon be. — Én már apró gyerekkoromban, mint a Szabadság tér leggyorsabb futója, csak pénzért, két, három krajcárért voltam hajlandó arra, hogy versenyt fussak a hasonló tízévesekkel! Igaz, hogy egy 5 krajcáros „horribilis” díjért hajlandó voltam akár egy félórát is végigfutkosni!

Még 12 éves sem volt — második gimnazista —, amikor egyszer mint bámészkodó, kiment egy MTK III—BTC III mérkőzésre a Millennárisra, s az MTK intőzője, Buócz (aki látta már futni és rugdalozni őt a Szabadság téren, meg a Margit-híd pesti hídfőjénél akkor elterült „Fa tér”-en), beajánlotta a csapatba egy hiányzó játékos pótlására. (Ugyanakkor és ugyanígy került be az MTK körébe egy másik rövidnadrágos kölyök, Domonkos László, a kapus.)

Így kezdődött fényes karrierje, amelyet egy sereg Magyar Kupa győzelem, négy magyar bajnokság, és 1906-tól 1916-ig 36 válogatott szereplés fémjelez. Sok remek esztendeje közül ez jelentette a legsikeresebb évét annak ellenére, hogy ekkor nem nyert bajnokságot a csapata, „csak” megvédte a Magyar Kupát, legyőzte legalább egyszer minden magyar ellenfelét s maga Bíró az olaszok elleni 6:1, az Ausztria elleni 3:0, a párizsi 3:0, a milánói 1:0, a Svájc elleni 9:0 és a többi sikeres mérkőzésünkön mindig a válogatott legbiztosabb — és legnyugodtabb tagjának bizonyult.

újra nyolcpontos különbséggel bajnok az FTC

•

1911/12

A magyar labdarúgó-bajnokság első évében a BTC 6 pont különbséggel foglalta el az első helyet. Ezt a „csúcsot” az FTC-nek 1910/11-ben sikerült megdöntenie. Nyolc pontos előnnyel szerezte meg a bajnoki címet. Az immár teljes egészében kibontakozó nagy csapat az 1911/12-es évben is 8 ponttal előzte meg legerősebb vetélytársát!

Bajnok: FTC	14	2	2	74:17	30
2.: MTK	9	4	5	38:22	22
3.: BAK	8	4	6	36:36	20
4. MAC 20, 5. TTC 17, 6. Törekvés 16, 7. NSC 16, 8. BTC 15, 9. 33FC 13, 10. III. kerület 11 pont.					

Az egész magyar futballnak szinte döntő lökést adott az FTC-pálya megnyitása. Egyben az FTC feljavulását is biztosította. A klub gazdagodott, a pálya roppant népszerűvé vált. E tényezők is elősegítették az első nagy

magyar klubcsapat kialakulását. A téli holtidény alatt, 1912 januárjában bonyolította le sokáig emlegetett első nagy sikerű nyugat-európai, német-angol portyáját, e kor legeredményesebb magyar futball-vállalkozását.

A bajnokcsapat tagjait nagyjából már mind ismerjük; bár egy-két erősítés még ebben az évben is felbukkant. A bajnoki mérkőzéseken ezek szerepeltek: Fritz Alajos (Ungár Gyula) — Rumbold Gyula, Payer Imre, Manglitz Ferenc — Weinber János, Bródy Sándor, Medgyessy Jenő, Blum Zoltán — Weisz Ferenc, Szeitler Károly, Pataki Mihály, Korody Károly, Schlosser Imre, Borbás Gáspár, Geiser Géza, Krizsán Endre, Varga János.

A gólkirály negyedszer is Schlosser Imre lett.

Tizenhárom hónappal az FTC pályájának megnyitása után elkészült az MTK Hungária úti sporttelepe is.

Az MTK eddig a Millennárison vagy a Tattersallban tartotta edzéseit. Az új pálya megkönnyítette az MTK nagycsapatának kialakulását is. Az MTK ebben az évben még csetlett-botlott, kísérletezgetett, de már mutatta orozzlánkörmeit. Kezdődött ez azzal, hogy a kékfehérek végre szakítottak az amatőr edző rendszerrel. Már előbb is igyekeztek megnyerni Gillemot Ferencet, aki a közel-múltban a MAC-ból remek együttest faragott és elsőnek bizonyította be, hogy rendszeres edzés és specialista (profi) edző nélkül nagy csapatot összekovácsolni nem lehet. Tárgyalásaik azonban elhúzódtak, majd végleg megfeneklettek. Az edzéseket amatőr alapon ez után is Szűsz Hugó vezette — ideiglenesen.

1911 őszén nagy elhatározás fogant meg az MTK-lelkekben. Helyesebben mondva: nagy elhatározásra szánta rá magát az akkor már a klub élén álló Brüll Alfréd. Profi labdarúgó edzőt hozatott Angliából. Shires Eduard, egykori angol játékosuk ajánlatára leszerződttették Robertsont. Sőt, sikerült Budapesten állást szerezni egy angol amatőr játékos részére is. A szabályok szerint az akkor azonnal leigazolható játékos neve Joseph Lane volt.

Robertson kiváló oktatónak bizonyult. Neki és a gyorsan népszerűvé váló kis Lane-nak köszönhető az MTK hamarosan híressé lett játékmódorának teljes kivirágzása. Az általuk tanított játékstílust, a rövid, lapos, pontos passzokkal történő előretörést, a szönyegszerű támadásvezetést bizonyos fokig az MTK már eddig is kultiválta, Pozsonyi Imre óta. Ezt tökéletesítette Robertson, míg Lane a maga gólképességével minden porcikájával az ellenfél kapujára tört. E finom, technikás, gólerős játékossal hamarosan megnyílt az MTK-győzelmek sorozata. Az ősszel már körvonalalaiban megjelent az MTK hamarosan „első aranycsapat” néven becézett csapata: Domonkos — Csüdör, Révész — Biró, Kürschner, Kertész III — Sebestyén, Kertész II, Lane, Kertész I (Rác), Szántó. Amikor Kertész III-t súlyos vállsérülés érte, Vágó Antal váltotta fel.

Az MTK-pálya megnyitó mérkőzésére 1912. március 31-én került sor. A műsor, akárcsak egy éve az Üllői úton — az örökrangadó: MTK—FTC.

A kékfehérek itt is megmutatták, hogy övék a jövő csapata. 1:0-ra verték a nagy ellenfelet, amelyet egyébként három héttel ezt megelőzően a Magyar Kupa elődöntőjében is legyőztek. A bajnokságba ugyan még nem szólhatott bele az MTK-nak még hullámmzóan szereplő együttese, de a Magyar Kupát (immár harmadszor!) újra megnyerte. Az okos nevelést és a szakosztály erősödését jelzi a II. és az ifjúsági csapat sok sikere is. A II. 7:0-ra legyőzte az FTC tartalékot, majd — mivel ugyanakkor az I. csapatnak nemzetközi kötelezettsége volt — a II. állt ki bajnokira a MAC I. ellen! Még vezetett is Taussig góljával és csak a végén roppant össze Bodnár rohamainak hatása alatt. (Így lett 5:1 a MAC I.—MTK II. bajnoki mérkőzés.)

Az év legvisszatetszőbb esetével egy vesztegetés szolgált. A 33FC esett volna ki az I. osztályból, de leleplezte a III. kerületet, illetve egyik vezetőjét, hogy megvesz-

tegette a III. ker.—MAC mérkőzés játékvezetőjét. A mérkőzést megsemmisítették, az MLSZ elrendelte az újra-játszását, de a III. kerület megsértődött és erre nem állt ki, inkább kiesett a II. osztályba.

A bajnokságban az FTC és MTK külön klasszist képviselt. Az utánuk következő egyesületek között lényeges különbség nem mutatkozott, s a BAK és a MAC szép helyezését egyedül az magyarázza, hogy színeikben egy-egy kivételes klasszisú játékos is szerepelt, Károly Jenő, illetve Bodnár Sándor személyében.

A II. osztály bajnokságát óriási fölényrel az UTE nyerte — és a lilafehérek többé nem is estek ki az élvonalból. A III. osztály bajnoka a BTK, a IV.-é a Pénzügyi AFC lett. Itt tűnt fel először a Vasas — egyelőre a nyolcadik helyen.

A vidéki bajnokok körmérkőzésének győztese, a Tata-bánya az országos bajnoki címért vívandó hivatalos döntő mérkőzésre még nem állt ki, de — mint annyi elődje — szintén megegyezett a központi bajnokkal, hogy barátságos mérkőzést vívnak. Erre augusztus 25-én került sor Budapesten, az Üllői úton. Az FTC hatalmas küzdelemben csak nagy nehezen győzött a sötétség miatt korábban félbeszakadt mérkőzésen. 4:3 lett az eredmény az FTC javára és a tatabányaiak valamennyi gólját az akkor már országos híró, majd hogy nem hirhedt Schaffer Alfréd, a Spéci rúgta. Ekkor játszott utoljára a TSC-ben, utána átlépett a BAK-ba. Ez lett nyolcadik egyesülete!

Az év játékos:

Schlosser Imre

Ilyen népszerűség még nem övezett sportolót Magyarországon! Mai méretekkel mérve szinte elképzelhetetlen, mit jelentett 1910 körül Schlosser Imre — országszerte! A sport, kiemelkedően a labdarúgás megtestesítőjét. A labdarúgás általa nyert nálunk polgárjogot s lett a kezdeti úri divatból, utcai szórakozássá süllyedő játékból — sport, tömegsport.

Schlosser Imre kedves, egyszerű ember volt. Semmi más nem érdekelte a világon, csak a labda, a sport. Gyerekként felfedezték már a Petőfi téren a Malakyak, gyerekként tudott örülni a labdának egy életen át. Még 70 éves korában is (1889-ben született, 1959-ben halt meg). Bár mint úszó is kitűnt, sőt — főleg futballisták stafétaiban — rövidtávfutásban is megállta helyét, éltető eleme a labda volt. S ha futballra került a szó, boldogan dedikálta önéletrajz-könyvét apró kis kölyköknek is, akik egyszerűen le-Slózizták. Nem sértődött meg. Nevetett rajta. Örült neki. Barackot nyomott a tökmagok fejére és még kacskaringósabban írta alá a nevét. Olyan kacskaringót rajzolt az utolsó „e” betű után, amelyen kacskaringós lövések zúdultak egykor arról a híres karikalábáról az ellenfél kapujára.

Utcát akartak elnevezni róla ebben a talán nem is legjobb, ám leghíresebb évében. Plakettot már előbb is vertek a képmásával. Országos gyűjtést indítottak méltó megajándékozására. 1912 januárjában, amikor az FTC hazatért híres német-angol diadalútjáról, tízezrek várták a Keleti pályaudvar előtt.

A forgalom leállt, népvándorlás indult a Keleti pályaudvartól a körúton, a Mester utcán át Schlosser lakásá-

ig, majd az Üllői úti pályáig, ahol a klub ünnepelte a csapatot és az élén Schlossert.

Szájról szájra járt a mondat, ami játéka nyomán az angol sajtóban megjelent: „...a magyarok ...elsősorban Schlosser... művészetté emelik a labdarúgást...”

Mit tudott? Focizni tudott! Gólt rúgni tudott! Tudta, hol a kapu és mi a futball célja! Erősen ballábas lévén a csatársor bal oldalán szerepelt, szélen és összekötőben, s csak később, az MTK-ban olykor centerben. Óriási labdaérzéke volt, ösztönösen kombináló, önzetlen, a legfolyamatosabb összjátékos és mégis nagymester a maga tisztára játszásában, egyéni kitörései előkészítésében. Óriási a gólhelyzetek teremtésében, felismerésében és azonnali kihasználásában. Roppant érzékkel az időzítéshez, a tempó-kiugratásokhoz és a tempó-kiugrásokhoz. Gyors is volt. „Mozgó csatár!” Nem álló játékos, mint kora legtöbb híressége. Egy percre sem nyugodott, izgett, mozgott, élt a pályán! Erőteljes, lelkes játéka nem volt mentes az erőszakoskodástól. Elég sokszor ki is állították, de soha sem mondhatták, hogy nem a harc heve, a futball szeretete következtében feledkezett meg a szabályos játékról.

a Dunába potyog a közönség

•

1912/13

A nagy FTC kialakulásával és az MTK első aranycsapatának ébredésével a két nagypálya megnyitásával és a labdarúgás roppant népszerűsödésével párhuzamosan alakult ki első, igazán jó válogatott csapatunk. A stockholmi olimpián azonban — ha mind a többi országnál különbnek bizonyult is — Angliával (sőt Anglia amatőrjeivel!) szemben még nem állta meg a helyét (0:7).

A bajnokságot változatlan biztos fölénnnyel védte meg az FTC. A két, nyolc pont előnnyel nyert bajnoksága után hét pontos fölénnnyel kivívott elsőség következett:

<i>Bajnok:</i> FTC	16	1	1	77:13	33
2.: MTK	12	2	4	50:18	26
3.: BTC	10	4	4	27:13	24

4. MAC 24, 5. 33FC 19, 6. BAK 18, 7. Törekvés 14, 8. UTE 12, 9. NSC 6, 10. TTC 4 pont.

Közben a szövetségben egyre jobban kiéleződtek az el-

lentétek a két nagyegyesület, illetve a két pályakonszern között. A régi pártok felbomlottak, a kisegyesület-vidék csoportosulás is szétvált és eljelentéktelenedett, a nagyegyleti blokk viszont két hatalmas egységgé alakult. Az egyikbe, az Üllői úti érdekeltségbe tartozott a BTC, a MAC és a BAK, a másik, a Hungária körúti, egyesítette a többi elsőosztályú egyesületet.

A pályaharc egyre jobban elvadult és az 1912. évi őszi MAC—MTK mérkőzéssel érte el csúcspontját. A december 1-re kitűzött mérkőzésen a MAC választhatott pályát. A margitszigeti pálya ezidőben nem jöhetett szóba. A MAC azonban az Üllői útra nem vihetette ellenfelét, mert ott már kettős mérkőzést rendezett az FTC (bajnok), illetve a BTC (nemzetközit).

Kézenfekvő megoldásként kínálkozott a Hungária úti pálya választása, ám a MAC inkább kivitte Újpestre, a Népszigetre ellenfelét. Nem azért, mert nem akarta a saját pálya előnyéhez juttatni az MTK-t, hiszen a MAC játékosai is igen jól ismerték a Hungária úti pályát. A szempont inkább az volt: »Ne csináljunk „konkurrenciát” az FTC-nek, vigyük az Üllői úttól mennél messzebbre a mi mérkőzésünket.«

Az ekkor már fellángolt balkáni háború hatása alatt a kormány részleges mozgósítást rendelt el, és — lezáratta az újpesti hidat! Márpedig a Népszigeten levő régi UTE-pályát csak a hídon át lehetett elérni... Vagy a Dunaágon keresztül. Odafele simán át is jutott a szigetre a mintegy ezer főnyi, mindenre vállalkozó, rajongó futballközönség különböző vízi járművökön, ladikon, csónakon, bárkán, tutajokon. Ám a sötétedés beálltával befejezett mérkőzés után esőben, hidegre fordult kellemetlen időben olyan tülekedés támadt a visszavivő vízi alkalmatosságokért, hogy az egyik halászbárkának, amelybe már vagy harmincan belepréselődtek, a Dunaág közepén kiszakadt a feneke. Mindannyian belepotyogtak a dermedt hideg vízbe. Közben a kikötőtutaj sem bírta a rányo-

muló tömeg súlyát: — a víz alá merült! Itt százával vettek kényszerfürdőt a szurkolók! A fuldoklókat nagynehezen kihuzigálták, s a pánik kitörésének elhárítására a hidat őrző bosnyák század parancsnoka megkönyörült a szigeten rekedt, még mindig mintegy 500 főnyi közönségen. Saját felelősségére megengedte, hogy tízes csoportokban, szuronyos katonák „díszkíséretében” a hídon át is eltávozhassanak a szigetről az emberek. Csodák csodája, hogy ennek a télesterdői dunai kalamitásnak nem lett halálos áldozata.

Hamar eldőlt, hogy az FTC megvédi bajnokságát és ezzel megszerzi sorrendben ötödik, összesítésben nyolcadik magyar bajnokságát. Már az ősz folyamán jelentős előnyre tett szert, holott Rumbold kartörése miatt tartalékosan kezdte az idényt, illetve újra csatásorba állította az „öreg” Manglitzot. Hatalmas arányú győzelmek jelezték, hogy az FTC még mindig elérhetetlen magasságokban trónol a többiek fölött. 7:0-as győzelem a MAC, 6:0 a Törekvés, 5:1 az UTE, 4:1 a BAK, 13:1 az NSC ellen. Mindehhez még a Magyar Kupa megnyerése (első ízben)! Nem csoda, hogy a Ferencváros közönségét szinte mérhetetlen önbizalom töltötte el. Pedig azért már látniok kellett volna, hogy az idő eljár, — például Bródy és Korody fölött is. A csapat azonban alig-alig változott, az egyetlen valóban értékes felfrissítést Tóth-Potya István átigazolása jelentette.

A csapat törzstagjai ebben az évben a következők voltak: Ungár Gyula és Fritz Alajos kapusok, Manglitz Ferenc, Payer Imre, Rumbold Gyula, Szandovics József hátvédek, Weinber János, Bródy Sándor, Blum Zoltán fedezetek, Weisz Ferenc, Tóth-Potya István, Korody Károly, Pataki Mihály, Schlosser Imre, Borbás Gáspár, Szeitler Károly csatárok. Szerepelt még nagynéha Blum II Miklós, Medgyessy Jenő, Kiss Béla, Krizsán Endre, Neubrunn és Schmoling Miklós is. Közülük Weisz Feri, ha kellett, fedezetet is, Weinber hátvédet is játszott —

igen jól. Gólkirály: Schlosser Imre újra 42 (egyések szerint 44) góllal.

A vidék bajnokságait a Bácska Szabadkai AK, a Kassai AC, a Győri ETO, a Kolozsvári TC, a Váci SE és a Nagyvárad AC nyerte, közülük azután az ETO szerezte meg a legjobb vidéki csapat, a vidék bajnoka címet.

A szövetség azonban megszüntette ebben az évben a lehetőséget, hogy a vidék legjobbjai kihívja országos döntőre a budapestiek bajnokát. Az FTC minden további nélkül megkapta a Magyarország bajnoka címet.

A budapesti II. osztály bajnokságát a III. kerület nyerte, a III. osztályét a Kispesti AC, a IV. osztályét az UTSE, az első — és utolsó — ízben kiírt V. osztályú bajnokságot az ULI.

Az év játékos:

Bodnár Sándor

Az FTC nagy sikerei, az MTK roppant erőlködése közepette is az év játékos címet a MAC jobbösszekötőjét, Bodnár Sándort illeti. Pesti fiú volt, ott nevelkedett, ahol Hlavay, Feldmann és még annyi hírességgé emelkedett mezítlábas srác, a Tattersall környékén, a Százház utca tájékán. Fiatalon elkerült Budapestről, és Miskolcon, majd Kassán tűnt fel roppant robbanékony, gyors, lendületes, erőteljes, gólratörő játékaival. Budapesten az NSC igazolta, onnan elég viharos körülmények között lépett át a MAC-ba. Roppant akaraterő, munkabírási, szívósság és vakmerőség jellemezte. Mai szemmel: Sándor és Bene egyszemélyben, megtoldva Ihász Kálmán kemény-

ségével. Bodnár játszotta a legizgalmasabb focit Magyarországon. Azok közé a ritka játékosok közé tartozott, akik egymaguk is képesek megnyerni mérkőzéseket. Nem cicázott, nem dekázott, nem cselezgetett, csak vitte, ragadta magával a csapatát, tört, zúzott és lőtt. Félelmetes bombáit alig lehetett fogni. Egy kicsit önzőnek tartották, ez azonban csak a látszat volt. Gyenge társak között mit tehetett volna mást, egymaga próbált mindent megoldani. Ám ha megfelelő partnerek közé jutott, mint a válogatottban a bölcs Pataki és a ravasz Sebestyén közé, bebizonyította, hogy tud önzetlen lenni, van érzéke az összjátékhoz és nemcsak egyedül száguldani tud, hanem kiugratni társait is, gólhelyzetbe hozni a többieket! Számos fenomenális mérkőzést vívott klubja színeiben is, legnagyobb sikereit azonban a válogatottban aratta. A budapesti német-magyar 1912-ben 1:4-es állásban vérző homlokkal vitték le a pályáról, bekötözött fejjel tért vissza és három góljával 4:4-re mentette a mérkőzést. A müncheni magyar-német (1911, 4:1), a Svájc elleni 9:0 (Budapest, 1911), két ragyogó szereplés Berlin válogatottja ellen (1914-ben 3:1, s az 1921-es mérkőzés megmentése (2:2) és az 1912 novemberi magyar-osztrák mérkőzésen (4:0) produkált szív-játéka jelenti ennek a vasgyúrónak legmagasabb szintű nemzetközi produkcióit. Ez utóbbi után jelent meg a sportújságban a játékot vezető — és mind a magyar, mind az osztrák játékosokat jól ismerő — angol Howcroft bíró érdekes nyilatkozata Bodnárról.

— »Játékára ráillik a nálunk, Angliában használt „bustler” (szó szerint: tolongó, sürgölődő) kifejezés. Egy játékos, akit mindenütt ott látsz, a csatársorban éppen úgy, mint a halvesorban, egyszer a középben, máskor a szélen. Akinek mozgékonyága kétségtelenül hasznára van társainak, ugyanakkor viszont megbontja az egységet. Rendkívül bátor játékos, aki éppen ezért sokszor túllépi a megengedett határt. Hétszer kellett megállítanom a játékot szabálytalanságba átcsapó heveskedése miatt.«

Bajnoki bravúrai közül az 1914. április 19-i MAC—FTC (3:2) mérkőzésen mutatott teljesítménye, s benne két csodás gólja emelkedett ki.

Nem volt „könnyű eset”. Sok bajt okozott elsősorban klubjának. Szereplése, viselkedése a pályán, sőt a pályán kívül is sokszor adott okot kifogásokra, mégis a magyar futball egyik legeredetibb egyéniségének, legnagyobb játékos-tehetségének, legeredményesebb csatárának bizonyult. Ezért sokat meg kellett és meg lehetett bocsájtani neki.

az MTK
gyümölcse
megérik

•

1913/14

Az 1912/13-as bajnokság lezajlása után a legnagyobb port Owen ideérkezése verte fel. Lane, az MTK angolja, aki 1911 tavaszán érkezett Budapestre, 1913 tavaszán hazatért Angliába. Megint csak egykori játékos, Shires Eduard segítségével új angolt szerzett az MTK. Úgy hívták, hogy R. Owen és itt szintén egy angol írógépgyár magyarországi képviselőjének irodájában helyezkedett el. Az akkori szabály szerint külföldi játékost azonnal le lehetett igazolni, ha régi, otthoni egyesülete kiadta. Owen így jött és szinte már másnap — látott és győzött. A felháborodott riválisok erre erőszakolták ki az új szabályt, amelynek értelmében csak egy évi itt-tartózkodás után lehet leigazolni külföldi játékost. Ezt a szabályt hívták azután Lex Owen-nek (Owen-törvénynek).

Ez az Owen nagyon gólképes csatárnak bizonyult, klasszisban azonban messze elmaradt elődjétől, Lane-től, akitől tanulni lehetett: összjátékot, támadásvezetést, irá-

nyitást, finomságokat, olyan futballt, aminek amúgyis az MTK volt magyar földön a termő talaja.

Senki sem gondolta azonban, hogy az FTC-nek irnmár szinte évtizedes elsőbbsége ily hirtelen megtörik. Pedig megtört. A változásban egyforma szerepet vitt az FTC hanyatlása és az MTK feljavulása.

Az MTK hatalmas feljavulását már a tavaszi események is jelezték. Például a Törekvés elleni bajnokija! Itt a kékfehérek újra megtették azt, amit már egyszer régebben is: nemzetközi kötelezettségük miatt a II. csapatukat állították ki. És a Nemes — Sebestyén II, Zengő — Binét, Ellinger II, Kovács Lajos — Tauszig, Konrád Jenő, Rácz, Nagy József, Klein csapat 3:2-re verte a Törekvést, miközben az I. csapat a KB Koppenhágát intézte el.

Az FTC nagycsapatának néhány tagja kezdte elveszteni legfőbb jótulajdonságát: gyorsaságát, kitartását, lendületét, fiatalos vállalkozó kedvét. Manglitz, Korody, Gorszky után már Szeitler is, Weinber is, sőt részben Rumbold meg Bródy, bizonyos fokig Borbás és Weisz is veszített értékéből. Az is kiderült, hogy kevés a jó utánpótlás. A hatalmas tartalék-gárdából a nagycsapat mellett kevesen jutottak szóhoz, a tartalékok legjobbjai kedvüket vesztették, esetleg el is távoztak. Az edzések sem bizonyultak elég korszerűnek és keménynek. Gannonról, az angol edzőről hamar kiderült, hogy csak a teniszhez ért — és a masszírozáshoz. Hamarosan el is ejtették.

Az MTK erősen fiatalított és törődött is fiataljaival. Míg az FTC egy Schaffer képességeit nem tudta méltányolni, az MTK fejfájás nélkül elengedte Domonkost Knapp kedvéért. Knapp Miksa már 1908-ban átlépett a KAOE-ból az MTK-ba, s az ifjúsági, majd a II. csapatban mutatott játéka alapján azonnal és végleg elfoglalhatta Domonkos helyét, amint a „Domi” különcködéseivel betelt a vezetőség. Kitűnő tartalékgárdát és ifjúsági gárdát is nevelt az MTK, amelyből szinte bárkit nyu-

godtan beállíthatott az I. csapatba. Végül pedig megszerezte a BAK-tól Schaffer Alfrédot. Bajnokin ugyan az átigazolási szabály értelmében még nem szerepeltethette, de nemzetközín már igen. No, de a bajnokság megnyerését a többiek is már biztosították. A csapat már az őszi évad alapján is vezetett, tavasszal pedig már az első fordulóban, február 15-én lejátszott rangadón aratott győzelmével körülbelül biztosította is végső elsőségét. 4:1-re verte az FTC-t, amelyben első ízben szerepelt a „hűtlen” Domonkos — igen gyenge formában! Hiába állt a Domi előtt legjobb összeállításban a csapat (Rumbold, Payer — Weinber, Bródy, Blum — Weisz, Tóth, Pataki, Schlosser, Borbás), az MTK Hlavay Györggyel középfedezetben biztos győzelmet aratott.

Végül is veretlenül nyerte az MTK a bajnokságot, az őszi évadban csak a 33FC, tavasszal a Törekvés és az utolsó fordulóban a III. kerület ért el vele szemben döntetlent. Ekkor az MTK részére már nem volt fontos a két pont megszerzése, az óbudaiak viszont életre-halálra küzdöttek, mert ez a megszerzett egy pont mentette meg őket a kieséstől, illetve az osztályozótól.

A bajnokságnak több mint a felében úgy festett, hogy az UTE esik ki. Ám a végefelé erősíteni tudott! Leszerelt katonáéktól a Trencsénben szolgáló Priboj, az UMTE volt középcsatára és ez nagy erősödést jelentett a Langfelder Ferenc vezetésével készülő lilafehér csapatnak.

Az őszi MAC—UTE mérkőzéshez fűződik a magyar labdarúgás második halálos balesete. A Margitszigeten lefolyt mérkőzésen a MAC tartalék hátvédje, Stiller magasra ugrott és hanyatt esett, keresztül bukott az alacsonyabb Racskón, az UTE jobbösszekötőjén. Gerinctöréssel Stiller még maga támolgott le a pályáról, ám a kórházban többnapos szenvedés után elhunyt. Racskót „aláfekvés”-sel vádolták, el is tiltották, de később visszakapta játékjogát.

A pályán azonban ettől függetlenül is meglehetősen

elvadultak a játékosok. Sokáig emlegették az 1913. évi MTK—FTC Magyar Kupa-mérkőzést is. Illetve — barátságos mérkőzést. A felhőszakadásra, meg az utána sár-tengerré vált pályára való tekintettel a játékvezető Kupa-mérkőzésre alkalmatlannak találta a pályát, de — a nagy közönségre való tekintettel — a csapatok barátságos mérkőzésre kiálltak. A „barátságos”-on azután a még ekkor itt levő Lane és Bródy összeverekedett s szinte szabályos boxmeccset vívtak a pályán.

A bajnokság végeredménye:

Bajnok: MTK	15	3	0	56:12	33
2.: FTC	13	1	4	61:28	27
3.: Törekvés	9	5	4	41:24	23
4. BTC 22, 5. MAC 18, 6. 33FC 15, 7. UTE 12, 8. BAK 11,					
9. III. kerület 10, 10. NSC 9 pont.					

A II. osztályú bajnokságot holtverseny után, jobb gólarányával a MAFC nyerte a TTC előtt — óvások, fellebbezések, nagy viharok után.

Az MTK bajnokcsapatában a következők szerepeltek:

Kapus: Knapp Miksa

Hátvéd: Révész Béla, Csüdör Ferenc, Kovács Dezső, Sebestyén II Gyula

Fedezet: Biró Gyula, Hlavay György, Vágó Antal, Kertész III Adolf

Csatár: Taussig Imre, Kertész II Vilmos, Rácz Béla, J. R. Owen, Klein Gyula, Kovács Lajos, Szántó Károly, sőt Kertész Vili kar-, majd lábtörése után Konrád Jenő és Konrád II Kálmán is.

Edző: előbb a skót Robertson, majd az angol Holmes. Az országos bajnoki címért is szeretett volna játszani az MTK, de a kerületi bajnokságok egynémelyike a közben kitört világháború következtében még nem fejeződött be és így nem tisztázódott a legjobb vidéki csapat kiléte.

Az év gólkirálya változatlanul Schlosser Imre. Az MTK góljain szinte az egész csapat osztozott. Még Knapp Mik-

sa, a kapus is rúgott egy gólt. Persze 11-esből, a III. ker. hálójába. A legtöbb gól Rácz Béla nevéhez fűződik.

A Törekvés még soha sem szerepelt olyan szépen és jól a bajnokságban, mint ebben az évben. (Az UTE-t 9:0-ra verte!) Első nagy csapatát Dürr — Horváth, Hauswald — Pejtsik, Ging, Siegl — Nyilas, Borisz, Ürögdy, Salamon és Böthy alkotta, akik mellett készenlétben állott még Szentey, Szecsei, Béky, Klinga, Hoffmann is. A csapat edzéseit maga a nagy alapító kis öreg: Löwenrosen (később Lányi) Károly vezette. Az elnöki tisztet ekkor már Fischer Mór töltötte be.

Vele szemben az Újpest ebben az évben újra kritikus napokat élt át. A három Molnár-fiú (a „Dönczi”, a „Buli” és a „Kecske”) már kiöregedett, s a csapat csak akkor állt újra talpra, amikor Priboj hazatért és a három Fogl-fiú is elfoglalta helyét a csapatban, — meg a szurkolók szívében. Priboj már ekkor, a három Fogl azonban csak a következő évben vált a csapat támaszává. Egyelőre a csapat erősítésén kívül másért harcolt az új elnök, Kálmán Ödön dr. (minden ügyvédi furfangját mozgósítva) és Salgó Jenő főtitkár. A tavalyi vízi-botrány miatt I. osztályú mérkőzésre alkalmatlannak nyilvánította pályájukat az MLSZ. Sikerült ugyan kiverelkedniök a tilalom feloldását, — de azért rájöttek, hogy a népszigeti pálya nem lehet végső megoldás a számukra. Új terület után néztek.

Az év játékosa:

Zsák Károly

Ennek az évnek legnagyobb és legállandóbb formáját mutató magyar futballistája egy gyakran kieső vagy kiesőjelölt csapat kapuját védte. A 33FC-ét. Zsák Károly még nem volt 17 éves, amikor már elvitték a válogatott csapat tagjaként a stockholmi olimpiára — tartaléknak. Az olimpia után pedig végleg átvette a válogatott csapat kapujának őrzését Domonkostól, s ettől kezdve 1914. május 3-ig egyetlen mérkőzést sem veszített a magyar csapat. Később sem sokat vele. 1925-ig 30-szor szerepelt a válogatottban, ebből 19 mérkőzést megnyertünk, 4 döntetlenül végződött, 7-en vereséget szenvedett csapatunk. Közöttük a leghíresebbet, legtragikusabbat 1925. október 4-én, a spanyolok ellen, amikor egy középerős, bár ugrálós szabadrúgást — a lába között engedett be és ezzel kaptunk ki Zamoráéktól 1:0-ra. Kapussors!

Zsák főereje a pompás helyezkedés volt. Az emberek nem győztek csodálkozni: miért lőnek bele minden labdát Zsákba a csatárok?! Hja, tudta, érezte, hová megy a lövés. Megtörtént egy FTC—33FC mérkőzésen, hogy három 11-est fogott ki! Először Payer, a zöldfehérek nagy bombázója (a labdatávrúgás magyar és osztrák rekordere) lőtte a büntetőt, Zsák kiütötte. A játékvezető, mert a kapus fütyty előtt elmozdult, újra rúgatta. Zsák újra védte. Ám a bíró harmadszor is rúgatta! Most már Payer nem vállalkozott rá, Schlosser futott neki. És Zsák Slózi bombáját is hárította!

Kitűnő alakú, jó fizikumú játékos volt, igazi vezére a csapatának a kapuból is! Irányított (a 11-eseket még ő lőtte is!), vezérelt, s közben minden lehetőt védett. Jól vetődött. Pompásan hárított minden magas labdát, bár

legtöbbnyire „másodikra” azaz először csak tenyérrel lefékezte, leállította még a legnagyobb bombákat is, s csak azután — de menten, rögtön! — fogta meg. Nem erőltette (mint hamarosan Plattkó), hogy a labda rögtön „ragadjon” a kezébe.

A 33FC-t soha sem hagyta el, bár — mert hát, mint minden kapus, nagyon érzékeny, majd hogy nem ingerlékeny volt — nem is egyszer kérte átigazolását hol az MTK-ba, hol az FTC-be. Másnapra azonban mindig meg gondolta, és maradt egészen korai haláláig. 1944-ben tüdőgyulladás nyomán egy végzetes orvosság-csere áldozataként hunyt el, alig 49 éves korában.

bajnokságok nélkül

1914./15./16

Kitört a világháború és ahelyett, hogy eltüntette volna a klubok közötti ellentéteket, még inkább kiélezte. Az MLSZ bajnokságokat nem írt ki, s a két nagyegyesület, illetve pályaérdekeltség szinte örömmel használta fel az alkalmat, hogy egymást lényegileg bojkottálva maga csináljon magának üzletet, bajnokságot pótló, és a közönséget vonzó látványos műsort. Így jött létre az Augusztai serleg (FTC) és a Hungária Díj (MTK).

A kis üzlet ment is, a nagy üzlet azonban hiányzott. Mert nagy üzletet csak a két ellentétes tábor legjobbjaiknak összezsapása, rangadó jellegű mérkőzése biztosított. Hát 1915 tavaszán inkább kibékültek. Ekkor is maguk a klubok írtak ki körmérkőzést, maguk rendezték az amatőr ligabajnokságnak elkeresztelt mérkőzés-sorozatot. Ezt 24 ponttal az FTC nyerte az MTK (23) és a többiek előtt. Az FTC egyszer sem kapott ki, az MTK is csak egyszer, ettől a Törekvéstől: Dürr — Szentey, Siegl — Guttmann

Béla, Ging, Rosinger — Csermely, Weisz, Ürögdy, Frontz, Kisela. A csapatok a katonáskodások folytán sűrűn változtak. Az FTC győztes csapatában szerepelt Wiener I, Farkas István, Pataki, Tóth, Nagyhegyi Mátyás, Weisz Ferenc, Szandovits, Schlosser, Fritz, Borbás, Feldmann, Magyar, Telkes, Molnár, Binder, Móra, Medgyessy, Blum, Marasitz, Zavaros.

1915 őszére is egyfordulós hadi körmérkőzést írt ki az egyesületi vezetők kollégiuma. Ezt az MTK nyerte. Óriási fölényrel vezetett és már biztos „bajnok” volt, amikor megint csak a Törekvéstől kikapott. A II. osztályúak is rendeztek hadikupát, ezt a Vasas nyerte. Ezzel a Vasas rálépett a felfelé vezető útra. A Vasas is, az MTK is sűrűn változtatta csapata összeállítását. (Ki volt itt-hon éppen . . .) Knapp — Kovács Elemér, Csüdör — Kertész II, Kertész III, Binét — Klement, Winkler I, Konrád II, Schaffer, Szabó Péter „törzscsapat” mellett játszott még Sebestyén II, Schoor, Kertész I, Nyul I, Kemenes, Rácz Béla, Taussig, Biró Gyula, Révész, Weisz és Szalay Pál is.

Tulajdonképpen ekkor bontakozott ki teljes egészében az MTK első aranycsapata. Kialakítása szinte teljes egészében az áldozatkész elnök, Brüll Alfréd érdeme. De, hogy az MTK elnöke szemét nem tudta elkápráztatni a legfényesebb győzelem sem, arra rámutat az évváró lakomájukon mondott beszéde. A sok szellemes Brüll-beszéd egyik legsikerültebbje.

— A sport értékei közé tartozik — fejtegette Brüll —, hogy önállóságra nevel . . . Az önállóságnak az a foka azonban, amellyel Kertész Vili barátunk bennünket megismertetett, a harctéren bizonyára bravúros és bátor tettekben nyilatkoznék meg, de — ha szabad a sportbeli példából következtetnem — a hadsereg többi részével semmiféle összeköttetésben sem lenne!

— Kiváló középfedezetünknek, Kertész III-nak a harctéren a Mária Terézia rend elnyerésére volnának kiváló

esélyei. E kitüntetés feltételei között szerepel ugyanis, hogy valami hőstettet parancs ellenére kell elkövetni. Ezt Adi barátunk állandóan megteszi — a futballpályán!

— Hogy Révész Béla barátunk a közelmúltban a kitüntetések garmadájaival jött haza a harcterről, az egyikünket sem lephette meg. Mert egyet mindannyian tudunk. Az oroszok lehetnek bármilyen erősek, — Béla barátunkat futni ők sem fogják megtanítani soha!

— Ha Konrád II esetleg harctéri kitüntetésre gondolna, nincs az a heves harc vagy tusa, amely nyugalmból kifordíthatná. Ez irányban megnyugtató bizonyítékul szolgál vasárnapi mérkőzésünk, amelyet sikerült elvesztenünk a Törekvéssel szemben...

A beszéd elképesztő csattanóját azonban a végére tartogatta Brüll elnök.

— A sportsajtó állandó követelésének eredményeképpen végre a válogató bizottság az osztrákok elleni csapatot úgy állította össze, ahogy azt az egész közvélemény is követelte. Helyet juttatott a csapatban Schaffer Alfrédnek is. Arról, hogy Schaffernak és Schlossernak egymás mellett a helye, a sportsajtó munkatársai győzték meg a válogató bizottságot. Az események, a 6:2-es fényes győzelem meggyőzte az eddig még kétkedő közönséget is és meggyőzte — magát Schlosser Imrét is!

Így „adta be” Brüll a magyar futballsport addigi legnagyobb szenzációját, a legnagyobb port felvert ügyet, az FTC rajongva szeretett csillagának, Schlosser Imrének átlépését az MTK-ba. 1915. december 15-én valóban befutott a szövetségbe az átigazolási kérelem...

El tudja-e képzelni a mai olvasó, mit jelentett abban az időben Schlosser átlépése? Azé az emberé, akiről utcát akartak elnevezni a Ferencvárosban, akinek arcképevel ékesített plakettot készítették hívei, aki egymaga képes volt telt pályát varázsolni a játéktér köré, akiben az FTC-játékstílus, egyben az FTC-kispolgári eszmény, az FTC-gondolat megtestesítőjét látták.

Miért lépett át? Erről már annyit írtak és olyan különféleképpen, hogy az igazságot eldönteni nem tudjuk, maga Schlosser is megírta az esetet futballista pályafutását megörökítő könyvében. Mégsem akarja elhinni senki sem, hogy egy ilyen horderejű lépés oka egy válogatott mérkőzésre kért néhány rongy szabadjegy megtagadása lett volna. Persze, nem vitás, hogy az FTC Schlosser távozásában nemcsak kitűnő játékos elvesztését siratta, hanem egy kicsit a pálya „slágerének” elrablását is érezte. Üzleti csapást is jelentett a csapat meggyengülése és az MTK megerősödése.

Nem keltett szinte semmi feltűnést sem, pedig horderejében nem jelentett kisebb lépést, hogy az MTK, illetve megint csak Brüll Alfréd (a háború alatt a Vöröske-reszt önkéntes munkatársa, külföldre utazó megbízottja) 1916 tavaszán kihozta osztrák internáltságából a szerződése teljesítésére Bécsbe utazott, ám ott letartóztatott kiváló angol edzőt, Jimmy Hogant. Budapestre sikerült utaznia Hogannak s itt az MTK edzője lett.

Az MLSZ végre maga akarta kezébe venni az egyesületek ügyét a háború alatt is. 1916 tavaszára díjmérkőzést írt ki. Erre az FTC — tüntetésképpen Schlosser át-lépésének engedélyezése ellen — nem nevezte csapatát, sőt visszalépésre bírt még számos olyan egyesületet is, amely már jelentkezett. Így az Üllői úti pálya érdekelt-ségébe tartozó MAC-ot, BTC-t, BAK-ot, sőt a „semle-ges” Törekvést, Kispestet, UTE-t, BSE-t, de még az MTK-pályához vonzódó III. kerületet is. Az MLSZ kény-telen-kelletlen szégyenszemre visszavonta a kiírást.

Végre azért mégiscsak sikerült a már a magyar labda-rúgás kettészakadásával fenyegető helyzetet enyhíteni. Kieséses rendszerű Hadi Kupát írtak ki, legalább a Ma-gyar Kupa pótlására. A három csoportban lejátszott mér-kőzésekben az MTK, az FTC és a III. kerület került ki győztesen. A csoportgyőztesek körmérkőzését azután az MTK nyerte.

Az év játékosa:
Schaffer Alfréd

Kétségtelen, hogy ezekben az években legtöbbet Schlosserről beszéltek. Az átlépésével kapcsolatosan. Holott Schlossert ekkor már játéktudásban, eredményességben, sőt népszerűségben is felülmúlta a Spéci. Schaffer Alfréd. Balszerencséje, hogy legjobb esztendei alatt dühöngött a háború, páratlan képességei teljes érvényesüléséhez — hiányoztak a nagy ellenfelek. Akikkel a háború alatt szembekerült — hiányosan edzett, esetleg a harcterről csak szabadságra hazajött „beugrók” — egyszerűen nem jelentettek ellenfelet a Spécinek.

Viharos ifjúsága során annyi klubnak volt igazolt tagja, mint senki más. Akadt olyan egyesület, amelynek színeiben legfeljebb egy-két mérkőzésen szerepelt és már szedte is a sátorfáját és ment tovább. Az FTC-ben például — mert ott is volt — egyszer végre beállították a nagy I-be, a skót Celtic ellen, a beteg Blum helyére balfedezetnek. Ám Blum felépült és a meccs előtti percekben jelenkezett, hogy mégis játszana. Schaffernak fel kellett öltözködnie. Felöltözött — és otthagytá az FTC-t.

Modorában egyesítette az egykori városligeti „vurstli”-kikiáltók hangoskodását egy gamin kedvességével, egy örgróf fölényeskedésével. Nagyhangú és vajszívű, közönséges és előzékeny, az egész New York-kávéházat betöltő nagy dumájú, egy elveszett konferanszié vagy néptribun. Nyughatatlan vándor, az a művész akinek házája a nagyvilág. Mindenütt pillanatok alatt otthon érezte magát és soha sem volt otthona.

Pozsonyban született, de Pesten, egy kis lipótvárosi csapatban kezdte futballista pályafutását. A Typografia, az FTC, BTK, KAOE, FővTKör, FSC, Tatabánya, TTC,

újra Tatabánya, BAK és végül — egyelőre! — az MTK igazolt játékosaként tartották nyilván. (Csak azután következett Bécs, München, Basel, Prága, Nürnberg és ki tudja még, hány város és hány klub.)

Jól megtermett, erőteljes fiatalember volt, csodálatos futballérzéssel, ésszel, lövőerővel, kombináló képességgel. Technikailag tökéletes, remek cselező, ám önzetlen, kollektív szellemű játékos volt. Lendületes, szinte néha tankszerű és tévedhetetlen bombázó. Még 40 éves korában is pompásan játszott, — de már csak kis területen. A régi, egészségpályás Schaffernak ekkor már vége volt, elnehezedett, de labdakezelése, remek ötletei, passzai, szöktetései, no meg félelmetes bombái még ekkor is izgalmassá tették mindig élményszámba menő játékát. Utána edzősködött, s bajnokok tömegét nevelte Berlinton Rómáig számtalan csapatból. Nálunk a Hungária (MTK) és a Ferencváros élvezhette csodálatos ösztönű tanításait. Mert ösztönszerűen volt zseniális, tulajdonképpen minden elméleti készültség nélkül. Hiszen még sportműveltsége, sportbeli olvasottsága is vitatható. Viszont félelmetesen jól látta a pályát, — bár egyik szeme hibás volt, — és mint edző is félelmetes biztonsággal tapintott rá az ellenfél hibáira és tudta megmondani sajátjainak a teendőket.

Külföldön talán még népszerűbb lett, mint itthon volt. Futballkirálynak kint nevezték el, s őstehetsége, no meg ősi bohémsága talán még több rajongót állított maga mellé, mint itthon. A futballon, a „dumáláson” kívül még egy szenvedélye volt, — a biliárdozás. Napi négy-öt órát képes volt végigbiliárdozni. Utána rohant edzésre, s az edzés után újra a biliárdhoz. Igaz: mást azután nem is igen csinált egy életen át. Kint Münchenben nősült meg, „benősült” egy vendéglős családba. Münchenben hunyt el.

a 18:0-ás rekordcsapat

1916/17

Az első világháború kitörése nyomán megszakadt a bajnokságok sorozata. Két éven át egyáltalán nem rendezett bajnoki rendszerű tornát az MLSZ, végre 1916/17-re kiírta a hadibajnokságot. Ezt az MTK-nak időközben kialakult nagycsapata szédületes formában nyerte. 113 gólt rúgott az idény folyamán, ami „rekordot” jelentett. (E rekord csak egy évig állt fenn!)

Az első osztály résztvevőinek megállapítása az utolsó békebajnokság és az azóta rendezett tornákon szerzett vélt jogok figyelembevételével nehezen ment. Végre is a résztvevők számát az eddigi 10-ről 12-re emelték fel. Tizenegy csapat jogát nagy nehezen megállapították, a tizenkettedikért azonban osztályozót kellett vívnia a Vasasnak és a KAOE-nak. A Vasas győzött 5:0-ra és így került be fennállása óta először az első osztályba.

Az MTK ekkor óriási formában volt. Három csapatot is megvert legalább tíz góllal. A Kispestet 10:0-ra, a

BTC-t 11:1-re, a MAC-ot pedig 18:0-ra! A gólrekordos csapat így állt fel: Kossuth — Kovács Elemér, Csüdör — Kertész II., Kertész III., Vágó — Rácz, Konrád II., Schaffer, Schlosser, Szabó Péter.

A tavasszal aztán újra fellángolt a Schlosser átlépése miatt már egyszer kitört és nagy nehezen elcsendesedett háború az FTC és az MTK között. Ezúttal az FTC fedezetjátékosának, Weinber Jánosnak a feljelentése nyomán. A profivádra az MLSZ felfüggesztette Schlosser játékjogát, majd a vádat alaptalannak találta és Schlosser játékjogát visszaadta. Először feltételesen, majd végleg.

Az FTC-nek közben ki kellett volna állania a tavaszi bajnoki mérkőzésre, de az ügy végleges elintézéséig erre nem volt hajlandó. A bajnoki mérkőzés elmaradt és az MTK játék nélkül kapta meg a két pontot. A Schlosser-ügy pedig hírlapi polémiákban, veszekedésekben, vitákban, sőt lovagias ügyekben is dagadt tovább.

Egyetlen vereségét az MTK már megint a Törekvéstől szenvedte el. A hadibajnokság végeredménye ez lett:

1. MTK 42 pont, 2. Törekvés 38, 3. Újpest 27, 4. FTC 26, 5. III. kerület 22, 6. Vasas 21, 7. BAK 20, 8. MAC 18, 9. BTC 16, 10. 33FC 15, 11. Kispest 14, 12. FővTKör 11 pont.

Az év gólkirálya újra Schlosser Imre lett, de 38 gólját persze már az MTK színeiben lőtte.

A II. osztály bajnokságát a MÁV Gépgyári SK nyerte. Vidéken csak három kerületben rendeztek hadibajnokságot. Délen a temesvári Kinizsi, északon a DVTK, nyugaton az ETO győzött.

Az MTK hadibajnok-csapatában a már említetteken kívül szerepelt még Knapp, Révész, Hlavay, Biró, Winkler I., és Taussig is — olykor-olykor, beugróként, edzés nélkül, — de jól!

Az UTE most már vitathatatlanul befutott a nagycsapatok közé. Most foglalta el először a harmadik helyet

Rudl — Fogl II, Vranák — Baubach, Matesz, Simon — Fogl I, Fogl III, Priboj, Molnár, Szidon összeállításban.

A korabeli átigazolási szabály szerint az, aki december 15-ig benyújtotta átigazolási kérelmét, a következő év június 15-től új egyesület színeiben szerepelhetett bajnoki mérkőzésen. Barátságos és nemzetközi mérkőzésen — engedéllyel — már előbb is. Viszont joga volt a várakozási idő alatt régi egyesülete színeiben szerepelni. (Feldmann megtette.) A jelesebb játékosok közül 1916. december 15-én a következők kérték átigazolásukat az MTK-ba: Braun József (VAC), Feldmann Gyula (FTC), Kropacsek Ferenc (Rákosszentmihály), Orth György (Vasas)...

Az év játékosai:

Plattkó Ferenc

Az év játékosai ebben az évben a bajnokság hatodik helyén végzett csapatból került ki, Plattkó Ferenc személyében.

A Vasasok ifjú, daliás kapusa az egész évben kiválóan védett. Különösen a tavaszi idényben csillogott tudása. Neki köszönhette a tulajdonképpen még újonc csapata, hogy remek győzelmeket, értékes döntetleneket ért el, s mindössze két vereséget szenvedett, akkor is a legkisebb arányban (2:1-re) a nagy MTK és FTC ellenében. Elsősorban remek labdafogásával tűnt fel. „Ragadt” hozzá a labda. Hamarosan kiderült, hogy mestere a lapos labdáknak is. Tökéletes helyezkedés, remek reflex nagy nyugalom és biztos fellépés tette naggyá — és rettegetté.

Méltán koszorúzta egész évi nagyszerű szereplését a válogató bizottság azzal, hogy az 1917. július 15-i magyar—osztrák mérkőzésen reá bízta a magyar kapu őrzését. 18 éves volt ekkor a „Ferus”, s nemcsak a bajnokság, hanem a válogatott hőse is ő lett. (4:1-re győztünk.)

Idehaza azonban a nyughatatlan vérű ifjú nem úgy váltotta be a reményeket, ahogy várni lehetett. Kiruc-cant a magyar profi alakulattal Németországba, visszatérése után átpártolt az MTK-hoz, majd külföldre távozott. Ezért nem lett állandó tagja a válogatottnak. Legnagyobb sikerei zömét már külföldön érte el, mint játékos Spanyolországban, mint edző Amerikában. Megkomolyodott, nagyszerű emberi tulajdonságai jó irányban fejlődtek ki, s mint nagyrabecsült, művelt edző szép sikert aratott kapus tankönyvével is Dél-Amerikában. De ha idehaza kevesebbet szerepelt is, mint szerettük volna, magyar voltát soha meg nem tagadva minden, az óceán túlsó partjára jutó magyar csapat legjobb barátját, legfőbb támaszát, segítőjét találja meg benne manapság is.

Orth feltűnése

1917/18

Ez az év még az előbbinél is nagyobb diadalsorozatot jelentett a kékfehéreknek. A múlt bajnoki évben tudvalevőleg egyszer vereséget is szenvedtek. Ezt a hadi bajnokságot veretlenül küzdötték végig, mindössze tavalyi legyőzőjük, a mindig kellemetlen ellenfelet jelentő Törekvés csípett el tőlük tavasszal egyetlenegy pontot (2:2) s húzta keresztül a száz százalékos bajnokság reményét, Ezzel szemben az MTK 147 gólt lőtt ebben az évben, amivel minden eddigi rekordot vert és csak 10-et kapott, s ez a 14.7 százalékos teljesítmény máig is verhetetlen rekordnak bizonyult. A hadi bajnokság egyébként így zárult:

1. veretlenül, 21 győzelemmel, 1 döntetlennel 43 ponttal rekord gólaránnyal (147 adott, 10 kapott gól) — az MTK 2. FTC 31, 3. Törekvés 30, 4. Vasas 27, 5. UTE 24, 6. III. ker. 23, 7. 33FC 19, 8. BAK 16, 9. BTC 14, 10. MÁV 13, 11. Kispest 12, 12. MAC 12 pont.

Az MTK nagycsapatában ebben az évben játszott először az ifjú, aki szinte pillanatok alatt a magyar futball legfényesebb csillaga lett. A katonáskodó játékosok pótlására ugyanis állandó tartalékként a legkülönbözőbb helyeken (balhátvéd, balösszekötő, jobbfedezet, balfedezet, középcsatár, jobbösszekötő) megjelent a csapatban a Vasas-ifiből nemrég átlépett Orth György, minden idők legnagyobb magyar futballzenije.

Az első három bajnoki mérkőzésen még nem jutott szóhoz, de 1917. október 4-én már az éppen 17 éves ifjú óriást ott látjuk az UTE ellen az MTK színeiben. A felforgatott, tartalékos csapatban balösszekötőként kezd, majd a második félidőben jobbösszekötőt játszik. A Knapp — Feldmann, Csüdör — Kertész II, Nyul I, Vágó — Taussig, Braun, Schaffer, Orth, Schlosser összeállításban magára találó MTK 6:1-re verte meg az UTE-t. A Vasas elleni meccset is megnyeri az MTK, Plattkó remekelése ellenére is, Orth és Schaffer góljával. A Kispest elleni 8:0 Orthnak szinte személyes diadala. „Amit ma produkált, olyasmit eddig csak a legjobb Schlossertől és Schaffertól láthattunk!” — írják a lapok a 17 éves csatárról: — „Driblijei, passzai, egész játéktílusa az angol profik legjobbjaira emlékeztetnek.” Következett az osztrák—magyar mérkőzés, Bécsben. Orth első válogatott szereplése. A kilenc MTK-játékoskal kiálló magyar csapat 2:1 arányban diadalmaskodik a prágai játékosokkal (Kozeluh, Wilda) megerősített osztrák válogatott ellen. Remeknél remekebb bajnoki szereplések következtek. Az ezúttal 18:1-re vert MAC-nak lőtt gólok közül tizenkettőt ő készített elő, kettőt maga lőtt be. A III. kerületnek öt gólt lőtt, a MÁV Gépgyárnak újra ötöt, a BAK-nak csak egyet, viszont itt olyan modern összekötőjátékot mutatott be, hogy meg sem értették, s hibájául rótták fel, hogy hátrament a védelemnek segíteni, labdát felhozni: „harmonikázott”, mint 20 évvel később Bodola. Tavasszal a BAK ellen mesterhármassal kezdte,

s bár hamarosan — Konrád II felgyógyulása nyomán — hátrarendelték fedezetnek, sőt hátvédnek is, mégis döntő szerepe van abban, hogy az MTK felállíthatta 147:10-es gólarányát.

Ez a bajnoki év egyébként meghozta az FTC—MTK kibékülést. Pedig a Schlosser-ügy, különösen Weinber profivádja után újra és igen súlyosan elmérgesedett. Az FTC 1917 őszén nem állt ki bajnokijára az MTK ellen és bejelentette, hogy minden érintkezést megszakít vele.

Az MLSZ az MTK elleni mérkőzésre ki nem álló FTC-t most már az új szabályokra hivatkozva kizárta a bajnokságból. Az FTC durcásan ezt is el akarta viselni, — játékosai azonban tiltakozni kezdtek. Tóth-Potya már be is adta átigazolási kérelmét az MTK-ba, s a többiek is arról beszéltek, hogy oda mennek, ahol futballozni lehet. Erre a zöldfehér vezetőség beadta a derekát és megtörtént a várva-várt kibékülés. 1918 tavaszán pótlólag lejátszották az őszi elmaradt rangadót, majd hamarosan az esedékes tavaszi mérkőzésüket is. Az FTC egyszer 3:0-ra, egyszer 5:0-ra kikapott, — és ezzel szent lett a béke.

Igaz, hogy csak „hadirekord”, mégis elért az MTK egy olyan eredményt, amilyent — első osztályú színvonalú bajnokságban — még soha senki nem ért el. A 22 bajnoki mérkőzésen lőtt 147 gól — 6,68-as, hajszál híján 7 gólos átlagnak felel meg meccsenként!

Az MTK — és egyben az egész I. osztály — legtöbb gólját már nem Schlosser, hanem Schaffer Alfréd lőtte. 42-t.

A II/a osztály bajnokságát a TTC, a II/b-ét az UTSE nyerte. A vidéki bajnokságok közül a délit a Temesvári Kinizsi, az északit a Diósgyőri VTK, a nyugatit a Győri ETO, a középkerületit a Szolnoki MÁV nyerte. Országos vidéki döntőt azonban nem vívtak.

Az MTK bajnokcsapatában ebben az évben szerepelt először az FTC-ből átlépett Feldmann Gyula. Kivüle

Knapp, Kossuth (kapusok) Csüdör, Kovács Elemér hátvédek, Kertész II, Kertész III, Vágó, Hlavay, Nyul I, Kovács István, Taussig, Konrád II, Orth, Schlosser, Schaffer, Szabó Péter, Sebestyén III, Winkler I számított az első garnitúrába. Nemzetközi mérkőzéseken játszott egyszer az átigazolását kért Tóth-Potya István is, de bajnokin nem, — mert visszavonta átigazolási kérelmét.

Az év játékos:

Orth György

Az eddig leírtakból is kiderül: ennek az évnek szenzációja Orth György feltűnése, szereplése, játéka volt. Feltűnését persze már a futball bennfentesei jóelőre biztosra vették. Már a Vasas ifiben remekelt, az MTK-ba átkerülve azután fényesen csillogott. Az 1917. június 3-i osztrák—magyar mérkőzésre kiérkezett 25 000 főnyi közönség meggyőződhetett róla, hogy új futballfenomén bukkant elő. Orth itt a nagy meccset megelőző MLSZ ifjúsági válogatott kontra ILSZ válogatott mérkőzésen balfedezetet játszott, — s a közönség egyik ámulatból a másikba esett technikai bravúrjai láttán.

Pár hét múlva azután már bemutatkozott a nagy I.-ben. A bécsi Rudolfshügel ellen szerepelt először a nagy nyilvánosság előtt, jobbösszekötőben. 1900-as születésű lévén még nem is töltötte be 17. életévét. S ha a 9:0-as győzelemben még Schafferé volt is a főérdem, Orth még a Spéci mellett is óriási feltűnést keltett. Ezúttal elsősorban helyezkedése, labdaosztogatása, társai kiugratá-

sa, egészen csodálatos játékindelligenciája ragadtatott el mindenkit, miközben azért lőtt ő maga is gólt, kettőt, s tömte labdáival Schaffert és Schlossert.

Ettől kezdve állandó oszlopa maradt az MTK-nak és egyben a magyar válogatottnak is, amíg csak 1925. szeptember 8-án Bécsben, az FC Austria elleni „barátságos” mérkőzésen Tandler, a hátvéd tönkre nem tette a lábát. Nem tört el, de térdben kifordult, deformálódott, izmok, inak szakadtak, — rosszabb volt szörnyű sérülése bármilyen lábtörésnél! Utána nagynehezen felépült, de óriási formáját soha többé vissza nem nyerte. Még bejutott ugyan néhányszor a válogatottba is, de hamarosan kisebb egyesületekbe ment át (33FC, a debreceni Bocskai), majd onnan is kikopva edzősködni kezdett. A végtelenül megnyerő modorú, kellemes társalgó, kultúrált Orthért mindenütt rajongtak edző korában is, igazi nagy sikereket azonban nem tudott felmutatni. Kivándorolt Amerikába, ott nagyobb sikerrel tanított, Chilében, Argentínában, Mexikóban, Kolumbiában, Peruban működött, sok helyen mint állami edző is. 1961-ben hazatért Európába, s a portugál Porto edzői állását vállalta el azzal a gondolattal, hogy onnan már hazatér, nyugalomba. Ám egy váratlan szívroham érte és 1962-ben Portóban elhunyt.

Mit tudott ez a 187 centi magas, remek alakú, ruganyos játékos? Könnyű egy szóval felelni: mindent. S amit még nem tudott — első látásra eltanulta, elsajátította, megcsinálta — szebben, jobban, eredményesebben.

— „Minden mérkőzésen tudott valami újat, addig soha sem látott technikai vagy taktikai megoldást produkálni” — jegyezte fel róla Kléber Gábor, aki évekig játszott Orthtal egy csapatban. — „Bennünket, játékosársait is meglepett és lenyűgözött, amint a legnehezebb helyzetben váratlan megoldással kivágta magát.”

Tökéletesen rúgott jobbal, ballal, sőt, cselezni is tökéletesen tudott jobbal is, ballal is. Remekül fejelt, vállal, mellel, minden testrészével egy pillanat alatt ura tudott

lenni a labdának. Amellett végtelen önzetlen volt, aki elgondolásait bámulatos módon tudta átvinni játékosársába. „Ahogy egy mozdulatával, fejének legkisebb biccentésével jelt adott, azt társa menten megértette, egyszerre csak új értelme, új célja, új megoldási lehetősége nyílt előtte a játéknak...”

Lendületesen, erélyesen kapuratörő játéka centercsatárként emelte a legmagasabbra, bár középfedezetként is óriási teljesítmények emléke kíséri pályafutását.

új csillag az MTK-ban

1918/19

Az elmúlt esztendőt joggal nevezhattük Orth évének. Az új bajnoki szezon — Braun Csibi éve. Nem volt könnyű dolog feledtetni, sőt felülmúlni az MTK eddigi legjobb szélsőinek emlékét. Taussig is, és fokozott mértékben Sebestyén Béla különleges képességei, nagy teljesítményei élénken éltek a szurkolók emlékezetében. Braun — aki már az előző bajnokságban is szóhoz jutott jobbszélen, balszélen, jobbösszekötőben — Taussig elvezénylése nyomán végleg elfoglalta a jobbszélső helyét és egyszerre csak mindenki fölé emelkedett.

Maga az MTK azonban megingott egy kicsit ebben az évben. Mindjárt a bajnokság megindulásakor váratlanul elhunyt kitűnő kapusa, Knapp Miksa. Utána heteken át kísérletezett a csapat Takács Bélával (a vörös Takival), a műegyetemiectől átlépett Ginzery Dénessel, Kossuth Sándorral és csak januárban találta meg Kropacsekben a megfelelő utódot. Addig azonban sok pontot elpotyog-

tatott az MTK. Vereség is érte. 1918. november 17-én kikapott az UTE-től. Ennek nyomán le is csúszott a vezető helyről, s a tavaszba az FTC fordult elsőként. Ezután azonban hamarosan sikerült visszaszereznie a vezető helyet a politikai események miatt többször is meg-megszakított és tulajdonképpen be sem fejezett hadibajnokságban. Mikor azután 2:0-ra legyőzte az FTC-t, — egy botrányos, a 85. percben félbeszakított meccsen — első-sége véglegessé vált.

Így végeztek:

1. MTK (3 döntetlen, 1 vereség, 116:20-as gólarány)
39 pont
2. FTC (43:8) 35,
3. UTE (39:18) 30,
4. TTC 23, 5. Vasas 22, 6. III. kerület 20, 7. 33FC 17, 8. Kispest 17, 9. BTC 17, 10. Törekvés 14, 11. BAK 13, 12. MÁV gépgyár 9 pont.

A hadibajnokság négy mérkőzése (FTC—MÁV, Vasas—MÁV, Törekvés—BAK és UTE—Vasas) lejátszatlan maradt, de ezek eredményei sem az első három csapat helyzetét, sem az utolsó helyezett kilétét már nem befolyásolhatták.

Az MTK legjobb csapatának a következőket tekinthetjük (Zárójelben közöljük ezúttal a játékosok korát is):

Kropacsek Ferenc (21) — Feldmann Gyula (28), Orth György (18) — Kertész II Vilmos (28), Nyul I Ferenc (24), Vágó Antal (28) — Braun József (17), Konrád II Kálmán (24), Schaffer Alfréd (25), Schlosser Imre (29), Nagy József (24). — Szerepelt még Szabó Péter, Ginzery Dénes, Nyul II Vilmos, Kossuth Sándor, Singer Miklós, Weisz József, Csüdör Ferenc, Kertész III Adolf, Sebestyén III Mihály, Winkler I József, Rácz Béla és Konrád I Jenő is. A legsikeresebb góllövőknek Braun, Konrád II és Schaffer bizonyultak.

A II. osztály két csoportban rendezte bajnokságát, s a két csoport győztese közötti döntőt az UTSE nyerte a Testvériséggel szemben. A vidéki bajnokságok közül csak egyet fejeztek be, úgy ahogy. A Közép kerület váci csoportjában a Rákoscsabai TK, a kecskeméti csoportban a Szolnoki MÁV szerezte meg a bajnoki címet. Egymással döntőt nem játszottak.

Sok szóbeszédre adott alkalmat az MTK és az FTC júniusi külföldi útja. Az első állomás Bécs volt, ahol tíz nemzetközi mérkőzést bonyolítottak le — változó sikerrel. Azzal kezdték, hogy meglepően súlyos vereséget szenvedtek a Rapidtól. Igaz, hogy a bécsi zöldfehérek akkor — főleg a maguk szűk méretű pályáján — nagy játékerőt képviseltek. Mégis csak az utazás körüli hercehurcának, fáradságnak tulajdonítható, hogy egymás után verte az MTK-t (4:1) és az FTC-t is (5:0). Szerencsére a további mérkőzések jobban sikerültek, s az MTK a Rudolfshügel elleni 11:3-as eredményével teljes elismerést vívott ki. Az FTC a WAC elleni győzelemmel (4:1) állította helyre jóhírét.

A magyar labdarúgás két vezető csapata Bécsben egymással kétszer is megmérkőzött. Június 25-én 8000 néző előtt az MTK 1:0-ra győzött, július 11-én, a visszavágón meg éppen 5:0-ra.

Az FTC és az MTK hosszúra nyújtott bécsi tartózkodása abban az időben sok megjegyzésre adott alkalmat.

Az FTC és az MTK június 8-i, botrányba fulladt bajnoki mérkőzése utáni napokban utazott ki Bécsbe, ott érte őket a hír, hogy az ellenforradalmárok június 24-én megkísérelték a Tanácsköztársaság megbuktatását. A bécsi rémhírek az ellenforradalom állítólagos sikeréről és a magyarországi állítólagos káotikus állapotokról (felszedték a síneket, felrobbantják a nemzetközi utakat stb.) megijesztették a kintlevőket. Bár harmadnapra kiderült, hogy az ellenforradalmat a Tanácsköztársaság erői megsemmisítették, a két csapat, a hazai fordulattól

és a román támadás következményeitől félve, húzta halasztotta a hazatérését. A hosszú külföldi tartózkodás, a játékosok kényszerű együttléte azután ahelyett, hogy a csapatok tagjait összekovácsolta volna, — megbontotta. Napirenden voltak a veszekedések, amelyek következtében Payer Imre, a sokszoros válogatott otthagya klubját, az FTC-t és átlépett a bécsi WAC-ba. Ezzel megkezdődött a magyar válogatott futballisták kivándorlásának hosszú sora.

A Tanácsköztársaság rövid, 133 napos fennállása óriási lendületet adott a sportnak. A veszített háború után azt lehetett hinni, hogy a sporttól is elmegy a kedve a fiataloknak, amely megundorodott a háborútól. Ezzel szemben hatalmas fellendülés következett be, minden addig felülmúló érdeklődés fordult a sport, főleg a labdarúgás felé. Ez legfényesebben az 1919. április 6-i, diadalmas magyar—osztrák mérkőzésen nyilvánult meg. A Tanácsköztársaság leveretését a magyar labdarúgás megingása, a politikai és gazdasági okok miatt bekövetkezett tömeges kivándorlás, a fehér terror előli menekülés követte.

Az ifjúsági játékosok foglalkoztatására eddig az MLSZ-nek nem sok gondja volt. Átengedte az ILSZ-nek. Ez azonban nem oldotta meg az igazi ifik (16—18 évesek) problémáját, mert az ILSZ-ben 23 évesek is játszhattak. A nagyegyesületek megpróbálták különböző serlegeket kiírni az ifjúsági játékosaik foglalkoztatására (legnépszerűbb az UTE-serleg lett), míg végre ebben az évben az MLSZ kezébe vette az ügyet, kiírta az első ifjúsági bajnokságot. Ezt az MTK nyerte, amelynek pompás gárdájában már feltűnt Mándi és Molnár György is.

Az év játékosai:

Braun József

1917 októberében Taussig bevonulása nyomán az MTK az ifjúsági csapata jobbszélsőjét, a VAC-ból átlépett Braun Józsefet, a „Csibit” állította be a nagycsapatba. Sokan aggódtak, gyengének tartották a 16 éves nyurga ifjút. A Kispest elleni 8:0-as győzelem azután elhallgattatta a Braunban kételkedőket. Az ifjú szélső gyors volt, jó testi felépítésű, kitűnt atlétaként is (mint rövidtávfutó és távolugró), elég energikusan száguldott a szélen és félelmetes bombákkal ijesztgette a kapusokat. A kapunak rendszerint a közelebb eső, „rövid” sarkába lőtt. Beadásait is nagyszerűen lehetett érvényesíteni, amellet remekül fejtelt, jól cselezett. 1918 őszén — igaz, hogy „már” 18. életében járt, felnőtt Orth és Schaffer mellé. A prágai DFC ellen káprázatosan szép játékkal elért 8:0-as MTK-győzelem után a közönség szinte egyöntetűen követelte, hogy az ifjú szélső kerüljön be a válogatottba is. Bemutatkozása tökéletesen sikerült! Hallatlan nyugalommal érvényesítette remek technikáját és gyorsaságát, s mikor Schaffer alig 20 percnyi játék után súlyosan megsérült, a játékba egyre jobban belelendülő és még Popovich-csal szemben is fölényesen helytálló ifjú Braun Csibinek arra is volt energiája és vállalkozó kedve, hogy olykor-olykor a középcsatár helyén kirobbanva lepje meg Brandstädteréket.

A bajnoki mérkőzések sorozatán azután remekelt a Csibi, bár 1919 tavaszán már kapott egy olyan rúgást a bokájára, — amilyenhez azután sűrűn volt „szerencséje”. Kevés játékost „nyirtak” oly elkeseredetten a hátvédek, mint őt. Pályafutását a sérülések, letörések és a bravúros teljesítmények, nagy sikerek változata tette kü-

lönlegessé. Remekül fejezt nemcsak nagy ruganyossága segítségével, hanem technikailag is tökéletesen. Szöglet-rúgások nyomán mindig a legjobban helyezkedett és a legjobbkor ment fel a levegőbe. Gyerekkorában a VAC-ban középcsatárt játszott és karrierje alkonyán (amikor visszatért a VAC-ba) újra ezen a poszton kötött ki. Közben Amerikában még fedezetet is játszott.

Egyetlen mérkőzést vetettek mindig a szemére, a párizsi olimpiának azt az egyiptomi—magyar mérkőzését (1924-ben 0:3), amelyen a néger Szalem félelmetes alakjától — nem pedig erőszakoskodástól mentes hátvédjátékától! — megrettenve szinte a labdához sem mert nyúlni, vagy ha igen — menten szabadulni igyekezett tőle. Szidták szegény Braunt — pedig aki figyelemmel kísérte oly sok sérüléssel nehezített pályafutását, megértette aggályait.

Mindenképpen nagy játékos volt, nemcsak ennek az évnek a hőse, hanem még előtte és utána is sok-sok magyar és MTK-győzelem legfőbb kovácsa. A második világháború, a fasiszta terror, az üldöztetések áldozata lett. Akkor, amikor őt, a huszonhétszeres válogatott játékost még megillette a felmentés, — nem kézbesítették ki a felmentő iratot. Hagyták, hogy elhurcolják és a horogkeresztes gyilkosok gázkamrájában fejezze be megpróbáltatásokkal telt, szerencsétlen életét.

újra „békebajnokság”

1919/20

1919 nyarán hetekre elnyúlt bécsi vendégszereplése után az FTC végre hazatért, az MTK azonban — szövetségi engedély nélkül — önhatalmúlag meghosszabbította portyáját. Nyilván közrejátszott ebben a hazai politikai helyzet, no de a kedvező ajánlatok tömege is. A szövetség súlyos büntetést ígért. Az MTK csodás győzelmi sorozata azonban elhallgattatta a bírálókat. Mérkőzést nem veszített ezen az útján az MTK, — játékost azonban igen! Lemaradt ugyanis a csapattól Németországban Schaffer és Szabó Péter, Ausztriában a két Konrád. Ezzel már a vándorlások korába jutottunk. Következett egymás után — egyik-másik csak rövid időre, míg „körülszagolt” a külföldi futballpiacon — Ging, Nemes-Neufeld, Kollár, Plattkó, Gansl I, Gansl II, Molnár Frigyes és még sok más jelesünk. Az MTK-tól távoztak a legtöbben. Nem csoda, hogy ennek folytán kevés bizalom kísérte bajnoki rajtjukat.

Néhány könnyű mérkőzés (MAFC ellen 9:0, NSC ellen 12:2), után az MTK összekerült a kültelki csapatok sorából lassanként kiemelkedő UTE-val. Nem bírt vele (1:1). Az MTK-ból nemcsak játékosok távoztak. Visszatért hazájába a háború befejeződésével Hogan, a kiváló angol edző is, és az MTK nehezen találta meg méltó utódját.

Az MTK ellen elért szép eredmény öröme azonban nem sokáig tartott Újpesten. Már a következő mérkőzésen kikapott a Kispesttől. Óvott ugyan, de hiába! A Kispest viszont — az élre rúgtatott! Még nemzetközi mérkőzéseken is megállták helyüket a pirosfeketék. A Hungária úti pálya sokezres közönsége előtt 0:0-ra végeztek a bécsi WAF-fal, holott ennek csapatában szerepelt már ekkor Plattkó is, a Vasas kolosszális képességű kapusa és Ging is, a Törekvés „angol profi stílusú”, kitűnő középfedezete.

Végre sor került a veretlen Kispest és az UTE-nak leadott egy pont veszteségével terhelt MTK őszi találkozójára. Kispest: Varga — Jurcsó, Stallmach — Turi, Gece, Blasnik — Boldog, Saguly, Jeszmás, Eisenhoffer, Jeny. Bármily jól játszott ez a tizenegy, az MTK új csapata mégiscsak legyőzte: Kropacsek — Feldmann, Mándi — Kertész II, Orth, Nyul I — Braun, Winkler I, Boros, Schlosser, Nagy összeállításban (5:2). Ezzel a Kispest leszorult az első helyről.

Az FTC nehezen alakította ki csapatát, a Kispest ellen meg is kellett elégednie egy — utánjátszásos — döntetlennel, de — mint annyiszor — a rangadón az esélytelenebb csapat győzött: ezúttal az FTC 1:0-ra verte az MTK-t. A zöldfehérek két kiváló összekötője (Pataki és Tóth) döntötte el a mérkőzés sorsát. Tulajdonképpen be sem fejeződött a nagy meccs. A II. félidő 43. percében ugyanis — ritka jelenet nyomán — félbeszakadt. Kropacsek a kapuhoz besurranó, sőt állítólag sértegető nézőt — megverte! A játékot vezető Vértés Imre ki akarta

állítani Kropacsekot, erre Braun vitába kezdett vele, végül pedig beavatkozott a nagy veszekedésbe Feldmann is, aki szinte a szó szoros értelmében — letessékelte a pályáról Vértés Imrét. (Régi szép idők! — büntetlenül...)

A tavaszi évadban egyre jobban feljavult az MTK, elhúzott a többiektől és több pontot nem adott le. A második helyezést, fennállása óta, sőt 1946-ig élete legnagyobb sikerét — a Kispest érte el. Az FTC elleni mérkőzés jelentette a fordulópontot. Ez a találkozó sem folyt le simán. A KAC már vezetett, amikor a játékvezető (újra Óbuda szülötte, Vértés Imre) 11-est ítélt a kispasztiek javára, mire Pataki — levonult a pályáról. Erősen leszakadva a Törekvés lett a negyedik, amelybe egy időre visszatért Ging.

Bajnok: MTK	26	1	1	113:17	53
2.: KAC	19	5	4	52:21	43
3.: FTC	15	10	3	37:15	40

4. Törekvés 32, 5. BTC 30, 6. Vasas 29, 7. UTE 26, 8. MAC 26, 9. III. kerület 24, 10. BAK 23, 11. TTC 23, 12. NSC 20, 13. UTSE 19, 14. MAFC 16, 15. 33FC 16 pont.

Az I. osztály létszámát azért kellett így felemelni, mert az első, újra „béke”-bajnokságra beneveztek azok a csapatok is, amelyek a háborús időkben lejjebb csúsztak vagy szüneteltették működésüket, s most a régi jogon követelték régi helyüket. Viszont közben olyan nagy sikerrel szerepeltek újabb jogosultak, hogy a labdarúgó szövetségben csak így tudták — úgy ahogy — betömni minden jelentkező éhes száját.

A II. osztályú bajnokság két csoportban folyt, a csoport-győztesek döntőt vívtak: VII. ker. SC—ETC 1:0. A vidék bajnokságai közül csak az új csoportosítású déli kerületé folyt le rendesen. Itt a Szegedi AK végzett az első helyen. A többi kerületben 1919 őszén még nem folytak bajnoki mérkőzések, 1920 tavaszán egyfordulós tornákat bonyolítottak le, amelyekben a Miskolci Vas-

utas, a Tatabánya, a Pécsi Bőrgyári TC, a Kecskeméti AC és a Debreceni VSC végzett az első helyen.

Az MTK első aranycsapatának azt nevezték, amelyben Schaffer vezérkedett. Az új már az elmúlt évben kezdett kialakulni, amikor Orthot és Braunt csatasorba állították. 1919 őszén a hatodik mérkőzésen kísérleteztek Molnár Györggyel. Remekül bevált! Utána már Nyul I Ferenc és Nádler is szóhoz jutott, de ez még csak a kísérletezés éve volt: hiszen 21 játékost szerepeltetett az MTK ebben a bajnokságban. (Zárójelben, hogy az akkori, régi számozás szerint milyen poszton.)

28-szor (mindig) játszott: Mándi Gyula (2, 3), Orth György (9, 5)

27-szer: Braun József (7, 9)

26-szor: Feldmann Gyula (3, 2)

25-ször: Kropacsek Ferenc (1)

24-szer: Nyul I Ferenc (5, 6, 4), Schlosser Imre (10, 11)

23-szor: Winkler I József (8, 7, 9, 11, 10)

19-szer: Kertész II Vilmos (4, 8), Vágó Antal (6, 4)

18-szor: Molnár György (8, 7, 11)

16-szor: Nagy József (11), Kertész III Adolf (5, 4, 6)

3-szor: Hertzka Lipót (11), Boros II Endre (8, 9)

2-szer: Welser Tibor (1), Nádler Henrik (4), Székely (Singer) Miklós (2)

1-szer: Boros III (1), Hlavay György (8), Taussig Imre (7)

A 113 gól így oszlott meg a gólgyárosok között: 28-at lőtt Orth, az év gólkirálya, 25-öt Winkler, 19-et Braun, 17-et Schlosser, 8-at Molnár, 6-ot Kertész II, 4-et Nagy, 3-at Boros II, 2-t Hlavay, 1-et Nádler.

Az angol hadifogságból csak 1919 decemberében hazakerült Hlavay egyetlen egyszer játszott, akkor is jobb-összekötőt — remekül. Két pompás gólt is lőtt, utána azonban megsérült és többször nem jutott szóhoz. Schlosser 17 gólja közül kettő az ellenfél háttvédének segítségével jutott a kapuba. Ezért sokan öngólnak számítják.

Az év játékosa:

Fogl Károly

Ennek az évnek legnagyobb meglepetése a Kispesti AC előretörése, egyénileg pedig Fogl Karcsi, azaz Fogl II klasszsisának teljes kibontakozása volt.

A vasmarkú Karcsit persze már jónéhány éve figyelték és számon tartották. Szinte gyerekkora óta. II-nek egyébként nem éppen joggal nevezték el a Karcsit. Fogléknak öt fiúgyermekük volt, mind az öt futballozott, Karcsi sorrendben a negyedik gyerek volt. A legidősebb, a Feri még a MUE-ban kezdte, az UMTE-ben folytatta és az UTE-ban csak befejezte, igen hamar, mert egy szerencsétlen lábtörése kettétörte a karrierjét is. A második fiú, Rezső, az UTSE-ban kezdte (Fogl Karcsi szerint ő volt mindannyiuk között a legtehetségesebb), az UTE-ban folytatta, mint balfedezet, s az első világháború első napjaiban már hősi halált halt. Következett István, a Stefi. Az UTK és az URAK után lépett az UTE-ba. Onnan Tatabányára ment, majd vissza az UTE-ba. Középcsatárt játszott, mintegy megalapítva a híres, sokszor rettegett „Fogl-stílust”, ami bizony olyan kemény játékmódor volt, amilyent ma különösen nagyra becsülnének, mondjuk Angliában, Olaszországban vagy a két német államban... Ő kapta a Fogl I nevet, amikor Karcsi, majd Jóska (tehát a későbbi „Fogl-gát”) megjelent a színen.

A legnagyobb tehetség azonban — bebizonyítottan és több, mint tizenöt éven át — a Karcsi volt közöttük. Maga az erő, a férfiasság, a keménység, a lendület. Lövéreje, kitűnő szerelései, okos helyezkedése, a leggyorsabb csatárokkal fölért sebessége, különösen gyors rajtja mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy ez a középnél nem sokkal magasabb, izmos legény a kor legretteget-

tebb hátvédjévé válják. Bár később kezdeti törő-zúzó játékmódon enyhített, határozott játékmódrából mit sem engedett, félelmetes hírneve pedig amúgyis kellő tekintélyt szerzett neki.

Maga 1907-től számítja futballista pályafutását. Nála nyolc évvel idősebb Feri bátyja még a MUE-ban rúgta ekkor a labdát, Madár néven. Karcsi azt mondja, tíz éves korában alakított barátaival Megyeren egy „réti” csapatot, s alig két-három év múlva már felfedezték a nagyszerű kis együttest és az UTSE-ba hívták. 1914-ben lépett azután át az UTE-ba, nem egészen 17 éves korában. Odáig rendszerint jobbszélsőt játszott. Egy UTE-mérkőzésen azután — csekélység! — öt játékosukat kiállította a játékvezető, köztük Ludwigot, a hátvédet is. Neki kellett hátramennie „bekkelni”. Oly remekül helyt állt, hogy többé nem is játszott mást, mint jobb- vagy bal-hátvédet. (Teljesen mindegy volt neki!) 1918 már nagy esztendeje volt, bekerült a válogatottba is (június 2-án, Ausztria ellen Bécsben — 2:0!), s azóta ki sem került onnan. Az UTE 1918/19 évi előretörése, amely — csekély megingásoktól eltekintve — hamarosan felvezette a csapatot a legjobbak közé, s tette a „három nagy” egyikévé, döntően a Fogl-gátnak, abban pedig mindenek előtt Fogl Karcsinak volt köszönhető. (No persze, Pribojék is kellettek hozzá!)

Újpest előretör, de az MTK is erősít

•

1920/21

Ezt a bajnokságot is megnyerte az MTK, bár ősszel újra folyton csak kereste igazi csapatát. Vele szemben félelmetesen feljavult az UTE, amely az őszi idényben le is győzte a kékfehéreket. Legjobb összeállításának ezt tekinthetjük: Knoll — Fogl II, Fogl III — Király, Baubach, Kelecsényi — Paulusz, Kósa (Egyházi), Priboj, Schaller, Szidon. A téli szünetben átlépett az MTK-ba a Törekvésből Guttmann II Béla, s a jelentősen felerősödött csapat tavasszal visszavágott az UTE-nak (2:0). Ezek után nem volt vitás a bajnokság kérdése.

Bajnok: MTK	21	2	1	82: 9	44
2.: UTE	14	8	2	39:14	36
3.: FTC	14	2	8	48:23	30

4. III. kerület 24, 5. Törekvés 23, 6. VII. ker. SC 22, 7. Kispest 21, 8. BTC 21, 9. TTC 20, 10. MAC 19, 11. Vasas 18, 12. BAK 18, 13. 33FC 16 pont.

A bajnokságban versenyen kívül elindult a BEAC és a MAFC is. Eredményeik a bajnokságban nem számítottak, viszont a kiírt Hlavay-vándordíjba a BEAC és a MAFC ellen elért eredményeket is beszámították. Ezek alapján itt ez a sorrend alakult ki: 1. MTK 52 (25 győzelem, 2 döntetlen, 99:10 gólarány), 2. UTE 42, 3. FTC 37, 4. III. kerület 32, 5. Kispest 28, 6. MAFC 27, 7. BTC 26, 8. Törekvés 26, 9. Vasas 23, 10. VII. kerületi Zuglói SC 23, 11. MAC 22, 12. BAK 22, 13. TTC 22, 14. BEAC 21, 15. 33FC 17 pont. Az MTK tehát a Hlavay-serleget is megnyerte. Ez a díj egyébként nem a válogatott Hlavay György után kapta nevét, hanem a műegyetemieknek korán hősi halált halt játékosának, Hlavay Bélának (Hlavay György öccsének) emlékezetére alapították.

A II. osztály két csoportjának bajnokai döntőt vívtak: VAC—BSE 3:1. A vidéki bajnokságokat a következők nyerték: Szegedi AK, Miskolci Vasutas, Szombathelyi AK, Pécsi MSC, Pécel és Kisvárdai TE. A legjobb vidéki csapat címért lejátszott mérkőzésekből a szegediek kerültek ki győztesen.

Az év igazi pikantériáját az első magyar profi csapat megalakulása és szereplése jelentette. Egy német cég égisze alatt összeállt néhány vándorkedvű futballista, és abban a hitben, hogy a professzionalizmus bevezetése ügyis csak pillanatok kérdése (és jobb elsőnek lenni, mint utolsónak...), kiutazott Berlinbe és megalakította az első magyar profi csapatot. 1920 nyarán három mérkőzést vívtak a magyar profik német csapatokkal — veretlenül. Holott a tervezett összeállítás Schaffer makacskodása miatt egyetlen egyszer sem valósult meg. A Spéci ugyanis nem volt hajlandó „egyenlő társként” részt venni az üzletben, hanem, mint gólkirályhoz illik, külön követelésekkel állott elő. Ebbe a többiek nem mentek bele és Schaffer Szabó Péter kíséretében kivált a truppból.

A válogatott balszárnny nélkül ilyen kényszer-összeállításban kísérletezett a profi csapat: Plattkó (Vasas) —

Feldmann (MTK), Szendrő János (BAK) — Viola (Törekvés), Nyul I (MTK), Ging (Törekvés) — Wilhelm (FTC), Jeszmás (Kispest), Nemes (FTC), Pataki (FTC), Kollár (BTC). A csapat gerincét ferencvárosiak alkották, a két vezető — Malaky Szilárd igazgató és Rajner Béla sajtófőnök — szintén az FTC körébe tartozott. (Malaky Szilárd a klubalapító Malaky János és a labdarúgó szakosztály igazgatója, Malaky Mihály öccse volt.)

A magyar szövetség tiltakozására a német szövetség a harmadik mérkőzés lejátászása után többre nem adott engedélyt, és ezzel a csapat megbukott. (Más, a labdarúgásban jelentős és közönséggel bíró ország akkor még nem is igen állt szóba velünk, magyarokkal — politikai okokból.) A trupp tagjai egy darabig még lődörögtek odakint, azután először Szendrő unta meg a tétlenséget, hazajött és kegyelmet, illetve visszaamatőrösítést kért. A többiek közül Ging és Viola Olaszországba ment, Nemes Ausztriába, Plattkó pedig Angliába. A többiek hazatértek. Plattkó hamarosan le is szerződött a Middlesbrough-hoz, így ő lett a harmadik kontinentális játékos, aki I. osztályú angol profi csapatba szerződést kapott. (Előtte Pekarna, a bécsi Vienna híres kapusa és Middleboe, a dánok válogatott középfedezete kapott szerződést — és játékengetélyt — Angliában.) Plattkó azonban kint bajnokit az első csapatban nem játszott, s hamarosan ő is hazatért — egy időre ... A megtért bűnösök először súlyos büntetést, azután hamarosan — kegyelmet kaptak. 1921 nyarán nagy részük már vígan játszott régi pesti egyesületében.

A bajnokcsapat tagjai:

28-szor: (minden mérkőzésen, tehát a Hlavay-díjas mérkőzéseken is) szerepelt: Schlosser Imre (10, 11)

27-szer: Mándi Gyula (2, 3)

26-szor: Kertész II Vilmos (4, 9, 5), Vágó Antal (6, 5, 3, 2), Braun József (7, 8), Kropacsek Ferenc (1)

24-szer: Molnár György (8, 11), Senkey Imre (5, 3)
22-szer: Orth György (9, 5, 8)
14-szer: Guttmann Béla (5)
12-szer: Opata Zoltán (10, 9, 11)
11-szer: Károly II József (10, 11, 9)
8-szor: Nádler Henrik (6, 5)
7-szer: Nagy József (11, 8, 7)
6-szor: Nyul II Vilmos (5, 6, 4), Dobsa Elek (11)
3-szor: Weisz Ferenc (7, 4, 6), Weisz Lulu (4, 7), Gerber László (2)

1-szer: Kovács Dezső (3), Klein Marcel (11), Fábián Sándor (1), Somogyi János (4), Rakitovszky Géza (9)

Közülük Guttmannon kívül Senkey, az egykori MAC-játékos Rákoskeresztúrról, Opata a MÁV gépgyárból, Weisz Ferenc a régi, híres FTC nagycsapatból került át a kékfehérekhez.

Az MTK legtöbb gólját Orth, az év gólkirálya lőtte, (a versenyen kívül játszó MAFC és BEAC kapujába lőtt góljaival együtt) 23-at, Molnár György 21, Schlosser 20, Braun 13, Opata 7, Károly II 5, Kertész II 4, Guttmann 2, Dobsa, Nádler 1—1 gólt szerzett csapatának és két öngól esett.

Az év játékosa:

Blum Zoltán

Blum Zoltán a Schlosser távozása után roppant rap-szódikusan — egyszer pompásan, máskor szánalmasan — szereplő FTC-gárdában a megbízhatóságot, a nyugalmat, az állandó magas színvonalat képviselte. Finom,

szinte elegáns mozdulatai, rendkívül ésszerű megoldásai, játékintelligenciája sokban Pataki másává tették — egy sorral hátrább. Már a régi, Soroksári úti pályán ott lábatlankodott, gyerekként a nagyok között. 1905-ben — 14 éves korában — be is került az ifjúsági csapatba, 1910-ben pedig már az I.-be. Legjobban balfedezetben érvényesült, bár, ha kellett, középfedezetet, sőt balhátvédet is kitűnően játszott. A fedezetek akkori főfeladatát, az ellenfél jobbszárnyának lefogását, tehát két ember ellenőrzését, zavarását kitűnően oldotta meg. Közbelépései a későbbi becsúszó szerelés csíráit hordozták magukban. A leggyorsabb szélsőkkel fel tudta venni a versenyt. A szélsők beadásait szinte lehetetlenné tette nagyszerű helyezkedése, „szögelzárása”. Munkabírása egyrészt, könnyen lekezelhető okos passzai másrészt kielégítették azt az igényt, amit akkoriban a szélső fedezetek irányában támasztottak.

1912-ben jutott be először a nagyválogatottba, amikor az olimpiára utazó csapat tartalékaként a „bemelegítő”-nek szánt magyar-norvég meccsen beállították a csapatba. 1925-ben szerepelt utoljára a válogatottban, 38. ízben. Az FTC-ből kikopva később vidéki csapatokban is szerepelt, majd edzőként visszatért, s keze alatt nyert a Ferencváros 100%-os bajnokságot.

a kisper profiper

1921/22

Az 1921/22. évi bajnokságot az MTK csak nehezen, egyetlen pont előnnyel nyerte meg, holott majdnem veretlenül játszotta mégig az idényt. Csak egy vereséget szenvedett, mégpedig az első osztály ujoncától, a VAC-tól. A VAC egyébként a további években mindig egyik legkellemetlenebb ellenfelének bizonyult. A csapat ebben az évben Fischer (Czeizler) — Grosz II, Singer — Móra, Weisz Gyula, Hermann — Boros II, Breuer II, Köves (Engl Vilmos), Jocke, Lébi gárdájával igen jól helyt állt.

Az MTK a bajnokságban végig együtt haladt az FTC-vel, s az őszi idényt egyaránt 18—18 ponttal fejezték be. Az elsőség kérdése a tavaszi rangadón dőlt el. Az FTC ekkor egy ponttal rosszabbul állt, mint az MTK, győzelme esetén tehát megelőzhette volna a kékfehéreket. 0:0-ra állt a rangadó a II. félidő 7. percében, amikor Orth az öt leszerelő Szabót (az FTC-nek Győrből származó „vörös Szabó”-ját) fellökte. Szabó estében kezével a

labdához ért. Schreiner, a játékvezető erre 11-est adott az FTC ellen. A zöldfehér játékosok kétségbeesetten tiltakoztak. A máskor oly nyugodt, sőt társait mindig csitító, rendben tartó Blum Zoltán szinte magán kívül, elkeseredetten vitatkozott, könyörgött, magyarázott. Mikor pedig Schreiner hajthatatlannak bizonyult, sarkonfordult és otthagya a pályát. Csapattársai egy pillanatszerű habozás után követték a kapitányukat — az FTC levonult. A mérkőzés félbeszakadt. Bár az FTC megúsza az ügyet (még Blumot is csak megdorgálták, figyelembe véve lelkiállapotát), a két pontot mégiscsak megkapta az MTK. És ez elég volt neki. Bár utolsó két mérkőzése (az UTE és a VAC ellen) csak döntetlenre végződött, így is megelőzte egy ponttal az FTC-t:

<i>Bajnok:</i> MTK	16	5	1	60:11	37
2.: FTC	16	4	2	41:13	36
3.: UTE	13	6	3	52:19	32

4. Törekvés 22, 5. III. ker. TVE 21, 6. VAC 20, 7. Vasas 20, 8. BTC 19, 9. MAC 17, 10. Kispesti AC 14, 11. TTC 13, 12. VII. ker. 13 pont.

Az MTK ebben az évben több játékost szerepeltetett, mint eddig bármikor. Noha csak 12 tagú volt az első osztály (ami 22 mérkőzést jelent), 27 játékosa jutott szóhoz. Rengeteg sérülés érte ebben az évben a csapatot. Braun, Senkey Imre, Orth heteken át hiányzott, Mándi jóideig katonáskodott, Schlosser karácsonykor bejelentette visszavonulását és leszerződött edzőnek a VAC-hoz. Még szerencséről beszélhet az MTK, hogy sikerült leigazolnia a volt URAK-játékost, a Miskolcra visszatért Siklóssyt, majd Senkely II Gyulát és hazajött külföldi kiruccanásáról Nyul II meg Nádler. Viszont idegenbe távozott szerencsét próbálni Feldmann és Guttmann. Az MTK edzéseit ebben az évben az angol Burgess vezette.

Ezek játszottak ebben az éven a bajnokcsapatban:

- 22-szer: Kertész II Vilmos (4, 8, 9, 5)
- 21-szer: Molnár György (8, 10, 11)
- 20-szor: Kropacsek Ferenc (1), Opata Zoltán (7, 9, 10, 11) és Vágó Antal (6, 5)
- 19-szer: Orth György (9)
- 18-szor: Mándi Gyula (3, 2)
- 14-szer: Nyul I Ferenc (5, 6)
- 10-szer: Siklóssy Antal (10) és Kovács István (3, 6)
- 9-szer: Senkey Imre (3, 2), Schlosser Imre (10, 11)
- 8-szor: Braun József (7, 9)
- 7-szer: Feldmann Gyula (2)
- 6-szor: Dobsa Elek (10, 11)
- 5-ször: Dobó Gyula (8, 7), Senkey II Gyula (7)
- 4-szer: Guttmann Béla (6, 5)
- 2-szer: Rakitovszky I Géza (10, 8), Weisz Leó (6), Fábián Sándor (1), Gerber László (3) és Kovács II Lajos (3,6)
- 1-szer: Nagy József (11), Kollár Zoltán (11), Nádler Henrik (4), Rakitovszky II Gyula (5) és Nyul II Vilmos (6).

A gólokat a következők szerezték: 26-ot Orth (ezzel újra gólkirály is), 24-et Molnár, 4-et Siklóssy, 2-t Dobó, 1-et Braun, Schlosser, Opata és Rakitovszky I.

A II. a) osztály bajnokságát a MAFC szerezte meg, amely lemondott a versenyen kívüli szereplésről és inkább vállalta, hogy a II. osztályba osszák be. Igaza volt, itt megnyerte a bajnokságot és a következő évre már a szabályos úton, kivételezés nélkül jutott fel az I. osztályba. A II. b) bajnokságát a Húsiparos ügyes csapata szerezte meg. Döntőt nem vívtak, úgyis felkerült mind a két II. osztály bajnoka a következő évi I. osztályba.

A vidék bajnokai: Szegedi AK, Diósgyőri VTK, Tatabánya, Pécsi SC, Szentlőrinci AC, Debreceni KASE. Közülük azután a legjobb vidéki csapat a Szegedi AK lett.

Az év legtöbbet tárgyalt „csemegéje” azonban a kispesti profiper volt. Az egész ügy egy másik kispesti botrányal kezdődött. A berlini profi csapatban való részvétele miatt ekkor eltiltás alatt álló Jeszmást a Kispest játszatta Németországban. Az akkori szabályok szerint mindazok, akik profivá nyilvánított játékoskal egy csapatban szerepeltek, valamennyien profikká válnak! Ennek alapján indult eljárás a Kispest, illetve a Kispestnek a túrán szerepelt játékosai ellen. Mayer Béla mentett, ami menthetőnek látszott. Először is tagadta, hogy Jeszmás szerepelt a portyacsapatban. Előteremtett a vitatott mérkőzésről egy fényképet, amelyen a felsorakozott kispesti tizenegyet lehetett látni. Valóban Jeszmás nélkül. Csakhogy hamar kiderült a csalfaság: a fényképről kiretusáltatta Jeszmás fejét (mert bizony, ő játszott) és helyére Stallmach fejét kopírozta bele! Olyan botrány támadt, hogy a Kispest kénytelen volt legügyesebb vezetőségi tagját, Mayer Bélát lemondadni az intézőségről. Minthogy azonban nem sokkal később az egész berlini trüppöt az MLSZ visszaamatőrösítette, tehát Jeszmást is, — az ügynek magától kihullott a méregfoga.

Csakhogy most meg új botrány tört ki. Az egész — egyöntetű vallomások és bizalmas közlések értelmében — abból indult ki, hogy Jeny megtudott valamit. Azt, hogy míg ő havonta csak 2000 koronát kapott egyesületétől „tanulmányai folytatására”, addig a KAC dédelgetett, kiváló balszárnyának másik tagja, a BTC-ből átkerült Eisenhoffer — 3000-t! Mérgében beteget jelentett. Példájára azután az első csapatnak még öt játékosa „lebetegedett”, mire az év első mérkőzésére a KAC tartalékokkal megtűzdelt csapattal állott ki: Varga — Mézáros, Mihalek — Budai, Stallmach, Raix — Norik, Sándor, Jeszmás, Csontos, Fatter összeállításban. És íme, a Jenyt, Eisenhoffert, Tóth Jenőt Blasnikot, Sagulyt nélkülöző KAC megverte — 1:0-ra — az FTC-t! Holott Csontost már a játék 17. percében kiállította Fiedler bí-

ró. Az FTC óvott, mert a II. félidő végéfelé Fiedler játékezői műhibát követett el: 11-est ítélt a KAC ellen, s miközben Pataki nekifutott a labdának (be is lőtte), néhány társa szintén átlépte a 16-os vonalat. A 11-est újra kellett volna rúgatni, Fiedler azonban ehelyett szabadrúgást ítélt az FTC ellen arról a helyről, ahol Nikolsburger belépett a büntető területre, Pataki gólját pedig nem adta meg.

Míg a szabálytudósok a meccs körülményei fölött veszekedtek, beütött a bomba! A Pestszentlőrinci MOVE feljelentette a Kispestet játékoscsábításért és játékosok megfizetéséért, magyarul: professzionalizmusért. Az történt ugyanis, hogy a sztrájkoló Saguly helyett a Kispest a 17 éves Mészáros Pistát szerepeltette. Ez év nyaráig (a kartell megkötése előtti időig) joga volt egy játékosnak egyszerre szerepelnie egy MLSZ egyesületben az MLSZ bajnokságáért és egy MOVE egyesületben a MOVE bajnokságáért. Ezt csinálta Mészáros is. A kibékülés és megegyezés után azonban ezt a kettős igazolást megszüntették és megtiltották. Mészárosnak választania kellett. Ő először szavát adta a Pestszentlőrinci MOVE-nak, hogy ott fog játszani, de mikor lehetősége nyílt arra, hogy bejut a KAC I-be, — ide állt át. Mikor ezért a lőrinciek felelősségre vonták, mentegetődzve elmondta, hogy a Kispestben oly nagy pénzt kapnak a játékosok az egyes mérkőzések után (az FTC legyőzése után például Mészáros 1000 koronát kapott), hogy ő ennek nem tudott ellenállni. Erre feljelentették. Elindult a lavina.

Közben súlyos bajba keveredett a fényképretusálás miatt Mayer Béla, a volt intéző is. Szorultságában azután odavágta a „bombát”: a KAC-ban minden egyes játékos rendszeres fizetést kap, az egyesület egy titkos, úgynevezett II. számú pénztárkönyvet is vezet, ebbe írja be a „diszkrét” kiadásokat. A pénzt úgy teremtik elő, hogy a mérkőzések jegyeinek tekintélyes részét elvonják, külön árusítják és külön könyvelik...

A KAC kétségbeesetten védekezett. De már hiába. Megjelent a pénztárjegyzék, amely szerint Eisenhoffer, Jeny, Jeszmás, Csontos, Varga, Blasnik, Budai és Mészáros rendszeresen kapott fizetést, Stalmach, Saguly esetenként, sőt néha-néha még mások is. Mindenki nagyon jól tudta, hogy a legtöbb egyesületben ugyanez a helyzet, legfeljebb nem vezetnek ilyen szép pontos pénztárkönyvet, aztán nem a „klub” ad, hanem csak „egyesek” és nem „nyugtára”, hanem „zsebből” . . . Hát a nagy rend kitörte a kiskegyek nyakát! Nem lehetett letagadni. (Közben a feljelentő szentlőrinciek már rég megbánták a dolgot, a Mészáros elleni feljelentésüket visszavonták. De hát a lavinát nem lehetett feltartóztatni!)

A sportvilág már-már azt hitte, hogy az egésznek nem lehet más megoldása, mint a nyílt profizmus bevezetése. Ezt ígérte, hogy egyre jelentkeztek újabb és újabb vádak. Vádat emeltek a III. ker. Szabó Jenője ellen, Viola és a Törekvés, Csajka és az FTC, Holzbauer és a SzoAK, Fogl és az UTE, Nyul II és az MTK, Kanyaurek és a BTC, Jánosi Béla és a Csabai Előre ellen.

Vád sok volt. De pénztárkönyv csak egy! Kispesten.

Elhangzott az ítélet. Első fokon: a nyolc főbűnös kiskegyi játékost profivá nyilvánították, a három további nyolchónapi büntetést kapott. A többieket felmentették. A KAC törlését javasolták!

A tanács azonban ezt az utóbbit túlzásnak tartotta. Hosszas, izgalmas hetek vitái után végre Szieberth Imre tanácsstag indítványát fogadták el: a KAC-ot nem törlik, ha két héten belül eltávolítja valamennyi régi vezetőjét és új vezetőséget választ.

A KAC fájo szívvel elbúcsúztatta valóban szeretett vezetőit, Reznicek elnököt, Kálmán dr. ügyészt, Boldog Nándor főtitkárt, Hauser pénztárost és a többieket.

A meginduló tavaszi idényre kiálló „profitlanított” csapatával mindjárt majdnem megverte az MTK-t. Ezzel a csapattal: Biri — Jurcsó, Mihalek — Recse, Sándor, Neu-

wirth — Norik, Éberhardt, Kikinger, Dudás, Müller. Az előléptetett ifik közül különösen az ekkor először szereplő Biri és Dudás Gyula futott be később szép futballkarriert. (Utóbbi a hátvédsorban találta meg igazi helyét.)

Aztán lassan elsimultak a hullámok. A kitiltottak közül ekkor Jeny már az MTK-ra, Eisenhoffer az FTC-pályára járt edzeni, A város másik részén már új fiatal balszárny tűnt fel s lett pillanatok alatt a közönség dédelgetett kedvence. A Törekvés Hirzer—Weisz-kettőse! No, de Jenyék sem sokáig ették a száműzöttek és kiközösítettek keserű kenyerét. Egy esztendő múlva az MLSZ kimondotta a boldogító „kegyelem” szót... És Mayer Béla is újra „ezermestere” lett a kispesti labdarúgásnak.

Az év játékosa:

Molnár György

Mikor 1920 őszén az MTK nagy tudású, ám nem valami erőteljes jobbösszekötőjét először (és utána mindjárt másodszor is) betették a válogatott csapatba, elsősorban arra hivatkoztak, hogy nem szabad megbontani az MTK remekül összedolgozó Braun, Molnár, Orth szárnyát. Azután hamarosan kiderült, hogy a rengeteg sérülést szenvedő Braun és a sokszor kényelmeskedő és le-lemondogató Orth nélkül is micsoda értéke ez a fekete fiú a csapatnak! Eleinte még akadtak kifogásolói, kritikusai, de ebben az évben, amikor körülbelül feljutott pályafutása zenitjére, minden bíráló szónak el kellett hallgatnia, mert játéka „negatívumait” ezerszeresen felülmúlták

„pozitív” tulajdonságai. Kifejezetten előkészítő csatár maradt Orth és Braun (vagy helyetteseik) között, mégis ebben az évben majdnem minden mérkőzésen megrúgta a maga egy-két, sőt a Vasas ellen tavasszal három, a III. kerület ellen ősszel a maga négy gólját! A Vasas elleni első gólja (kapásból vágta be Orthnak a balszélről küldött beadását), meg a 2:1-re megnyert MTK—FTC húsvéti serleg-mérkőzésen lőtt 18 méteres bombája sokáig feledhetetlen maradt, holott nem is a góllövés emelte kortársai fölé, hanem az a végtelenül okos, finom és mégis lendületes játék, amellyel valóban összekötötte a csatárláncot — egységgé. Patakira azt mondogatták: legfőbb erőssége az, hogy „kibontja” a játékot. Ez a megállapítás helyes, pontos és szemléltető. Molnárra viszont azt mondhatjuk, hogy ő meg „összekötötte” a támadósort. Lánccá, a híres „aranylánccá” fabrikálta a csatársort. És ez is maximális bravúr a maga nemében.

az újpesti
pályaavatón is
a hazaiak győztek

•

1922/23

Aki csak a végeredményt nézi, azt látja, hogy ezt a bajnokságot is az MTK nyerte, változatlan fölényvel. Csakhogy nem változatlan viaskodás keretében! Tény, hogy az MTK az őszi évadban nem szenvedett vereséget, mégis már kezdtek lemondani hívei az elsőség reményéről. Hiszen a kékfehérek az ősszel egyetlen egyszer sem állottak az első helyen! Három döntetlenükkel szinte csak szemlélőivé váltak az UTE és az FTC nagy vetélkedésének. Azután jött a tavasz, s bár az MTK éppen ekkor szenvedett kétszer is vereséget (UTE ellen 0:2, FTC ellen 0:2), beérte és elhagyta nagy ellenfeleit. Amelyek még több pontot adtak le! A tavaszi évadot így azután az MTK végig az első helyen töltötte és fölényesen előzte meg vetélytársait:

<i>Bajnok:</i> MTK	17	3	2	62:15	37
2.: UTE	16	2	4	49:11	34
3.: FTC	12	8	2	34:17	32

4. Vasas 28, 5. Törekvés 24, 6. VAC 21, 7. III. ker. TVE 21, 8. Zugló 19, 9. BTC 17, 10. Kispesti AC 15, 11. MAC 8, 12. MAFC 8 pont.

A II. osztályban az UTSE lett a bajnok a 33FC előtt. A vidéki bajnoki címeket a Szegedi AK, a DVTK, a Szombathelyi AK, a Pécsi SC, a Kecskeméti AC és a DVSC nyerték el. Közülük a legjobb vidéki csapat címet a szombathelyiek szerezték meg, a döntőben 7:0-ra verve a kecskemétiakat.

A kékfehérek azzal kezdték az évet, hogy erősíteni igyekeztek. Hozzájuk került az átigazolási idejét Jugoszláviában, Kulán eltöltő Plattkó Ferenc. Edzőnek a gyengének bizonyuló angol Burgess helyébe egykori csatárukat, Frontz Döme Antalt állították, akinek a Vasas híres gurigáló stílusú csapata kialakításában oly nagy érdeme volt.

Erősített a Ferencváros is: labdarúgó szakosztálya elnökévé megnyerte Szigeti Imre nagykereskedőt, aki eddig a VII. ker. SC, illetve a Zuglói AC elnökeként áldozott pénzt és időt futballcsapat kiépítésére.

Még jelentősebb erősítés fűződik az újpestiek nevéhez. 1921 őszén elkészült a Hajós Alfréd olimpiai bajnok, műépítész tervei alapján kialakított gyönyörű új pályája a Megyeri úton. Méltán nevezték stadionnak! Felépítése úgy vált lehetővé, hogy az újpestiek vezetőségébe bekapcsolódtak Újpest sportbarát nagy gyárosai, tőkései. A stadion felépülése elsősorban Mauthner Zoltán bőrgyáros bőkezűségének volt köszönhető, aki mellett a Wolfner és Aschner családok nemcsak sportbarát, hanem aktív versenyző tagjai is kivették részüket az áldozatvállalásból. Hamarosan az egész UTE az újpesti gyárak, elsősorban az Egyesült Izzó érdekkörébe került. S bár Aschnerék soha sem igyekeztek olyan gyári jellegű klubot kialakítani, mint később a csepeliek, mégis azt mondhatjuk, hogy lényegét tekintve most vált vállalati egye-

sületté az UTE. Szücs János elnök legfőbb érdeme, hogy a népszigeti pálya után, aminek bérletét a tulajdonos MFTR, a hajózási társaság felmondotta, új területet — és új, áldozatkész vezetőséget szerzett klubjának.

Az új pálya nem törte meg a kabalát: új pályán a hazai csapat nyeri az avató mérkőzést! Az UTE 2:1-re legyőzte az FTC-t!

— Nem szoktunk hozzá ilyen széles pályához! — mentegetődzött a vereség után Blum Zoltán, az FTC csapatkapitánya. A pálya méretei — 120×70 méter — valóban meghaladták a többi pályáét. De lehet ez mentség az FTC részére?!

A pályaaavatón az UTE így állt fel: Remete — Fogl II, Kelecsényi II — Kelecsényi I, Baubach, Peics — Paulusz, Kósa, Priboj, Schaller, Szidon. Az FTC: Amsel — Takács I, Hungler II — Wilhelm Vilmos, Wilhelm Gyula, Blum — Héger, Balassa, Pataki, Tóth, Ivanovszky.

Bár még messze volt ettől a bajnokság hajrája — éppen ez az itt elvesztett két pont hiányzott az FTC-nek ahhoz, hogy legalább második lehessen — s éppen ez a két pont biztosította az UTE-nak, hogy ő legyen a második!

A mérkőzés egyébként ünnepi keretek között és simán folyt le, amit nem mondhatunk el a Hungária úti pályán lefolyt MTK—VAC mérkőzésről... Már az előző évi két MTK—VAC mérkőzés is túlfűtött hangulatban, kisebb-nagyobb botrányos jelenetek közepette zajlott. A mostani azonban „körökkel”, vagy mondjuk: „gólokkal” vert minden előzőt. Az MTK nélkülözte ezúttal a sérült Orthot és Kertész II-t, nem is szólva a külföldre távozottakról (Schaffer, Biró, Konrád II stb.), no meg a kiöregedőkről (Vágó, Hlavay stb.). Egy kicsit mintha „ilyen fiatal” lett volna e pillanatban ez az MTK: Plattkó — Kovács István, Mándi — Somogyi, Nádler, Nyul II — Braun, Molnár, Weisz Lulu, Siklóssy, Opata. Az MTK szerezte meg az első gólt, utána azonban a VAC váloga-

tott védelme (Fischer — Grosz II, Singer) minden támadást — néha a szó szoros értelmében — szétvert. A második féldőben a hátszél segítségével azután már fölénybe került a VAC, Köves egyenlített, Mándi rosszul sikerült fejese pedig már vezetéshez juttatta a VAC-ot. Az MTK most nagyon rákapcsolt. A közönség hallatlan izgalma közepette dúlt a játék, a közönségnél is idegesebb és talán még azoknál is hangosabb játékosok vad tusa-kodása. A lelátón egymást követték a csattanós jelene-tek és a tüntetések. A 23. percben Opatát a 16-os vonal-nál felvágták. A játékot vezető, mindig oly jóindulatú Klug Frigyes (MAFC) szabadrúgást rendelt el alig vala-mivel a büntetőterületen kívülről. Az oly galambepéjű Molnár Gyuri, aki a szabálytalansághoz közel helyezke-dett előzőleg — rátámadt. 11-est követelt. Mondhatott is valami épületeset, mert Klug azonnal kiállította. Talán egy kicsit elhamarkodottan is... Legalábbis erre val-lottak a következő események. A szabadrúgás nyomán tumultus támadt a VAC kapuja előtt, Klug menten fű-tyült — és 11-est adott az MTK javára. (Jóvátétel?) No, de most azután a VAC tört ki, mint egy vulkán. Csak éppen nem lávát lövellt Klug felé! Klug — később — azt magyarázta, hogy azért adott 11-est, mert Weisz Gyula könyökkel belevágott Siklóssy hasába. Ezt nem lehetett tisztán látni. Azt viszont igen, hogy az egész VAC neki-támad Klugnak. Rángatták, lökdösték, a partjelzőhöz akarták vonszolni, aki azt mondta Lébinek, a balszélső-nek, hogy ő nem látott szabálytalanságot. Klug nem volt hajlandó tárgyalni senkivel sem. Míg a két csapat játé-kosai egymásnak esve vitatkoztak és már a nézők is be-nyomultak a pályára, átugráltak a kerítéseken s beavat-koztak a vitába — senkitől sem gátolva bevonult az öl-tözőbe. Riadóautókon jött a segítség a rend fenntartói-nak, s csak nagy nehezen lehetett megtisztítani a pályát, amelynek legderűsebb jelenetén később hetekig nevetett a közönség. Csak azt lehetett látni, hogy a vitatkozó, du-

lakodó játékosok közül kiválik Opata Zoltán, s rohan a pálya túlsó vége felé. Mögötte felemelt ököllel Fischer, a kapus. Opata a klubház felé vette útját és 130 méteren át folyt az üldözőverseny, amely azzal végződött, hogy az Opatát már-már beérő Fischert a nézők elkapták, s visszatartották, míg Opata egérutat nyert.

Az ügy a fegyelmi és az intézőbizottság elé került. Persze, addigra a kedélyek megnyugodtak, s az ellenfelek — szinte mentegették egymást. Megállapították, hogy a VAC-játékosok reklamálása nem fajult el annyira, hogy attól a mérkőzést — a pálya megtisztítása után — ne lehetett volna folytatni. De ha már nem folytatták, akkor is a közönség a hibás, amely áttörte a korlátokat, s nem a csapatok. Ezért az akkori szabályok értelmében elrendelték, hogy a le nem játszott percek a közönség kizárásával pótolni kell. „Rájátszás” következett semleges pályán. Ez pedig azzal kezdődött, hogy a megítélt, de már végre nem hajtott büntetőrúgásra álltak fel.

Öt nappal később került sor erre — zárt kapuk mögött. Klug jelentése alapján az MLSZ 28 percnyi utánjátszást rendelt el, nem pedig 22 percet, holott szinte mindenki ennyit mért, illetve számított. Ez a 6 perces eltérés — döntő szerepet játszott a továbbiakban!

Csak 10—10 vezetőségi tag, s a lapok két-két munkatársa lehetett jelen a továbbjátszáson. Braun Csibi készült a 11-es végrehajtására. Egész nap, sőt előzőleg napokon át csak ezt gyakorolta. Az edzéseken 1000 11-es közül 1000-t belőtt még Plattkónak is. Félelmetes 11-es lövő volt! Érdekesen lőtte a büntetőket (akár csak a szögletűrúgásokat!). Majdnem helyből, mindenesetre nem Payer-féle nekifutások nyomán. Külső csüddel lőtte, remekül csavarva, csodálatosan adva egyszer balra-, egyszer jobbra-pörgést a labdának úgy, hogy vagy a bal, vagy a jobb sarokba kanyarodott a labdája.

Eljött a nagy pillanat. A VAC kapujába Köves állt, mert Klug az utolsó pillanatban Fischert is kiállította.

Klug fütyült, Braun nekikészülődött a 11-esnek. Két lépésnyi nekirugaszkodás és már meg is lendült a félelmetes jobbláb. Bumm, sivített a labda a sarok felé. Mint mindig, most is jó adag fals, pörgés rejtőzött Braun lövésében, szépen kanyarodott is a bomba és már — neki is vágódott a kapufa külső élének és onnan félre, a szögletzászló felé!

Braun ott állt lehajtott fővel, — a VAC játékosai körültáncolták. De még hátra volt 27 perc! Braun fogcsikorgatva a közép-re állt, centernek. A toldozott-foldozott, csonka aranycsapat most azután megmutatta, hogy nemcsak gurigázni, technikázni tud, hanem küzdeni is. Hajtott, rohamozott az MTK, ám teltek, múltak a percek, és eredmény csak nem akart születni. A 23. percben Weisz Gyula beletalpalt Opatába. Szabadrúgás mintegy 20 méterről a VAC ellen. A VAC sorfalat állt, jó közel. Klug kimérte a szabályos 9 métert és hátrább küldte a védőket. Braun sétált neki a labdának, lassan, mintha le akarná adni a kétoldalt elhelyezkedett Opatának vagy Siklóssynak. Azután észrevette a sorfalon mutatkozó kis rést, hirtelen „megszúrta” a labdát, amely sivítva, védtetetlenül vágódott Köves kapujába. Gól! 2:2! Kiegyenlített az MTK. Az óramutatók a 24. percet mutatták! Minthogy minden magánmérő szerint az első mérkőzés a II. féldő 23. percében szakadt félbe, csak 22 percet kellett volna utánjátszani. Ez a kiegyenlítő gól tehát már a játékidő letelte után esett — volna. Klug jelentése alapján azonban az MLSZ 28 percnyi utánjátszást rendelt el! Ha csak 22 percet játszanak — nincs egyenlítés! No, de akkor is az MTK a bajnok, legfeljebb egy ponttal kisebb különbséggel. Így 3 ponttal előzte meg az UTE-t és lett — egyelőre még csak Budapest bajnoka.

Mert az MLSZ újra bevezette az országos döntő rendszerét és ennek értelmében a legjobb vidéki csapat kihívhatta Budapest bajnokát az országos bajnoki címért folyó döntő mérkőzésre.

A Szombathelyi AK élt ezzel a jogával.

Az MTK-t pedig közben már elhagyta a „Ferus”, Plattkó Ferenc, a nagyszerű kapus. Plattkó 1922. szeptember 3-án védett először bajnokin az MTK-ban, 1923. április 15-én utoljára. Ezen a mérkőzésen megsérült, majd még szerepelt ugyan néhány nemzetközi meccsen, de már újra tárgyalt külföldi egyesületekkel és hamarosan végleg elkanyarodott Budapestről. Az országos döntőre az MTK már újra Kropacseket vette elő: Kropacsek — Mándi, Senkey I — Kertész II, Nyul I, Nádler — Braun, Molnár, Orth, Siklóssy, Opata állt ki Győrött a Szombathelyi AK-nak méltán híres csapata ellen: Weinhardt — Prém, Nagy János — Takács, Vámos, Schütz — Krutzler, Mészáros, Holzbauer, Farkas, Németh. Jól küzdöttek a vidékiek, de a most már újra aranycsapat módjára játszó kékfehéreknek nem tudtak ellenállni. Az MTK győzött, 2:0-ra. Ekkor nyerték meg a magyar bajnokságot első ízben a kékfehérek úgy, hogy országos döntőt is kellett játszaniuk.

Ezt a Szombathelyi AK elleni mérkőzést is beleszámítva 23 bajnokit küzdött végig ebben az évben az MTK. Huszonnégy játékost foglalkoztatott ezeken a mérkőzéseken. Nagyobb zavarba csak a kapusokkal jutott. Előfordult ugyanis, hogy év közben Plattkó is, Fábián is „kiugrott” éppen külföldre, pár napra, tárgyalni át-lépésükről, Kropacsek pedig éppen akkor haragszomrádot játszott a vezetőséggel mellőztetése miatt. S íme, a három válogatott kapussal rendelkező MTK kénytelen volt az egyik mérkőzésén — egy tartalék hátvédet állítani a kapuba! (Az ifjúsági csapat kapusa sem védhetett, mert éppen egy ifjúsági bajnokin szerepelt.)

23-szor egyébként egyetlen egy játékos sem jutott szóhoz:

22-szer játszott: Mándi Gyula (2, 3, 5) és Siklóssy Antal (10, 9)

21-szer: Nádler Henrik (5) és Molnár György (8)

20-szor: Kertész II Vilmos (4, 8)
 19-szer: Opata Zoltán (9, 11) és Braun József (7)
 17-szer: Plattkó Ferenc (1)
 16-szor: Vágó Antal (6)
 15-ször: Kovács István (3, 2, 6) és Senkey II Gyula (11, 7)
 14-szer: Orth György (9)
 7-szer: Nyul II Vilmos (6, 5)
 4-szer: Gerber László (3, 1), Weisz Leó (9, 8, 4), Senkey I Imre (3)
 3-szor: Kropacsek Ferenc (1)
 2-szer: Nyul I Ferenc (6), Fábián Sándor (1), Kocsis Ferenc (2)
 1-szer: Rakitovszky II Gyula (4), Somogyi János (6), Rieff Emil (10), László Győző (2).

A gólok megoszlása: (itt is beszámítottuk a Szombathelyi AK ellen elért két gólt és Siklóssy javára írtuk a MAC ellen elért, öngólnak is tekintett lövését):

21 gólt lőtt Molnár, 19-et: Siklóssy, 8-at: Orth, 6-ot: Braun és Opata, 1-et: Nádler, Kertész II, Senkey II és Vágó.

Az év gólkirálya azonban Újpestről került ki, Priboj István személyében. 25 gólt lőtt a „Panye”.

Az év játékos:

Mándi Gyula

Mándi Gyula, azaz a „Mandl”, a „Mandula” — most ért fel formája csúcsára. Az 1899-es születésű játékos már ifjúsági korában feltűnt és hamarosan az élvonalba került. 1921-ben már válogatott lett és még 1934-ben is

kiérdemelte a válogatók — és a közönség — bizalmát. Pedig ekkorra már számtalan súlyos sérülésen esett át. Többek között olyan operáción is, amelynek következtében az egyik lába jó 3—4 centivel megrövidült.

De Mándi sántán is a leggyorsabb hátvédeink közé tartozott. Ebben az évben azonban még nagyobb baleset nem érte, nagyszerűen érvényesítette az akkori hátvédek között ritka nagy labdatechnikáját, szellemes megoldásait. Rumbold után az első oly hátvédnek tekinthető nálunk, aki kifejezetten az eszével élt és nem az erejével. (Amiből nem sok jutott neki!) Nem igaz ugyan — amivel ugratták — hogy képtelen nagyot rúgni és ő tartja a hátvédek között a labdaközelrúgási rekordot (a labdatáv-rúgását Payer Imre tartotta). A rövid rúgás csak súlyos lábsérülése után lett jellemzője. Ez időben még igen jó lövőtechnikájával 11-esek lövését is gyakran reá bízta, s lőtt olyan gólokat is, hogy előzőleg a félpályát keresztülrohanta, átfutott ellenfeleken, kicselezett védőket, s miközben mindenki átadást várt tőle, 20—25 méterről vágta a labdát az ellenfél kapujába. Olyan hátvéd típus volt, aki mindig passzolt, aki soha sem rúgta vaktában a labdát, aki finom, használható átadásokkal igyekezett a támadásokat előkészíteni. Kiválóan helyezkedett, nagyszerűen értett a „szög” lezárásához, ahhoz, hogy a szél-sőt megakadályozza a labda beadásában. Nem fogott szorosán embert, de azért soha sem helyezkedett „levegőben”. Amit szemére vetettek: egy kicsit túlságosan használta a kezét is szerelés közben. Őt tekintik a kézzel visszarántás, az ellenfél inge megragadása magyar úttörőjének.

Ez az éve különösen jól sikerült. Orth sérülései, Molnár állandó távozási vágya, Plattkó folytonos külföldi tárgyalásai közepette ő volt az MTK legbiztosabb, leg-hűségesebb oszlopa. Ravasz játékos volt, csalafinta, de igazi, becsületes, klubjáért, csapatáért mindig minden áldozatra, önfeláldozásra kész vérbeli futballista.

az aranylánc

1923/24

Ez a bajnoki év újra MTK-diadallal végződött. Sőt az MTK ezúttal könnyebben nyerte a bajnokságot, mint eddig bármikor, az 1919/20. évit kivéve. 1923/24-ben egyetlen vereséget szenvedtek a kékfehérek. Hogy ki győzte le a bajnokcsapatot? Hát persze, hogy a VAC.

A közelgő párizsi olimpiára való tekintettel már 1923. augusztus 15-én megkezdték a bajnokság lebonyolítását. Az első fordulóban a régi lóversenytéri Postás-pályán találkozott a két nagy ellenlábas Iváncsics Mihály játékvezetése mellett. Az utóbbi évek botrányai ugyan elmaradtak ezúttal, legfeljebb az volt kész borány, hogy milyen rosszul játszott a bajnokcsapat! Ki is kapott 1:0-ra. Igaz, hogy Orth és Molnár nélkül. A két ragyogó csillag éppen Bécsben tárgyalt a Vienna vezetőségével...

A továbbiakban azonban már újra szerepelt a két pompás csatár. Csatlakozott hozzájuk a kispesti Jeny és ezzel kialakul az „igazi” aranylánc, az MTK legsikere-

sebb ötösfogata: Braun, Molnár, Orth, Opata, Jeny. Ez az aranylánc lőtt hat gólt a visszavágón a VAC-nak (abból négyet Orth), négyet a Vasasnak. A tavaszi évad egy sereg mérkőzését is már ősszel lejátszották, hogy minél jobban felkészülhessenek Párizsra. (No, ugyan érdemes volt-e? Ott ért bennünket az „egyiptomi csapás”, 0:3 alakjában...) A bajnokságot még Párizs előtt befejezték.

<i>Bajnok:</i> MTK	19		21	50:11	40
2.: FTC	11	8	3	36:15	30
3.: UTE	12	4	6	39:15	28
4. BTC	25,	5. VAC	19,	6. Zugló	19,
7. Törekvés	18,	8. III. ker. TVE	18,	9. Vasas	18,
10. Kispesti AC	18,	11. 33FC	17,	12. UTSE	14 p.

A bajnokság lezáródása után az MTK-nak meg kellett még küzdenie az országos bajnoki címért a legjobb vidéki csapattal is. Ez évben a Csabai AK, a DVTK, a Szombathelyi AK, a Pécsi SC, a Váci SE és a Debreceni VSC nyerte a kerületi bajnokságokat, s a bajnokok küzdelméből a szombathelyi csapat került ki győztesen (SzoAK—DVTK 1:0).

Az országos döntőt azonban már csak a szomorú végű párizsi olimpia után játszották le. Július 13-án „semleges” pályán, az FTC sporttelepén így állt fel a két csapat: MTK: Kropacsek — Mándi, Senkey I — Stallmach, Nyul II, Nádler — Braun, Molnár, Orth, Winkler II, Jeny. Szombathely: Weinhardt — Nagy, Prém — Vámos, Szabó, Morócz — Krutzler, Mészáros, Holzbauer, Pahr, Németh. A ritka szép küzdelem 1:1 arányban döntetlenül végződött, meg kellett ismételni. Egy hét múlva újra az FTC-pályán csaptak össze ugyanolyan összeállításban, s most már az MTK 3:0-ra biztosan győzött.

Persze akadt sok kevésbé szép mérkőzés is, — sőt még tragikus is. A Zugló (VII. ker.)—MTK mérkőzésen Opata oly szerencsétlenül futott össze a zuglóiak kapu-

sával, Bindl Jenővel, hogy külső és belső sérüléseivel kórházba kellett szállítani. Bindlt megoperálták, két hónapig feküdt betegen, akkor elhagyta a kórházat, — ám újra rosszul lett és júliusban — meghalt.

A Szombathelyi AK elleni két országos döntőt is beleszámítva ez évben a következők szerepeltek az MTK bajnokcsapatában:

24-szer (minden mérkőzésen): Mándi Gyula (2) és Senkey I Imre (3)

23-szor: Nádler Henrik (5, 6)

22-szer: Kropacsek Ferenc (1), Braun József (7), Molnár György (8)

20-szor: Kertész II Vilmos (4)

19-szer: Jeny Rudolf (11)

17-szer: Opata Zoltán (8, 11, 10, 9, 7,)

15-ször: Orth György (5, 9, 10)

14-szer: Siklóssy Antal (10)

12-szer: Winkler II Róbert (9, 10)

11-szer: Nyul II Vilmos (5, 6, 4)

7-szer: Nyul I Ferenc (6)

4-szer: Senkey II Gyula (11, 7),

3-szor: Weszter Károly (6, 4)

2-szer: Fábián Sándor (1), Varga György (9) és Stalmach Lajos (6).

Az év gólkirálya nem az MTK tagjai közül került ki, mert a Kispesti AC-ból Újpestre került Jeszmás József bizonyult legeredményesebbnek, 15 góljával. Az MTK góljait — beleszámítva a szombathelyiek ellen rúgottakat is — a következők szerezték: 14-et Molnár, 10-et Opata, 8-at Orth és Winkler II, 7-et Braun, 4-et Jeny, 3-at Siklóssy.

A II. osztály bajnokságát a BEAC nyerte az NSC előtt. Igen jó évének mondhatja ezt a Vasas: fiataljai megnyerték az ILSZ bajnokságát, tartalékjai a II. csapatok részére kiírt Knapp vándordíjat, ifjúsági csapata az Ékszerész serleget és a nagy csapat a Corinthian vándordíjat.

Az év játékos:

Jeny Rudolf

Már évekkel ezelőtt feltűnt, még kislesti ifjúági játékos korában. 1919-ben már a válogatottba is bejutott és a KAC Jeny—Eisenhoffer balszárnya olyan márkának számított, akár az MTK Braun—Molnár jobbszárnya. A KAC körül kitört vihar és eltíltása egyidőre elterelte róla a figyelmet, annál is inkább, mert ugyanakkor tűnt fel és ejtette bámulatba a szurkolókat a Törekvés pompás Hirzer—Weisz balszárnya. De a Töri csillagai hamarosan külföldre mentek, Jeny az MTK-ba került, s mint az aranylánc balszélsője egyszerre csak kivirágzott, jobban, mint valaha. Gyorsasága, lendülete, önzetlensége, korrekt játékmodora és — ami akkor érdemnek számított — lelkiismeretes ragaszkodása a helyéhez (mindig meg lehetett találni a balszálen) hamarosan mindenki kedvencévé tették, s az évben egyetlen csillagunk lett — aki soha sem okozott csalódást.

a 11:2 éve

•

1924/25

Orth újra káprázatos formába került! Nem csoda, hogy az MTK is ehhez mértén jobbnál jobb játékokkal lepte meg híveit. Mellette még egy csapat haladt sokáig veretlenül a bajnokságban: a Vasas! Kutrucz — Király, Rottler — Pallós, Sipos, Kelchen — Katzer, Takács II, Jellinek, Szentmiklóssy, Himmer összeállításban vagy akár Gottlieb, Rozsos (Reiner István), Tomecskó fedezetsorral egyaránt szinte mintául szolgálhatott Frontz Döme mester tanításaihoz. Egyszerűen, ésszerűen, rövid lapos passzokkal, gurigázva, minden erőszakoskodást kerülve finoman, tetszetősen „focizott” ez a gárda, s hamarosan még a más klubbeli szurkolóknak is kedvencévé vált.

Bármily remekül kezdett az MTK, hamarosan kiábrándította híveit. 0:0-ra végzett a táblázat alján szerénykedő — bár sok jó erővel rendelkező — BEAC-cal. Fábián József — Kotraschek, Boór — Pesovnik, Sággy, Kvasz — Pluhár, Kertész István, Reinhardt, Erhardt,

Marczinkó érte el a sikernek számító döntetlent. Mire a nagy ellenlábasnak, az FTC-nek vérmes reményei támadtak. No, most talán „elkaphatják” végre az MTK-t. Holott inkább aggodalomra adhatott volna okot, hogy éppen a közelmúltban egy sereg kitűnő játékosuk külföldre távozott. Elment Eisenhoffer, Nikolsburger, Obitz, Rokken, Schwarz Ernő, azonkívül néhány régi támaszuk éppen betegeskedett (Takács I, Pataki, Tóth-Potya). Azt hitték, hogy ezt nem érzik meg, hiszen közben erősödött is a csapat, átlépett a műegyetemiek legjobbjára, Rupricht, valamint az időközben a II. osztályból is kiesett és feloszlóban levő MAC két B/-válogatott játékosa, Jancsár és Szalai II. Amikor a rangadóra sor került — október 19-én — még az FTC is, az MTK is veretlenül állt a táblázat élén. Gerő Ferenc bíraskodása mellett így állottak fel az Üllői úti sporttelepen: FTC: Amsel — Rupricht, Jancsár — Fuhrmann, Blum, Matkovich — Héger, Stecovics, Sándor, Szalai II. Kohut. MTK: Kropacsek — Mándi, Senkey I — Nyul I, Nyul II, Nádler — Braun, Molnár, Orth, Opata, Jeny.

Orth indította el a labdát és véges végig ő volt az úr a pályán. Egyszerűen lesöpörte a pályáról az FTC-t. Blum éppúgy tehetetlennek bizonyult vele szemben, mint később — amikor ezeknek kellett volna „fognia” a Gyurit — a két új hátvéd. Amit ezen a mérkőzésen, valamint az előző évi magyar—németen és a Bolton Wanderers elleni későbbi mérkőzésen Orth produkált, azt azóta is a futballozás magasiskolájának tekinthetjük. Persze, ne higgyük, hogy „egymaga” verte meg példátlan arányban, 11:2-re az FTC-t! Kivették a részüket abból a többiek is, elsősorban az „aranylánc” további tagjai. Orth lőtte az első és második gólt, Molnár a harmadikat és negyediket. Ez után érte el első gólját az FTC, azt is 11-esből. Mándi kezezése miatt rendelt büntetőt Gerő, Kohut bombázta a labdát a hálóba. 4:1. A második félidőt újra egy nagyszabású Orth-gól nyitotta meg, követ-

kezett Opata, újra Orth, majd Jeny. Most az MTK jutott 11-eshez. Állandó 11-es lövőjüket, Braunt néhány percre le kellett vinni a pályáról, sérülten. (Itt kezdődött Braun tragédiája, aki ettől kezdve többet pihent sérülten, mint ahány mérkőzést végigjátszott.) A 11-est Mándival lövette be az MTK. A 40. percben, már kezdődő félhomályban lőtte be Héger az FTC második gólját, mire Orth megegyeszer rákapcsolt és tőle, az általában fáradékonynak tartott játékostól ritkán látható nagy hajrával vitte további támadásba a csapatát. Molnár és maga Orth lőtte az utolsó percek további két gólját. Így alakult ki a 11:2 — akkor, amikor az MTK-nak már hónapok óta edzője sem volt, viszont az FTC edzéseit külföldi nagy sikerei után hazatérve Bródy Sándor vezette!

A diadalmas MTK-t csak a tavaszi évadban tudta megállítani győzelmi sorozatában az egyébként akkoriban elég gyatrán szerepelgető UTE: Augusztinovics — Fogl II, Fogl III — Kelecsényi, Jeszmás, Király — Paulusz, Limbeck, Priboj, Csontos, Guszmann. (1:0) Hamarosan azután másodszor is kikapott az MTK. Az ősszel „tönkrevert” FTC nagyon összeszedte magát! Húsvét vasárnap zsúfolt nézőtér (32 000 néző) előtt egy más FTC állt „bosszút” az őszi vereségért: Amsel — Takács I, Hungler II — Fuhrmann, Müller dr., Blum — Héger, Stecovich, Sándor, Tóth, Kohut 2:1-re győzött az MTK ellen. De a kékfehérek bajnokságát már sem ez, sem a BTC elleni döntetlen nem veszélyeztette.

Bajnok: MTK	18	2	2	65:16	38
2.: FTC	11	8	3	37:24	30
3.: Vasas	10	7	5	38:25	27
4. III. ker. TVE 23, 5. UTE 22, 6. NSC 22, 7. VAC 22, 8. KAC 19, 9. BEAC 18, 10. Törekvés 15, 11. Zugló 15, 12. BTC 12 pont.					

Következtek az országos döntők. Ebben az évben ezért a címért úgy küzdöttek a csapatok, hogy — kieséses

rendszerben — szembekerült valamennyi vidéki bajnok és a budapesti bajnokság első és második helyezettje.

Az FTC először döntetlenül (2:2) végzett a Diósgyőri VTK-val, majd a megismételt mérkőzést 2:1-re megnyerte. Az első forduló további mérkőzésein a Debrecen a Soroksár ellen (2:1), az MTK a Pécsi BTC ellen (5:0), a Szombathelyi AK a Szegedi AK ellen (4:0) győzött. A második fordulóban kiesett mindkét állva maradt vidéki csapat: FTC—Szombathelyi AK 1:0 és MTK—DVSC 2:1. Újra szembekerült hát az FTC és az MTK. Majdnem megtörtént az a fura eset, hogy a központi bajnokság II. helyezettje lett az országos bajnok. Az első MTK—FTC mérkőzés ugyanis bizony a zöldfehéreknek „állt”, s az MTK csak szerencsésen húzta ki 0:0-ás döntetlenre. Igaz, hogy ezen a mérkőzésen nem tudott részt venni Orth, és a bajnokcsapat így állt fel: Remete — Kocsis, Senkey I — Rebró, Kléber, Nádler — Senkey II, Molnár, Braun, Opata, Jeny. A megismételt mérkőzésen már játszott Orth is, viszont a megint megsérült Braun kimaradt, amint ahogy hiányzott az ez időben operált Mándi is. Az augusztus 20-án megtartott „döntő döntőt” azután 4:1-re mégiscsak az MTK nyerte meg, s így országos bajnoki címe újra „jogerőssé” vált.

A góllövő listán ebben az évben Molnár György tört fel az élre. Az országos döntőkön elért négy gólját beleszámítva összesen 28 gólt lőtt, Orth csak 19-et, Opata 9-et, Jeny 7-et, a továbbiakban pedig megosztozott Braun (3 gól), Rakitovszky (3), Mándi (2, ebből egy 11-es és egy 25 méteres vártlan bomba, amit a Zugló kapujába lőtt be, miután végigdriblizte — ahogy fiatal korában szokta — az egész pályát). 1-1 gólt szerzett végül Demkó, Nyul I, Nádler, Senkey II, no meg Wéber, a Törekvés válogatott játékosa — a saját kapujába. Így ért el összesen 76 bajnoki gólt az MTK.

Ez alatt példátlan — bár nem is olyan nagyon ritka botrányok közepette folytak a II. osztály bajnoki küzdelmei,

és utána a mérkőzések a szövetség zöld asztala mellett. Vesztegetések, lefekvések, vádak, viszontvadások, arcpirítóan képtelen eredmények, ordító lepaktálások, csalások nyomán öt (!) csapatot diszkvalifikáltak. A 14-esből 9-re olvadt mezőnyben végül is a 33FC találta magát az első helyen, az ETC a másodikon. Először a legszorgalmasabb lefekvő, a KTE pontjait vették el, azután a magát bajnoknak hívó TTC, majd az Ékszerész, a Húsiparos és a FővTKör került le az élről, elvesztvén pontjait, sőt egy évre a játékjogát is.

Az MTK ebben az évben is több, mint két csapatra való játékost juttatott szóhoz első csapatában bajnoki mérkőzéseken. (Nemzetközín még további ötöt!) A szerepeltetett 24 között találjuk azokat, akiket év közben, vagy a téli szünetben igazolt át (Kléber, Rebró, Remete, a VII. kerületi Kovács), valamint saját ifjúsági csapatának kiemelkedő tagjait (Kocsis. Demkó). Íme a szerepelt játékosok, akik a 22 budapesti bajnokin, valamint a négy országos bajnoki döntőn (a DVSC, PBTC és kétszer az FTC ellen) kékfehér színekben megjelentek a pályán:

- 26-szor: minden mérkőzésen, — senki
- 25-ször: Jeny Rudolf (11), Molnár György (8)
- 22-szer: Nádler Henrik (6, 4), Orth György (9)
- 21-szer: Opata Zoltán (10, 11, 7, 9)
- 20-szor: Mándi Gyula (2)
- 17-szer: Senkey I Imre (3) és Senkey II Gyula (7)
- 16-szor: Kléber Gábor (5, 4)
- 15-ször: Remete Imre (1)
- 13-szor: Nyul II Vilmos (5, 4, 6)
- 12-szer: Nyul I Ferenc (6, 4) és Kocsis Ferenc (3, 2)
- 11-szer: Kropacsek Ferenc (1)
- 9-szer: Braun József (7, 9)
- 8-szor: Rebró Béla (6, 5, 4)
- 5-ször: Weszter Károly (4, 5)

4-szer: Varga György (8, 10) és Rakitovszky Gyula (10, 9)

3-szor: Demkó Sándor (10)

2-szer: Weisz Leó (6)

1-szer: Kovács Dezső (3), Okos József (2), Böhm Sándor (2)

A sok szereplő ellenére is azt mondhatjuk, hogy az MTK-nak ezt a nagy sikerű évét az biztosította, hogy az „aranylánc”, a híres csatársor végre sorozatosan, szinte állandóan együtt volt. (Legfeljebb a sérülékeny Braunt kellett Senkey II-nek helyettesítenie.)

Az év játékosa:

Takács II József

Hiába ragyogott ebben az évben oly fényesen az MTK „aranylánc”, hiába játszott teljes lendülettel és tudása teljes pompájában Orth Gyuri, hiába vált most már ezer színűvé Molnár Gyuri játéka, az év játékosa címet a Vasas népszerű jobbösszekötője, Takács II József, a „kis Taki” érdemelte ki.

Már jó néhány éve feltűnt a Vasas ifjúsági, majd a nagy csapatában. 1923 tavaszán már a válogatottba is bekerült, pedig oda „idegen” nehezen juthatott be a Braun—Molnár szárny fénykorában. A párizsi olimpiai kudarc (Egyiptom—Magyarország 3:0) után azonban szinte egyöntetűen alakult ki a vélemény, hogy nem éri csapatunkat az egyiptomi csapás, ha Takács II ott lábatlan-

kodhatott volna Szálemék árnyékában! Bár fényes pályafutása csúcspontjának az 1927. évi magyar—francia mérkőzést tartjuk (13:1, Takács II hat góljával!), ez az éve mégis emlékezetesebb! Már csak azért is, mert a magyar labdarúgás legszemfülesebb csatáráért ekkor tört ki a nagy vetélkedés az FTC és az MTK között.

A kis Taki csodálatos gól-érzéke, kapu-érzéke a legnehezebb helyzetekben is érvényesült. Minden megmozdulása tökéletes technikai felkészültségre vallott — a fejelést kivéve. (Talán ezért tartották nála is nagyobb futballistának a reá sokban emlékeztető Kocsis Sanyit.) Rég rácáfolt már azokra, akik a Jóskában csak „lesipuskást”, „les-gyanús gólgyárost” láttak! Bizony volt tűz is a játékában, szív és lelkiismeretesség. Minden labdára ráfutott, minden helyzetet megjátszott, minden rést felismert. Szorgalma, ernyedetlensége, önzetlensége, abszolút korrekt játékmódora mellett is határozott fellépése és nagy lövőereje segítette még hozzá, hogy a legnagyobbak között tartsuk nyilván.

Orth sérülése véget vet az MTK-korszaknak

1925/26

Az új bajnoki év azt ígérte, hogy az MTK az előző éveknél is nagyobb fölényrel megőrzi elsőségét. Az újra visszatért Hogan mester kezében az előkészületek alatt, meg az évadnyitó mérkőzéseken (Rapid ellen 3:1, az első bajnokin a III. kerület ellen 7:2) remekelt a csapat. Szeptember 8-án azután bekövetkezett a tragédia. Bécsben, az Amateure elleni barátságos mérkőzésen Orth oly súlyos sérülést szenvedett (térde teljesen kifordult, inszakadás, tokszalagszakadás, teljes deformálódás), hogy csak egy teljes év múlva tudott újra labdába rúgni, — de már soha többet nem úgy, mint ahogy a múltban.

Megkezdődtek az MTK fekete napjai. A bajnokság élére ősszel, teljesen váratlanul, egy szinte harmadrendű csapat ugrott. Az NSC. Kertész II átlépésével megerősödve, nagyszerű védelmével (Gallowich — Havas, Török), elől Spitz Illéssel és a két Rémayval 11 mérkőzés után veretlenül, 15:6-os remek gólaránnyal — és renge-

teg döntetlennel! — a második helyen fordult. Az első helyet az újra játszó Patakival, Potyával új életre kelt FTC foglalta el. Később ugyan az FTC is meg-megin-
gott, de sem a végül magát összeszedő MTK, sem a pom-
pásan küzdő Vasas, sem az UTE, sem a rekord méretű
döntetlenekkel (12!) dicsekvő NSC nem tudta beérni.

A bajnokság ezzel az eredménnyel zárult:

<i>Bajnok:</i> FTC	14	5	3	58:24	33
2.: MTK	12	7	3	52:18	31
3.: Vasas	11	7	4	58:47	29

4. UTE 27, 5. NSC 24, 6. Kispest 21, 7. III. kerület 21, 8.
33FC 18, 9. BEAC 17, 10. VAC 17, 11. ETC 15, 12. Törek-
vés 11 pont.

A bajnokcsapat ebben az évben 20 játékosát szerepel-
tette. (A budapesti jellegű központi bajnokság 22 játéka-
hoz ezúttal is hozzászámítjuk a két országos döntőt.)

24-szer szerepelt: Huber Rezső, Fuhrmann Károly,
Blum Zoltán, Sándor József

23-szor: Takács Géza, Hungler II János

20-szor: Pataki Mihály

19-szer: Mácsay Gábor

18-szor: Stecovics László

15-ször: Müller Ferenc dr.

13-szor: Tóth-Potya István

12-szer: Kohut Vilmos

6-szor: Varga I György

5-ször: Varga II György, Héger Ferenc

2-szer: Takács III Lajos, Keviczky Rudolf, Palcsek II
Lajos, Nikolsburger Rezső

1-szer: Pócz Árpád.

A csapat góllövői: Sándor (15), Pataki (13), Stecovics
(8), Varga I (7), Mácsay (7), Kohut (7), Tóth (3), Fuhr-
mann (2) és Palcsek, Hungler, Héger (1—1).

(Beleszámítva az országos döntőkön lőtt 7 gólt is.)

A gólkirály azonban nem innen került ki, sem az

MTK-ból. A Vasas színeiben játszó Takács II 29 gólja jelentette az évi csúcsot.

A most már hivatalosan is csak „Budapest-bajnokság” eldőlte után az FTC-nek meg kellett küzdenie az országos bajnoki címért is. Ez évben a kerületek bajnokai játszhattak ezért, kieséses rendszerben: Szegedi AK—Szombathelyi AK 2:1, Nagykanizsai TE—Debreceni VSC 5:3, Miskolci VSC—Szolnoki MÁV 6:2, FTC—Szegedi AK 3:0, MVSC—NTE 6:2. Döntő (Budapesten): FTC—MVSC 4:0.

A miskolciak így álltak ki: Zsiday — Eperjessy, Gren-dorf — Hernády, Pataky, Szabó — Mayer, Kiss, Péterfi, Muhorai, Gyuricskó.

A budapesti II. osztályú bajnokságot a FővTKör nyerte a Zugló és az UMTE előtt.

Az év játékos:

Pataki Mihály

Még a sok törzsökös taggal, csecsemőkortól a koporsóig hű fradistával rendelkező zöldfehérek között is kevés olyan egyéniség akad, mint Pataki Mihály, „a Patek”, „a Pityke”.

Alig, hogy bekerült a Mester utcai kereskedelmi padjai közé, még rövidnadrágos kisdíákként — már ott lábatlankodott a Soroksári úti régi pályán. Ott került be az ifibe, majd a nagy I-be és — még diák korában, nehezen kivívott igazgatói engedéllyel — a stockholmi olimpiára utazó magyar válogatott csapatba. Pedig igazgatója,

Kárpáti Béla, egyben az FTC, sőt az MLSZ elnöke is volt, de hát „nehéz ember”. (Az egyik évben hét tantárgyból bukott meg a Pityke, — Kárpáti egy szót sem szólt érdekében tanárainak.) Szereplésétől számítjuk az FTC első nagycsapatának kibontakozását, amit persze megkönnyített a többiek kiváló klasszisa is. Ennek az évnek legtöbbet vitatott, legnagyobb örömmel viszontlátott és a bajnokság kialakulására legdöntőbb jelentőségű játékosának újra ő bizonyult. Miután egyszer-kétszer már visszavonult, egy világháborút, hosszú hadifogságot már végigkínlódott, sok anyagi nehézségen is átvergődött.

Tizenöt évvel feltűnése után, tizenkettővel első válogatott szereplése után, immár 30 esztendőskorában is egyik remek produkciója követte a másikat. Okos, korrekt, finom játékaival az előkészítésben óriás, végrehajtásban soha sem késlelkedő vérbeli vezéregyéniség volt. Személyes varázsával lelket tudott önteni csüggedni kezdő társaiba is! Vele nyerte legtöbb bajnokságát az FTC, ő vitte diadalra az utolsó amatőr esztendőben és (megtartva egyszer elvesztett, de visszaszerzett amatőrségét) az ezt követő első profi évben is. Visszavonulása után is csak egy eszme éltette: klubja rendelkezésére állani és menteni a menthetőt. A most lezárult korszak egyik legnagyobbja volt, és ennek az évnek is legtiszteltebb futball-hőse.

II. RÉSZ

1926–1935

•

külön
utakon

bevezetés

Fordulóponthoz érkeztünk. A profizmus bevezetéséhez. A magyar labdarúgók kis világa még megünnepelte játéka életének 25. évfordulóját, azután hosszú évek izgalmas vitái, elkeseredett veszekedések lezárásaként rászánta magát arra, hogy bevezesse a nyílt professzionalizmust, hivatásos játékosok és kereskedelmi vállalatok formáját felvevő sport-alakulatok rendszerét.

A változtatásra elsősorban a külföldi példa készítette a labdarúgás akkori vezetőit. Meisl Hugó, az osztrákok szövetségi kapitánya már egy esztendővel előbb kiverelkedte, hogy Ausztriában bevezessék a profi rendszert. A kezében hamarosan kialakuló válogatott csapat, a „Wundermannschaft” sikerei mintha csak igazolták volna elképzelése helyességét. „Rendszeresen és jól fizetett játékosok biztosíthatják csak a játék színvonalának emelkedését!” — hangoztatta Meisl. Az érv tetszetősen hangozott, ha sántított is. (Hány nagy fizetésű profit láttunk

már addig is és az után is játszani — pocsékul! És hány lelkes amatőrt — briliánsan!)

Tény, hogy a csehszlovákok hamarosan követték új útján az osztrák labdarúgást. Közép-Európának ez a két hatalmas labdarúgó nemzete — magával sodort bennünket is. Annál is inkább, mert Meisl eredeti nagy terve, a közép-európai bajnokság (a három ország négy-négy vezető csapatának közös bajnoki küzdelme) valóban csak úgy volt elképzelhető, hogy az érdekelt és sok vonatozgatás elé néző játékosok függetlenek, nem köti őket „civil” állás, szabadon rendelkeznek idejükkel.

A magyarországi professzionalizmus bevezetését sokkal inkább indokolta az, hogy a százszámra külföldre távozott jeles játékosaink csak úgy voltak hajlandók hazatérni, ha hivatásos játékosokként való elhelyezkedésüket idehaza biztosítják. A rendszeres kereset lehetősége egyben a még itthon levő, de már külföldre kacsintgató játékosokat is meggondolásra és maradásra készítette. A kedvencek valóban kezdtek hazatérni — eleinte csak ritkán, később tömegesen. Kétségtelen, hogy a profizmus nagy hanggal, nagy reklámmal történt bevezetése a nézőszámot is alaposan megemelte, körülbelül — a vidéki gyarapodást is beszámítva — 70—75 százalékkal. (Fodor Henrik adatai a PLASZ, a profi alszövetség évkönyveiben.)

Kétségtelenül nagy előnye, hogy az új rendszerű bajnokság lehetővé tette a legerősebb vidéki csapatok bekapcsolódását is a labdarúgás országos vérkeringésébe, illetve lehetőséget nyitott a vidéki futballkörök előtt is, hogy csapatot alakítsanak és azt benevezzék a legmagasabb szintű labdarúgó-vetélkedésbe. Megszűnt a főváros egyeduralma!

Eredetileg úgy tervezték, hogy a profi ligabajnokság két osztályból áll, mindegyikbe 12 csapat jut, mégpedig egyenlő arányban 6—6 pesti és vidéki. Ez a jónak látszó elgondolás azonban hamar megbukott. A vidék nem tu-

dott kétszer hat profi alakulatot létrehozni, a pesti vezetők pedig a jelentkezőket nagyon is megrostálták. A döntés a „nyolcak” kezébe került. Így nevezték az utolsó amatőr bajnokságban az első nyolc helyet elfoglaló klubok vezetőinek tömörülését. (FTC: Szigeti Imre, MTK: Fodor Henrik, Vasas: Reiner Sándor, UTE: Langfelder Ferenc, NSC: Reichard Ottó, Kispesti AC: Mayer Béla, III. ker TVE: Vértés Imre, 33FC: Barna Sándor. Az MLSZ részéről Malaky Mihály és Kiss Tivadar kapcsolódott be a tárgyalásokba.)

A nyolcak és az MLSZ vezetői hosszas vita után úgy döntöttek, hogy a profi első ligába csak 10 csapatot vesznek be, „régijogon” az utolsó amatőr bajnokság első nyolc helyezettjét, azon kívül a szegedi Bástyát (SZeAK) és a szombathelyi Sabariát (SZoAK). A többi jelentkező közül a legjobban megalapozott 14-et a II. ligába tömörítették.

Mindezek alapján az MLSZ 1926 nyarán a következő bajnokságokat írta ki:

Ligabajnokság professzionalista alapon működő csapatok, illetve alakulatok részére egy 10 tagú I. és egy 14 tagú II. osztályban. Ennek lebonyolítására létrehozták a PLASZ-t.

Amatőrbajnokságok hét alszövetség rendezésében. (Kelet, Nyugat, Észak, Dél, Dél-nyugat, Közép és Budapest.)

lassacskán
alakulnak ki
a csapatok

1926/27

Aki azt hitte, hogy első szóra tömegesen térnek haza külföldről a vándor játékosok — tévedett. Jöttek, jöttek, de bizony csak lassacskán és eleinte ritkásan.

Aránylag még az FTC profi alakulata, a Ferencváros bontakozott ki legszerencsésebben. Hazatért és újra a zöldfehér színeket öltötte fel az immár 37 éves Schlosser Imre, aki eddig külföldön edzősködött is, játszott is. Ide szerződött le az Olaszországból hazatért Horváth, a BTC egykori „Káposztája”. Mindezeknél nagyobb nyereséget jelentett az egykori II. osztályú válogatott Bukovi Márton hazatérése és leszerződése. Itt kötött ki Rázsó is, aki szintén Ékszerész-játékos volt egykor. Az Üllői-útiak méltán vártak sokat belsőhármasuktól, amelynek közép-csatára a II. osztály gólkirálya, Dán lett volna, mellette jobbról az amatőrségét fenntartó Pataki, balról Schlosser. Most szerződtetett először hivatásos edzőt az FTC, Tóth-Potya István személyében. Az eddigi edzők ugyanis ama-

török voltak, rendszerint a csapat kapitányai, mint például az utóbbi időben Bródy Sándor is. (Az angol Gannont nem tekinthetjük labdarúgó edzőnek, hiszen elsősorban az atlétákkal és a teniszezőkkel foglalkozott.)

A Ferencváros első ellenfele a 33FC-ből alakult, eleinte Budai 33-ak néven (később Budai 11) szereplő profi társaság lett, születése pillanatától fogva a kisprofik mintaképe. A Budai 33 mindent megtett, hogy kisegylet léteére nagy csapata legyen. Szinte szőröstül-bőröstül magába olvasztotta, elnyelte a legtehetségesebb peremvárosi egyesületet, a BRSC-t. Ez a csapat az 1925/26-os III. osztály Kárpáti csoportjában úgy nyerte meg a bajnokságot, hogy 107 gólt lőtt. Fő erősségei a Kaltenecker (később Kárpáti) fiúk voltak — vagy tízen. A budaiak így álltak ki első profi mérkőzéseikre: Zsák (megtartotta amatőrségét, amit a szabályok lehetővé tettek) — Oláh, Erdélyi — Kovácsi, Eichbaum, Beller — Schmidt, Czumpft, Kaltenecker VII, Pápay, Kramer. (A Ferencváros 6:2-re legyőzte őket.)

Nagy figyelem fordult a Sabaria felé, hiszen a szombathelyieknél jobb vidéki csapat még nem szerepelt Magyarországon! Holzbauerék tetszetős, okos és mégis lendületes futballt játszottak, le is győzték a Kispestet az Üllői úti bemutatkozó mérkőzésükön 4:1-re. Csapatuk lényegében semmit sem változott összetételében.

Az Újpest csapata sem sokban tért el az amatőr UTE utolsó évi összetételétől. Amiben azonban eltért, sokat jelentett. Megszerezte a BTC-től a fáradhatatlan Borsányit, majd hamarosan még a TTC-től a ravasz P. Szabót. Első ellenfelük, a Vasas így állt ki: Nyerges — Klein II, Király — Remmer (a Vérhalomból), Purczeld (Puskás „Öcsi” papája a MÁVAG-ból), Reiner István — Anyos, Takács II, Jellinek, Szentmiklóssy, Himmer. (Az Újpest győzött 2:1-re.)

Az első vidéki mérkőzésre Szombathelyen került sor, s ezen a szombathelyiek érdekes egyetlen góllal győztek.

Holzbauer kezdte a játékot, szöktette Paart, ez az alapon túlvezette a labdát. Beneda kapukirúgását Mészáros elcsípte, Holzbauerhez továbbította, ez Krutzlert szöktette, a jobbszélső lefutott, beadott és Mészáros a kifutó Beneda mellett a hálóba vágta a labdát. 1. perc! Újpesti játékos (Beneda kapust kivéve) még nem ért a labdához! Ilyen gyors gólra az élvonalban csak egyszer volt példa, az őskorban, egy MAC—FTC kupamérkőzésen.

Diadalmasan vívta meg első otthoni mérkőzését a másik vidéki csapat, a szegedi Bástya is. (A Bástya nevet elnöke és mecénása tiszteletére vette fel a Szegedi AK profi alakulata: Bástyai Holzer Tivadar bőkezűsége tette lehetővé a profi csapat megalakulását.) A Bástya ekkor még majdnem csupa szegedi játékosból állott. Csak később kezdődött meg a bécsiek beözönlése. Most Acht (Aknai) — Beck, Emmerling (Emődi) — Tóth Jenő, Weber, Simóka — Ábrahám, Wahl, Palkó, Bus, Solti I győzte le 4:2-re a Nemzetit.

Már Orth is megpróbálkozott újra a játékkal, de a Hungária nevet felvett MTK-ban eleinte bizony nemigen ment neki. (Fél év múlva azonban már be tudott kerülni a válogatottba is: Magyarország—Franciaország 13:1!)

Szeptember 26-ra nagy műsort, kettős bajnokit hirdettek a Hungária úti pályára. 2 órára: Vasas—Sabaria, utána Hungária—Nemzeti. 25 000 néző előtt élénk, izgalmas játék alakult ki. A 26. percben Jellinek jó labdát tállalt Takács II elé. Jóska ügyes csellel elhúzott Kovács mellett és szembe került Weinhardtval, a kapussal. Lövésre lendítette lábát, s erre a hatalmas testű szombathelyi kapus rádobta magát a labdára. A labda oldalt pattant. Jeckl elcsípte, a szombathelyi háttvédek berohantak a kapuba, Jeckl lőtt is, de csak az oldalhálót találta el. Már kirúgáshoz készülődtek a szombathelyiek, amikor észrevették, hogy a földre került kis Takács képtelen fölállni. Eltört a lába . . .

Egy esztendővel Orth balesete után a legnagyobb jövőjű belső csatár szenvedett lábtörést! Szerencsére ez a törés nem bizonyult komplikáltnak, a láb teljesen rendbejött s Takács II gyors felépülés után nagyobb futballista lett, mint valaha is volt. Március 6-án már felépülve játszott is, június 12-én pedig remekelt azon a bizonyos 13:1-es magyar—francia mérkőzésen.

1927 első napjaiban futótűzként terjedt el a hír:

— Új Orth tűnt fel a Ferencvárosban!

Az ILSZ III. osztályában szereplő FSC-ben játszott ekkor egy csatár. Már ILSZ-válogatott is volt 1926 karácsonyán azon a téli körmérkőzésen, amelyet az ILSZ az osztályai válogatott csapatai között szokott rendezni évente. Turay József . . .

A téli szünetet más csapatok is felhasználták erősítésre. A Sabaria leszerződtette a BEAC-ból Sághyt, Pesovnikot, Stofiánt, Bécsből pedig hátvédnek Blizenecet, csatárnak a sokoldalú Burescht. A Hungária Reiner Istvánt vette át a Vasastól. Viszont a külföldi vándorok csak nagyon nehezen jöttek hazafelé. Sőt! Fischer és Grosz II ekkor hagyta el Magyarországot, hogy a futballt bevezetni és népszerűsíteni igyekvő New Yorki csapatban, a Giantsban játsszék a már régebben oda sodródott Haar, Eisenhoffer, Szedlacsik, Konrád II és a ferencvárosi Nemes társaságában.

A tavasz jól sikerült a Ferencvárosnak, s mikor 4:1-re legyőzte a Hungáriát, véglegessé vált, hogy az utolsó amatőr bajnokság után az első profi bajnokságot is a zöldfehérek nyerik. Az Újpest ekkor már kiesett a küzdelemből. Akkor vesztette el bajnoki esélyeit, amikor 1:0-ra kikapott a III. kerülettől. Az új jövevény, Ströck Albi sem tudta megmenteni a lilafehéreket a vereségtől. Pedig az óbudaiai Kovásznay és a volt VAC-válogatott hátvéd, Singer sérülése miatt a II. félidőben már csak 9 emberrel játszottak (Neuhaus — Mayherr — Hauser, Magyar — Mácsay, Horváth László, Konyor, Skvarek,

Dröszler), viszont az Újpest is csak tíz főből állt, mert Lutz III-t, akit Singer lábtörésében bűnösnek talált Klug játékvezető — kiállították.

Ez lett az első magyar profi bajnokság végeredménye:

Bajnok: Ferencváros	13	4	1	51:18	30
2.: Újpest	10	3	5	33:20	23
3.: Hungária	8	3	7	30:24	19

4. Sabaria (30:33) 19, 5. III. kerület 18, 6. Vasas 18, 7. Bástya 16, 8. Nemzeti 14, 9. Kispest 13, 10. Budai 10 pont.

A gólkirályságot Horváth László (III. kerület) szerezte meg 14 góllal.

Az első év tapasztalatai alapján a PLASZ elhatározta, hogy az I. liga létszámát 12-re emeli fel. Így nem esett ki senki, s a miskolci Attila bajnokcsapatán kívül bejutott még az I. ligába, osztályozó segítségével, a debreceni Bocskai is. A II. liga ugyanis így végzett: 1. Attila 43, 2. Bocskai 39, 3. Bak 37 pont, 4. Turul, 5. Somogy, 6. Rákospalota, 7. Soroksár, 8. Pesterzsébet, 9. Húsos, 10. Erzsébetváros, 11. Kossuth, 12. Városi, 13. Ékszerész, 14. Terézváros.

A profi bajnokság meglehetősen elterelte a figyelmet az amatőrökről, holott ezek ugyancsak megszorodtak! 386 MLSZ-egyesületben és további 55 ILSZ, MOVE, Cégliga, Bankliga, Pénzüntézeti klubban olykor öt-hat csapatra való játékos rúgta a labdát.

Az amatőr alszövetségek első bajnokai: Budapesten a BSE, Északon a DVTK, Középpütt a Dorog, Keleten a Nyíregyházi TVE, Délen a Szegedi Vasutas, Nyugaton a Szombathelyi MÁV Haladás, Délnyugaton a Pécsi Vasutas. Az alszövetségi bajnokok megvívta Magyarország amatőr bajnoka címért is, kieséses rendszerben.

A döntő így végződött: Budapest SE—Diósgyőri VTK 3:1.

„Apák és fiúk” — így jellemezhetjük a Ferencváros első bajnokcsapatának játékos gárdáját. Egy sereg idősebb (apa...) mellett szóhoz jutott egy sereg ifjú (gyerekember...) is. Tulajdonképpen csak hat forduló után jött össze az eleve tervezett csatársor (Rázsó, Pataki, Dán, Schlosser, Kohut). Májustól kezdve azután már szóhoz jutott az új csillag, Turay is. A régiek közül az év végén elbúcsúzott ifjúkora nagy sikerei színteréről a nagy kanyarodó után visszatért Schlosser. Átadta helyét a fiataloknak Pataki is. A mindössze 18 bajnoki mérkőzésen 21 játékos szerepelt a zöldfehér bajnokcsapatban:

18-szor (minden alkalommal): Rázsó Izidor (7)

17-szer: Huber Rezső (1), Hungler II János (3, 2), Bukovi Márton (5, 6, 8), Kohut Vilmos (11)

16-szor: Takács Géza (2), Obitz Gábor (5, 6)

14-szer: Schlosser Imre (10, 9)

12-szer: Pataki Mihály (9, 8, 10), Furmann Károly (4), Dán Vilmos (9)

7-szer: Stecovics László (9, 10, 8)

4-szer: Turay József (8), Müller Ferenc dr. (4)

3-szor: Horváth II József (8, 9), Papp László (3), Sándor József (10)

2-szer: Lyka II Antal (4), Blum Zoltán (6)

1-szer: Amsel Ignác (1), Grossmann Sándor (11).

A gólok közül Dán 13-at lőtt, Schlosser és Kohut 11—11-et, Pataki 4-et, Rázsó 3-at, Bukovi, Stecovics és Turay 2—2-t, Obitz, Grossmann és Horváth II 1—1-et.

A visszavonulókhoz hamarosan csatlakozott Blum Zoltán is (vidéken azonban még játszott egy darabig), Tóth-Potya István pedig ekkor már edzősködött.

Az év játékos:

Kohut Vilmos

A szögletzászló közeléből, a leghegyesebb szögből lőtt félelmetes felső sarkos gólok nagymestere, Kohut Vili tündöklő szereplése is emlékezetessé teszi ezt az évet.

A kispesti határokon is túl tűnt fel ez a mokány legény a fölfelé fésült sörtehájával és mosolygós, kerek, kedves képével. 19 éves korában, 1925-ben már a válogatott állandó tagjaként tartották nyilván, 1932-ig tartott a fénykora, bár még 1938-ban is bekerült a válogatottba, amikor már külföldön játszott, s a marseille-i Olimpique-től kérte el a párizsi világbajnokságra Dietz Károly szövetségi kapitány. Példátlanul népszerű játékos volt, holott meglehetősen egy síkon mozgott a játéka. Erősen féllábas, ballábas játékos volt, a partvonal mentén játszott, onnan rohant le lehetőleg a szögletzászlóig. Onnan, Kohut-szögből lőtte bombáit, vagy adta be — pontosan! — a labdát. Nem sokat cselezett, csak rohant és lőtt. Ezt tudta csak, — de ezt azután fenomenálisan! Csak úgy zengett a lelátó a „Kohuuut!” üvöltéstől, ha a Vili megindult és feltarthatatlanul száguldott le és lőtte góljait. Sokan Sándor merész szögből lőtt góljaival hasonlítják össze bombáit. Nem egészen helyesen. Sándor a maga „lehetetlen” szögből lőtt góljait rendszerint úgy lőtte, hogy már erősen bekanyarodott a kapu előterébe, s hátvédet, kapust becsapva surrantotta a labdát a hálóba a kapus és a kapufa közt, a rövid oldalon és rendszerint laposan vagy félmagasan. Kohut sokkal meszebbbről lőtt, erőteljesebben, a felső sarkot célozva meg, mégpedig a túlsó, a „hosszú” sarkot. 25—30 méterről vágta be a labdát a „pipába”, hogy az — „pipához illően” — csak úgy füstölt! Szívmelengetően jó focista volt — és végtelenül korrekt.

erősítések
itthoniakból,
külföldiekből

1927/28

Minthogy a szakemberek a professzionalizmus bevezetésétől a közönség számának növekedését, a bevételek emelkedését várták (joggal), — egymás után alakultak új és még újabb profi csapatok. Számuk csakhamar 36-ra szökött, s a PLASZ kénytelen volt felállítani II. B osztályt is. Különösen vidéken nőtt meg az érdeklődés az újfajta bajnokság iránt. Budapesten a nagyegyesületek és szurkolóik figyelme inkább a nemzetközi mérkőzések felé fordult, amelyek közül legnépszerűbbé a KK, a Közép-Európa Kupa vált.

Az első osztály bajnoka, a Ferencváros, diadala ellenére is érezte, hogy csapata felfrissítésre szorul. Schlosser után Pataki és Tóth visszavonulása, Blum kiöregedése erőteljes átalakításra készítette a vezetőséget. Felfrissítési igyekezetét megkönnyítette az olasz szövetség döntése, amely határt szabott külföldi játékosok szerepeltetésének. Közben válságba jutott az észak-amerikai labda-

rúgás is, s benne a New York-i Giants, tele magyar játékosokkal. Romániában csőd fenyegette az igen jó játékosokkal rendelkező temesvári Ripensiát. Bécsben megromlottak a megélhetési viszonyok. Egyszerre négy főlől indult meg a magyar játékosok hazaszivárgása, sőt külföldi játékosok ideözönlése is.

A Ferencvárosnak különösen jól jött Szedlacsik hazatérése Amerikából. A szőke „Szedi” vérbeli építőcsatár volt, kitűnő pótlás Pataki és Schlosser helyére. Feltűnés nélküli, sallangmentes, egyszerű, önzetlen és okos játékka mellett könnyen érvényesültek a kapuratörő típusú csatárok. Ilyen volt Dán, aki azonban nem érezte jól magát a Ferencvárosban (különösen elment a kedve Turay szerződtetése hírére) és ezért a klub átengedte a Kispestnek.

De Szedlacsik és Turay mellé kellett még egy belső csatár is. Megindult a küzdelem Takács II-ért. Az akkor 22 éves kis Takit a Hungária is szívesen megszerezte volna. Takács II ingadozott. Mikor azonban híre terjedt, hogy a Hungária hazahozatja Amerikából Konrád II-t, Takács döntött. A Hungáriában a nagy „Csámi” mellett csak másodhegedűs lehetne. Mindketten kifejezetten jobbösszekötők voltak, jobblábasak is és a középcsatár poszttól mindkettő húzódozott (egyikük sem szeretett belemenni a „csinn”-be, szembe kerülni túlerélyes középfedezetekkel). Konrádot akkori rekord összegért (3 000 dollár) szerződtette a Hungária, Takács tudta, hogy már csak azért is, hogy a lelépési díjat „ledolgozza”, „megkeresse”, a Hungária Konrádot fogja szerepeltetni, s ő esetleg csak tartalékja lehet. Döntött: (bátyja szorgalmazására is) a Ferencvároshoz szerződött. Hamarosan a felfrissítés igyekezetében a Ferencváros még további nagyszerű játékosokat szerzett, akiket már (illetve még) el sem tudott helyezni első csapatában: egy ILSZ-játékost (elég kalandos úton): Toldi Gézát és egy Erdélyből jött hatalmas termetű fiatalembert: Berkessy Elemért,

a hamar népszerűvé vált „Jegenyét”. (Megérdemelte ezt a becenevet!)

A Hungária sem hagyta magát. Hazahozatta Olaszországból Hirzer Ferencet, a „Gazellát” (oly szédítő gyorsan „biciklizett” a balszélen vagy összekötőben, hogy ő is indokoltan kapta ezt a becenevet.) Leszerződtette a szintén olasz földről hazatért Fehér Ferencet, a válogatott kapust, Amerikából pedig még Haar Móricot. Hazai erősítései közé tartozott a harapós Skvarek, az óbudai középcsatár, azután Oláh, a budai és Balasics, a pesterzsébeti hátvéd, Kvasz, a fedezet. Még Bécsből is szerzett erősítést, a kitűnő Schneider „Papi” személyében. Úgy tetszett, erősítése a Ferencvárosénál is jobban sikerült.

Nagy esélyesként kezdte a bajnokságot, de favorit volta nem sokáig tartott. Először 5:1-re kikapott a Sabariától, azután a Ferencvárostól, holott fennállása legdrágább csapatával állt ki: Fehér — Mándi, Kocsis — Rebró, Kléber, Schneider — Opata, Konrád II, Orth, Skvarek, Hirzer.

Hamarosan a Ferencváros is elszenvedte első vereségét. A Sabaria győzte le a zöldfehéreket is. Szerencséjére azonban egy hét múlva kikapott a már-már bajnokesyélyesnek kikiáltott szombathelyi csapat, a Kispesttől, meg a Spitz Illéssel és az Amerikából hazatért Sternberggel megerősödött Újpesttől is.

A bajnoki sorrenden a tavaszi évad már nem sokat változtatott. Az egyre jobban magukra találó fiatalok diadalra vitték a Ferencvárost. Elsőségét már az sem veszélyeztette, hogy az évad vége felé kikapott a Hungáriától. Ez csak annyit jelentett, hogy a Hungáriának sikerült megszereznie a második helyet az Avar „Ricsi” odakerülése folytán hatalmasan megerősödött, ám a végén a debreceni Bocskaitól vereséget szenvedő Újpest előtt. A már kiesőnek tekintett, az utolsó helyre csúszott Bocskai hatalmas hajrát vágott ki és meg is menekült a kieséstől:

Bajnok: Ferencváros	19	1	2	77:23	39
2.: Hungária	16	3	3	68:26	35
3.: Újpest	15	4	3	62:25	34

4. Sabaria 33, 5. III. kerület 19, 6. Nemzeti 18, 7. Bástya (Szeged) 16, 8. Budai 16, 9. Kispest 15, 10. Vasas 14, 11. Bocskai 13, 12. Attila (Miskolc) 12 pont.

A Ferencváros megnyerte ez évben a Magyar Kupát is, sőt a Közép-Európa Kupát is. (A döntőben 7:1-re és 3:5-re végzett a bécsi Rapiddal, illetve — a Magyar Kupában — 5:1-re verte a miskolci Attilát.)

Ritkán fordul elő, hogy egy klub majdnem az egész bajnoki évet végig tudja játszani ugyanazzal a csapattal! Ez majdnem sikerült a Ferencvárosnak. A szóhoz jutott 16 játékos közül az öt „beugró” alig egy-két alkalommal szerepelt. Az egységes csapat, amely már a második fordulóban kialakult, csak a legritkább esetben szorult pótlásra. Soha sem azért, mert az állandó 11 közül valaki nem vált be, cserélni kellett — mint más-kor annyiszor! —, hanem csak egy-egy sérülés juttatta szóhoz a tartalékokat. Íme:

22-szer játszott (tehát minden bajnokin): Takács I Géza (2), Hungler II János (3), Fuhrmann Károly (4), Takács II József (8), Szedlacsik Ferenc (10, 9), Kohut Vilmos (11)

21-szer: Obitz Gábor (6), Turay József (10, 9, 5)

20-szor: Bukovi Márton (5) és Rázsó Izidor (7)

18-szor: Amsel Ignác (1)

4-szer: Huber Rezső (1)

3-szor: Frölich Sándor (9, 10)

2-szer: Toldi Géza (7)

1-szer: Berkessy Elemér (6) és Sándor József (5)

Edző: Tóth-Potya István.

A Ferencváros gólrekordere, Takács II egyúttal az egész év leggólképesebb játékosának is bizonyult. Ezek lőtték a Fradi 77 gólját: 31-et: Takács II, 17-et: Szedla-

csik, 14-et: Kohut, 9-et: Turay, 4-et: Rázsó, 1-et: Fröhlich és egy öngól (Bástya) esett.

A II. liga így végzett: 1. Somogy (Kaposvár), 2. Turul, 3. Pesterzsébet, 4. Soroksár, 5. Rákospalota, 6. Husos, 7. Bak, 8. Kossuth, 9. Erzsébetváros, 10. Városi, 11. Terézváros, 12. Órás. A II. B bajnokságát a Pécs-Baranya nyerte Kanizsa előtt. Amatőrbajnokságot nyert a Dörög, a DVTK, a Nyíregyházi KISE, a Pécsi SC, a Testvériség és a Szombathelyi MÁV Haladás. Közülük a Testvériség lett az országos amatőr bajnok.

Az év játékosa:

Bukovi Márton

A szaklapok abban az időben kezdték pontozni a játékosok teljesítményeit. 5, 4, 3, 2, 1 és nulla pontokat osztogattak az egyes játékosoknak, teljesítményeik alapján. Az egyéni teljesítmény-statisztika élére ebben az évben óriási fölényrel a Ferencváros középfedezete, Bukovi Márton került. Húsz bajnokin vett részt (kettőről agyrázkódás miatt hiányzott), 18 mérkőzésen mutatott átlagon felüli teljesítményt, egyszer elérte a nagyon-nagyon szűkmarkúan osztogatott 5 pontot, s összesen 57 pontot szerezve 15-tel többet kapott, mint Kohut, 16-tal többet, mint Takács II, 17-tel múlta felül Ströcköt, 21-gyel Hírzert, — a többieket pedig több mint 25 ponttal.

Nem lehetett vitás: ennek az évnek kimagaslóan legjobb teljesítményét Bukovi produkálta. A nagyvonalú, az egész pályát pillanatok alatt áttekintő, kiválóan irá-

nyitó játékos, az uralkodó egyéniségek közé tartozott. Remek technikája, kiváló lövőereje, erőteljes beavatkozása a támadások szétrombolásába és a mérkőzések egész irányát, egyben iramát, tempóját megszabó nem is csak okos, hanem szinte bölcs játéka élmény volt! Az Ékszerészből Olaszországba távozott, onnan 22 éves fejjel a Ferencváros bajnokcsapatának tengelyébe került játékos persze nemcsak a bajnokságnak volt nagyágyúja. A Ferencváros első, Uruguayt verő diadalmas dél-amerikai útja után róla írták a tengerentúli lapok, hogy „megmutatta, mi a modern futball”. Káprázatos megoldásai, művészien végrehajtott húzásai, amelyekkel újra meg újra falhoz tudta állítani az ellenfelet, nem hiába készítették a szakembereket egész tanulmányok írására játékaról. Sajnos, későbbi, sűrű sérülései erősen befolyásolták pályafutását. Bukovit ugyanis játékaának tisztasága az erőszakos ellenfél prédájává tette. Franciaországba átnyúló briliáns játékos pályafutását óriási sikerrel dolgozó edzőként, szövetségi kapitányként, szaktanácsadóként folytatta főleg Jugoszláviában, majd itthon az MTK-ban.

hogy nyerte meg első bajnokságát a Hungária?

•

1928/29

Az a hallatlan áldozatkészség, amely már az MTK-t is, majd fokozott mértékben a Hungáriát jellemezte, meghozta gyümölcsét. Brüll elnök végtelen sajnálattal bár, de belátta, hogy az aranycsapat bizony megkopott. Sérült és kiöregedett tagjai nem tudják felvenni a versenyt a Ferencvárossal szemben. Lemondott hát Kertész II és Senkey után az állandó sérülésekkel bajlódó Braunról és Orthról, sőt az oly nagy áldozattal megszerzett Konrád II-ről is. Lemondott még arról is, hogy tovább erőszakolja az egykor híres, korszakalkotó MTK-stílus kultiválását, Lane és Biró Gyula, Konrád II és Orth játékmódorát. Harcos csapattá igyekezett átalakítani a Hungáriát, amihez kitűnő segítőtárs állott rendelkezésére Révész Béla, az egykori kemény hátvéd, az új edző személyében. Mégsem annyira ez a játékmódor-változás, mint inkább éppen egy stílusos, nagy technikájú, az MTK-játékmódban különösen erős, bár persze Konrád-

nál ezerszer erőteljesebb, lendületesebb és gyorsabb játékos megszerzése javította fel a kékfehér csapatot: Kalmár Jenő megvétele.

Az új nagyság, Kalmár Jenő 20 éves volt, amikor a Hungáriába került. Ő volt a legfiatalabb abban a csapatban, amelyben még mindig többségben voltak az idősebbek (kezdve a 30 éves Mándi Gyulán). A csapat átlagos életkora a kezdeti meccseken 26,7 év volt, s csak akkor fiatalodott egy kissé, amikor — már az év folyamán — szóhoz jutott Skvarek, Barátky és még néhány új tehetség.

Az új csapat nehezen állt össze. Első mérkőzésén nem is bírt a szegedi Bástyának ezzel a csapatával: Baumgartner — Weigelhoffer, Emödi — Tóth Jenő, Horváth, Korányi — Varga György, Schwartz, Frölich, Ölvedy, Solti (1:1). Ezen a mérkőzésen Kalmár még középfedezetet játszott, utána majdnem mindig középcsatárt. A Hungária hamarosan nagy sikereket is aratott (III. ker. ellen 4:0, Vasas ellen 8:0), ám olykor meg-megingott. Az utolsó fordulóban is, a Bocskai ellen. A debreceniek az előző bajnokságban szánalmasan szerepeltek. Csak az osztályozó mentette meg őket a kieséstől. Most meg feltűnően szép játékkal 2:0-ra verték a Hungáriát. (Hübner — Fejér dr., Detrich — Wampetich, Sággy, Keviczky — Markos, Vincze, Teleki, Zemler, Mertin.)

A nagy ellenfelet, a Ferencvárost sok sérülés gátolta jobb eredmények elérésében (Bukovi, Amsel, Hungler II, Obitz). A Hungáriától (1:2) és a Bástyától (0:1) elszenvedett vereségei okozta ponthátrányát nem tudta eltüntetni. Holott számos szerencsés átigazolás, illetve szerződtetés erősítette gárdáját. A legjobb új erőnek a Temesvárról jött apró termetű jobbszélső, Tánkos Mihály bizonyult. Egy kicsit csalafinta körülmények között történt a szerződtetése, részben Tóth-Potya István edző, részben Misi édesapja, Tánzer bácsi, temesvári hentes és mészáros mester közreműködésével. A szabályok meg-

kerüléséhez már Tóth-Potya másik egyesületét, a Váci SE-t is igénybe akarták venni, mert oda, amatőr egyesület lévén, Tánchos átigazolása simán ment volna, s ha már magyar amatőr egyesület játékos, akkor a temesvári Rispensia, régi egyesülete nem léphetett volna fel ellenszolgáltatási igényekkel a Ferencvárossal szemben, ahová — Vácról került volna át Tánchos. De azután elsimultak a hullámok és Tánchos szabályosan is és gyorsan is zöld-fehér játékos lett. Mégpedig — a csapat egyik erőssége!

A télen gyönyörű utakat bonyolítottak le csapataink. Egyszerre több, mint tíz egyesület járta a nagyvilágot. A Sabaria, a múlt év meglepetése és hőse Havannában és Mexikóban szedte a babért. Olyan csodás helyeken járt, hogy utána itthon már nem is nagyon akaródzott neki játszani... Mire lenyugodott az 1928/29-es bajnoki év napja, — a diadalmas Sabaria az utolsó helyen találta magát. Kiesett.

A bajnokságot a Hungáriának sikerült megnyernie. Tavasszal veretlen maradt, háromszor döntetlenül végzett. Nem tudta megelőzni őt a tavasszal szintén veretlen Ferencváros sem, mert két döntetlenbe neki is bele kellett törődnie.

<i>Bajnok:</i> Hungária	16	5	1	76:24	37
2.: Ferencváros	16	4	2	79:20	36
3.: Újpest	13	4	5	64:35	30
4. Bocskai 25, 5. Bástya 23, 6. III. kerület 20, 7. Nemzeti 19, 8. Somogy 17, 9. Kispest 16, 10. Budai 15, 11. Vasas 14, 12. Sabaria 12 pont.					

A második liga bajnokságát a Pécs-Baranya nyerte. (Előző évben az azóta megszűnt II. B. osztályban szerepelt!) Az Attilának, mint másodiknak osztályozót kellett játszania a Vasassal és három mérkőzésen (2:1, 1:2, 2:0) felül is tudott kerekedni. Az amatőr bajnokságokat a Törekvés (Budapest), a Szolnoki MÁV, a DVTK, a NYKISE, a Csabai AK, a PVSZK és a Tatabánya nyerte.

Az országos vidéki amatőr bajnokságért folyt küzdelemből a Szolnoki MÁV került ki győztesen. A vidék bajnoka—Budapest amatőr bajnoka országos döntőt azonban a Törekvés nyerte meg a szolnokiakkal szemben.

A tavasz vége felé a nagycsapatok figyelme már nemzetközi feladataik felé fordult. A Ferencváros addigi legnagyobb — és, mint kiderült, legnagyobb feltűnést keltő — portyájára, Dél-Amerikába készült. A Hungária és az Újpest a Közép-Európa Kupára. Ebben a Hungáriát nem kísérte szerencse, az Újpest viszont pompás győzelmekkel megszerezte a KK védelmét. Előbb volt KK-győztes, mint magyar bajnok! Aknai — Kővágó, Fogl III — Borsányi, Kvasz, Vig — Ströck, Avar, Mészáros István, Spitz, P. Szabó csapata már nagy erőt képviselt.

Mi hozta meg a Hungáriának a bajnoki sikert és miért vesztette el a bajnokságot a Ferencváros? Erre a feltett kérdésre érdekes válaszokkal szolgált — a közönség. (Egy pályázat keretében.) „A Hungária nyert, mert tartalékba helyezte az öregeket és a sérülteket. Fegyelmet teremtett. Megváltozott a szelleme és a játékmodora. Utóbbi a kapuratörő lendületben nyilvánult meg, aminek képviselőjét, Kalmár Jenőt oroszánrész illeti meg a bajnokság megszerzésében... A Ferencvárosnak viszont összeomlott a fedezetsora és így a védelem hiányosságai kiütköztek. Turaynak kellett kisegítenie a fedezetsort. Így a csatársor eredményessége egyedül Takács II-re épült, akit az ellenfelek most már kiismertek és ártalmatlanná tudtak tenni...”

A Hungária úgy indult ebben a bajnokságban, hogy állandó csapata lesz... Öt forduló után azonban alaposan megváltozott az együttes. Előbb Barátky és Skvarek, majd tavasszal Németh kapus bekapcsolódása folytán. Bár heten a mérkőzések zömén részt vettek, mégiscsak 22 játékost kellett Révész Béla mesternek mozgósítania. Ezeket:

22-szer (mindig) játszott: Kocsis Ferenc (3), Mándi Gyula (2), Hirzer Ferenc (10, 11)

21-szer: Kompóti Kléber Gábor (4, 5)

20-szor: Schneider József (6), Molnár György (9, 8)

18-szor: Kalmár Jenő (5, 9)

13-szor: Skvarek György (9, 10)

12-szer: Haar Móric (7)

11-szer: Weber Lajos (5)

10-szer: Németh Ernő (1) és Újvári József (1)

8-szor: Opata Zoltán (11, 7) és Rebró Béla (4)

6-szor: Jeckl István (7) és Barátky Gyula (8, 9, 5)

4-szer: Nagy (Csomag) János (11)

3-szor: Sebes Gusztáv (9, 8)

2-szer: Nádler Henrik (6), Fehér Ferenc (1)

1-szer: Tritz Lőrinc (8) és Urbancsik Gábor (7)

19 gólt lőtt: Kalmár, 15-öt: Hirzer, 13-at: Molnár, 8-at: Skvarek, 6-ot: Barátky és Haar, 4-et: Jeckl, 1—1-et: Kléber, Schneider, Nagy, Weber és Sebes. (Barátky egyik gólját egyesek öngólnak tekintik: Weinhardt rosszul ütött bele egy labdába, így ment be az a hálóba.) Az év gólkirálya újra Takács II (Ferencváros) lett. Ezúttal is 41 gólt lőtt.

Az év játékos:

Kalmár Jenő

— Ha a Jencit nem engedjük át a Hungáriának, soha sem nyeri meg ezt a bajnokságot! — ezzel a mondattal zárták a bajnoki évet a Ferencvárosban.

Nyilván igazuk volt. A Hungária csak egy hajszállal előzte meg a Ferencvárost, számos mérkőzését csak egy

kis „plusz” képesség segítségével tudta megnyerni vagy döntetlenre menteni. Ezt a „pluszt” bőven szolgáltatta az a klasszis-különbség, amely Kalmár Jenő ez évi játéka és bármely más — még rendelkezésre álló — kék-fehér játékos vagy akár bármely más magyar csatár teljesítményei között fennállott.

Mit tudott? Olyan univerzális futball-zseni volt, mint előtte Orthot kivéve még senki (s utána is nagyon kevesen!). A kitűnő fizikumú, magas, izmos, roppant ruganyos, csodásan fejelő, hatalmas lövőerejű, önzetlen, okos játékos a csapat szinte minden posztján helyt állott. Csatárnak, fedezetnek, hátvédnek — elsősorban középen — egyaránt remekül megfelelt. Igazi eleme a támadás volt, a támadásvezetés, irányítás — és befejezés! Nagyvonalú, egészpályás játékos, vezéregyéniség, lendületesége, erőteljessége ellenére is abszolút fair, roppant érzékkel a finom megoldásokhoz. Legtöbbször „felhőfejeseit” csodálták és szerették. Valóban, fél méterrel tudott túl-emelkedni kora bármely játékosán. Az 1908-as születésű ifjú, aki a FIAK ifjúsági csapatán, az FTC-n, majd mint cserejátékos a Pesterzsébeten át jutott a Hungáriába, sajnos, már 1929. október 20-án súlyosan megsérült. Utána is még sok nagyszerű játékkal örvendeztette meg híveit, csak egy kissé túl óvatossá, szinte bátortalanná vált. Később Franciaországba vándorolt ki, ahol ámulatba ejtette azokat, — akik nem látták az 1928/29-es években...

régi erények
diadala —
új köntösben

■

1929/30

1930. május 25: Újpest—Attila 4:1 ... És ezzel az Újpest megszerezte első bajnokságát. „Újpest” — írtuk akkor cikkünkben — „a gyárváros, Újpest, a külváros, ahol „a nyomor álmodik”, Újpest ma örül és boldog... A boldogságot a sport vitte Újpestre. A hatalmas, közel százezres, amerikai méretű ipartelep úgyszólván a szemünk előtt nőtt ki a földből és fejlődött nagyvárossá. Történelme nincs, hagyományai sincsenek. Az ilyen gyors tempójú, hajszott életű, kézi munkára épített nagy emberközösséget ritkán fogják meg más, átívelő, összeszoktató gondolatsorok, mint a kenyér illatából ihletők és a nyomor szagától menekülők. A szociális kérdés olyan helyen, ahol máról holnapra, saját kezük munkájából élők tízezrei élik színtelen, taposó életüket, — szociális gond csak. S „konyhánk gőze” a filozófiája. Újpesten dúl legéktelenebben a szegénybetegség, a tüdővész. A nap és levegő csak a gyér számú pihenőórákon,

adagolva — mint egy szörnyű automata büfében — soványan, ízetlenül és erőtlenül jár ki az éhes tudónek, az elkinzott szívnek, az ernyedtt izmoknak, a petyhüdt bőrnek. Az újpesti Szociális Telep szomorú térképet készített Újpestről, az utcák s házak szinte megszakítatlan sorban feketéllenek a tuberkulotikus betegek térképén. „A drága gyógyszerre nincs pénz, a még drágább élelemre sincs . . .”

Csak a legtöbbet érő patika, a nap, a levegő, a mozgás, a sport nyújtott egy kis lehetőséget emberi életre ebben a szörnyű korban ennek a lenézett külvárosnak.”

A mai ifjú talán meg sem érti, mi volt a 20-as, 30-as évek Újpestje, mit jelentett neki, hogy az ijesztő helyzetet látó vezetők — ha saját érdekükben is, ha a munkásmozgalmaktól való elvonás titkolt céljával is, de mégiscsak sportolási lehetőséget nyújtottak. Újpest vésztérképe csak a felszabadulás után, csak napjainkban vált rossz emlékké, múlt idők riogató rémképévé. De egy kis fényt, egy kis reménységet, saját erejébe vetett hite megerősítését már az 1930-as években belelopott a nagyszerű eredmény: — bajnok lett a csapat! Nem hiába öntözte stadionjuk zöld gyepét a munkásokból kisajtott verejték . . .

Közép-Európa Kupa győzelme után megnyerte hát életé első magyar bajnokságát is az Újpest csapata. Igaz, hogy két vereség is érte az évad során, a Ferencvárost meg csak egy, viszont két döntetlenével szemben a Ferencváros hatszor adott le egy-egy pontot. Így tudott eléje kerülni a lilafehér csapat.

Diadalra vitte az Újpestet nagyszerű képességű játékosain kívül a csapat állandósága, no, meg a régi újpesti stílust korszerűsítetten játszó, lendületes, erőteljes, viharos támadásokban kicsúcsosodó, gólratörő bátor játékma-dora. Az erőteljes rúgások, a bátran lőtt hosszú passzok, az éles beadásokkal operáló gyors szélsők, a minden helyzetbe berobbanó kemény belsőcsatárok! Mondták, hogy

hiszen ez az ősi BTC és a régi FTC, no meg a mindenkori UTE „vadmagyar” játékmódora! Az! De korszerűsítve, lecsiszolva, még jobban és okosabban felgyorsítva, az egyénieskedés kiküszöbölésével társas játékká emelve és magas szinten előadva!

Az eddigi idők bajnokai, a Hungária és a Ferencváros, MTK és FTC csapatai ebben az évben nem sokat változtak. A Ferencváros nagyjából Uruguay-verő csapatát játszatta az egész évben. A kibontakozó új csillag, Lázár Gyula még csak a II. csapatban jutott szóhoz, ott is a csatársorban. A Hungária kétségtelenül kiváló erővel növelte gólképességét: megszerezte a Budai 11-től Titkos Pált, a mindkét szélen remekül játszó, erőteljes, gólerős, gyors csatárt. De hát a pálya közepét hatalmában tartó Kalmár Jenőt — a világ legjobb szélsője sem pótolhatta!

A bajnokság ezzel az eredménnyel zárult:

<i>Bajnok:</i> Újpest	18	2	2	74:30	38
2.: Ferencváros	15	6	1	80:27	36
3.: Hungária	10	7	5	54:36	27

4. III. kerület 25, 5. Bocskai 20, 6. Kispest 19, 7. Budai 11 18, 8. Bástya 17, 9. Pécs-Baranya 17, 10. Nemzeti 16, 11. Attila 16, 12. Somogy 15 pont.

A bajnokság befejezése után a diadalmas Újpest részt vett Genfben azon a tornán, amelyet a mai BEK (Bajnokok Európa Kupája) előfutárjának tekintünk. Ezen a bajnokok bajnokságán az Újpest teljes diadalt aratva győzött.

A II. liga bajnokságát az előző évben kiesett Sabaria jelentős fölényrel megnyerte a Vasas ellenében. Az elrendelt osztályozó segítségével azonban a Vasasnak is sikerült visszajutnia az I. ligába.

Az országos amatőr bajnokságot másodszor is a Törekvés szerezte meg, a döntőben ezúttal Dél bajnokát, a békéscsabai Bohn SC-t győzte le. A többi amatőr alszövet-

ségben ezek nyertek bajnokságot: Szolnoki MÁV, DVTK, Debreceni KASE, Pécsi VSK és a Tatabánya.

Az Újpest az őszi idényt is, meg a tavaszt is majdnem teljes egészében egy-egy állandó tizeneggyel harcolta végig. Csakhogy az őszi tizenegyet (Aknai — Kővágó, Fogl III — Borsányi, Kvasz, Vig — Ströck, Avar, Mészáros, Spitz, P. Szabó) az ősz végén, illetve télen megszerzett három új erő (Stofián, Dudás és Volentik) kedvéért alaposan átalakította Bányai Lajos edző. Kővágó, Kvasz és Mészáros szorult háttérbe az újak kedvéért. Végeredményben a következő 21 játékos szerepelt:

22-szer: (minden mérkőzésen): Fogl III József (3, 2), Avar István (8), P. Szabó Gábor (11)

21-szer: Borsányi Ferenc (4)

20-szor: Aknai (Acht) János (1)

19-szer: Ströck Albert (7), Spitz Illés (10)

18-szor: Vig II János (6)

14-szer: Stofián János (9), Köves-Kvasz János (5)

12-szer: Kővágó Károly (2)

10-szer: Dudás Gyula (2, 3), Volentik Béla (5, 6)

7-szer: Mészáros István (9)

3-szor: Harmat Imre (10), Koszta Imre (7)

2-szer: Enyedi-Eichbaum Béla (6),

1-szer: Fogl II Károly (2), Egri Béla (9), Juhász Lajos (1), Huber Rezső (1)

A bajnokcsapat góllövői:

25 gólt lőtt: Avar, 17-et: P. Szabó, 15-öt: Spitz, 7-et: Stofián, 4-et: Ströck, 2-t: Mészáros, 1-1-et: Kvasz, Egri és Borsányi, míg egy gólt Iványi (Pécs—Baranya) öngólja eredményezett.

Az év gólrekordere egyébként ezúttal is Takács II József (Ferencváros) volt, 40 góljával.

A Magyar Kupában ekkor jutott első ízben két vidéki csapat a döntőbe. A debreceni Bocskai és a Szegedi Bástya. A debreceniek győztek (5:1).

Az év játékosai:

Borsányi Ferenc

Vannak csillogó játékosok, akik esetleg alig-alig használnak csapatuknak, viszont néhány mutatós, cirkuszi trükkal, bravúrral ámulatba ejtik a nézőket.

Vannak viszont mások, akiket alig lehet észrevenni, akik nem csinálnak szenzációs trükköket, hajmeresztő mutatványokat, de mindig ott vannak, ahol kell, mindig megteszik kötelességüket, szó nélkül, ernyedetlenül, szorgalmasan, hibátlanul. A közönség alig veszi észre őket, csak az ellenfél csatárjainak hátán fut át a hideg, ha egy ilyen játékoskal kerülnek szembe...

Ezeknek a lerázhatatlan fedezet-játékosoknak, ezeknek az ernyedetlen küzdőknek szinte mintaképe lehetne — és volt is ebben az évben is — Borsányi Ferenc.

A látszólag törékeny, jelentéktelen külsejű, szőke fedezet, a mindenki által szeretett „Borcsa” kis csapatban, üzemi csapatban, a Vízművek együttesében tűnt fel, onnan került a BTC-be, majd alig 21-éves korában, 1924-ben egyszer már a válogatottságig is eljutott. Nem is játszott rosszul a 4:0-as magyar—lengyelen. De azután a kenyérgondok külföldre hajtották. Bukarestben nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ottani Juventus bajnokságot nyerjen, 1926 tavaszán tért vissza Budapestre, de most már a futballban teljesen eljelentéktelenedett BTC helyett az UTE-ba kérte átigazolását. 1926 májusában elfoglalta helyét az UTE I-ben, s egy hét múlva már a magyar válogatottban is. 23-szor szerepelt a válogatottban, egészen 1932-ig legtöbbször a jobb fedezet, néha a balfedezet posztján a megbízhatóságnak, szorgalomnak ez a mintaképe.

Újpest megtoldja mesterhármását

1930/31

Bányai Lajos edző, Langfelder Ferenc igazgató és a Mauthner Zoltánt követő új elnök, Aschner Lipót alatt kialakult az Újpest első „aranycsapata”. Ez az együttes 1930 és 1931 tavaszán szerepelt a legszebben. Megszerezte már a „mesterhármast”, — a KK-t, az 1929/30-as magyar bajnokságot és a Bajnokok Tornájának első helyét, s a mesterhármás évét újabb magyar bajnoki dállal tetézte.

Bár az új bajnoki évet pompás győzelemmel kezdte az Újpest (4:1 a Vasas ellen), s ezt még három győzelem követte, a forma nem volt túlságosan megnyugtató. Először a Bocsikai, majd a Ferencváros csípett el tőle egy-egy pontot, azután pedig — Újpesten! — kikapott az átszervezett Sabariától. Itt még megvolt a mentsége, hogy először szerepeltette a később nagy játékosá fejlődött Szalay Antalt, a „Potyszem”-et, de középfedezetbe állította, s ott nem bírt Holzbauerékkal. Még egy vereség érte a

bajnokcsapatot ezen az őszön, az utolsó fordulóban kikapott a meglepően jól szereplő Nemzetitől.

Viszont jól kezdte az őszi idényt a Hungária, s bár a lábtöréséből már felépült Kalmárt még nem szerepeltette, 3:1-re verte a Kispestet Újvári — Nagy János, Mándi — Wéber, Kléber, Sebes — Varga, Barátky, Skvarek, Hirzer, Titkos összeállításban.

A Ferencváros is jól mutatkozott be, szépen játszott és nem kapott ki, csak a formája tetőpontján levő debreceni Bocskaitól. Pedig hát a Ferencváros ekkor is kitűnő csapattal állott ki: Amsel — Takács I, Korányi (a Krónit sikerült megszerezni a szegediektől; hangversenyt rendeztek a Zeneakadémián az Opera és a Nemzeti Színház kiválóságai közreműködésével; a telt ház bevételéből vásárolták meg a 23 éves Korányit) — Lyka II, Obitz (a vereség főoka Bukovi hiánya volt, Obitz hiába próbálkozott „közveszélyes” belépéseivel, ezeket a játékvezető lefújta), Berkessy — Táncos, Takács II, Turay, Toldi, Kohut. (Ugyanekkor Háda és Lázár a II-ben játszott, Sárosi meg még a KISOK, a középiskolások válogatottjában.)

Igy azután a Hungária állt a fordulóban az első helyen a kitűnően szereplő Bocskai előtt, s csak utánuk következett — de azért szorosán! — az Újpest és a Ferencváros.

A tavaszi évadot remek játékokkal tette emlékeztetessé az Újpest. Hatalmas gólarányú győzelmeket aratott, de azért ahhoz, hogy oly hamar az élre kerüljön, szükség volt arra is, hogy a vetélytársak össze-vissza verjék egymást, s kikapjanak alsóbbrendű csapatoktól is. A Ferencváros kezdte. 1:0 arányban vesztes maradt a III. kerülettel szemben. Igaz, hogy az óbudaiak most nagyon jók voltak. Oda került Fehér kapus, előtte Werner és az ekkor feltűnt remek Bíró Sanyi bekkelt, a Beretvás IV, Lutz II, Magyar fedezetsort keménységben nehéz volt felülmúlni, és csatársora (Fenyvesi, Borbély, Zilahi, Lengyel, Győri) is megállta a helyét. Ez a III. kerület még a Bocskait is legyőzte, pedig akkor már a debrece-

niek jelentős erősítést szereztek Móré János személyében. Még a Magyar Kupát is meg tudta nyerni ez a III. kerület, a döntőben 4:1-re diadalmaskodva a Ferencváros ellen.

A Hungáriát a Nemzeti taszította le az első helyről, s a folyton csak győző Újpest a Hungária és a Ferencváros legyőzése után már biztos elsőként haladt az élen. (A Ferencvárosban ekkor már játszott Sárosi is, Lázár is!) Nem jelentett nagyobb veszélyt egyetlen tavaszi kisiklása sem, amikor Debrecenben kikapott a Bocskaitól. Így alakult ki a sorrend:

<i>Bajnok:</i> Újpest	16	3	3	71:33	35
2.: Hungária	12	6	4	67:33	30
3.: Ferencváros	12	5	5	60:28	29
4. Bocskai	28,	5. Nemzeti	24,	6. III. kerület	21,
7. Saba-					
ria	20,	8. Vasas	17,	9. Budai „11”	17,
10. Kispest	16,	11. Bástya	14,	12. Pécs-Baranya	13 pont.

A II. liga bajnokságát a Somogy nyerte az Attila előtt. Az Attila azután az osztályozón legyőzte a Bástyát és így a pécsiekkel együtt a szegediek is kiestek az I. ligából.

Az amatőr bajnokságot harmadszor is Budapest amatőr bajnoka, a Törekvés szerezte meg. Ezúttal a Tatabányát győzte le a döntőben. A többi vidéki amatőr alszövetségi bajnokságot a Nyíregyházi KISE, a Dunakeszi Magyarság, a Pécsi Vasutas, a Salgótarjáni SE és a békéscsabai Bohn SC nyerte.

A bajnokság után a Ferencváros és az Újpest is dél-amerikai útra indult. Az egyre súlyosabb gazdasági helyzetben most már döntően ezek a külföldi turák biztosították a profi alakulatok fennmaradását, a mecénások áldozatkészségén kívül. A Ferencvárosnak ez a második dél-amerikai útja még csak-csak sikerült, ha nem is úgy, mint a múltkori. Az Újpest azonban sorra vereséget szenvedett. Aschner elnök erre félbeszakította a portyázást és hazarendelte a lilafehér gárdát.

Az Újpest ezt a második bajnokságát a következő játékosokkal vívta ki:

22-szer (minden bajnokin) szerepelt: Borsányi Ferenc (4), Ströck (Török) Albert (7), P. Szabó Gábor (11)

21-szer: Avar István (8, 5), Vörös-Spitz Illés (10)

19-szer: Dudás Gyula (3, 2), Fogl (Fogoly) III József (3)

18-szor: Huber (Huba) Rezső (1)

17-szer: Vig II János (6)

11-szer: Kvasz (Köves) János (5, 9)

10-szer: Stofián (Sólyom) János (9)

9-szer: Sáros (Steiner) Miklós (9, 6, 5)

8-szor: Volentik Béla (5)

5-ször: Aknai (Acht) János (1), és Kővágó Károly (2)

4-szer: Szalay Antal (5, 6) és Possák Vilmos (9)

3-szor: Kármán József (8)

2-szer: Ligeti (Löwy) Jenő (2, 3)

1-szer: Lukács István (8) és Havas (Schneeringer) János (10)

Összesen 21 játékos. Ha most megnézzük, hogy mi az átlagos életkora a legtöbbször szerepelt tizenegynek, akkor azt találjuk, hogy hajszál híjján 28 év! Fogl III 34, Dudás, Spitz, P. Szabó 29, Borsányi 28, Ströck, Stofián, Huber 27, Avar, Kvasz 26, Vig 24 éves volt, összesen tehát 306 éves, átlagban 27,8. Bizony, az aranycsapat sürgős fiatalításra szorult! A tartalékok közül is csak Szalay (1912-es születésű) és esetleg Kármán (1910-es) képviselte a fiatalabb korosztályt. Edző: Bányai Lajos.

A bajnokcsapat góllövői: 19 gólos: Avar. Sőt, ha nem tekintjük öngólnak azt a labdát, amely Avar bombája nyomán Weber fejéről szállt a Hungária kapujába, akkor ő is 20 gólos, akárcsak a listavezető Vincze.

15 gólos: P. Szabó, 14 gólos: Spitz, 5 gólos: Ströck, 4 gólos: Possák és Sáros, 3 gólos: Stofián, 2 gólos: Kármán, 1 gólos: Borsányi, Lukács és Szalay. Öngólnak számítják Weber (Hungária) és Rozgonyi (Kispest) „telitalálatát”. Utóbbi P. Szabó beadását segítette a hálóba.

Az év játékosai:

Avar István

Avar István, a népszerű „Ricsi” a tank-típusú csatárok, a Bodnárok, Toldi Gézák fajtájához tartozott, csak egy fokkal kevésbé kemény kiadásban. A zömök Bodnárnál magasabb, a különösen fiatal korában nyurga Toldinál valamivel alacsonyabb, de erőteljesebb fizikumú, bátor, kitörésre mindig kész, de irányító szerepre is kiválóan alkalmas csatár széles látókörű játékára jellemző, hogy — ha kellett — kitűnően el tudta látni a támadó középfedezet szerepkörét is. Az 1905-ös születésű ifjú Auerként már Erdélyben egészen jó nevet szerzett magának. Amikor feljött Újpestre, pillanatok alatt a közönség kedvencévé vált. (Hja, aki a gólokat rúgja!) Emellett óriási munkát vállalt minden mérkőzésen, valóban összekötő kapocs volt a szélső és a középcsatár, sőt ugyanígy a támadósor és a védelem között. Bámulatos rúgótechnikája legnagyobb dicsérete talán az, hogy tízegynéhány évvel később, amikor feltűnt, Szusza Ferire azt mondták: „Mintha csak Avart látnánk!” Lendületével magával vitte az egész csatársort, kitűnő labdákat adott mindkét szélsőnek, elsősorban Ströcknek, keresztlabdái pedig újra meg újra a meglepetés erejével hatva dobták előre a balszárnyat. Mindezekhez még kitűnően fejtelt is.

a százszázalékos bajnokság

•

1931/32

A profi bajnokság rendszere, az amatőrök és profik hermetikus elkülönítése ellen egyre több kifogás hangzott el. Viharfelhők gyűltek a profi bajnokság, sőt az egész, sokat gyanúsított PLASZ feje fölött. A szakemberek, a nézők elhibázottnak tartották a teljes elkülönítést. Azt rebesgették, hogy az amatőrök között tömegével játszanak olyan tehetségek — elsősorban a vasutas csapatokban, a Törekvésben, a Szolnoki MÁV-ban — akik különb futballisták, mint a PLASZ I. ligájának alsóbb régióiban, hát még a II. ligában szereplő játékosok! Valahogy az a vélemény alakult ki, hogy helyes, ha vannak külön az amatőrök és külön a profik részére kiírt díjak, de a bajnokságban, egy közös országos, nemzeti bajnokságban össze kellene hozni a teljes magyar játékos gárdát. Ezt a közönség csökkenő száma, a kisebb mérkőzések iránt mutatkozó közöny is indokolta. Felmerült a gondolat, hogy szűnjenek meg a profi alakulatok, állja-

nak vissza a régi amatőr egyesületek azzal az engedménnyel, hogy szerződthessenek — ahogy hivatásos edzőt joguk van szerződtetni — egy-két, vagy esetleg teljes csapatra való hivatásos játékost. És mindenképpen olyan rendszer kell, amely a legjobb vidékieket — nemcsak a profikat — odaengedi a nagyközönség szeme elé.

Forrongott a magyar labdarúgás teljes egésze, forrongott egynéhány súlyos nemzetközi vereség hatása alatt is (osztrák—magyar 8:2, svájci—magyar 3:1, nem is szólva a KK-vereségekről). Ennek ellenére a bajnokságot simán befejezték, sőt a nagyszerű eredményt elérő új bajnok, a Ferencváros még részvétlenségről sem beszélhetett!

Amikor elkezdődött a bajnokság, úgy látszott, hogy az elsőség kérdése a Ferencváros és az Újpest között dől el. Mindkettő sokáig veretlenül, párhuzamosan haladt előre, s közben az Újpest 5:0-ra verte a Hungária úti pályán a Hungáriának már felfrissített, Cseh II-vel megerősített csapatát.

A Ferencváros szinte teljesen kicserélt fedezetsorral játszotta mérkőzéseit. Bukovi súlyos, hosszadalmas sérülése, Fuhrmann visszavonulási szándéka, Obitz külföldre kacsintgatása arra készítette a vezetőséget, Pataki Mihály futballigazgatót és Blum Zoltánt, az új edzőt, hogy egy majd hogy nem ifjúsági fedezetsort állítson ki: Laky II Antal 23, Sárosi György 19, Lázár Gyula 20 éves volt az indulás idejében. S íme, a régi, híres, az ellenfelet felgöngyölítő, szélteben a pályát elzáró, oldalt adogató fedezetsor helyett az egész más elveket valló, hosszú, pontos, kiugratós passzokkal operáló fedezetsor vált a csapat oszlopává.

Mégis eleinte a közönség az Újpestet becsülte többre, főleg azután, hogy a Ferencváros majdnem kikapott a Sabariától. Négy perccel a befejezés előtt még 1:1-re álltak, akkor kerekedett felül a Fradi. Viszont amikor az Újpest csak 1:1-es döntetlent tudott elérni a Bocskai ellen,

már a Ferencváros esélyei léptek előtérbe. A Ferencváros 4:2-re verte a Hungáriát és végre november 20-ikán sorra került a várva várt rangadó: Ferencváros—Újpest.

A Ferencvárosban ekkor már újra szerepelt a sokáig hiányzó, az amerikai úton megsérült Toldi. Igaz, hogy Szedlacsik — elődje — jól helyettesítette, mégis akkor lelkesedett leginkább az Üllői út közönsége, amikor együtt volt a „T” betűs csatársor! Táncos, Takács II, Turay, Toldi, Kohut... Utóbbi a „T” betűt társaival elmentében — a neve végén viselte, de hát hiszen úgyis ő zárta le a sort. Az Újpest ellen remekül kezdett ez a „T” betűs csatársor és Toldi már a 16. percben gólt fejt. Csakhogy ez után Turay megsérült, kiállt, s most már az eredmény — és a labda — tartásával mutatták meg a maradék „T” betűsök, meg a fedezetek, hogy különbek ellenfelüknél. Az eredmény 1:0 maradt.

A tapasztalatokon okulva az Újpest sürgősen megszerezte a Somogytól az odakerült Jávör-Jakube Pált, a Hungária pedig nagyszerű kapust állított a hálója elé, a ruganyos, minden bolond kockázatra kész Szabó Tónit, a hamar népszerűvé vált „Bohóc”-ot. De sem Jávör kapuratörése, sem Szabó gurulásai és fejjel (!) produkált védelei nem bizonyultak elégnek. A Ferencváros sorra győzött 5, 6, sőt 10 góllal. Csak az Attila úszta meg öt-gólos vereség nélkül.

Így haladt a bajnokság pontvesztesség nélküli megnyerése felé a Ferencváros. Ellenfelei sorra lemaradtak, utoljára a Hungária is, amikor csak 0:0-at ért el a „szicíliai védelemre” berendezkedő Budai „11” ellen. Hóri — Weber, Fekete — Kárpáti II, Polgár, Schusztér — Czumpft, Sztancsik, Ember, Lyka I Rezső és Bachmann érdeme a siker, no meg Faragó Lajos intezőé. Aki a Kistelekről származó Polgár Gyulát, csatárnak szánt erősítését ezúttal „ráállította” a Hungária középcsatárára, azaz először Barátkira, majd a kékfehérek csereberélgetése nyomán előrejövő Kalmár Jenőre.

Május 19-re tűzték ki a Ferencváros—III. kerület mérkőzést. Egy izgalomban várta az egész Fradi tábor. Hogyne! Hiszen már 99 gólt lőttek eddig, esedékessé vált a századik. Ki lövi be?

Nos a várva várt mérkőzés — félbeszakadt. Olyan sűrű fekete fellegek borították el az eget, hogy szinte korom-sötétség borult a pályára. Egyszerűen semmit sem lehetett látni. A játékvezető a 11. percben kénytelen volt lefújni a játékot. A legjobbkor! Mert néhány perc múlva olyan felhőszakadás zúdult a pályára, hogy már csak csónakon tudtak volna menekülni a játékosok!

Két nap múlva, kedden újra elkezdték a mérkőzést. Újra sötét fellegek árnyékában, sőt közbe-közbe lezúduló esőben, sárban, pocsolyában, ám mégiscsak befejezték. A III. kerületet ünnepélyesen fogadta a zöldfehér vezetőség, a közönség pedig a Ferencváros játékosait — szinte őrjöngve!

Szavalókóruresszá vált az egész nézőtér:

„Most jön a századik! Most jön a századik!” — harsogta a lelátó. Jött is. A kis Takács a 3. percben a szögletzászlóig cselezte magát, onnan magasan beadott. A labda átszállt Magyar, Lutz II és Biró Sanyi fölött. Toldi rohant rá és Beretvás. Egyszerre ugrottak érte, a nyurgább — 184 centis — Toldi magasabbra, és csúsztatott, remekül helyezett fejese a kapu bal alsó sorkába suhant. Gól! Ez volt a 100. A Fradi meg sem áll ennél, s a III. ker. 3:1-es legyőzése után a Budai 11 elleni 3:1-ével zárta le a százszázalékos bajnokságot.

A Ferencváros 105 adott gólja a 12-es mezőnyben 4,77-es átlagnak felel meg. Ilyent pedig nem ért el 1919/20-as rekordévében még az MTK sem. Mert igaz, hogy akkor 113 gólt lőtt, csak hogy 15 tagú mezőnyben, átlaga tehát „csak” 4,035 gól volt. Nem beszélünk itt az MTK „hadi-rekordjáról”, mert az persze mindennél jobb. Az 1917/18-as évben 12-es mezőnyben lőtt 147 gól abszolút és relatív is csúcs. A 6,681 gól átlag valószínűleg világcsúcs

is az élvonalban. Csakhogy az hadibajnokság volt, — ezért „nem hitelesítjük” ...

A bajnokság végeredménye:

<i>Bajnok:</i> Ferencváros	22	—	—	105:18	44
2.: Újpest	16	4	2	67:32	36
3.: Hungária	16	3	3	62:24	35
4. Bocskai	26,	5. III. kerület	24,	6. Budai „11”	19,
7. Somogy	16,	8. Attila	15,	9. Kispest	14,
10. Nemzeti	14,	11. Vasas	13,	12. Sabaria	8 pont.

Kiesett tehát (most már véglegesen) a legszebben játszó vidéki csapat, a Sabaria. Végig sem játszotta az idényt, súlyos pénzügyi válságba került és utolsó három mérkőzésére már ki sem tudott állni. Feloszlott.

Am kiesett a Vasas is, mert elvesztette osztályozó mérkőzését a Szegeddel szemben. Ez a Szeged a II. ligába átesett és feloszló Bástyából alakult újjá, s végeredményben második lett a II. ligában, amelynek bajnokságát egy sereg óvás, botrány, vesztegetés, lefekvés, piszkos ügyek sorozata, felfüggesztések és törlések (Turul, Pécs-Baranya, Megyer, Rákospalota, Maglód) után a Soroksár nyerte meg. Az amatőr front bajnokai ezek lettek: Budapesté az FTC, Keleté a Püspökladányi MÁV, Délé a Békéscsabai Bohngyári SC, Nyugaton a Győri ETO, Északé a Salgótarjáni BTC, Középé a Dorogi AC, Dél-nyugaton a Pécsi Vasutas. Közülük a kieséses alapon megrendezett döntőt a békéscsabaiak nyerték meg az ETO előtt.

Ezt a bajnokságot szinte egyetlen csapattal, vagy mondjuk 13 játékosal játszotta végig a Fradi. Két kapussal, s a tíz állandó mezőnyjátékos mellett egy tartalékkal, Szedlacsikkal. Holott, hogy még micsoda erők álltak rendelkezésre, arra jellemző, hogy Kaposvárott, a 10:1-es győzelem után a pályára berohanó közönség — Bukovi Marcit emelte vállára! A sok sérülésen átesett középfedezet ilyen csodálatosan játszott — ezévi egyetlen bajnoki mérkőzésén!

Íme a szóhoz jutott 16 játékos:

22-szer (minden mérkőzésen) játszott: Takács I Géza (2), Lyka II Antal (4, egyszer 5), Lázár Gyula (6, egyszer 11), Táncos Mihály (7), Takács II József (8)

21-szer: Kohut Vilmos (11)

20-szor: Korányi Lajos (3)

19-szer: Sárosi György (5)

18-szor: Turay József (9, 4, 5)

17-szer: Toldi Géza (9, 10)

12-szer: Háda József (1)

11-szer: Szedlacsik Ferenc (10, 9)

10-szer: Angyal-Amsel Ignác (1)

2-szer: Papp Lajos (3)

1-szer: Bukovi Márton (5) és Berkessy Elemér (6)

Edző: Blum Zoltán.

A legtöbb gólt Takács II lőtte, aki 42 góljával egyúttal az év gólkirálya is. 23 gólt lőtt: Toldi, 12-t: Turay, 9-et: Kohut, 8-at: Szedlacsik, 4-et: Sárosi és Táncos, 1-et: Laky és Lázár, egy öngólt pedig a Fradi javára Kárpáti II (Budai 11) vétett.

Az év játékosa:

Turay József

A magyar labdarúgás egyik legrokonszenvesebb egyben legromantikusabb hőse... Ezerszer megírták élete történetét, hogyan fedezte fel őt az angyalföldi Tarnai réteken Potya mester, micsoda sikerrel szerepelt az ILSZ-ben, milyen nehezen állt kötélnek, hogy belépjen a Fe-

rencvárosba, mennyit tréfálkoztak szegényen, mert a nyomor nem engedte meg, hogy iskolába járjon, s a Ferencváros egyik tanár-alelnökének kellett bevezetnie az írás-olvasás tudományába. Azután micsoda becsülettel harcoló, kifogástalan viselkedésű, csendes és mindent tűrő tagja lett a bajnokcsapatnak. Gyártotta a gólokat és előkészítette mások gólhelyzetét.

Az 1931/32-es bajnokság legfőbb kovácsa ő volt, minden szurkoló kedvence, az egykori „szeneslegény”, a mostani „császár”. Nem volt mérkőzés, amelyen egy percet is kihagyott, leállt, pihent, „lazsált” volna. Pedig a gyermekkori nyomor kikezdte, gyomra hamar makrancoskodni kezdett, szinte soha sem volt teljesen egészséges. De ezt nem lehetett látni ezen a magas, szikár legényen. Élete első fénykorának is legkiemelkedőbb éve lett ez az 1931/32-es bajnokság. 25 éves volt, maga a megbízhatóság, a sportszerűség és az ernyedetlen küzdőképesség.

De az ellentétek már mutatkoztak. Egy kicsit az „úri gyerekek—proli gyerekek” közötti, a Ferencvárosban, sajnos, nem egyszer felbukkanó ellentétek érintették Turay „Suttyó”-t. Még inkább az érzékenysége, a mellőzöttség érzete bántotta, amely Sárosi felbukkanásával kerítette hatalmába. Ha hamarosan ott is hagyta a Ferencvárost, — sikerek sorozata, az amerikai diadalút, három magyar bajnokság (közte a 100%-os), Magyar Kupa győzelem, KK-győzelem teszi emlékezetessé itteni szereplését.

Újpest sikerrel fiatalít

•

1932/33

Egy évvel azután, hogy a Ferencváros megnyerte a 100%-os bajnokságot, meg kellett elégednie a harmadik hellyel. Pedig a gárdája lényegében ugyanaz maradt. Jól is kezdte az idényt. Első hat mérkőzését megnyerte, de azután jött három döntetlen, és végül egy meglepő vereség. 3:2 — a III. kerület javára! Budai — Győri, Biró — Beretvás, Lutz II, Magyar — Fenyvesi, Blaskó, Kármán, Horváth, Dröszler játszott az óbudaiaknál, a Ferencváros viszont kísérletet tett, hogy „stílusos” csatársort kovácsoljon össze. Laky, Bukovi és Turay került a fedezetsorba, csatárt pedig Tancos, Takács II, Sárosi, Lázár és Kohut játszott. A kísérlet — megbukott.

Gyengén szerepelt az ősszel az Újpest is, a lilák is kikaptak a III. kerulettől! Utána kétségbeesett kísérleteket tettek csapatuk átformálására, fiatalítására, de csak az év utolsó mérkőzésén találták meg azt a középfedezetet, Szücs Györgyöt, aki végre megoldotta legnagyobb problémájukat.

Végeredményben a Hungária került az őszi idény végén az első helyre, holott ekkor elég szürke csapat képviselte színeiket: Szabó — Kállai, Kocsis — Barátky, Gergely, Szaniszló II — Ottávi, Sebes, Cseh II, Spitz, Titkos.

Tavasszal azután egyre inkább előretört a Tóth-Potya István vezérlete alatt dolgozó Újpest. Folytatta a fiatalítást, megszerezte az amatőrök legjobbnak tartott két csatárát, a Törekvésből Dérit és Pusztait. (Nem Déri hibája, hogy a más felfogásban játszó, az erőfutballt képviselő Újpestben nem tudta feltalálni magát.)

Nem is egészen az Újpest érdeme, hogy május közepén az élre került. Ehhez az kellett, hogy a vezető Hungária kikapjon tőlük, mégpedig már a Kardos Pista — Cseh II, — Dudás János belsőhármassal! A Hungária is mindent megpróbált, hogy feljavuljon. Az azonban már inkább csak groteszk ötlet volt — vagy talán Senkey edző kegyeletes gesztusa —, hogy a hazaruccant, immár 40 esztendő és elterebélyesedett Schaffer Alfréddal is próbálkozott.

A Ferencváros még egyszer az élre tudott kerülni, de amikor a rangadón Jávör egyetlen góljával kikapott az Újpesttől, át kellett adnia a vezető helyet a liláknak. Először jutott ebben az évben az élre az Újpest —, de véglegesen. Nem zavarta, csak roppant bosszantotta, hogy utána a Magyar Kupa döntőjében 11:1 (!) arányban kikapott a Ferencvárostól. A bajnokságot már nem lehetett elvenni tőle.

<i>Bajnok:</i> Újpest	17	3	2	89:30	37
2.: Hungária	16	4	2	74:28	36
3.: Ferencváros	16	3	3	80:22	35
4. III. kerület 27, 5. Budai „11” 25, 6. Bocskai 22, 7. Kispest 19, 8. Szeged 19, 9. Attila 13, 10. Nemzeti 13, 11. Somogy 9, 12. Soroksár 9 pont.					

A II. ligában az új vállalati csapat, a Phöbus végzett az első helyen, veretlenül. A második helyre került Va-

sasnak osztályozót kellett játszania a Somoggyal, s a kaposváriak kerekedtek felül.

Az egyre nagyobb figyelmet keltő amatőr alszövetségi bajnokságokban a következők végeztek az első helyen: Budapesten a Törekvés, Nyugaton a Szombathelyi MÁV Haladás, Északon a Salgótarjáni BTC, Dél-nyugaton a Pécsi VSK, Középen a Dunakeszi Magyarság, Délen a Békéscsabai Előre MTE, Keleten a Püspökladányi MÁV. Az amatőr bajnoki döntő mérkőzésekből azután a SalBTC került ki győztesen a Törekvéssel szemben, ezzel a csapatával: Goda — Szabó, Vágó I — Takács III, Takács IV, Kecskés — Stirbicz, Wahlkampf, Menich I, Menich II, Zsengellér ...

A sok betegséggel, sérüléssel is sújtott, amellet folyton erősítések után néző Újpestnek ezt a bajnokságot 24 játékkal sikerült megnyernie. Közülük egyetlen egy sem játszott mint a 22 bajnoki mérkőzésen!

21-szer játszott: Szalay Antal (6, 5, 4), Avar István (8), Jávor Pál (8)

20-szor: Sáros (Steiner) Miklós (5, 10, 8, 9, 6)

18-szor: P. Szabó Gábor (11 és egyszer 7)

17-szer: Kővágó Károly (2)

15-ször: Kiss Gábor (6, 4, 10)

12-szer: Aknai János (1) és Szücs György (5)

11-szer: Dudás Gyula (3), Borsányi Ferenc (4)

10-szer: Futó Gyula (3)

7-szer: Kovács János (11, 7) és Sas-Schneider József (7)

6-szor: Farkas Mihály (7)

5-ször: Hóri György (1), Sternberg László (2) és Vig II János (6) és Huber-Huba Rezső (1)

4-szer: Pusztai Ferenc (7, 10), Déri Károly (11, 10)

3-szor: Kis-Kalkusz Károly (10)

1-szer: Ligeti Jenő (3) és Vig VI Simon (9)

Az Újpest edzéseit ebben az évben Tóth-Potya István vezette.

A góllövő lista élére két Újpest-játékos került. A bajnokságot nyomon követő kimutatások szerint Avar lőtte az évben a legtöbb gólt, 31-et, Jávor 30-at. Később kifogásolták ezt a rangsort, mondván, hogy az Újpest egyik gólját hibásan írták a lapok Avar javára, mert azt Jávor szerezte. Így a két kitűnőség közötti sorrendet fel kell cserélni. A két gólzsákot P. Szabó (12 gól), Sáros (8), Kiss Gábor (3), Sas (2), Farkas, Kovács és Kis-Kalkusz (1-1) követi az újpesti statisztikában.

Az év játékosa:

Lázár Gyula

„A tanár úr” ... Nem kis dolog a magyar futballban kiharcolni ezt a becenevet, amely nem is oly régen még a kopasz Károly Jenőt illette. Ám az ifjú (1911-es születésű) vékony, gyengének látszó (175 centi magassághoz csak 65 kilós) ifjú megérdemelte! Mikor a Ferencvárosban balfedezetnek tették a KAOE-ből jobbösszekötőként átjött Lázárt, a szurkolók felszisszentek. Hiszen jobblábas! Mire kisült, hogy a tényleg jobblábas Lázár olyan zsinórpasszokkal tudta elfuttatni Kohutot és olyan átvágott labdákkal teremtett szökési lehetőséget Tancos előtt, hogy kiderült: teljesen mindegy, hogy „milyen lábas”. Tud! A legtöbben technikája, labdakezelése láttán estek bámulatba. Finom, sima labdavezetése, okos helyezkedése, a szabad csapattársat százszázalékos biztonsággal észrevevő szeme és játékos ösztöne mellett megelőző szerelései keltettek szinte forradalmi újítást. Az el-

lenféltől a már birtokba vett labdát is remekül tudta elpöckölni úgy, hogy menten ő tudjon vele támadást indítani. Méltán került be már 1931 tavaszán a válogatottba, s a Svájc elleni 6:2-es győzelmet az újonc együtt ünnepelhette Mándi 25. válogatottságával. 49 ízben szerepelt összesen a válogatottban, s ha néha-néha egy kicsit gyorsabb játékot követelt is tőle a kielégíthetetlen szurkoló, azt elismerte, hogy soha csődöt nem mondott, soha meg nem bukott. Méltó volt nagy elődjéhez, Blumhoz. Alkalmazkodó képességben felül is múlta.

Turay távozása, Korányi lábtörése, Polgár esete

■

1933/34

Az 1932/33-as bajnokságot az Újpest csapata csak kis különbséggel tudta megnyerni. Megérdemelten. Mégis elhangzott a megállapítás: „Kis különbséggel — és nagy szerencséivel.”

A Ferencvárosnak minden pillanatban esedékessé válható előretörését a 11:1-es eredményű Ferencváros—Újpest Magyar Kupa döntő is jelezte. Inkább csak az összeállítás körüli huzavona támasztott kétségeket a Fradi híveiben. A rangadón még Turay volt a középcsatár és Sárosi a középfedezet, a kupadöntőn már fordítva! A csere jó húzásnak bizonyult, csak éppen Turaynak nem tetszett. Pataki Mihálynak, az akkori szakosztályvezetőnek a nyilatkozata is tördöfésként érte:

— Egy támadó jellegű csapatban — mondotta Pataki — a legjobb játékosnak középcsatárt kell játszania! Védekező jellegű csapatban viszont kullancsot. Mi támadni akarunk.

Eszerint a csapat legjobbját a szakosztályvezető szerint már nem Turay volt, hanem Sárosi. Turay úgy érezte, méltánytalanul szorítják „háttérbe”, a fedezetek közé. Maga sem sejtette, hogy hamarosan éppen a középfedezet, sőt a kullancs lenézett szerepkörében fog újra kivívni és első korszakát is homályba borító második fénykorába érkezni. Csak éppen — már kékfehér színekben. 1933 júliusában ugyanis a Sutyó elszakadt a Fraditól. A kedvét vesztett játékosra rácsapott a Hungária. Turay azt hitte, középcsatár lesz a Hungáriában, hiszen fedezetnek ott volt az újra jó formába került, — viszont az ellenfél háttérőit most már kerülő Kalmár Jenő.

Nehezen tört be a kullancs szerepkörbe Turay, — s azután példamutatóan töltötte be ezt a szerepkört is!

A Ferencvárosnak viszont sürgősen középfedezet után kellett néznie, mert Bukovi is eltávozott, mégpedig Franciaországba. A zöldfehérek választása Mór Jánosra a debreceniek kitűnő játékosára esett. S mivel a Bocskai már megkezdte a kiárusításokat — anyagi helyzete egyre romlott — Mór már az első mérkőzésen elfoglalta helyét a zöldfehérek csapatában. Középfedezetbe állították, de ismételten megtörtént, hogy félidőben előrement középcsatárnak és Sárosi húzódott hátra. Főleg akkor, ha túl erőteljesen játszó ellenfélre akadtak. Sárosinak ugyanis sehogy sem tetszett, ha „kullancs”, erősen fedező játékos került vele szembe. Eltávozott Szedlacsik is, és Franciaországba szerződött el Kohut Vili. A Ferencváros helyzete tehát nem látszott nagyon kedvezőnek, bár Kohut helyére a saját ifjúsági csapatában nagyon jó erőt talált, Kemény Tibort.

A zavarok elsimítása után a Ferencváros úgy indult, hogy még talán a 100%-os sikert is meg tudja ismételni. Három mérkőzése után már az első helyen állott — a négy mérkőzést megvívott ellenlábassal szemben! Tulajdonképpen — vesztett pontok tekintetében — a teljes

bajnoki idény alatt legjobban állott, és a tavasz derekán az Újpest csak „papíron” előzte meg, amikor több mérkőzést játszott.

A Ferencváros és az Újpest jó formája nyomán felcsillant a remény, hogy a válogatott csapat végre visszavág az olaszoknak azért a fájdalmas 0:5-ért. Október 22-én a győzelem hitében zarándokolt ki a nép az Üllői úti pályára.

Balszerencsénkre a 15. percben eltört Korányi lába. A kapitány Korányi helyére a csatárnak beállított Polgárt rendelte hátra. És a „Drumi” remekül bevált új helyén.

Korányi elvesztése egy kicsit megingatta a Ferencvárost, alkalmi hátvédekkel próbálkozott, s közben két vereséget is szenvedett. Kikapott a Hungáriától, amely ezt a csapatot állította szembe: Ujvári — Mándi, Kis-Kalkusz — Egri, Sebes, Semsey — Szegő, Cseh II, Kalmár, Turay, Titkos, kikapott a Bocskaitól is. (Ennek ellenére tovább vezetett a bajnokságban.)

A szabály szerint csak a téli szünetben lehetett NB I-es csapatból átvenni más NB I-es csapatnak játékost, ezért várnia kellett a Ferencvárosnak az erősítésre. A téli szünetben azután hosszas huzavona, az Újpesttel és a Phöbusszal folytatott versenyfutás végén sikerült elhalásznia a többiek előtt Polgárt. A Budai 11 kitűnő, addig amatőr alapon játszó erőssége szerződtetése ügyében Kistelekről feljött az egész Pignitzky család. (Polgár eredeti neve Pignitzky). Ügyvédi tárgyalások után végre megegyeztek, Polgár aláírta a profi szerződést, a Budai 11 kiadta, a papa pedig megnyugodtan vette tudomásul, hogy a Fradi leérettségizteti Drumit, illetve befejezteti vele félbeszakított gimnáziumi tanulmányait.

Ezzel azután el is dőlt a bajnokság kérdése, a Ferencváros tavasszal egyszer sem kapott ki, döntetlenül is csak az Újpest végzett vele. Az Újpest változatlanul kitűnő csapata csak egyetlen vereséget szenvedett ebben az évben (ősszel a Ferencvárostól), viszont öt döntetlene

a Fradi mögé vetette vissza. A Hungária erősen leszakadva küzdött a harmadik helyért, amit azonban elvett tőle a Bocskai! Mióta a „nagy hármas” kialakult, ez volt az első eset, hogy egy „külső” csapat közéjük tudott ékeledni, mégpedig egy vidéki csapat.

Bajnok: Ferencváros	19	1	2	89:31	39
2.: Újpest	16	5	1	68:25	37
3.: Bocskai	12	3	7	52:32	27

4. Hungária 26, 5. Szeged 20, 6. Kispest 19, 7. Budai „11” 19, 8. Phoebus 18, 9. III. kerület 18, 10. Attila 15, 11. Somogy 14, 12. Nemzeti 10 pont.

A II. ligában a Soroksár végzett az első helyen az Erzsébetfalvai ETC előtt. A Soroksár nyerte a Magyar Kupát is: a döntőben 2:0-ra győzött a BSZKRT ellen.

Az amatőr alszövetségek bajnokai: Bp. Elektromos, Tokodi ÚSC, Szegedi KEAC, (miután az első helyen végző Kecskeméti AC-től 12 büntető-pontot levontak), Salgótarjáni BTC, Püspökladányi MÁV, Simontornyai BTC, Soproni Vasutas. Az amatőr bajnokok országos döntőjéből a tokodiak kerültek ki győztesen.

Ebben az évben írta ki először az MLSZ az ifjúsági bajnokságot, miután az ILSZ eljelentéktelenedett és az MLSZ-be olvadt. Az országos ifjúsági döntőbe Budapestről a BSE és az FTC ifjúsági csapata jutott, vidékről pedig a Győri Textil és az Isaszeg. Végül a BSE szerezte meg az első helyet.

Az újonc (kölyök) bajnokságot is ebben az évben írta ki először az MLSZ 12—15 éves fiúk részére, kétszer 25 perces játékidővel. Az első bajnokságot a Kispesti AC kölyökgárdája szerezte meg a Törekvés ifjai előtt.

Ebben az évben a bajnokságot 18 játékkal küzdötte végig a Ferencváros:

22-szer játszott (minden bajnokin): Papp Lajos (2, 3), Móré János (5), Lázár Gyula (6), Toldi Géza (10 egyszer 2)

21-szer: Háda József (1), Lyka II Antal (4, 2), Kemény Tibor (11)

20-szor: Sárosi György (9)

18-szor: Tancos Mihály (7)

13-szor: Takács II József (8)

10-szer: Polgár Gyula (2, 8)

9-szer: Székely Béla (8, 10, 9)

8-szor: Korányi Lajos (3, 2)

4-szer: Hungler II János (2) és Rátkai Károly (7)

3-szor: Hámori-Hoffmann László (4)

1-szer: Kutasi Károly (1) és Barna Sándor (1)

A Ferencváros legeredményesebb játékosának Toldi Géza bizonyult, aki 27 góljával az abszolút elsőséget is megszerezte ebben a bajnokságban. 24 gólt lőtt: Sárosi, 12-t: Takács II, 11-et: Székely, 5-öt: Kemény, 4-et: Polgár és Móré, 1-1-et: Barna és Tancos.

A csapat edzője Blum Zoltán volt.

Az év játékos:

Polgár Gyula

Ennek az évnek a játékos, akiről legtöbbet beszéltek — talán nem is volt a legnagyobb formában levő játékos. De hát hiába játszott nála jobban esetleg Sárosi, Titkos Pál vagy más, — Polgár szereplése verte fel a legnagyobb port, ő volt az év szenzációja. A Kistelekről jött, rendkívül arányos testalkatú, izmos ifjú játéka már a Budai 11 csapatában is nagy feltűnést keltett. Játsozott ő ott mindent! Orthra és Kalmárra emlékeztető

sokoldalúsággal tudott megfelelni bármely feladatnak a csapat bármely posztján. Budán legtöbbször középcsatárt játszottak vele, már csak félelemes bombái, pontos kapuralövései, nagy labdatechnikája és az akkor divatba jött tank-szerűnek mondott játék követelményeinek megfelelő, bátran előretörő játékmódora miatt is.

Amikor az emlékezetes olasz—magyar mérkőzésen, ahol középcsatárként kezdte a játékot, Korányi lábtörése miatt hátra rendelték hátvédnek, a ferencvárosiak úgy érezték, hogy sérült csillaguk pótlására Polgár a legalkalmasabb. Az idők folyamán azután szinte minden poszton megfordult, s legnagyobb sikereit a kullancs szerepében aratta. A WM-formáció divatja idején nagy sikerrel felelt meg a középhátvéd feladatainak, s például itt kapta a „Piola-ölő” jelzőt, amikor az 1940. december 1-i genovai olasz—magyar mérkőzésen (1:1) szinte „le-radírozta” a pályáról az olaszok dédelgetett kedvenc középcsatárát, a nagy Piolát.

Kétségtelen, hogy volt az 1933/34-es esztendőnél nagyobb sikerű idénye is a népszerű „Drumi”-nak, az érdeklődés kereszttüzeiben azonban soha sem állott annyira, mint ebben az évben, az 1933-as őszi olasz—magyar, majd a Ferencvárosba történt átlépése nyomán.

Híveiben meglehetősen vegyes érzelmeket keltett, amikor 1945-ben otthagytá a Ferencvárost és az MTK-ba lépett át. Csak azt felejtették el kifogásolói, hogy abban a pillanatban még kétséges volt, hogy a működésében felfüggesztett FTC visszakapja-e szereplési jogát, vagy sem. Drumi pedig játszani akart, s így kapcsolódott az MTK-ba, amely akkor (pályája használhatatlanná válása miatt) az Üllői úton tartotta edzéseit. Az MTK-ban sem keltett csalódást ez az igazi szív-játékos!

Szegedtől
kétszer is kikap,
mégis bajnok
az Újpest

•

1934/35

Fiatalítási hullám vezette be ezt az esztendőt is. A Ferencváros elengedte a közelmúlt gólkirályát, Takács II-t... utána a kis Taki a Szürketaxiban, sőt később a Vasasban is bebizonyította, hogy bizony még nem öregedett meg! Az Újpest is elengedte néhány nagyágyúját: Dudás Gyulát, Kővágót, P. Szabót. A lilafehérek egyébként ötvenéves fennállásukat ünnepelték ebben az évben — teljes sikerrel. A profi csapat is, az amatőr is bajnokságot nyert!

A ősszel a nagycsapat szekere néha-néha még zökkent egyet. Kikapott például kint, a Megyeri úti stadionban a Szeged csapatától. A Szeged egyébként a Ferencvárostól is képes volt pontot rabolni, viszont simán kikapott, 5:1-re (!) a Phöbustól. Ebből az újpesti gyári egyesületből a Budai 33 egykori vezetője, Barna Sándor csinált érdemleges, sőt kitűnő csapatot. Megszerezte edzőnek Bánnyait, az Újpest egykori mesterét, összeszedett egy ha-

lom másutt már kiöregedettnek bélyegzett jó kis játékost — és maga mellé tudta állítani a gyár egész vezetőségét. Elsőként kísérletezett a magyar vezetők közül az Angliában már évek óta, a les-szabály megváltoztatása nyomán kialakult új formációval, a WM-alakzatú felállítással. Pontosabban: ennek a rendszernek még csak a sarkpontjával, a középfedezet hátravonásával.

Az Újpest sikere több tényezőből adódott. Egy sikeres erősítés is ezek közé a tényezők közé számítható. Új edzőjük, Jánosi Béla, az egykori zuglói, majd békéscsabai játékos és nagy sikerű edző, a csapat karácsonyi portyáján valahol messze Spanyolországban összetalálkozott a Bocskai csapatával. A debreceniek ekkor más súlyos anyagi bajokkal küszködtek és megkezdték legjobbjaik „kiárusítását”. Az újpestiek rávették a debrecenieket, adják el nekik fáradhatatlanul „harmonikázó”, a pályán föl-le rohangászó, előkészítő, ám egyben végrehajtó feladatok megoldására is alkalmas jobbösszekötőjüket, Vincze Jenőt. Az Újpest megerősödött, viszont a Bocskai — amely kapusát, Albertit eladta a spanyoloknak, Szaniszlót, kitűnő fedezetét a románoknak, — hamarosan megszűnt nagycsapat lenni.

A Hungária is erősített. Megint Bécsből. Most Müller Henriket, a hamar népszerűvé vált „Wudi”-t szerződtette, aki szintén „harmonikázó” típusú előkészítő csatár volt. Ekkor szerezte meg a Hungária a mokány Biró Sándort Óbudáról, aki Fogl Karcsi emlékét elhomályosító nagyszerű hátvédünkké vált. De a Hungária így sem tudta megállítani diadalútjában az Újpestet. Találkozójukból a lilafehérek kerültek ki győztesen 3:2 arányban, s ez a vereség nagyon visszavetette a Hungáriát. A Ferencváros sem tudott már beleszólni az elsőségért folyó harcban. Néha remekelt ugyan, viszont olyan rapszodikusan játszott, hogy három veresége közül kettőt a Budai 11-től, egyet az Attilától (a leggyengébb csapattól) szenvedett el.

Az Újpest már 5 ponttal vezetett, amikor a Szeged másodszor is legyőzte. Igaz, hogy hiányzott csapatából a betegeskedő Szalay Antal, akit a már-már visszavonulóban levő Borsányinak kellett helyettesítenie. Veresége ellenére is behozhatatlanul vezetett az Újpest, amikor a Ferencváros elleni rangadójára került sor. Csak arra vigyázott, hogy gólt ne kapjon. Hiába is támadott a Ferencváros (Háda — Polgár, Korányi — Lyka II, Sárosi, Lázár — Tancos, Kiss Gyula, Móré, Toldi, Kemény) 0:0-ra végződött a nagy találkozó és kialakult a végeredmény:

Bajnok: Újpest	15	5	2	66:17	35
2.: Ferencváros	14	5	3	72:32	33
3.: Hungária	13	3	6	63:32	29

4. Szeged 27, 5. Kispest 23, 6. Phöbus 21, 7. Soroksár 21, 8. Budai „11” 20, 9. Bocskai 17, 10. III. kerület 17, 11. Attila 15, 12. Somogy 6 pont.

Újpest bajnokcsapatában

22-szer (minden meccsen) játszott: Seres Gyula (4, 2), Szücs György (5)

21-szer: Hóri György (1), Sternberg László (3, 2)

20-szor: Kocsis Géza (11, 10)

19-szer: Avar István (8, 9)

18-szor: Szalay Antal (6)

17-szer: Futó Gyula (2)

15-ször: Jávör Pál (8, 9, 10, 6)

13-szor: Pusztai Ferenc (7, 8)

12-szer: Tamássy István (7)

11-szer: Vincze Jenő (8)

10-szer: Balogh István (10, 7, 11)

7-szer: Déri Károly (11),

5-ször: Joós Péter (3)

4-szer: Kiss Gábor (6, 8)

3-szor: Borsányi Ferenc (4, 6)

1-szer: Sziklai Ferenc (1) Szaniszló I. János (9)

A bajnokcsapat tagjai közül 17 gólt lőtt: Avar, 12-t: Jávor, 10-et: Kocsis, 9-et: Vincze, 3-at: Tamássy, Pusztay, 2-t: Seres, Szücs, Balogh, 1-1-et: Szalay, Déri, Kiss Gábor, Szaniszló.

Öngólt lőtt az Újpest javára Fekete (Budai 11) és Magyar (Soroksár). Vinczének az Attila és Balogh I-nek a Soroksár ellen elért gólját is szokás öngólnak számítani. Szerintünk — helytelenül.

Az év legeredményesebb góllövőjének Cseh László (Hungária) bizonyult 23 góljával.

A II. liga bajnokságát a Budafok nyerte a Nemzeti előtt. Amatőr bajnokságot a Pécsi EAC, a budapesti UTE, a Nyíregyházi KISE, a SalBTC, Tokod, a Szegedi KEAC, és a Soproni Vasutas nyert. Az országos amatőr bajnoki döntőn 2:1 arányban a SalBTC diadalmaskodott az UTE ellen ezzel a csapatával: Géczy — Szabó, Vágó II — Takács III, Wahlkampf, Kecskés — Dupák, Tátrai, Zsengellér, Menich II, Bretter.

Most már elhatározták az NB felállítását. Ebbe bekerülhetett az NB II bajnoka, a legjobb fővárosi és a legjobb vidéki amatőr csapat, valamint az eddigi profi I. liga első tíz helyezettje, végül pedig — 14-es létszámban egyeztek meg — az I. liga utolsó előtti je és a II. liga másodikja közötti osztályozó győztese. Csakhogy a legjobb fővárosi amatőr csapat, az UTE a szabály értelmében nem juthatott feljebb, mert az NB I-ben már ott szerepelt leányvállalata, az Újpest FC. Az UTE helyébe tehát a fővárosi amatőr bajnokságban második helyen végzett Törekvés került fel. A BLASZ I. osztálya tulajdonképpen két csoportból állt, a Biró-csoportban lett bajnok az UTE, a Pártos-csoportban a Törekvés, s a közöttük elrendelt döntőt az UTE nyerte.

Szeged csapata ezúttal első ízben foglalta el a negyedik helyet. Kitűnő csapata — legjobb összeállításában — le tudta győzni Prágában még a híres-neves Slaviát is, 1:0-ra: Pálinkás — Miklóssi, Raffay — Gyarmati, Somo-

gyi, Bertók — Korányi II, Bognár, Vastag, Mester, Berecz.

Ilyen előzmények után várta a közönség az „új üdvözítő rendszert” — az NB, a Nemzeti Bajnokság rendszerét, amely a legjobb amatőr csapatok szabályszerű bekapcsolódását biztosította a magyar labdarúgás élvonalába.

Az év játékosa:

Szalay Antal

A sport szaklapok ebben az évben hetenként összeállították a „Hét tizenegyet” és a „Második csapatot” a forduló legjobban szerepelt játékosáiból. Az év végén összegezték a heti osztályzatokat, 2 pontot adva annak, aki bekerült a hét tizenegyébe, egyet annak, aki a tartalék csapatba jutott be. És kisült — nem keltett meglepetést — hogy a legjobban Szalay Antal végzett, 28 pontot szedett össze Cseh 24, Sternberg 21, Szücs 20 stb. pontjával szemben.

A legkevesebb feltűnéssel, a legegyszerűbben játszó magyar labdarúgó jutott ebben az évben az Év játékosa kitüntető címhez. Szalay „Pontyszem” maga volt a szótlanlás, a szolidság, a megbízhatóság, a pontosság. Soha sem szerette a feltűnést keltő, mutatós, „mutatványos” akciókat. Szinte észrevétlenül szedte el az ellenfél csatáraitól a labdát, a legtöbbször szinte azt hitte a közönség, hogy a csatár hibázott. Csak amikor újra meg újra szinte minden találkozásból Szalay került ki győztesen,

akkor jött rá, hogy nem a csatár hibázik itt, hanem egy fenomenálisan és mégis csodálatos egyszerűséggel játszó fedezetjátékos szereli le a csatárt a legjobbkor és a legjobban. Utána pedig a lehető legrövidebb időn belül, ha lehetett, azonnal már adta is előre a labdát, pontos passzaival dobta előre csatártársait. Nem szerette dédelgetni, vezetgetni a labdát, pedig abban is felvette a versenyt bárkivel! Inkább egy pillanat alatt áttekintette a helyzetet és már küldte is hosszú, lapos, észrevétlen előreadásaival a labdát a legmegfelelőbb helyre. Az UTE ifiből, majd az UTE amatőrből került fel a profik közé, már 1933 szeptemberében bejutott a válogatottba (Svájc ellen 3:0), s 24 ízben szerepelt — mindig kifogástalanul — a címeres mezben.

III. RÉSZ

1935–1944

•

nemzeti bajnokság
egy nemzetietlen
korban

bevezetés

Az 1935. év nyara olyan változást hozott a magyar labdarúgás történetében, aminőhöz legfeljebb a professzionizmus bevezetése hasonlítható az eddigiek közül. 1926-tól idáig a PLASZ, a profi alszövetség rendezte az élvonal bajnokságait, élesen elkülönülve az amatőröktől. Lassanként kiderült, hogy az amatőrök és profik teljes elválasztása célszerűtlen, értelmetlen, nem szolgálja a fejlődést. Az amatőrök között sok olyan játékos szerepelt, amilyenrel a II. liga, sőt még az I. liga sem rendelkezett, s mivel ezek nem akartak profi szerződést aláírni, soha sem tudtak összekerülni — és ezáltal tovább fejlődni — a legjobbakkal. Elhatározták tehát egy közös, legfelső kategória felállítását. Eleinte úgy képzelték, hogy csak egyosztályos Nemzeti Bajnokságot teremtenek, ahová azután a lényegében II. liga jellegű profi csoportból is, meg a megmaradó amatőr alosztályokból is bejuthatnak majd a legjobbak.

Felállították hát a Nemzeti Bajnokság 14 tagú csoportját. 13 tagja körül nem akadt sok vita, annál több a 14. tag kilétéről. Az I. liga utolsóelőtti helyezettjének és a II. liga másodikjának kellett osztályozót vívnia ezért a 14. helyért. Az Attila bizonyult jobbnak (1:0 és 1:1 a Nemzeti ellen), de nem foglalhatta el a helyét. Hosszadalmas óvások, botrányos jelenetek, bizonyos kisésti tartozások és kölcsönjegyek felhánytorgatása közepette már az Attilát törölték; a Nemzeti már le is játszott két fordulót az új NB-ben, amikor belügyminiszteri döntés mégis a miskolciaknak adott igazat, s ha késve is, de elfoglalhatta helyét az NB I-ben az Attila.

Schaffernak nem kell erősítés

1935/36

A Hungária úgy kezdte az NB-t, hogy hazahozatta a játéktól már visszavonult, azóta viszont nagy sikerrel edzősködő Schaffer Alfrédot, a Spécit. A 42 éves Spéci megjelent a pályán a maga 100 kilójával és azonnal elkápráztatta a fiatalokat még mindig utólérhetetlen lövő- és passzoló tudományával. Nem vicc: felakasztotta a sétapálcáját a kapu közepébe, s a 16-osról, meg a 11-esről tíz eset közül nyolcszor telibetalálta.

Brüllnek nagyon tetszett Spéci közvetlen modorú bemutatkozása, egész fellépése, a játékosokkal való kedélyes, ám mégis tiszteletet parancsoló kapcsolata. Magához hívatta:

— Nézze, elefánt-pubi — mondotta neki —, én a maga kezére bízom a csapatot. Azt csinál, amit akar.

— Köszönöm, vállalom a megbízatást.

— Először pedig mondja meg, kit szerezzünk, kit szerződtessünk, kivel erősítsünk?

Schaffer elhárító mozdulatot tett:

— Köszönöm, senkivel! Én megnéztem ezt a gárdát. Kitűnő anyag. Csak rendbe kell szedni, lelket kell belé verni. Én ezzel a gárdával akarom és meg is fogom nyerni a bajnokságot.

Brüll csak ámult, bámult, szinte bocsánatkérően. Schaffer megsajnálta.

— Hát nézze, elnök úr! — mondta. — Ha mindenáron erősíteni akarunk, hát azért egyvalakit ajánlhatok. Láttam az Elektromosban az ifi csapat balszélsőjét. Azt szerezzé meg. Sohn a neve...

Így lett az új edző csapatának egyetlen új tagja Sohn, azaz Sas Ferenc. Schaffer azonban a „kétlábás” fiút jobbszélre fogta be. (Balszélsőnek ott robogott Titkos Pali!)

Schaffer fegyelmezéssel kezdte. Erre bizony szükség is volt, mert elődje, a nagy tudású, kultúrált Senkey — talán éppen kulturáltsága folytán — nagyon elnéző, túl liberális volt. Az egyszerűbb Schaffer nem volt tanult, nem volt „tudományos” edző. Ahogy maga mondta — persze a maga gaminos túlzásával, huncutkodva, de bizony nem minden alap nélkül:

— Én nem írok, nem olvasok. Én magyar focis vagyok!

Roppant tapasztalata, no meg mindenekelőtt csodálatos futballista ösztöne átsegítette játékos korában is, edző korában is minden akadályon. Nyitott szemmel járt, ha hibás volt is a kancsal félszeme. Neki nem kellett taktikát, egyebet magyarázni. Amit egyszer látott, menten értékelte, ha jónak ítélte: átvette, felhasználta. Különbül mint azok, akiktől elleste!

Akadtt néhány nehezen kezelhető, sőt fékezhetetlen játékos az akkor átvett Hungáriában. Cseh Matyival is nehéz volt bánni, Biró Sanyi is a nehéz esetek közé tartozott. Turay Jóska pedig azt hitte, hogy no most végre itt az alkalom, visszamehet újra középcsatárnak, véglege-

sen, nem úgy, mint Senkey alatt, csereberélve csatárt és még inkább támadó jellegű fedezetet. Különösen azután, hogy Kalmár Jenő elment Franciaországba, Turay szinte jogot formált a középcsatár poszthoz, amelyben császárrá lett egykor, még a Tarnai réteken. A nyár végén szlovákiai turára vitte csapatát Schaffer. Turay kifogásolta, hogy Schaffer hátrarendelte fedezetnek, sőt kifejezetten „kullancs”, védekező feladattal bízta meg.

— Vagy azt játszik, amit én mondok, vagy semmit! — jelentette ki a berzenkedő Turaynak.

— De Spéci bácsi, én azt sem tudom, mit kell csinálnia manapság egy középfedezetnek, azaz, hogy, ahogy most kezdik mondani, középhátvédnek.

— Hát ide figyeljen. Most két héten át nem teszem be a csapatba. Minden meccsen mellém ül a kispadra és én megmagyarázom, ki mit csinál jól, mit rosszul. És, hogy mit hogyan kell csinálni!

Két héten át ott ült Turay Schaffer oldalán. Spéci pedig beszélt, magyarázott, végigdumálta az egész mérkőzést, minden akciót felboncolt, — s két hét után Turay azt mondta neki:

— Spéci bácsi! Kezdem érteni!

És Turay újra, másodszor is „kivirágzott”, középhátvédként mutatta meg, mennyire érti már a helyezkedés, a szerelés, a megelőző közbelépés csínját-bínját. Mennyire mestere az ellenfél „hidegre tétclének”, mennyire tud irányítani mélyen hátravont helyzetéből is. Középfedezetben, „kullancs” szerepkörben jutott be újra és újra a válogatottba, és ott biztosította, hogy ezt az 1935/36-os bajnokságot a Hungária nyerje meg, — veretlenül!

Különösen az őszi évadban remekelt a Hungária. Csak az Újpestnek sikerült döntetlent kiharcolnia ellene. Tavasszal egy árnyalattal gyengébben játszott a kékfehér csapat, bár az Újpesttel alaposan elbánt ezúttal (5:1). Három kifejezetten gyenge csapatnak azonban leadott egy-

egy pontot, a Budai 11-nek, a III. kerületnek és a Budafoknak. Mégpedig — három héten belül. És még mondják, hogy nincsenek szériák!...

A harmadik „nagy”, a Ferencváros mintha egy kicsit lemaradt volna a fejlődés iramában. Sehogy sem tudta megérteni, hogy kell játszani az új rendszerben.

Az első magyar NB végeredménye:

Bajnok: Hungária	22	4	0	87:21	48
2.: Újpest	19	5	2	86:29	43
3.: Ferencváros	19	1	6	103:46	39
4. Phöbus 35, 5. Kispest 29, 6. Bocskai 24, 7. Szeged 23,					
8. III. kerület 23, 9. Budai 22, 10. Budafok 21, 11. Erzsébet—Soroksár 20, 12. Törekvés (amatőr) 15, 13. Salgótarjáni BTC (amatőr) 13, 14. Attila 7 pont.					

A profik (lényegében II. osztály jellegű) ligája változatlan beosztásban játszotta végig az évet. Bajnoka a Nemzeti lett a Somogy és a most felbukkanó csepeli WMFC előtt. Az országos amatőr bajnokságot a Szombathelyi Haladás nyerte a Szolnoki MÁV előtt, Budapest bajnokságát az Elektromos hódította el.

Az első Nemzeti Bajnok tagjainak az életkorát is feljegyezzük, szereplésük számának feltüntetésekor:

26-szor (minden mérkőzésen) játszott: Cseh II László (25 éves volt ekkoriban)

25-ször: Mándi Gyula (36), Biró Sándor (24), Turay József (30), Dudás János (24), Müller Henrik, Titkos Pál (27)

24-szer: Kardos István (20), Sebes Gusztáv (29)

23-szor: Szabó Antal (25)

16-szor: Sas Ferenc (20)

Ez volt a törzsgárda. A tartalékok meglehetősen ritkán jutottak szóhoz. Az egység is nagyban hozzájárult a kék-fehérek sikeréhez. Játszott még: Szabó Géza, Kiss Gábor, Kis-Kalkusz Károly, Pénzes Antal, Hadrévi József, Ujvári József, Egri Imre.

Az év gólkirálya, Sárosi György (Ferencváros) 36 gólt lőtt. Cseh II 24-ig vitte, Müller 20, Kardos 16, Titkos 13, Sas 4, Turay 3, Hadrévi 2, Pénzes 1 gólt lőtt. Négy gólt — az ellenfél maga szállított: Békési (Bocskai), Vadász (Soroksár), Korányi (Ferencváros), Iglódi (Budafok) lőtt öngólt a kékfehérek javára.

Még csak annyit, hogy az ez évben oly sok meglepetést szerző — még a Közép-Európa Kupa mezőnyébe is bejutó — Phöbusnak ez a híres „betonvédelmű” csapata verte meg 4:2-re a KK-ban a prágai Spártát: Csikós — Weber Gergely, Fekete Jenő — Borsányi (az Újpest egykori szőke robotosa), Megyeri, Péter — Béky, Szikár, Solti dr., Turay II, P. Szabó. Nem mondjuk, egy kicsit „összeszedett csapat”, „uraságoktól levetett” játékosokkal, — de arra még jók voltak az egykori nagyok, hogy — többek között — a Ferencvárost is megverjék 2:0-ra! . . . (Játszott köztük még Titkos II, Gombkötő, Szilágyi József, sőt a BTC-t, a Kingstonianset, a Hungáriát és a Budai 11-et is megjárt Röck Ede is.)

Az év játékos:

Cseh II László

Ezt a bajnokságot Schaffer nyerte meg, de ha nincs hozzá Cseh Matyija, aligha végez csapatával az első helyen. Cseh II László, a „Matyi”, a kor talán legeredetibb futballista egyénisége. Nem arról van szó, hogy nagyobb játékos lett volna, mint Sárosi. Dehogy! Viszont a magánéletben visszahúzódó, csendes Sárosival szemben ő

volt az a játékos, aki minden mérkőzésen és mérkőzés nyomán vitára adott alkalmat, akiről folyton beszéltek, aki folyton tett valamit, amivel felborzolta a szurkolók idegeit. Labdaművész volt, de az a művész, akit csak a művészet érdekel, a játék, a sport, a „hecc”, a foci, — és nem is annyira az eredmény meg a csapata helyzete.

Óbudán született, ott tűnt fel, a III. kerület ILSZ csapata már az ő vezérletével nyert bajnokságot annak idején. Már akkor csodájára jártak a fanatikus cselezőnek, a labda megszállott kóklerének. A BSE-be lépett, ahol meglehetősen viharos körülmények között szerepelt. Hamar megismerkedett a fegyelmi bizottságokkal. Álnéven, idegen klubokban engedély nélkül szerepelt hazai mérkőzéseken, külföldi portyákon. Azt hitték sokan, hogy örökös eltiltás vár reá. Kegyelmet kapott, és úgy látszott, hogy megkomolyodik. Kikötött a Hungáriában, ahol fejlődése is, fegyelmezettsége is biztosítottnak látszott. 1931-től már elismerték, hogy egyvonalban áll kora legjobb csatáraival. 1932-ben már be is került a válogatottba, amelyben összesen 33-szor szerepelt. Bajnoki gólkirályá 1935-ben és 1937-ben koronázhatták volna, — ha divatban lett volna a megkoronázás.

Vérbeli csatár lévén, más posztokon, fedezetsorban vagy éppen hátvédsorban szinte nem is lehetett használni. Csatárnak azonban jobbszélsőtől balszélsőig egyaránt remek játékosnak bizonyult, elsősorban azonban persze belső csatárnak. Főleg akkor csillogott nem mindennapi labdakészsége, ha — hagyták játszani. Különösen a földön bizonyult a labda nagymesterének. A magasan szálló labdákat szívesen átengedte másoknak. Mint az egyaránt tökéletes tudású, de kényességben is sokban hasonló „agytröszt” (Cseh, Sárosi, Zsengellér válogatott belsőhármás) tagja, és mint a Hungáriának az évek alatt meglehetősen megváltozott belsőhármásának mindenkori szellemi vezére hamar a közönség kedvencévé vált. Csak kevésbé volt kollektív játékos, mint Kalmár, Müller vagy

Avar, Takács II és az „agytröszt” másik két jelessége. Egy kicsit mindig a „karzatnak” játszott, öröme telt benne, ha nevetségessé tehetette ellenfeleit, ha cicázhatott, mókázhatott, — még, ha ez nem is vitte előre csapatát. Sajnos, nem élt túlságosan sportszerű életet, amellet a tüdejét is megtámadta a betegség és alig 40 éves korában — már mint vidéken működő edző — elhunyt. Elrettentő példája annak, hogyan tudja valaki ritka nagy tehetségét — elpazarolni.

Spéci ismétél, sztrájk a Fradiban

•

1936/37

Schaffer Spéci második évében is meg tudta nyerni a bajnokságot! Csak egy kicsit nehezebben. Csak egy ponttal végzett a feljavult, ám fennállása egyik igen viharos esztendejét végigküszködő Ferencváros ellen. Persze: a Hungária csapatán kezdett bizonyos kiöregedés mutatkozni. Az elnyűhetetlennek látszó Mándin mégis csak kifogott a 37. életéve. Turay, Sebes, Titkos, Ujvári, Hadrévi is elhullatta már csikófogait. „Szabadon futó”, neki tetsző, megfelelő új erőt pedig sehol sem látott Schaffer.

Az Újpest is elejtette idősebb nagy játékosait, Avart, Jávort és valamivel később még Sternberget is, viszont pompás fogást csinált: megszerezte Salgótarjánból Zsengellér Gyulát, nem kis mérgére az amatőr szövetségnek, amely így elvesztette legfőbb erősségét, góllövőjét. Jellemző a korra, az MLSZ és az amatőr alszövetségek gyengeségére, no meg a pénz mindenható erejére, hogy közvetlenül a berlini olimpia előtt meg tudta tenni az Új-

pest ezt, az amatőr válogatottra nézve végzetesnek bizonyuló húzását. Holott mindössze három-négy hónapot kellett volna várnia Zsengellérre! A berlini olimpia után is ráért volna szerződtetni! Kívüle felfedezett még egy roppant ügyes, 18 éves balszélsőt is az Újpestnek valóban éles látású vezetője, Langfelder Ferenc, a „Patyi bácsi”. Ez a balszélső Tóth Mátyás volt.

Annál nagyobb nehézségekkel kezdte az új évet a Ferencváros! Egyszerre majdnem az egész csapat anyagi kívánságokkal állott elő, s mikor ezeket a vezetőség nem tudta vagy nem akarta teljesíteni, a jobb sorsukért harcolók közül négy nagyagyú, Sárosi György vezérletével Kemény, Korányi és Lázár bejelentette, hogy nem hajlandó tovább szerepelni. Sztrájk a Fradiban! Már-már a legijesztőbb jövő rémisztgette a ferencvárosi szurkolókat, hiszen a többiek is ingadoztak!... Elérkezett a bajnoki rajt. Lyka II és Háda megsérült, a „négyek” leálltak... S íme, az „agyontartalékozott” csapat olyan káprázatos játékot mutatott be, amilyent csak a Ferencvárostól lehetett látni, ha fel-feldobogott benne az a bizonyos „Fradi-szív”. Kutasi — Polgár, Papp — Hámori, Móré, Pósa — Táncos, Kiss, Jászberényi, Toldi, Karácsonyi kezdte az ideényt, s mindjárt az első mérkőzésen Móré János oly súlyos sérülést szenvedett, hogy körülbelül bele is roppant egész játékos-karrierje. Jött a póttartalékból a derék, de hát mégis csak szürke, semmitjelentő Pyber. Sárosi György helyén — Pyber! És mégis! Második mérkőzését is megnyerte a négy (sőt Mórét számítva öt) nagy nélkül a Fradi! Sőt, a harmadikat is. Igaz, hogy ekkor már jelentkezett az első „bűnbánó”, Lázár, s az ellenfél is a könnyebbek közé tartozott. Negyedszerre Debrecenbe kellett mennie a Ferencvárosnak! És ha az 1936-os Bocskai már nem is volt az a nagy csapat, mint Markos és Vincze idejében, de azért mégis csak játszott még benne Teleki, Vágó, Palotás, Berecz, Finta! Válogatott klaszsisok! És odahaza, a Nagyerdőben! A Ferencvárost most

így tákolták össze: Kutasi — Korányi, Papp — Hámori, Polgár (Móré kiesése nyomán vált középfedezetté), Lázár — Táncos, Tátrai, Toldi, Farkas (a II-ből), Kemény.

A debreceniek azt hitték, most „elkapják” a tartalékos Ferencvárost. A mérkőzés után pedig azt mondták:

— Toldi egyesítette magában önnönmagát — és Sárosi Gyurkát!

Tizenkét emberrel játszott a Fradi. Mert Toldi kettőnek valót futballozott össze! Három gólt lőtt, s oly okosan irányított is, ahogyan senki fel sem tételezte „a falu bikájától”! Élete egyik legnagyobb sikerét aratta Debrecenben.

Hosszas vitákba fulladt a Sárosi-ügy. Már nemcsak az egész zöldfehér elnökség, hanem az OTT, dr. Kelemen Kornél elnök, sőt a Ferencváros barátai közül Dinnyés Lajos országgyűlési képviselő is közvetítette a „békét”, míg végre Sárosi hajlandónak mutatkozott megújítani lejárt szerződését. Viszont első szereplése — kudarccal járt. A Ferencváros akkor már 7 győzelemmel, 14 ponttal, veretlenül, pontvesztés nélkül vezetett a tabellán, miközben a bajnok Hungária 3 vereségével és szerény 4 győzelmével, 8 pontjával a hetedik helyen kullogott.

Sárosi a Szeged ellen játszott először ebben az évben, az eredmény — 1:1, a Fradi első pontvesztése. Azután hamarosan jött a Hungária elleni örökrangadó, amely megtörte a Fradi lendületét, fellendítette a Hungáriát és az egész bajnokság fordulópontjának bizonyult. A kék-fehérek Sas egy és Müller „Wudi” két góljával 3:0-ra győztek Szabó — Mándi, Biró — Zimonyi, Turay, Dudás — Sas, Müller, Cseh, Kardos, Titkos összeállításban. Kikapott a Fradi az Újpesttől is, s mire elérkezett a várva várt londoni angol—magyar mérkőzés, a „nagy hármas” már szorosan együtt volt az élen. Az angol—magyar miatt egy fordulót tavaszra halasztottak. A december 2-i mérkőzés, az Arsenal Highbury kerületben levő pályáján a magyar labdarúgás nagy erőpróbája volt.

A vizsgán megbuktunk. Régimódi, tetszetős, de nem átütő erejű, finomkodó játékunkkal nem sokra mentünk. Védelmünket pedig „átlőtte” a szabadon hagyott angol középcsatár, Drake. (2:6)

Tavasszal az Újpest lehanyatlott. A Hungária alapjában véve a többiek kihagyásainak köszönhetette, hogy megvédte bajnokságát. Ahhoz, hogy 6 pontos hátrányából 1 pontos előnyt tudjon faragni és meg tudja előzni a Ferencvárost, a zöldfehérek váratlan kisiklásaira is szükség volt. Hiába ontotta a Fradi ezúttal is a gólokat, hiába hangoztatta, hogy csak a góllövés a fontos (Kispestet 10:0, Szegedet 8:1, Budafokot 8:0, a Haladást 7:2-re verte), közben éppen elégszer kikapott is és ez első helyébe került:

Bajnok: Hungária	20	3	3	95:34	43
2.: Ferencváros	20	2	4	102:32	42
3.: Újpest	17	3	6	101:39	37

4. Phöbus 36, 5. Nemzeti 32, 6. Bocskai 29, 7. Elektromos 28, 8. Szeged 26, 9. Budai 23, 10. Kispest 21, 11. Budafok 21, 12. Haladás 16, 13. III. kerület 8, 14. Soroksár 2 pont.

A profi liga bajnokságát a Szürketaxi nyerte, amely a kis Takáccsal megerősödve 102 gólt lőtt a mindössze 12 tagú mezőnyben. A Taxin kívül feljutott még a következő évi NB-be a fővárosi (Törekvés) és a vidéki (Győri ETO) amatőr bajnok is.

A Hungária tulajdonképpen nem 26, hanem csak 25 bajnokit játszott ebben az idényben, mert a 26. mérkőzése elmaradt. Az őszi fordulóban már 10:0-ra vert Soroksár a tavaszi mérkőzésükre nem állt ki.

25-ször (tehát minden mérkőzésen) szerepelt: Szabó Antal, Biró Sándor, Dudás János, Cseh László, Titkos Pál.

24-szer: Sas Ferenc, Müller Henrik

18-szor: Kis-Kalkusz Károly, Sebes Gusztáv, Turay József, Kardos István.

9-szer: Zimonyi János, 7-szer: Mándi Gyula, Sztancsik József, 5-ször: Kiss Gábor, 2-szer: Horváth Gyula.

A legidősebb (Mándi, 37 éves) és a legfiatalabb (Kardos 21) játékos közötti 16 évnyi különbség egyáltalán nem ártott a csapat egységének.

A legtöbb góljukat Cseh László lőtte. 36 góljával az év gólkirályságát is megszerezte. Titkos 17, Müller 15, Kardos 12 góljával követte a „Matyit”.

Az év játékos:

Titkos Pál

Mr. Allison, az Arsenal csapatának igazgatója azt mondta az angol—magyar mérkőzés (1936. december 2) után:

— Két olyan játékost láttam a magyar válogatottba, akit azonnal használni tudnék a csapatomban. Titkost és Dudást...

Pedig Titkos Pali ekkor már mintha túl is lett volna a fénykorán. Mégis változatlanul az volt, ami immár tíz éve: „a” szélső. Jobboldalon, baloldalon, mindegy volt neki. Balszélsőként jobb lábbal rúgta a legtöbb bombagólját, ha jobbszélsőt játszott, akkor ballal. Budán, Kelenföldön tűnt fel, a Budai 11-ben már 1929-ben válogatott lett, a Hungáriába kerülve pedig nélkülözhetetlen tagja a kékfehéreknek és 47-szer a válogatottnak. Kitűnő testi felépítésű, nagyon gyors, lendületes, bátor, a testi

erőt jól kihasználó, kemény, mégis korrekt futballista. Csendes, nyugodt fiú. Az angol—magyar mérkőzés előtt — erről legenda kelt — mikor mindenki az idegességtől már az ajkát harapdálta, s a mindig hangos Cseh is hallgatott, a mindig csendes Titkos egyszerre csak megszólalt:

— Gyerekek! Ki segít nekem összetörni a Pálinkás Józsi tükrét?

A tartalék kapus feljajdult, a többiek harsogó kacagása egy pillanat alatt eloszlatta az idegességet, a túlfeszítettséget.

Vagy mégsem ő lenne az év hőse, hanem Dudás? Erről lehetne vitatkozni. Kétségtelen, hogy a legmagasabb szintű szélsőfedezet játékot talán Biró Gyula, vagy Borsányi óta tőle lehetett látni. Ő hozta ki a legokosabban a labdát minden tumultusból, mindig használhatóan adta előre.

„Jellegzetesen védekező fedezet” — szólt róla a szakmegállapítás nem is egyszer, — „mégis tőle kapja a legtöbb támogatást a csatársor”.

Allison (az Arsenal akkori igazgatója) állítólag 9000 fontra becsülte azt az összeget, amit egy ilyen játékosért bármely angol klub szívesen megadna. Nekünk is megért annyit!

Hogy mégis Titkos Palira szavazunk? Hja, a csatár, aki a gólokat lövi (és micsoda gólokat!) mindig helyzeti előnyben van a fedezettel szemben. És Titkos húsz éven át rúgta a gólokat, 13-at a válogatott mezben, megszámlálhatatlant előbb feketefehérben, azután kékfehérben. Szívmelegítő, mutatós nagy gólokat, akár 30 méterről is. Övé — egy hajszállal! — az elsőség.

egy nagysikerű Fradi-év

1937/38

A Nemzeti Bajnokság rendszerének még jobb kiépítése, szélesebb alapokra helyezése érdekében elhatározták, hogy felállítják az NB II osztályát is. Ezzel egyidőben megszüntetik az amúgy is állandó nehézségekkel küszködő, csekély érdeklődést keltő és sok rossz, jelentéktelen profi kisegyesülettel felvizezett profi ligát. Jellemző, hogy a profi ligában már azok az amatőr csapatok játszották ekkor a vezető szerepet, amelyek szűknek találva saját alszövetségüket, ide neveztek be. Közülük került ki az ez évi ligabajnok, a Szolnoki MÁV kitűnő csapata is. A Szolnok lett tehát az utolsó „profi liga bajnok” — amatőr egyesület léte.

Az NB küzdelmei úgy indultak, hogy a Ferencváros és a Hungária külön versenyt fut az elsőségért. A Ferencváros az őszi évadban egyetlen pontot adott csak le (döntetlen, 3:3 a Hungáriával), a Hungária ezen kívül még kettőt, a Phöbus és a Nemzeti elleni döntetlene folytán.

A tavaszi évadban azután mindkettőt érték vereségek, — főleg a Hungáriát. Nem csak a Ferencvárostól kapott ki, hanem a debreceni Bocskaitól, a Kispesttől és még a győri ETO-tól is.

A Ferencváros először az Újpesttől szenvedett vereséget (4:2), olyan öldöklő mérkőzésen, amelynek a vége felé mentők vitték el a megsérült Sárosit. Azután kikapott a meglepetésre mindig kész Szegedtől. Az Üllői úton győzött ez a „paprikás” (paprika-piros inges) csapat: Pálinkás — Szoyka, Szebeni — Gyarmati, Seper, Bertók — Bárkányi, Bognár, Harangozó, Varga, Nagy Antal. A Ferencváros szerencséjére Sárosi sérülése elég gyorsan rendbejött és a rangadón már ő lőtte a sorsdöntő, talán az egész bajnokság sorsát eldöntő gólt: Lázár átvágott labdáját egy finom mozdulattal „elorozta” Biró Sanyi előtt és már lőtte is. Ezzel el is dőlt a rangadó, — no, meg azzal, hogy a Hungária javára megítélt 11-est Dudás — a kapufának lőtte!

Sárosi lőtte a 6:3-ra megnyert Ferencváros—Nemzeti mérkőzésen azt a gólt is, amelynek nyomán majdnem két táborra szakadt a Hungária egyébként oly nagyon összetartó gárdája. Kemény lerohant, szinte a szögletzászlótól befelé küldte a labdát. Sárosi elég szorosan követte, s ő maga is majdnem az alapvonalig futott balösszekötőben, valamivel a 16-os vonalon belül. Kemény ívelt beadására szinte valószínűtlen magasságba ugrott fel és a kapunak háttal állva hátrafelé fejelte a labdát a kapu túlsó felső sarkába, a tehetetlenné vált Hóri felett.

Ennek a gólnak hatása alatt ugrott fel a lelátón helyet foglaló Hungária-játékosok közül Kalmár, szinte elragadtatással tapsolva és „brávó, csodás, fenomenális!” kiáltásokkal. Mire Cseh Matyi nekitámadt, s alaposan lehordta, hogy micsoda Hungária-játékos az, aki így ünnepli az „ellenséget”. Úgy összevesztek, hogy Schaffer mester alig tudta kibékíteni őket, sőt az ellentét oly mélyen megmaradt közöttük, hogy Schaffernak nem kis részben ekkor

ment el a kedve a további edzősködéstől, a két csoportra szakadt Hungáriában.

A Ferencváros persze mindenképpen megérdemelte ezt a bajnokságot. Formáját mutatja a bajnokságot nyomon követő KK, amelyet a Ferencváros úgy nyert meg, hogy a Slavia, majd a Vienna után a Bécsben 4:1-re győző Ausztriát Budapesten óriási izgalmak közepette legyőzte 6:1-re (Sindelarostul), végül pedig a Laziót Pesten is, Rómában is megverte. Sárosi formáját pedig a 8:3-ra megnyert magyar-csehszlovák mérkőzés mutatta meg legvilágosabban, amelyen hét gólt lőtt Plánicska hálójába.

Az elsőség kérdése már eldőlt, amikor a második helyért még nagy harcot vívott a Hungária hanyatló és az Újpest feljövő csapata.

Ekkor érte a Hungáriát az évad legkellemetlenebb meglepetése, az ősszel 12:3-ra vert ETO 1:0-ra legyőzte. Viszont a másik meglepetés elmaradt: a Szeged nem tudta legyőzni — amiben a kékfehérek reménykedtek — Újpestet. Micsoda gyilkos mérkőzés volt az! Még Zsengellért is kiállította a mindig jóindulatú Vass Antal, a Vargával kitört „boxpárbaj” nyomán. Nagy Anti, a szegedi labdarúgásnak eddig talán legnépszerűbb játékosa szerezte meg a vezető gólt, Zsengellér egyenlített. Ezután következett a kettős kiállítás, s végül az Újpest úgy nyert, hogy Vinczének sikerült a nála egy fejjel magasabb, erőteljes Pálinkást labdástól a kapuba lökni, Balogh I pedig bemutatott egy rávetődéses fejes gólt. 3:1.

Ez lett a vége:

<i>Bajnok:</i> Ferencváros	23	1	2	95:38	47
2.: Újpest	21	2	3	90:32	44
3.: Hungária	18	4	4	86:32	40

4. Kispest 31, 5. Elektromos 28, 6. Phöbus 25, 7. Nemzeti 24, 8. Szeged 23, 9. Taxisok 22, 10. Budafok 22, 11. Bocsikai 20, 12. Törekvés 18, 13. Győri ETO 11, 14. Budai 9 pont.

Amatőr bajnokságot vidéken a Salgótarjáni SE nyert, Budapesten a Zuglói SE. Ezek is feljutottak az NB I-be az utolsó ligabajnokságban diadalmaskodó Szolnoki MÁV-val együtt. (Hárman estek ki.)

A magyar labdarúgás emelkedő színvonalát jelezte, hogy a Közép-Európa—Nyugat-Európa válogatott mérkőzésre három játékosunkat is meghívták (Sas, Sárosi, Lázár), a párizsi világbajnokságra pedig még kölcsönt is adtak az olaszok, csak, hogy ott legyünk mi is, akik nélkül győzelmüket értéktelennek tartották volna. (Meg is nyerték a döntőt, míg a mi tisztos II. helyünket a hazai szurkolók érthetetlenül és igaztalanul lebecsmérelték.)

Ugyan kik szerezték meg ezt a bajnokságot a Ferencváros részére? Woggenhuber Oszkár — a Ferencváros akkori egyik vezérszurkolója és egyben — mint a Beer-vendéglő zongoristája — „igrice” is, azt mondta erre a kérdésre:

— Ezt a bajnokságot elsősorban a nézők, mi szurkolók harcoltuk ki! A csapatban a legnehezebb pillanatokban mindig fellángoló csodálatos lelkiező, küzdőképeség, az a fanatizmus, ami minden zöldfehér inget viselő játékos alaptulajdonsága a kezdet kezdetétől fogva mind a mai napig — a közönsége szeretetéből táplálkozik.

A csapat edzője ekkor Hlavay György volt, előzőleg Rozsos (Rauchmaul) Emil.

26-szor játszott: Lázár Gyula, balfedezet

24-szer: Háda József kapus, Korányi Lajos hátvéd, Polgár Gyula középfedezet

23-szor: Kemény Tibor balszélső

21-szer: Toldi Géza balösszekötő

20-szor: Táncos Mihály jobbszélső, Kiss Gyula jobbösszekötő, Sárosi György középcsatár

18-szor: Magda Béla jobb fedezet

17-szer: Tátrai Sándor hátvéd

12-szer: Sárosi III Béla fedezet

10-szer: Hámori László fedezet

7-szer: Jakab László belsőcsatár

6-szor: Székely Béla balösszekötő, Biró Mihály jobb-szélső

3-szor: Gyetvai László balszélső

2-szer: Győri József hátvéd, Tihanyi László kapus

1-szer: Szirmai Nándor fedezet.

A legtöbb gólt (29-et) Sárosi György rúgta, de a gólkirály címet az újpesti Zsengellér Gyula (31 gól) hódította el. Toldi a 27 góljával — bronzérmes . . .

Az év játékos:

Toldi Géza

Toldi? Miért nem Sárosi?

Mert Sárosi, bármilyen óriási formában volt is ebben az évben, legnagyobb sikereit nemzetközi mérkőzéseken aratta. Toldinak viszont „beszámítottuk” ebben az évben azt az óriási szolgálatát és bravúrját, amit 1937 elején tett, amikor a Sárosi-féle leállás idején megmentette a Ferencvárost és sorozatos diadalokra vezette a csupatartalék csapatot. No, de 1937 ősze és 1938 tavasza is fényes napjait hozta. Minden lelkesedni tudó játékos örök eszményképe, az igazi „szív-futballista”, a lélektani mérkőzéseket eldöntő nagyszerű harcos fénylő napjai ragyogták be ezt a bajnoki évet. Micsoda furcsa, koranőtt figura, nyurga, rettenetesen sovány, pipaszárlábú gyerek volt, amikor Tóth-Potya mester 1929 telén elhalászta az NSC orra előtt az I. kerületi ITE ILSZ-játékosát. És hogy megerősödött, a „falu bikája” lett, a minden erejével

gólra törő, rettegett Géza! Vérbeli balösszekötő létére jobbszélsőként mutatkozott be, de ha kellett — évről évre kellett is! — sikerrel állta meg helyét nemcsak a középcsatár poszton, hanem még fedezetként, sőt — a Korányi lábtörését követő, Polgár megszerzését megelőző időben — még hátvédsorban is.

Ő személyesítette meg a régi Fradi-stílust, ő őrizte meg a Schlosser-hagyományokat. Nem ismert elveszett labdát és nem ismerte a leállást, a pihenést. Robogott és rombolt, épített és tört-zúzott, robbanékonyságával, lendületével vitte előre egész csapatát. Nincs is azóta ilyen „tank”, akihez hasonlítani lehetne!

Maga volt ő a Fradi-szív, — budai gyerek létére.

Zsengellér rekordéve

1938/39

A bajnoki esztendő úgy kezdődött, hogy a kiesett Törekvés, a győri ETO és a Budai 11 helyét a ligabajnok Szolnoki MÁV, a vidéki amatőr bajnok Salgótarján (de nem ám a SalBTC, hanem ezúttal a SSE, azaz a „Sese”) és a pesti amatőr bajnok Zugló foglalta el. Egyúttal meg is szűnt a liga, legjobbjai bekerültek az újonnan felállított NB II-be, amely keleti és nyugati csoportban igyekezett összegyűjteni a 14-es NB I után következő legjobb 28 egyesületet.

A bajnokság nagy esélyének a védő, a Ferencváros számított. Az őszi idényben nem is szerepelt rosszul, ugyanannyi pontot szedett össze, mint két nagy ellenlábas, az Újpest és a Hungária. És tavasszal is csak egyetlen ponttal maradt el az Újpesttől, amelynek csapatában Zsengellér élete legjobb meccseit játszotta. Kezdte a Phöbus ellen, a 2:0-ból egy góllal, a Taxi elleni 4:2-ből hármat, az Elektromos elleni 4:2-ből újra hármat, a rangadón ugyan

egyet sem lőtt, — ott csak a Fradi rúgta a gólokat (3:0-ra verte az Újpestet!), de a Zugló elleni 4:0-ból újra hármat ő vágott be. A Bocskai elleni 6:1-ből pedig — ötöt. Káprázatosan játszott ez időben az Ábel! (Tamási Áron örökéletű figurája nyomán kapta a minden hájjal megkent, ravasz székelýtípusú — bár ceglédi — Zsengellér a kitüntető Ábel nevet.)

Nem csoda, hogy beválogatták a Kontinens válogatottjába, amelyben az angol szövetség fennállása 75. évfordulójára rendezett ünnepi „Anglia—Kontinens” meccsen kellett szerepelnie. Eredetileg Lázárt, Sárosit és Biró Sanyit is hívta a Kontinens csapatát összeállító Pozzo olasz szövetségi kapitány. De ekkor már kezdtek tornyosulni fejünk felett a háborús fellegek, s katonai szolgálat és egyéb címeken a hatóságok nem akarták kiengedni a mieinket. Az olaszok közbelépésére legalább egyet, a legjobb formában levő Zsegellért kiengedték Londonba. Igaz, hogy ott kikapott a Kontinens csapat, — de hát bemutatni ment ki, nem győzni.

Az Újpest, illetve Zsengellér a londoni kiruccanás után folytatta a gólgyártást. Közben, akárcsak az ősszel, megint elszenvedett egy szinte teljesen érthetetlen vereséget. 6:1-re kikapott a Hungáriától! De a kezdő gólt megint csak Zsengellér lőtte. Csak éppen ezen a meccsen egészen valószínűtlenül jól játszott Kardos Pisti, a magyar futballnak ez az egyik legtehetségesebb, de legváltozatosabban szereplő csatára. Remek futballista volt — olykor-olykor. Az állandóság hiányzott belőle és még valami olyan sport-komolyság, ami nélkül igazi nagy futballista-egyéniség senki sem lehet. Szabó — Kis, Biró — Sebes, Turay, Dudás — Vidor, Müller, Kardos, Cseh, Titkos szerepelt ebben a nagy napot kifogó Hungáriában.

Tavasszal a Hungária kikapott az Elektromostól és a Ferencvárostól és ezzel leszakadt az élcsoporttól. A Fradi és az Újpest haladt fej-fej mellett az élen. És mindkettő ontotta a gólokat! Zsengellért egyénileg azonban megkö-

zelíteni sem lehetett. A Taxi ellen ötöt, a Salgótarjának hatot lőtt. Közben az a fránya Szeged megint elkapta a Ferencvárost. Pedig a Fradi előzőleg megint elvitte (megvette...) tőlük két erősségüket, Szoykát és Pálinkást, akárcsak annak idején Korányit. Ám a jó fekete alföldi talajon közben már kibukkant a Pálinkásnál is nagyobb kapus tehetség, Tóth Gyuri.

Zsengellér még rúgott hat gólt a válogatott Váginak, aki most a Budafok kapuját őrizte. A Fradi is kitett magáért, 12 gólt lőtt szegény Bocskai kapujába. Így 121-re nőtt lőtt góljai száma az Újpest 107 góljával szemben. Egyénileg azonban megint csak Zsengellér mutatkozott a leggólképesebbnek. 56 gólja a 14-es mezőnyben — minden mérkőzésen szerepelt, tehát 26 ízben — 2,154-es átlagnak felel meg. Kiszely követte őt eredményesség dolgában, aki az ősszel még a Taxiban, a tavaszi idényben már a Ferencvárosban lőtt összesen 31 gólt.

Az Újpest csapatának többi gólja közül Vincze 15-öt, Kállai 12-öt, Kocsis 7-et lőtt.

Bajnok: Újpest	20	4	2	107:26	44
2.: Ferencváros	19	5	2	121:44	43
3.: Hungária	18	5	3	74:32	41
4. Kispest 35, 5. Szeged 31, 6. Nemzeti 28, 7. Budafok 25, 8. Phöbus 24, 9. Szolnok 23, 10. Elektromos 21, 11. Taxisok 20, 12. Bocskai 13, 13. Zugló 9, 14. Salgótarjáni SE 8 pont.					

A bajnokságot a következő játékosokkal nyerte meg az Újpest:

26-szor játszott: Sziklai Ferenc (25 éves volt) és Zsengellér Gyula (23)

25-ször: Futó Gyula (30), Szücs György (27), Kocsis Géza (28)

24-szer: Szalay Antal (27), Balogh István (26), Vincze Jenő (30)

23-szor: Kállai Lipót (27)

14-szer: Fekete Jenő (28)

12-szer: Joós Péter (31)

11-szer: Ádám Sándor (21)

6-szor: Havas II Béla, 5-ször: Seres Gyula, Szeder György, Temes János, 4-szer: Ungvári Lajos, 2-szer: Hidas Pál. A csapat edzéseit Guttmann Béla vezette.

A kettéosztott NB II — illetve, mert ekkor így hívták: — NBB keleti csoportjában a budapesti Törekvés, a nyugatiban a szombathelyi Haladás, két amatőr vasutas csapat szerezte meg az elsőséget.

Az újpestiek tetézték sikereiket azzal, hogy 1929 után immár másodízben megnyerték a KK-t is.

Az év játékosa:

Zsengellér Gyula

Káprázatos formában volt az egész bajnoki év alatt a népszerű „Ábel”, avagy a „Nagyorrú” — mert hívták így is, úgy is a vékonydongájú ifjút, ezt a vérbeli focistát, aki — ellentétben például a bizonyára sok más sportágban is hamar az élvonalba feljutni tudó Sárosival, Bíró Sanyival, Toldival vagy mással — el sem volt képzelhető egyébnek, mint focistának!

Ceglédi születésű volt, az ott bőven élő Zsengellérek közül való, aki jó kis szőlőjükbe boldogan és sűrűn hívta meg úgy szüret táján barátait, ismerőseit, szinte még ellenségeit is. Feltűnni azonban Salgótarjánban tűnt fel, s hamarosan csodákat regéltek szellemes, agyafúrt játé-

káról. Az Újpest főnyereménynek érezte, amikor 1936 tavaszán leszerződött hozzájuk, az amatőr válogatott viszont végzetes veszteségnek a berlini olimpia előtt néhány hónappal. Minden nagy híre és sok sikere ellenére is csak lassan ismerték el a szakemberek igazi nagy játékosnak. Felhozták ellene, hogy szemkápráztató bravúrait csak közepes képességű ellenfelekkel szemben tudja bemutatni. Amint kemény hátvéddel kerül szembe — eltűnik. Ha a mérkőzés elején jó keményen belemennek, beletipornak, — menten leáll, s képes csípőre tett kézzel nézni, hogy vergődnek társai, s csak lődörög a pályán, mint akit az egész — nem érdekel.

Labdakezelése felülmúlta minden kortársát, Csehét is, mert a levegőben is ura tudott lenni a labdának, — holtan ő sem szeretett fejelni. Csak Sárosi vehette fel vele labdakezelés tekintetében a versenyt. Bűvészkedései, zsonglőrkedései, no meg okos és ravasz, avagy bombaerős góljainak tömege megháromszorozta az Újpest nézőinek számát. Groteszknak látszó, meglepő mozdulatokkal vezette a labdát, nem oly simán, mint Sárosi. Kapáslövései különösen tetszetősek és halál-pontosak voltak. A híres „Piola-lövést”, a hanyattvetődéses, hátrahúzott bombákat csak tőle és Sárositól lehetett látni akkoriban. Kitűnően cselezett, igaz, hogy csak jobb lábbal, annak ellenére, hogy egyébként egyformán használta mindkét lábát, sőt ballal rendszerint még félelmetesebben lőtt, mint jobbal. De nem is a lábcseleivel bolondította meg az ellenfeleit, hanem testcseleivel. Soha sem lehetett tudni, merre indul, s ilyenkor úgy be tudta csapni ellenfeleit, hogy az alapjában véve nem gyors játékos három-négy méteres előnyöket tudott szerezni egy pillanat alatt.

Persze, az ellene felhozott kifogások közül sokat megalapozottnak mondhatunk. Azon kívül, hogy gyengén fejelt, ritkán bírta végig teljes iramban a 90 percet. Szüneteket tartott. Hangulatjátékos mivolta is szerzett már keserű percek híveinek.

Amikor Göröcs feltűnt, mindenki úgy üdvözölte, mint Zsengellér másodpéldányát. (Ehhez testalkata, groteszk arcvonásai is hozzájárultak.) Kétségtelen a játékfelfogásuk hasonlósága is, bár Zsengellér nem szeretett hátramenni, ami különösen az „újabbkori” Göröcs erősségének bizonyult. Göröcs gyorsabb is volt, Zsengellér nem produkált 30 méteres elfutásokat. Labdakezelésében, ügyeskedésben azonban tényleg emlékeztet Göröcs a nagy Ábelra. Felülmúlni azonban sem Göröcs nem tudta volna, sem más!

a legdrámaibb

1939/40

Nemzeti Bajnokság — a legnemzetietlenebb korban. Abban, amelyben a nemzeti, a hazafiúi, a népi, paraszti jelszavakkal úgy dobálództak a politika kóklerei, mint a cirkuszi klaun a porondon a karikáival...

Alig fejeződött be az előző Nemzeti Bajnokság, a belügyminiszter felfüggesztette az MLSZ önkormányzatát, mert:

„...a magyar labdarúgás irányítása, szakszerű és sportpolitikai vezetése, a magyar megújulás korához méltó szellemisége nem állja ki a szigorú bírálatot...”

Ilyen és hasonló frázisok olvashatók az OTT előterjesztésében. Csak elködösíti a tisztánlátást, hogy közben a felterjesztés ráhibáz néhány valóságos hiányra is. Nincs kellő utánpótlás... az iskolákban futball-ellenes a szemlélet... nincs megoldva az edzőképzés... nincs stadionunk... rossz az edzés módszerünk, ez magyarázza egyenetlen nemzetközi szerepléseinket. Csakhogy ezek a hi-

bák egyrészt az MLSZ alkotmányos életén belül is javíthatók lettek volna, másrészt éppen az OTT helytelen vezetése, elmaradt ellenőrzése, hiányos felsőbb lépései következtében állhattak elő. Nem az MLSZ, hanem az OTT oldhatta volna meg a nagy problémákat, edzőképzést, ifjúsági táborozások bevezetését, a középiskolák labdarúgás-ellenes hangulatának megváltoztatását, no, meg a nagypálya kérdését. Hiszen éppen az OTT megalakulása utáni első időkben kimondta a tanács a stadion felépítésének sürgősségét és ehelyett inkább egy palotát vásárolt magának az Alkotmány utcában. Inkább csak gáncsolták, ahelyett, hogy támogatták és jóindulatúan irányították volna az MLSZ működését, azt a vezetőséget, amely — ismét a belügyminiszterhez küldött felterjesztés szavaival élve — „nem keresztény és nemzeti érzelmű”. Az MLSZ önkormányzatát felfüggesztették és vezetését miniszteri biztosi beosztással Gidófalvy Pálra, a déli alszövetség addigi elnökére bízták.

Az MLSZ és egyesületei ellen indított üldöző hadjárat nyomán elsőnek a Phöbus vezetősége, s benne az irányító Barna Sándor undorodott meg az „új szellemiség” futballjától. A Phöbus visszalépése lehetővé tette, hogy az NB I-ből már kiesett debreceni Bocskait megmentse és visszahelyezzék az élvonalba. A hozzánk csatolt Dél-Szlovákia csapatai közül a Kassai AC-ot is az NB I-be helyezték. Új név jelent meg az élvonalban, a Gamma neve. A gyári csapat egybeolvadt a Budafokkal és elfoglalta ennek helyét. Ugyanezzel a fogással akart élni egy másik gyári csapat, a csepeli WM-nek gyors ütemben előretörő sportköre is, a miniszteri biztos azonban ennek és a Taxinak egybeolvadását nem engedélyezte, — egyébként tévesen hivatkozva egy belügyminiszteri rendelkezésre.

Megkezdődött a bajnokság. Az első fordulóiban a Kispest aratott sorozatos sikereket. Gallowich Tibor vette át edzéseinak vezetését. Következétesen vitte keresztül csapatában az angol WM-rendszer előírta elhelyezkedést.

Ennek elvei közül elsősorban a Phöbus nyomán inkább csak a középfedezet hátravonása dívott. A Kispestben a Boldizsár — Olajkár I, Zalai, Onódy Andor védelem meg is felelt a követelményeknek. De más nem, mivel a csatársorból az összekötők ritkán mentek hátra, s a gyengébb képességű szélsőfedezeteken nemsokára akadozni kezdett a kispesti gépezet. Hiába játszott remekül a Kincses, Nemes, Olajkár II, Déri, Kalocsay dr. csatársor támadó futballt, csak egy ideig bírta ellensúlyozni a fedezetek kifáradását. De még így is első helyen fejezte be az őszi idényt a kispesti gárda!

Közben még egy demonstrációval tiltakozott a magyar labdarúgók tábor a sport fasizálása ellen: kilenc forduló után visszalépett az üldöztetéseket, zaklatásokat, egyoldalú intézkedéseket megunó Nemzeti is.

1940 tavaszán azután Feldmann Gyula edző vezetése mellett hatalmas iramban tört előre a Hungária. Egymás után öt mérkőzést nyert és a Kispest visszaesése nyomán az első helyre jutott. Úgy látszott már, el sem lehet venni tőle a bajnokságot. Ekkor azonban az „örökrangadón” kikapott a tőle 7 ponttal lemaradt Ferencvárostól. Edzőjét, Feldmannt agyvérzés érte, s a csapat előnye a szegei vereség és a Szolnok elleni döntetlen nyomán lemorzsolódott. Május 24-én még két forduló várt a csapatokra. A Hungária vezetett (36 pont, 61:31 gólarány) az Újpest (36 pont, 57:31) és a Ferencváros (35 pont, 64:30) előtt. Várható volt, hogy a bajnokság az utolsó két fordulóban és gólarányon dől el.

Az utolsó előtti fordulóban került sor a Hungária—Újpest mérkőzésre a Megyeri úti stadionban, Iványi (Ivánics) Mihály vezetésével.

Újpest: Sziklai — Futó, Fekete — Szalay, Szücs Gy., Balogh I — Ádám, Vincze, Zsengellér, Kállai, Kocsis Géza.

Hungária: Szabó — Kis, Biró — Négyesi, Turay, Sebes — Béky, Vidor, Kardos, Dudás, Titkos.

Szinte percek alatt szerzett három gólt a Hungária Béky és kétszer Vidor révén.

A Hungária öltözőjében a szünetben mindenkinek eszébe jutott, mit mondott Kardos Pista a nagy tippelgetés közepette:

— Az a csapat győz, amelynek nem törik el a tengelye.

— És ki lenne az a tengely? — kérdezték az újságírók.

— Az Újpesté Zsengellér, a mienk Turay...

A II. félidő második percében Vincze össze csapott Turayval és a „Suttyó” földre került. Egyperces ápolás után felállt, folytatódhatott a játék. Nem tört el a „tengely” — de meglazult. Pár perc múlva Zsengellér már szépített az eredményen. 3:1.

A 14. percben a balra keveredő Zsengellér labdája — úgy látszott — kifut az alapvonalon túlra. Biró mindenestre erre számított és leállt. (Legrosszabb esetben is szögletre vagy partra pöckölhette volna.) Zsengellér hirtelen megkerülte az eléje állt Birót, elérte a labdát és menten beadta. A lapos beadás Kocsis Géza elé került, aki rögvest a kapuba továbbította. Gól. Gól?

A Hungária tiltakozott. Biró kétségbeesve magyarázta a játékvezetőnek, hogy a labda már túljutott a vonalon, amikor Zsengellér elcsípte. Ő csak látta! Hiszen a birtokában volt! Ezért is nem nyúlt hozzá! Az esettől elég távolmaradt játékvezető megkérdezte a partjelzőt, aki a közelben helyezkedett. Ez — Becskő József, a Polgári Sörgyár akkori tisztviselője, a felszabadulás után az MLSZ elnöke — úgy látta, hogy a labda még nem hagyta el a játékteret, amikor Zsengellér utolérte. Iványi megadta a gólt. 3:2...

A 38. percben Kállai beadását Ádám mellel nyomta maga elé és aztán bevágta a Hungária kapujába. Mellel? Biró Sanyi és Szabó Tóni szerint kézzel igazította maga elé, azért tudta oly pontosan és jól lekezelni (valóban „lekezelni”?) és belőni. Újra hiába tiltakozott az egész Hungária, a játékvezető megadta a gólt. 3:3.

Minthogy pedig ugyanekkor a Ferencváros 6:0-ra legyőzte a Törekvést, a három nagycsapat egyformán 37—37 ponttal rendelkezett.

Az utolsó fordulóban az Újpest nem bírt a Kispesttel (0:0), a Hungária csak 2:1-re tudta legyőzni a Gammát, a Ferencváros viszont tovább javította gólarányát (7:1 a Taxi ellen). Így kaparta ki az Újpest a bajnokságot — a Ferencvárosnak.

A Hungária óvott, — hiába.

<i>Bajnok:</i> Ferencváros	19	1	6	77:31	39
2.: Hungária	17	5	4	66:32	39
3.: Újpest	15	8	3	60:34	38

4. Szeged 35, 5. Kispest 33, 6. Törekvés 28, 7. Elektromos 27, 8. Gamma 26, 9. Szolnok 23, 10. Bocskai 23, 11. Haladás 22, 12. Taxisok 14, 13. Kassai AC 13, 14. Nemzeti 4 pont, visszalépett.

A feloszló Nemzeti egy sereg külföldről hazatért vándor játékosokkal így fejezte be egykor virágzó életét: Havas — Vágó, Korányi — Tuli, Balogh Miklós, Szalay István — Kovács, Finta, Kisalagi, Jászberényi, Szeder.

A Ferencváros 25 játékosal vívta ki ezt a bajnokságot. A csapat 25 mérkőzést játszott, mert a 26.-ra nem került sor, a Nemzeti visszalépése folytán.

25-ször játszott: Polgár Gyula, Sárosi III Béla (20. életévét még be sem töltötte)

23-szor: Sárosi György

21-szer: Pósa Béla

20-szor: Kiszely István

19-szer: Hámori László és Gyetvai László

15-ször: Szoyka Kornél

13-szor: Jakab László

12-szer: Csikós Gyula

11-szer: Suhai István

10-szer: Biró II Mihály

9-szer: Tátrai Sándor, 8-szor: Kiss Gyula, 7-szer: Lázár Gyula, 6-szor: Horváth II András, Berényi Károly, 5-ször: Nagy II András, 4-szer: Ábrahám József, Pálinkás József, Finta Károly, 2-szer: Ortutay Béla, 1-szer: Wal-dinger László és Czigi Aladár.

A csapat edzője az első négy mérkőzésen Hlavay György volt, azután — a Taxitól elszenvedett vereség után — Dimény Károly.

A legtöbb gólt, 23-at Sárosi György lőtte. Ezzel egy-úttal az egész bajnokság legeredményesebb játékosa cí-met is kiérdemelte. Utána az FTC-ben Kiszely követke-zett 17 dugóval, Gyetvai 9, Jakab 6, Finta 5, Pósa és Sá-rosi Béla 4, Suhai és Kiss 2, Berényi, Tátrai, Horváth II 1—1 gólt lőtt. Két gól öngólból eredt Tagányi (Törek-vés) és Retkes (Szolnok) révén.

Az NB II-t ebben az évben három csoportra osztották és 42 csapatot helyeztek el benne. Csoportgyőztes a Cse-pel, a Tokod és a Salgótarjáni BTC lett, megelőzve a MÁVAG, a Soproni FAC, illetve a Diósgyőri VTK csa-patát.

Az amatőr bajnokság meglehetősen eljelentéktelene-dett annak következtében, hogy az NB II létszámát eny-nyire megemelték. Nem is lehetett most már amatőr baj-noknak azonnal bejutnia az NB I-be, mint egykor, ha-nem az NB II-n kellett keresztülvergődnie előbb. Na-gyobb figyelem fordult az ifjúsági bajnokságok felé, mert az MLSZ minden egyesületet kötelezett arra, hogy ifjúsági csapatot is indítson. Ezt a bajnokságot is az FTC nyerte a Magyar Pamut, a Diósgyőri MÁVAG és a Sze-gedi ATE fiataljai előtt.

Az év játékos:

Biró Sándor

Rosszul kezdte ezt a bajnokságot a Hungária: kikapott a Bocskaitól és a Szegedtől. Karácsonykor még a harmadik helyen állt, de azután egyre javult és egyre szebben játszott. Sorozatos sikereit döntően a védelmének köszönhette. Szabó Tóninak a „bohóc”-nak titulált gumilabda-szerű kapusnak, Turaynak, aki „kullancs” játékaival még egykori középcsatárbeli „Császár”-voltát is feledtette, no, meg Biró Sanyinak, a sziklaszilárd hátvédnek. Fogl Karcsi óta nem volt ilyen kemény (reá egyébként is emlékeztető) félelmetes hátvédünk. Holott Foglnál sokkal finomabban, minden erélyessége és keménysége ellenére is korrektül játszott.

Óbudán, odahaza, csatárként kezdte. Gyors, kemény, áttörésre, befejezésre egyaránt alkalmasnak bizonyult a kis vasgyúró, aki mintha csak Bodnár játékát folytatta volna. Mégis hátravitték védőnek, s ott mindenkinél különbnek bizonyult. Az 1911-es születésű Biró, a „Lajos utca réme” már 1932 októberében — még III. kerületi játékos korában — bekerült a nagyválogatottba és még 1946-ban is védelmünk biztos pontjának tekintette mindenki. A Hungária csapatában virágzott ki teljes pompájában. Gyors volt, határozott, energikus. Mindenüvé odaért, mindenkit ki tudott segíteni, miközben a maga dolgát fölényes magabiztossággal végezte el. Kiválóan helyezkedett, tudott embert fogni is, bár inkább „szöget zárt”, ahogy akkoriban divatozott.

Tudása teljére már jónéhány éve feljutott, mégis ezt az 1939/40-eset tekinthetjük legemlékezetesebb évének. Nemcsak a bajnokságot — és talán a Hungária sorsát — eldöntő híres újpesti mérkőzés eseményei miatt. Már az

ősz, első Hungária—Újpest mérkőzésen (4:2) újjongva bámulta a közönség, hogy rohanja le Újpest leggyorsabb emberét, Ádámot. Egyszerűen „majmot csinált” a német jobbszárnyból a szeptember végi, 5:1-re megnyert magyar—német válogatott mérkőzésen. Ha olykor egy kicsit könnyelműsködött is (egyetlen hibája!), híres benyúlásai, pontos közbelépései, szereléseinek erélyes és mégis tiszta-volta a minta-hátvédet állították elénk. Népszerű is volt ez a roppant lelkes hátvéd: derék játékos és derék ember. (Már neves futballista volt, mikor még mindig vígan vezette a 6-os villamost. Nem ijedt meg a munkától soha —, amiként az ellenféltől sem!)

kék-fehérek nélkül

1940/41

Ez a bajnokság úgy kezdődött, hogy a legesélyesebbek és legjobbak egyike (pillanatnyilag talán éppen a legjobb magyar csapat) nem nevezett...

A Hungária a sorozatos mellőzéseket, sérelmeket, igazságtalan ítéleteket még csak elviselte volna valahogy. De amikor a felsőbb fórumok azt kívánták, hogy megteremtőjét, lelkét, anyagi és szellemi bázisát, Brüll Alfrédot és ennek legfőbb támaszait (Preisemann, Fodor stb.) állítsa félre —, követte a Phöbus és a Nemzeti példáját. Brüll elnök, aki a fasizmus előretörésének jeleire már külföldre távozott, végzetes könnyelműséggel visszatért s igyekezett tovább vezetni a Hungáriát, élete középpontját. Ekkor rendelték el a hatóságok a zsidó, vagy zsidónak minősülő vezetők kötelező félreállítását. Brüll a Hungária közgyűlésén le is mondott elnöki tisztségéről, a közgyűlés azonban ragaszkodott hozzá. Más elnököt, más vezetőséget nem volt hajlandó választani (mint

ahogy ezt az OTT tanácsolta és szerette is volna), hanem 1940. július 8-án kimondotta feloszlását. (Az MTK még megpróbált működni — egy darabig.)

A Hungária helyét úgy töltötte be a miniszteri biztos, hogy az NBB három csoportja második helyezettjei közül kiemelt egyet és beosztotta az NB I-be. A választás — kétségtelenül a leghelyesebben — a Diósgyőri MÁVAG-ra esett. Ez rendelkezett akkor a legszebb és legkorszerűbb pályával, azonkívül ő végzett legjobban a második helyezettek közül, hiszen csak egy ponttal maradt el a SalBTC bajnokcsapatától ugyanakkor, amikor a MÁVAG öttel végzett a Csepel mögött, a soproni FAC pedig hattal a Tokod mögött.

Azután felbomlott a debreceni Bocskai is. Ennek hátterében azonban anyagi bajok húzódtak meg. Debrecen városa eleinte igyekezett megmenteni az egykor annyi dicsőséget szerzett kéksárga csapatot, azután azonban úgy látta, hogy ennek a tömegeket nélkülöző alakulatnak nincs létjogosultsága, és a városi biztos jelentése alapján a belügyminiszter feloszlatta a Bocskait. Az NB I-ben megüresedett újabb hely betöltésére az MLSZ körmérkőzést rendezett a másik két csoport második és a diósgyőriek csoportjának harmadik helyezettje között. A körmérkőzést az északi csoport (tehát a diósgyőri csoport) harmadik helyezettje, a BSZKRT nyerte meg. Innen tehát egyszerre három csapat jutott fel az NB I-be. A megüresedő NB II-es helyre (ekkor már nem NBB, hanem NB II volt a második vonal neve) az MTK jutott, mert megnyerte az újabb — az amatőr egyesületek legjobbjai között — elrendelt osztályozót. El is indultak a kékfehér amatőrök az NB II-ben, de ellene is megkezdődött az irtó hadjárat. (Holott az „árjásítást” az MTK elvégezte.) Előbb mondva csinált ürüggyel felfüggesztették játékjogát, azután kizárták a bajnokságból, játékosait azonnali hatállyal máshová igazolták át. A bajnokságot ezek után a Ferencváros szinte sétálva nyerte.

Bajnok: Ferencváros	21	3	2	113:47	45
2.: Újpest	15	4	7	79:57	34
3.: Szeged	14	4	8	56:47	32

4. Szolnok 31, 5. Csepeli WMFC 30, 6. Diósgyőr 27, 7. Elektromos 27, 8. SalBTC 24, 9. Gamma 23, 10. Kispest 22, 11. BSZKRT 19, 12. Tokod 19, 13. Törekvés 16, 14. Szombathelyi Haladás 15 pont.

A Ferencváros két vereségét a fennállása eddigi legjobb eredményét elérő Szegedtől (Tóth György — Szabó, Raffai — Ladányi, Baróti, Bertók — Bognár, Kisutzky, Kalmár György, Mester, Nagy Antal), illetve az NB I újoncától, a DiMÁVAG-tól (Gáspár — Bohus, Felföldi — Kalocsai, Turán, Barta — Füzér, Berecz, Fazekas, Barna, Turbéli) szenvedte el.

A Ferencváros ezt a bajnokságot mindössze 16 játékosal küzdötte végig:

26-szor játszott: Csikós Gyula, Szoyka Kornél, Polgár Gyula, Gyetvai László, Lázár Gyula

25-ször: Sárosi III Béla

22-szer: Sárosi György dr.

18-szor: Kiss Gyula, Finta Károly

17-szer: Kalocsay Géza dr.

14-szer: Tátrai Sándor, Kiszely István

12-szer: Jakab László, Pósa Béla

2-szer: Nagy II András és Hámosi László

Edző: Dimény Lajos.

A legtöbb gólt Sárosi György lőtte, 29-et. Ezzel abszolút első helyen végzett. A többi ferencvárosi góllövő: Finta 20, Kiszely 17, Gyetvai 14, Jakab 10, Kalocsay 9, Sárosi III 4, Pósa 4, Kiss 3 és három öngól Háda (Gamma), Hidasi és Füzesi (Kispest) révén.

Az Újpest az őszi idényben esett ki a versenyből, különösen azzal, hogy 4:0-ra kikapott ettől az Elektromostól: Boldizsár — Pálincás, Ónody — Pázmándy, Pákozdi, Lengyel — Huszár, G. Tóth, Marosi, Fekecs III, Zlonszky.

A lilafehérek gyorsan neki is láttak a fiatalításnak, ide került Vidor, majd a tavasz folyamán bemutatkozott a csapatban az alig 17 esztendőös Szusza is.

Az NB II Tisza-csoportjában a Lampart nyerte a bajnokságot, a Duna-csoportban a Szegedi Vasutas, s így, a bajnokságok fennállása óta először, két szegedi csapat játszhatott az NB I-ben. Az erdélyi kerületben versenyen kívül helyezték az első helyre a NAC-ot, míg a körmérkőzést a Kolozsvár nyerte. Az 1935 óta mellőzött Magyar Kupát a Szolnoki MÁV nyerte.

Az év játékosa:

Sárosi György

Mióta leszerződött profinak, Sárosi György különleges helyzetet foglalt el a magyar labdarúgásban. Kiemelkedően legjobb játékosunknak bizonyult, különösen Kalmár és Bukovi súlyos sérülései, majd külföldre távozásuk nyomán.

Kivételes labda- és gömbérzéke, csodálatos játékosztöne, minden sportra termett alakja, a labdarúgásban különösen élesen megmutatkozó áttekintő képessége, a racionális megoldások iránti érzéke, játékának ésszerűsége, gólereje, eredményessége és vezéri egyénisége, — évek óta a legjobbak közül is kiemelték. 19 esztendőös kora óta csillogtatta tudását középfedezetben, középcsatárként, sőt később összekötőben is. Pedig eleinte nem szerette ezt a beosztást, amint ellensége volt a korszerű WM-formációnak is. De amikor erre került a sor, kisült, hogy nagy-

szerű taktikai tudása segítségével nemcsak ebben a beosztásban találja fel magát, hanem szinte a tökéletes előkészítő, összekötő csatárt jelenítette meg. Korrekt és mégis lendületes játékával már első évében a közönség kedvencévé vált. Neki ítéltük volna az az évi rangelsőséget majdnem minden esztendőben, így az 1933 márciusi magyar—csehszlovák mérkőzésen (2:0) mutatott játék alapján 1933-ban is. Élete legkáprázatosabb produkciójának az 1937. szeptemberi magyar—csehszlovák mérkőzésen mutatott teljesítményét tekintik, amikor hét gólt rúgott a nagy Plánicska hálójába (8:3 volt a végeredmény). Nagy éve volt 1935/36, 1936/37 és 1937/38 is, bár ezekben az években majdnem mindig akadt néhány gyenge napja, kihagyása is. Formáját nem tudta — talán nem is lehetett — állandósítani. Már csak túlzott érzékenysége, érzékenykedő modora miatt sem.

Bár a korszerű labdarúgással, a futball haladásának irányával élesen szembehelyezkedett, s így lényegében retrográd, fejlődés-ellenes irányt képviselt, azt mindenki elismerte, hogy harcát a szép, a testi erő kihasználását elvető művészi labdarúgás érdekében folytatta.

Kár, hogy 1948 után, amikor külföldre távozott, engedélye lejártá után sem tért haza, hanem Olaszországban maradt. Ahol egyébként — éppen finomkodásra hajló szemlélete miatt — mint edző nagyobb sikereket nem tudott elérni.

a Csepel —
és a Vasas! —
az érdeklődés
középpontjában

•

1941/42

A Ferencváros megtorpant. A Takács—Hungler II idők óta ott meghonosodott és állandóan erőszakolt les-taktikájára vidéken sorozatosan ráfizetett. (Ott nem volt elég, hogy csapatkapitánya felemelje a karját és „les!”-t kiáltson a játékvezetők felé, közönsége azonnal felharsanó figyelmeztető dörgedelme kíséretében). A vidéki tehetségekkel való erősítés is nehézségekbe ütközött. Mindenfelé egészen életképes klubok alakultak, s ezektől megszerezni legjobbjait már nemigen sikerült.

A bajnokcsapat megtorpanásával szemben egyre emelkedett a csepeliek csillaga. Csapatuk is jól összekovácsolódott, s amellet a háborús konjunkturában óriási nyereségre szert tevő gyár-vállalat erőteljesen felkarolta a sportot. A fasiszta államok mintájára nálunk is megkezdődött olyan sportegyesületek kialakítása, amely valamennyi munkást és tisztviselőt családtagjaikkal együtt

igyekezett bevonni a gyár érdekkörébe, hogy némi kedvezmények nyújtásával tarthassa kézben dolgozóit.

Közben a Hungária és az MTK megszűnése hatalmasan megnövelte a Vasas táborát. A profi Vasas ekkor már rég leszerepelt és fel is oszlott. Az amatőr együttes viszont nemcsak maga bizonyult életképesnek, hanem hatalmas táborra tett szert: aki csak szemben állt a fasiszta irányzattal, a Vasas táborát növelte. A Vasas-amatőr pár év alatt szépen feljutott az NB II-be. Hiába zargatták, üldözték, hiába gördítettek akadályokat működése, illetve sikeresebb szereplése elé a felsőbb sportkörök, sőt a politikai életben uralomra jutott szélső-jobboldaliak. Megsemmisíteni nem merték, már csak azért sem, mert ez végzetes ujjhúzás is lehetett volna a munkássággal, amelynek termelő erejére a háborús időkben fokozatosan szüksége volt a kormánynak. Csak fokozta a munkásegyesület népszerűségét az a kormányintézkedés, amely 1942 elején, az egyre vadabbá váló üldöztetések során egyszerre öt kitűnő játékosától fosztotta meg. Ekkor egy pillanatra meg is torpant az NB II bajnokságának megnyerése felé haladó csapat. S mivel közben a nagy ellenlábás, a BSZKRT egyre másra aratta szinte elképesztő gólarányú győzelmeit (Rusj ellen 11:0, Ózd ellen 8:0), már-már elveszettnek látszott a Vasas oly nagyon várt és remélt bajnoksága. Csakhogy közben a BSZKRT-ot is érte kellemetlen meglepetés. Botrányba fulladt a Sport utcában a kis Hungária (a Kén utcai üzemi csapat) elleni mérkőzése. A 2:2-es állásban félbeszakadt mérkőzést óvások és ellenővások tömege kísérte. Végül is döntetlen eredménnyel igazolta az MLSZ a mérkőzést, s így a BSZKRT nem tudta megelőzni a Vasast. A piros-kék gárda Gallowich Tibor edző és a legnehezebb percekben is helyén maradó Hegyi Gyula szakosztályvezető roppant lelkesítő irányításával óriási izgalmak közepette készült utolsó, döntő jelentőségű mérkőzésére, Perecesre. Erősítésekhez is jutott. Náluk jelentkezett a Hungária

egykori fenomenális szélső csatára, Titkos Pál és az Angyalföldről Salgótarjánon át a Lampartba került vékony, gyenge fizikumú, de erős szívű, gólképes középcsatár, Jenőfi. Perecesen azután az Angyal — Aradi, Dormos — Szentandrás, Magyar, Golács — Szalkai, Bihari, Jenőfi, Nagy I, Titkos összeállítású csapat 2:1-re győzött. Még egy aljas kizárási indítvánnyal szemben is meg kellett védeniök vezetőiknek a Vasas igazát. Mikor ezt a galád beadványt a szövetség jobbérzésű vezetői ügyesen elsüllyesztették, illetve „visszapasszolták” a döntést másra hárítani akaró felsőbb sportköröknek, akkor vált véglegessé a Vasas NB II-es bajnoksága.

Közben pedig a csepeli gyári vezetésű, de mégiscsak a munkásság összefogásából nagyra emelkedő WMFC biztos fölényrel végzett az első helyen az NB I-ben.

Bajnok: Csepeli WMFC	21	6	3	92:49	48
2.: Újpest	18	8	4	95:42	44
3.: Szolnoki MÁV	18	5	7	89:49	41

4. Szeged 40, 5. NAC 36, 6. Ferencváros 35, 7. Gamma 32, 8. Diósgyőr 29, 9. SalBTC 29, 10. Elektromos 27, 11. Kiskörmend 27, 12. Újvidék 25, 13. Kolozsvári AC 22, 14. Lampart 19, 15. Szegedi VSE 13, 16. MÁVAG 13 pont.

A Ferencvárost ritka gyenge bajnoki teljesítményéért megvigasztalta a Magyar Kupa megnyerése. (Döntő: Ferencváros—Diósgyőri MÁVAG 6:2.)

A Csepel 18 játékost szerepeltetett ebben az első bajnoki esztendejében: (Mint először felbukkanó bajnokcsapatot, játékosait életkorukkal együtt jegyezzük fel.)

30-szor játszott: Kállói Béla (28 éves), Szalay István (29) és Dudás János (31)

29-szer: Dósai István (19), Kapta László (28), Marosvári Béla (23), Pintér József (25)

27-szer: Szabadkai Lajos (27)

23-szor: Gere József (28)

22-szer: Olajkár II Sándor (24)

17-szer: Váradi Béla (22)

15-ször: Jávor II László (23)

12-szer: Kiss II Lajos (22)

Szerepelt még 3-szor Devecseri Sándor, 2-szer Surányi László és 1-1 ízben Szekeres András, Keszthelyi Mihály, Rákosi Ferenc.

A csapatot Jávor Pál edzette. Legjobb góllövője, Szabadkai Lajos, 25 gólig jutott. Marosvári 21-et lőtt. Pintér 11, Dudás 7, Váradi 7, Jávor II 5, Olajkár II 5, Kaptai 5, Kiss II 4, Devecseri és Kállói 1—1 ízben talált az ellenfél hálójába.

A Csepel nagyszerű előretörésén, a Vasas demonstrációt is jelentő diadalán kívül a vidékiek előretörése jelentette még az év nagy eseményét. A Szolnoki MÁV olyan előkelő helyen, „dobogón” végzett, mint amilyenén sem előtte soha, sem azóta sem. „Aranycsapata” (Horváth II — Csabai, Kispéter — Selmeczi, Szücs Sándor, Fazekas — Szánthó, Kolláth, Laborcz, Nagy Ferenc, Korom) legyőzte a Csepelt is, meg a Ferencvárost, az Újpestet, a Gammát, a Kolozsvárt és majdnem minden ellenlábását — legalábbis egyszer.

A Szeged is jó évet fogott ki. A Ferencvárost mindkét találkozásukon legyőzte, tavasszal például — 5:0-ra! Még az ezévi gólkirály is az ő soraikból került ki: Kalmár György 35 gólt lőtt, míg Zsengellér csak 27-et. A szegedi csapat néhány idegenből jött játékossal a legszerencsésebben így állott fel: Tóth — Szabó, Gyuris — Baróti, Kis, Lakat — Báló, Harangozó, Kalmár György, Toldi, Nagy Antal.

Az év játékosa:

Bodola Gyula

Bontogatta már szárnyait ebben az évben a NAC együttese is. A sok helyről összeszedett csapat egységgé még nem forrt össze, remek győzelmeit olykor elképesztő vereségek követték (az Újpest ellen 0:4 és 0:7!). Egy valaki azonban máris messze kimagaslott az együttesből, Bodola Gyula. A fáradhatatlan balösszekötő román színekben már ekkor túl volt a 40-szeres válogatottságon, elismerten a legkülönb játékos, aki valaha is kikerült Erdélyből. Oszlopa, gerince, irányítója, játékmestere, mindene a csapatának. Elképesztő munkabíráshoz még csak hasonlót sem tudott felmutatni eddig a magyar futball, legalábbis Schlosser Imre óta nem. Küzdött, harcolt, hátrament segíteni a védelemnek, onnan hozta fel, gyorsan és ötletesen a labdát. Ilyen félpályás felvezetéseket (mérkőzésenként olykor tizet, tizenötöt is!) nem láttak még mifelénk. De nemcsak felhozta a labdát, nemcsak előkészített, nemcsak tömte társait végtelen önzetlenül és lelkiismeretesen, hanem, ha kellett, olyan gólokat is lőtt, amilyeneknél különbeket még talán Zsengelértől sem igen lehetett látni. Fáradhatatlanságával, lelkes játékával, szótlán szorgalmával, gigászi akaraterével egy fél csapatot tudott pótolni, jelentéktelen együttesből tudott ütőképes, félelmetes csapatot varázsolni. Persze, a NAC már ekkor sem volt jelentéktelen együttes, még nélküle sem! Hiszen ott játszott a két Kovács a jobbszárnyon, Tóth Mátyás balszélen, Demetrovics és Petschovszky a fedezetsorban, Sárvári-Spielmann a csatársor közepén, Juhász középpályásként és még sok igen jó játékos. No, de mindenkin túltett Bodola! A Gamma elleni őszi mérkőzésen Nagyváradon majd összedőlt az

ócska, özönvíz előtti lelátó, olyan eksztázisban ünnepelte a szerény, csendes Gyulust a közönség. A hatalmas küzdelemben ő lőtte az első gólt, ő vitte újra és újra támadásba a nagyon jó napot kifogó Gamma ellen a csapatot, amely végül is 3:2-re legyőzte Híreséket. Mikor október közepén az Üllői úton csodálatos játékával 4:1-es győzelemre vezette csapatát a Ferencváros ellen, joggal mondotta Dimény, az FTC mestere: „Amíg a mi összekötőink nem mozognak annyit — jobbszéltől a balhátvédi posztig —, mint Bodola, nem beszélhetünk korszerű magyar labdarúgásról!” . . .

a Csepel ismétel

1942/43

Az előző évi bajnokság megnyerését a sportközvélemény a Csepel szerencsésének tulajdonította. A „csepeli disznó” a sporthumor állandó témája lett, mert hogy nyolc mérkőzést nyert meg mindig csak egyetlen egy gólnyi különbséggel. (Gyakran valóban némi szerencsével!) Mire — újra megnyerte a bajnokságot. Újabb elsőségének jogosságát már nem lehetett vitatni. Már az őszi évad végén is együtt állt az élen a Nagyváraddal és a Szolnokkal, tavasszal pedig sokkal jobban szerepelt, mint ezek, — bár a NAC-tól mindkét alkalommal kikapott 8:2 (!), illetve 4:3 arányban. Csakhogy a NAC-ot ebben az évben is érte egynéhány alig érthető vereség (akácsak a múlt évben), többek között 0:5-re végzett a Ferencvárossal. Ezen kívül kikapott még — elképedésre — nemcsak a jó Salgótarjától, hanem a menthetetlenül utolsó Törekvéstől is. A Csepel végül is 3 pont előnnyel futott be elsőnek a célba:

Bajnok: Csepel	21	3	6	90:51	45
2.: NAC	19	4	7	85:49	42
3.: Ferencváros	15	6	9	84:51	36
4. Gamma	36				
5. SalBTC	34				
6. Vasas	33				
7. Újpest	33				
8. Szolnok	32				
9. Kispest	26				
10. Kolozsvár	26				
11. Újvidék	26				
12. Diósgyőr	26				
13. Elektromos	25				
14. Szombathelyi Haladás	23				
15. Szeged	19				
16. Törekvés	18				

A Csepel elsőségét a következők szerezték:

30-szor (minden bajnokin) játszott: Szalay István és Marosvári Béla

29-szer: Fuszek Kamil és Dudás János

25-ször: Kállói Béla, Gere József, Pintér József

24-szer: Olajkár II Sándor

20-szor: Kapta László

18-szor: Szabadkai Lajos

17-szer: Szekeres András

14-szer: Rákosi Ferenc

13-szor: Dósai István

10-szer: Jávör II László

9-szer: Bakos László

4-szer: Keszthelyi Mihály, Surányi László,

2-szer: Kiss II Alajos és Nagy Jenő.

A csapat edzői tisztségét ebben az évben is Jávör Pál töltötte be.

A csapat legjobb góllövőjének Marosvári bizonyult, 20 gólt lőtt. Ezzel azonban elmaradt a góllövő lista élvasaitól, az egyaránt 26-26 gólt szerző Zsengellértől és a Vasas Jenőfi Jenőjétől. A Csepel többi gólját Pintér (13), Szabadkai (13), Olajkár II (11), Dudás (7), Fuszek (5), Jávör II (5), Keszthelyi (3), Kapta (2), Kállói (2), Kiss II (1) lőtte és öt gólt — az ellenfél szerzett: Hires (Gamma), Kalotai (Szombathely), Sipos (Törekvés), Turán (Diósgyőr) és Zalai (Kispest).

A többi csapat közül egyre jobban kibontakozott a NAC tudása. De a finomkodásra hajlamos csapat még

most sem alakult ki véglegesen. A NAC és a Csepel játé-
kánál is többet beszéltek a labdarúgás hívei — a Vasas-
ról. Minden üldöztetés és elnyomás ellenére nagyszerű-
en szerepeltek a Vasasok. Az őszi idényben legyőzték a
Csepelt, a Nagyváradot, az Újpestet (6:2-re), a Szolnokot,
a Kolozsvárt. Már-már bajnoki reményeket tápláltak,
amikor a sorsdöntőnek mondható mérkőzésen 3:0-ra ki-
kaptak a Gammától, miután 11-est is hibáztak. Bár az-
után leszakadtak az élmezőnytől, még az idény végén is
kitelt tőlük egy bravúrra-való: 3:2-re legyőzték a Fe-
rencvárost. Angyal — Aradi, Golács — Saroveczky, Nagy
Ferenc, Szomolányi — Németh Antal, Tóth Gyula, Je-
nőfi, Nagy István és Junász játszott a Vasasban, a Fe-
rencvárosban pedig Csikós — Rudas, Polgár — Nagy
András, Sárosi III, Farkas — Sipos, Kiss Gyula, Sárosi
György, Toldi (újra hazahívták!) és Gyetvai. A zöld-
fehérek a Magyar Kupával vigasztalódtak.

Nem kis izgalmakat hozott az év végén újra elrendelt,
oly sokszor és joggal kifogásult osztályozó. Helyesen ér-
veltek ellene: a bajnokság egész intézménye olyan, hogy
egy teljes éven át folyó munka és teljesítmény szabja
meg benne a végeredményeket. Ezzel szemben a kupa-
küzdelmek azok, amelyek mindig csak egy-egy nap for-
mája, egy bizonyos napra összpontosított erőbedobás
alapján dőlnek el. Nos, az osztályozó: öszvér-dolog. Baj-
noki sorrendet határoz meg — Kupa-jellegű mérkőzés
révén!

Minden hiába, osztályozó kellett akkor (ma is sokszor
nélkülözhetetlen). 1943 nyarán azért rendelték el osztá-
lyozót, mert az ötcsoporthoz bővített NB II-ből csak há-
rom csapat juthatott fel az NB I-be. A BSZKRT, a BVSC,
a Szegedi Vasutas, a DVSC és Győri ETO nyert NB II-
beli bajnokságot, ezek írthatták egymást osztályozó cí-
men. A nagy botrány Győrött tört ki, a BSZKRT—ETO
mérkőzésen. A mérkőzés a szabályos idő letelte előtt 3
perccel végleg félbeszakadt, miután a közönség kétszer is

ellepte a pályát, bántalmazta Székely Árpádot, a végig kifogástalanul bíraskodó jeles játékvezetőt. Végül az MLSZ a csonka mérkőzést a félbeszakításkor fennállott helyzet alapján (0:0) igazolta, s így az ETO nem juthatott vissza az NB I-be, bejutott viszont a BSZKRT, a SZVSE és a DVSC.

Az év játékosa:

Szalay István

Az egész idényben legmegbízhatóbb játékosnak Szalay István bizonyult. Egyenletes, igen magas formája segítségével lett a csepeli védelem áttörhetetlen és zavarba nem hozható. Lehet, sőt biztos, hogy nem érte el azt a legmagasabb formát, amit — jó napján — Biró Sanyi produkált, viszont soha csalódást nem okozott, soha súlyosabb hibát nem követett el ez a szürkének mondott, keménykötésű, jó testi felépítésű, gyors, szívós, kitűnő rúgótechnikájú hátvéd.

Csillogó, szemkápráztató mutatóványokkal nem ejtette bámulatba a nézőt. Nem voltak különleges specialitásai, mint, mondjuk Sárosi Bélának félelmetes szabadrúgásai, rekord méretű partdobásai, amelyek fényében megfeledkezett a közönség arról, hogy a hibáit felhánytorgassa. Szalaynak nem volt mit elnézni, mert nagy hibákat nem követett el, de nem is volt min elhűlni, mert ehhez sem szolgált tápanyaggal. Kispesti gyerek lévén, a Wekerle-telepi SC-ben kezdte meg „látható” szereplését még nem is egészen 16 éves korában. Négy év múlva a Nemzeti játékosa lett, s a feketefehérek legfényesebb napjai fűződ-

nek ahhoz a korhoz, amelyikben a Tuli, Balogh Miklós, Szalay István fedezetsor állította meg az ellenfél támadásait és dobta előre Fenyvesit, Kisalagit és társait. Akkori nagy meccsei közé tartozott a Megyeri úton az Újpest nagy csapata ellen elért 3:2-es győzelem.

A Nemzeti feloszlása után 1940 elején igazolták át Szalayt a Csepelhez. Két bajnoki elsőségnek lett ott jelentős részese, ennek az évnek pedig legbiztosabb játékosa, csapata igazi oszlopa. De most már a háttérben. Már NSC-játékos korában eljutott a válogatottságig (Magyarország—Németország 5:1!). 1943 nyaráig ismételten helyt állt a válogatottban mint jobbháttvéd.

Szeretereméltó egyéniségével, sportszerű viselkedésével és mégis erőteljes, lendületes játékaival hamar a közönség kedvencévé vált anélkül, hogy bárki is, bármikor is úgy tekintett volna reá, mint valami „sztár”-ra. Viselkedésében is került minden sztári allűr, az önteltség éppúgy távol állott tőle, mint a hangoskodás. A felszabadulás után hazatért Kispestre és a pirosfeketék csapatának lett becsült, szeretett és rendkívül hasznos tagja még jóval túl a 30. életévén is, bár a válogatottba ekkor már nem tudott bejutni.

először nyer
bajnokságot
vidéki csapat

•

1943/44

Attól a perctől kezdve, amelyben az erdélyi játékosanyag színe-virágát összegyűjtő NAC bekapcsolódott a magyar bajnokság vérkeringésébe, úgy tekintett mindenki a nagyváradi zöldfehérekre, mint a régi „nagy hármás”, illetve már csak „nagy kettes plusz Csepel” uralmának valószínű megdöntőjére. Valóban, vezetősége, főleg a Krüger—Rónai kettős — a város vezetőinek támogatásával — olyan gárdát hozott össze, amely felért nemcsak egy erdélyi válogatottal, hanem akár egy román válogatottal is, sőt — mint egy sereg válogatott mérkőzésünk megmutatta, akár egy magyar válogatott csapattal is. (Az 1941 őszi magyar—svájci meccs NAC belsőhármassal 2:1, egy év múlva Budapesten NAC baloldali csatárhármassal és Perényivel 3:0, 1943 júniusában Szófiában újra négy nagyváradival 4:2, 1943 szeptemberben Stockholmban Tóth III, Bodola, Sárvári balszárnnyal 3:2, Finnország ellen 3:0 és ... 2:7-es vereség

a svédek ellen abban a pillanatban, amikor Bodoláékat kihagyták!)

No persze kellett egy kis idő, míg a sokfelől összejött gárda egységgé kovácsolódott. Az előző évi második helyezés után azonban törvényszerűen jönnie kellett az első helynek! Mikor megtalálta a neki megfelelő taktikát, stratégiát, ez a rendkívül finoman, mégis erélyesen, amellet gyorsan, lendületesen játszó csapat olyan fölényrel nyerte a magyar bajnokságot, amilyen fölényre sem előtte, sem utána nem volt még példa: 13 pont különbséggel!

Vidéki csapat ekkor nyert először magyar bajnokságot. Sőt! A második hely is majdnem vidéki csapatnak jutott, hiszen a Ferencváros csak jobb gólarányával tudta megelőzni az ugyanannyi pontot összegyűjtő Kolozsvári AC-ot.

Persze, azért a hosszú bajnoki idényben a nagyváradiakat is érte néhány elég súlyos vereség. (Öt! Viszont döntetlenül csak egyszer játszottak. A támadó futballra berendezkedett csapat „vagy-vagy” alapon ment bele minden mérkőzésbe!) Legmeglepőbb vereségét a Diósgyőri MÁVAG-tól szenvedte el — Nagyváradon. Károlyi — Bohus, Felföldi — Keszthelyi, Soós, Rákóczi — Suhai, Pribelszky, Füzér, Fazekas, Turbéli összeállítású, tartalékos (Krucsayt, Turánt nélkülöző) csapatától. A nevek ne tévesszék meg a későbbi idők szurkolóit. Rákóczi Ferenc nem volt azonos a Honvéd későbbi válogatott hátvédjével, Rákóczi Lászlóval, Soós György miskolci fiú volt, nem úgy, mint a pesti Sós Karcsi, a nagy sikerű Gammajátékos, majd hazai és NDK-beli kitűnő edző, magyar szövetségi kapitány, Keszthelyinek sincs semmi köze a csepeliek Misájához, lévén nem más, mint az FTC egykori ifjúsági játékosa, Kelchen Vilmos. Fazekas Zoltán sem a szolnoki aranycsapat fedezete, hanem Csehszlovákiából tért haza. Károlyi azonban már valóban az a Károlyi József, aki az Újpestben válogatottságig vitte,

ekkor viszont még felváltva védett Sidó Ferencsel, a későbbi diadalmas asztalitenisz világbajnokkal.

A Diósgyőr egyébként a visszavágón is legyőzte a NAC-ot, de akkor a nagyváradiak bajnoksága már nem forgott veszélyben.

Legnehezebb harcát egyébként az Elektromossal vívta a NAC. Legalábbis — a legviharosabbat, legfurcsábbat. Az akkor már kiesésre álló Elektromos először le akarta mondani a nagyváradi mérkőzést, néhány játékosának katonai elfoglaltsága miatt. Az MLSZ parancsára készült azután az útra, de úgy, hogy szinte a pályaudvaron kapkodta össze azokat a játékosokat, akik hajlandók voltak Nagyváradra utazni — és többé-kevésbé alkalmasak is voltak ilyen nagy feladatra. Ifikkel egészítette ki csonka gárdáját és végül állandó kapusa, Bakon, továbbá a válogatott Pázmándy, Pákozdi, Pálinkás, Füzi, Dobos és Zlonszky nélkül ezzel a csapattal utazott Váradra: Udvardi — Mácsik, Kállai — Marosi, Börzsei, Gálik — Rozsáli, Kósa, Hidegkuti, Buzási, Lázár. Tehát „gyerekekkel”, mint az akkor 21 éves Hidegkuti, 18 éves Kállai József és már-már visszavonult öregekkel, mint a 33 éves „tanár úr”, a Ferencváros sokszoros válogatott — fedezete.

Sárvárinak és Perényi-Petschovszkynak az első félidőben lőtt góljával már elintézettnek látszott a mérkőzés, amikor Hidegkuti szépített. A második félidőben pedig úgy meglepte a lelkes, jól játszó Elektromos az elbizakodó hazaiakat, hogy a 18. percben Rozsáli egyenlíteni tudott. Csakhogy — alkalmasint — lesről indult. Legalábbis az azonnal kitört botrány, a közönség tüntető tiltakozása, fülsiketítő füttye és a nagyváradi játékosok méltatlankodása erre vallott. Közülük többen is odarohantak a játékvezetőhöz, Szilágyi Bélához, aki azonban ragaszkodott gólt jelző ítéletéhez. A NAC-játékosok egyre idegesebbek lettek, a partjelző felé vonszolták, tuszkolták, ráncigálták. A partjelző közlése alapján azután a

játékvezető — visszavonta a gól-ítéletét. Most meg az Elektromos játékosai kezdtek vitába vele, tiltakoztak és szidalmazták, ráncigálták, tépték, szaggatták szegény játékvezetőt, hogy hallgassa meg a másik határbíró. Hiszen ez állt közelebb az esethez, körülbelül éppen abban a magasságban, ahol Rozsáli átvette a labdát; szerintük semmi esetre sem les. Ám a játékvezető most már megmaradt a gól megsemmisítése mellett, s elrendelte a játék folytatását. Most kezdődött azután a kabaré, a hecc. Olyan, amilyen magyar pályán még nem fordult elő. Kezdődött azzal, hogy a játékvezető a szitkozódó, sértegető Hidegkutit és Kállait kiállította. Ezek nem akartak lemenni a pályáról. Végre nagynehezen letuszkolták őket. Mire a kilenc főre olvadt Elektromos minden labdát kirúgott messze a közönség közé, de még a lelátón is túlra. Csapkodás, a leállított labdák elrúgdosása, a partdobások végrehajtásának megakadályozása tette komolytalanná az egész meccset. Mire a játékvezető figyelmeztette Börzseit, az Elektromosok csapatkapitányát. Nosza, „Bözse” menten a lábához kapott, bejelentette, hogy húzódást szenvedett és levonult a pályáról. Fél perc múlva ugyanezt megcsinálta Kósa, rögtön utána bicegni kezdett és kivitette magát a pályáról Gálik, majd egy percen belül Buzássy. Mintha csak Haydn „Búcsúszimfóniáját” játszották volna el futball-átiratban: sorra hagyták el a pályát az Elektromos játékosai, csak éppen nem szótlanul, mint a zenészek Haydnál, hanem előzőleg roppant szabályosan és ünnepélyesen bejelentették a karmesternek, azaz a játékvezetőnek, hogy megsérültek, húzódásuk van, görcsük van, rosszul vannak . . . A közönség persze éktelenül tüntetni kezdett a pesti „szélhámosok” ellen. Hiába. Mivel a pályán végül is csak öt pesti játékos maradt — s a szabály szerint ennyi játékos kevés egy mérkőzés játszásához — a játékvezető két hosszút füttyült és a 34. percben befejezettnek nyilvánította, illetve félbeszakította a játékot. 2:1 a NAC javára . . . Az öt megmaradt Elektro-

mos-fiú gúnyosan felsorakozott a pálya közepén és nagy grandezzával ünnepelte a lelátó, majd az állóhely közönségét és azután az éktelenül fütyülő 6000 néző fujo-lása közben levonult a pályáról. Az ügy a szövetség fe-gyelmi fóruma előtt folytatódott. Bár nem lehetett rábi-zonyítani a levonultakra, hogy nem sérültek meg, ha-nem csak megjátszották a sérültet, a szövetség mégis rá-sózott a kiállítottakra három-három, a „sérültekre” két-két havi eltiltást.

Nehéz perceket okozott a NAC-nak a Vasas együttese is. A Latorca utcai pályán 20 000 néző lelkes biztatása közepette 1:1-et harcolt ki a Vasas. Húszezren tüntettek — kétségtelenül nem a NAC ellen, hanem a Vasas mel-lett, a baloldali állásfoglalás mellett, az országvesztő fasiszta rendszer ellen, az esztelen háború bűnösei el-len, a kormányzat ellen. Mire másnap miniszteri biztost küldött ki a felsőbb vezetés, hogy szállja meg a Vasast. Gallowich edzőnek menekülésszerűen távoznia kell, s az egyesület nevét otrombán előbb „Nehézipari Munkások Nemzeti Sport Köre” torznévre, majd „Nemzeti Vasas”-ra, végül Kinizsire változtatták. Megszüntetni, elpusztí-tani még most sem merték a munkások bástyáját.

A bajnokság így fejeződött be:

<i>Bajnok:</i> NAC	24	1	5	78:36	49
2.: Ferencváros	16	4	10	71:46	36
3.: Kolozsvári AC	15	6	8	54:45	36
4. Gamma 35, 5. Újpest 33, 6. Újvidék 31, 7. SalBTC 30, 8. Szolnok 30, 9. Csepel 29, 10. Kispest 28, 11. Diósgyőr 28, 12. Debreceni VSC 28, 13. Kinizsi-Vasas 27, 14. Sze-gedi Tisza Vasutas 24, 15. Elektromos 20, 16. BSZKRT 16 pont.					

Amikor a NAC bajnokságot nyert játékosainak nevét felsoroljuk, feltüntetjük korukat is, sőt születési helyü-
ket is:

Minden mérkőzésen, azaz 30 ízben szerepelt: Vécsey Adolf kapus (Kispest, 28 éves múlt), Mészáros Ferenc jobbháttvéd (Muzsla, 25), Sárvári-Spielmann Ferenc középcsatár (Nagyvárad, 27), Bodola Gyula balösszekötő (Brassó, 32), Tóth Mátyás balszélső (Békés, 25)

29-szer: Onody Andor jobbháttvéd (Krasznokvajda, 23), Deményi-Demetrovics Rezső balfedezet (Paks, 29)

26-szor: Juhász Gusztáv középfedezet (Temesvár, 32)

25-ször: Lóránt Gyula jobbösszekötő (Kőszeg, 21)

23-szor: Perényi-Petschovszky József jobbfedezet (Temesvár, 22)

20-szor: Barna János jobbszélső (Resicabánya, 20)

12-szer: Kovács II János jobbszélső (Temesvár, 25) Szege-di-Simatoc Miklós fedezet (Bricsen, 24)

3-szor: Ferenczi Antal fedezet (Nagyvárad, 19),

2-szer: Csapó György csatár (Temesvár, 20). Kovács I, a népszerű „Kopek”, a csapat volt kitűnő jobbösszekötője ebben a bajnokságban nem szerepelt a csapatban.

Az év legeredményesebb góllövőjének újra Zsengellér bizonyult 33 góljával, a NAC legtöbb gólját Sárvári lőtte, 23-at. Bodola 15, Tóth III 14, Lóránt 11, Kovács II 6, Perényi 4, Barna 3, Juhász 1 gólt lőtt. Egy öngól esett a NAC javára. — Az edzéseket Rónai Ferenc vezette.

Az NB II bajnokságát Északon az Ungvári AC nyerte (2. a Salg. SE), Nyugaton a budapesti MÁVAG (2. a Ganz), Keleten a Szentlőrinci AC (2. a Nagybánya). Az ez évben felállított NB III tíz csoportban küzdött az elsőségért.

Közben pedig az ország még fokozott fasizálása tovább folyt. A nem „árja” sportolókat kitiltották a zöld gyep után már a nézőtérről is, az elhurcolásoknak, üldözéseknek pedig a labdarúgósport olyan egyéniségei is áldozatul estek, mint például Braun József, a „Csibi”, azután Bakos László, a Csepel kitűnő fedezete, Vidor József, a remek csatár, Brüll Alfréd...

Az év játékosa:

Sárvári-Spielmann Ferenc

Most is olyan játékost emelünk az év játékosa díszes posztjára, aki nem tartozott a csillogó-villogó sztárok közé, hanem egyszerű, de roppant hasznos és eredményes játékaival biztosította csapata sikerét. Olyan játékost, aki „lehetetlen” helyzeteket nem oldott meg, — amit viszont emberileg meg lehetett tenni, azt megtette. A legkisebb hibaszázalékkal dolgozó játékosnak ismerte el minden szakember, s igen magas színvonalú technikai, taktikai, erőnléti, állóképességi szempontból egyaránt kifogástalan játékában nem sokkal kevesebbet tett meg a NAC bajnokságáért, mint az utolérhetetlen Bodola.

A középtermetű, nem túl erős fizikumú, de roppant szívós játékos néha meglepően hasonlított Zsengellérre — a bravúr-stiklik nélkül. Ötletes megoldásai, váratlan felbukkanásai, cseles kapurahúzásai és bombái mintha egy leegyszerűsített, racionalizált Zsengellér akciói lettek volna. Nagyszerű képességeire talán az is vet némi fényt, hogy alig néhány évi magyarországi szereplése alatt hatszor esett reá a válogatók figyelme (nem is számítva egy hetedik, egyfélidős, beugrásszerű válogatott szereplését). És abból a hat mérkőzésből, amelyen Sárvári-Spielmann töltötte be a középcsatár szerepét — egyetlen egyet sem veszítettünk el! Holott ellenfeleink között volt Olaszország (Genovában!), Horvátország (Zágrábban), Svájc (Zürichben), Svédország (Stockholmban), Finnország (Helsinkiben).

Jellegzetesen „kiugró”, a leshatárról induló, gólratörő középcsatárként tűnt fel. Szemfülessége, gyors rajtja révén azonnal méteres előnyöket tudott szerezni magának és tévedhetetlenül lőtte be a kapuba azt — amit

lehetett. Mindezek közepette vérbeli kollektív játékos volt; az egyénieskedés minden nyoma nélkül. Szívóssága, ernyedetlensége sok olyan mérkőzés sorsát fordította a NAC-ra nézve kedvezőre, amit az ellenfél már a magáénak hitt. Különösen joggal ünnepelték a Szolnok ellen 1943 őszén mutatott játékaért, és két pazar góljáért. Az elsőnél teljesen fedett helyzetből bújt ki a szolnoki védelem gyűrűjéből, a másikonál légi párbajba bocsátkozott két olyan óriás termetű, remekül fejelő játékossal, mint Kispéter és Szücs Sándor. És ő került ki győztesen a fejharcból! De nemcsak ekkor, egész éven át — övé volt a labda!

elfogynak a csapatok és a játékosok

■

1944 ősz

Az 1943/44-es bajnokságot tehát még befejezett egész-ként könyvelte el az MLSZ. Utána még a Magyar Kupa mérkőzéseit is végigjátszatta. A Kupát a Schaffer Alfréd kezébe helyezett Ferencváros nyerte a pesti 2:2-es eredmény után megismételt döntőn Kolozsvárott a Kolozsvári AC ellen 3:1-re. A kolozsváriaknak az egész elmúlt évben oly szépen szerepelt együttese ekkor így állt fel: Márki — Szaniszló, Vass — Radnay, Papp, Csákány — Farkas, Kovács IV, Füstös, Váczi, Bonyhádi. Lejátszották a nyári kupa-mérkőzéseket is, ezúttal Szent László Kupa néven — és nem este, hanem napvilágban. Ezt a Kispest nyerte, miután legyőzte a NAC-ot, a Gammát és végül a döntőben a Ferencvárost is. Tulajdonképpen ezen a nyári tornán „ugrott ki” a kispestiek két kitűnő fiatalja, Bozsik és Puskás. A csapat Mindszenti — Olajkár I, Perjécsi — Bozsik, Gazdag, Zalai — Egresi, Béres, Nemes, Mészáros, Puskás összeállításban vitte haza a kupát.

Az új bajnokság viszont a háborús helyzet alakulása folytán már szinte pillanatok alatt felborult. Már a második fordulót is nehezen tudták lejátszani, az ötödik fordulóra pedig az NB be is fejezte működését. A sportélet Budapestre szorult, a legtöbb jó vidéki játékos feljött a fővárosba és itt helyezkedett el, zömmel a Vasasban. Itt kötött ki az Ungvári AC-tól eljött Budai I László, Debrecenből Nádas, Nagyváradról Mészáros (a „barna bombázó” hátvéd), Tóth III, Bodola, Perényi, Samu, Szegedi, Lóránt, Vécsey.

Az egyre csökkenő létszámú mezőny végre budapesti hadibajnoki mérkőzések címen játszódott. Valahogy le is játszottak valamennyi kisorsolt mérkőzést, csak éppen a rangadót, az Újpest—Ferencváros mérkőzést nem tudták befejezni. Légiveszély és egyben besötétedés miatt a II. félidő 38. percében 1:1-es állásban félbeszakadt. Az MLSZ a mérkőzés megismétlését rendelte el (persze ez így volt üzlet az egyesületeknek). Karácsony másodnapjának délelőttjére tűzték ki az új mérkőzést az Úllői úti sporttelepre. A rendőrség azonban nem engedélyezte a mérkőzés lejátszását, a kapukat ki sem nyitották. (A felszabadító szovjet seregek már a külső Úllői úton álltak, Budapest körülvétele befejeződött.)

Ha a Ferencváros—Újpest mérkőzést a már úgyis majdnem végeredményként kialakult 1:1-es eredménnyel be-
számítjuk, akkor ez a háborús bajnokság ilyen sorrendet hozott: 1. Ferencváros, 19 pont, 44:11 gólarány, 2. Újpest 19, 39:17, 3. Csepel 14, 4. Gamma 12, 5. Vasas 11, 6. MÁVAG 11, 7. Zuglói 11, 8. Elektromos 10, 9. Ganz 10, 10. Kispest 6, 11. BSZKRT 6, 12. SZAC 3 p.

A Ferencváros góljai közül Sárosi dr. lőtte a legtöbbet, 13-at. Lukács és Gyulai 6—6-ot lőtt, Rudas 5-öt, Sipos Vili 4-et, Onódy 3-at, Sárosi Béla és Tihanyi András 2—2-t, Kiss II és Kéri 1—1-et és 1 öngólhoz jutott a Fradi a Zuglói elleni mérkőzésen.

Az edzéseket Berkessy Elemér vezette.

Ha a csonka bajnokság (egyfordulós, budapesti) legjobb játékosát keressük, akkor a választás Rudasra, a későbbi 23-szoros válogatottra esik. (1949-ig, súlyos sérüléséig volt a válogatott állandó tagja.)

Az év játékos:

Rudas Ferenc

Visszaemlékezve (és az egykori kritikákat olvasva) mosolyognia kell az embernek. Már első éveiben minden jót elmondtak a Ferencváros fiatal hátvédjéről. (1921-es születésű, 1941 óta állandó tagja az első csapatnak, 1943-ban már válogatott.) Az új Rumbold! A legelegánsabban játszó magyar futballista! Remek alak, akár filmszínésznek is elmehetne! Páratlanul gyors. Remekül rúg jobb lábbal. Jól helyezkedik, bár sokszor lebecsüli az ellenfelet és bízik benne, hogy gyorsaságával ügyis mindenkit utolér. (Mátrai elődje . . .) Jól és gyorsan fordul, okosan szerel, becsúszó szerelései mintaszerűek, csak . . . Csak! „Hajlamos arra, hogy a megszerzett labdával előre vágasson, mindenkit otthagyon és az ellenfél kapujáig vagy a szögletzászlóig rohanjon . . . S ha bombája vagy beadása nem sikerül, hát megfagy a vér a szurkolók ereiben: visszaérkezik-e Feri, hogy az ellentámadásnak útját állhassa?!”

Pontosan azt csinálta, azt vetették szemére, amit húsz esztendővel később a világ legjobb hátvédjei, elsősorban az olasz Facchetti és a német Schnellinger. Amivel iskolát teremtettek, amivel átalakították a futball egész me-

netét. Ezt csinálta, ösztönösen, Rudas Feri — és senki sem értette meg. Aránylag még legjobban középfedezetei, Kéri, Csanádi és Kispéter. De ezek hiába mondták, hogy loholjon csak le a Feri, majd ők addig szemmel tartják az ellenfél balszélsőjét... Hiába! Edzők, kritikusok, klubvezetők, szakemberek tömege pár év múlva nagy boldogan szögezte le, hogy „sikerült leszoktatni” Rudast ezekről az előretöréseiről... Ahelyett, hogy ehhez formálták volna az egész csapat, esetleg az egész válogatott csapat, az egész magyar labdarúgás játékát!

IV. RÉSZ

1945–1969

•

az új

magyar labdarúgás
bajnokai

bevezetés

Amint felszabadult a Vadász utca és környéke, a futball-házba a romokon és törmelékeken át benyomultak a labdarúgás feltámadott megszállottjai. Játékosok és játékvezetők, hivatalos személyek és klubok képviselői. Sűrűve és sürgetve; bár közben az újpesti stadiont az árvíz iszapja borította, a Törekvés tűz-égette lelátója még parázslott, s alágyújtósnak hordták el a környék szegényei és elszegényedettjei az MTK-pálya telitalálatos állóhelyi lelátója faanyagát.

Vita folyt és veszekedés. Felelősségre vonás és mentegődzés. Csak egyben egyeztek meg az egymásratalált széthúzó:

— Azonnal meg kell indítani a rendszeres futballozást, azonnal ki kell írni a bajnokságot, hogy mindenki megmozduljon, mindenki mozogjon. Bajnokság kell!

Mert változatlanul a bajnokság a pillér, amelyre ráépül az egész magyar labdarúgás, sőt minden ország min-

den sportága. Mert ez a támasz és talpkő, amely, ha ki-
dől, sportja leomlik, por és hamu lesz a büszke vár. A
vár... A mi sportunk a mi várunk...

Induljon meg hát újra a bajnokság, az építő és lelke-
sítő, a szervező és fejlesztő, a mérleg és a koszorú...

Sokkal nehezebben indult, mint egykoron. Mert most
nem „nulláról” indult, hanem „mínuszról”. A régit csak
fel kellett építeni. Az új elől előbb el kellett takarítani a
romokat. A fizikai romokat és az erkölcsi romokat. A
tárgyi romokat és a személyi romokat.

Sikerült.

gyors talpraállítás — gyorsbajnokság

1945
(tavasz—nyár)

Az új MLSZ semmisnek nyilvánította a régi egyesületi igazolásokat azzal, hogy április 29-ig mindenki, aki futballozni óhajt, nyilatkozzék: melyik klubban akar szerepelni a jövőben. Azt, aki a megadott időpontig nem ad be írásbeli nyilatkozatot, régi egyesülete, illetve régi klubja jogutódja játékosának tekinti az MLSZ. A villámátigazolás lehetőségét elsősorban azok a klubok használták ki, amelyeket a fasiszta időkben tétlenségre kárhoztatott a rendszer. Legnagyobb feltűnést Polgár „Drumi” bejelentése keltette: az MTK-ban óhajt játszani a továbbiakban. Persze, ebben a pillanatban kétséges volt, hogy az FTC visszakapja-e egyáltalán a működési engedélyét, nem szűnik-e meg.

A legerősebb csapatnak az Újpest ígérkezett, amelynek — éppúgy, mint a Csepelnek — számos tagja hadiüzemi dolgozóként a háború alatt a katonai szolgálat alól mentességet élvezett, vagy Pesta László dr. főorvos, elnök se-

gítségével bevonulása után a szanitécekhez került és a 11-es helyőrségi kórházban mint „betegápoló” úszta meg a kritikus napokat. E tekintetben azonban a Ferencváros helyzete sem volt kedvezőtlen, mert az ő játékosait meg Melly Béla dr. főorvos, elnökségi tag mentette át. (Egy-két balszerencsés kivételtől eltekintve.)

A bajnokság ügyében erős viták után úgy döntött az MLSZ, hogy az 1945 tavaszára és nyarára tervezett első bajnokságba nem kapcsolja be a vidéki egyesületeket. Hiába jelentkezett a vidék Debrecentől Tatabányáig! Pedig a Szolnoki MÁV még arra is hajlandónak mutatkozott, hogy minden mérkőzését a fővárosban játssza le és saját költségén utazik ide. (Teheti — mondták —, mert vasúti...)

Mégis kizárták a vidékieket és csak 12 budapesti egyesületet vettek be az új, budapesti jellegű bajnokság I. osztályába, „régijog” alapján. A többi, nagyszámú jelentkező mind a II. osztályba került. A vidékiek csak helyi tornákat, kupaküzdelmeket, körzeti bajnokságokat rendezgettek, — ha akartak...

A pótbajnokság lebonyolítására három hónapot szántak, heti két fordulóval. A gyorsbajnokság első mérkőzéseire május 6-án került sor. Az Üllői úti pályán, Csepelen, Kispesten, az Elektromos-pályán, a Millenárison, a Kőbányai úti pályán lehetett játszani, a Fáy utcában, a Megyeri úton, az MTK-pályán — nem.

Az első forduló hőse a Vasas volt. Aknavölgyi — Nádas, Pósa — Szentandrassy, Tóth Lajos, Pápai — Illovszky, Nagy István, Hradszky, Berzi, Junász összeállításban 2:1-re verte az FTC-t: Csikós — Rudas, Ónody — Sárosi III, Kéri, Lakat — Sipos Vilmos, Kubala, Sárosi dr., Gyulay, Gyetvay. Összeesetett a bajnokság nagy esélyese (Újpest) is, mégpedig az MTK-val. Az újjáalakult MTK 3:1-re kikapott: Csintalan — Polgár, Bíró — Kapta, Kovács I, Úrhegyi — Lukács, Bosánszky, Palatinus, Sebes, Harmath.

A gyorsbajnokságot három hónap alatt, augusztus 5-ig tényleg lebonyolították. Az Újpest elég biztosan nyerte ezt a bajnokságot, bár a harmadik fordulóban az FTC-től, a 15.-ben a Kispesttől, a 20.-ban a Budai 11-től kikapott. Végül is azonban az eleinte Takács Géza, majd a Jávor Pál edzette csapat 3 pont különbséggel az első helyen végzett. 16 játékost szerepeltetett, ebből 3 játszott valamennyi mérkőzésen.

22-szer: Tóth György (1), Balogh II Sándor (2), Várnai Lajos (10, 11, 7)

21-szer: Szücs Sándor (3), Szusza Ferenc (8), Zsengellér Gyula (9, 10)

20-szor: Kirádi Ervin (5)

19-szer: Balogh I István (6)

18-szor: Laborcz Lajos (9, 4)

14-szer: Tamás István (4), Suhai István (7)

13-szor: Sárdi Imre (10, 11)

10-szer: Jakab László (7)

3-szor: Nyers I István (11)

1—1 ízben: Siklós Gyula (6), Nagy Ferenc (10)

(A számozást — mivel az Újpest teljes mértékben áttért a WM-formációra, — az 1 — 3 — 2 — 5 beosztás szerint végeztük.)

A csapat góllövői: 36 gólos (egyúttal az év legeredményesebb játékosa): Zsengellér, 35 gólos: Szusza, 17 gólos: Várnai, 8 gólos: Sárdi és Laborcz, 6 gólos: Suhai, 4 gólos: Tamás, 3 gólos: Balogh II, Szücs, 2 gólos: Kirádi és Nyers I. — Egy gól (a Kispest elleni 8:0-as győzelem egyik gólja) öngól volt, Olajkár I lőtte.

Az 1945. évi bajnokság végeredménye:

1.: Újpest	18	1	3	125:27	37
2.: Ferencváros	16	2	4	87:18	34
3.: Csepel	15	2	5	91:41	32

4. Kispest 30, 5. Vasas 27, 6. MTK 25, 7. EMTK 21, 8. Budai Barátság 20, 9. Zuglói Madisz 18, 10. Mávag 9, 11. Ganz 6, 12. Nemzeti 5 pont.

A II. osztály nyolc csoportban vívta mérkőzéseit. Az Elektromos, a Törekvés, a IX. ker. Dózsa MADISZ, a Herminamező (benne Hidegkúti), a Budafok, a Pesterzsébet, az UMTE és a Szentlőrinc végzett az első helyen.

Az év játékos:

Balogh II Sándor

Az 1945. évi gyorsbajnokságot olyan biztosan, fölényesen nyerte az Újpest, hogy szinte valamennyi játékos nyújtott nem is egyszer olyan játékot, ami méltóvá tehetné volna az év játékos címre. Csakhogy míg ezek a kitűnőségek (Zsengellér, Szűcs Sándor, Szusza, Balogh I, Tóth György) sok-sok pompás teljesítményük közepette néha bizony gyenge napot is kifogtak, — soha nem lehetett panasz Balogh II ellen!

Pedig — amikor Pesterzsébetről, már mint elismert játékos — átkerült Újpestre, elsősorban, sőt majdnem kizárólag a könnyelműséget, formája egyenetlenségét vetették szemére. No de az régen volt! Az 1920-as születésű Balogh Sanyi 1940-ben szerződött le az Újpesthez, s azóta egyre csiszolódott, finomodott amúgyis mindig finom játék. Szinte minden jó tulajdonság egyesült benne, amit hátvédttől megkövetelünk — mi ugyanis nem követelünk vadságot, kíméletlenséget a hátvédttől! Mert ezzel Balogh II nem szolgált! Viszont szolgált a csapatát roppant gyorsaságával (nem sokban maradt el Rudastól!), felülmúlta minden hátvédttársát abszolút kétlábas mivoltával, ami lehetővé tette, hogy akár hetenként váltakozva játsszék

jobb- vagy balhátvédet. Kitűnő labdatechnikája révén még a hátrahúzásos, hanyattvetődéses rúgásnak is mestere volt. Igaz, hogy eleinte ezt egy kicsit könnyelműen még a saját kapuja előtt is használta, közönsége egy pillanatnyi rémületére, majd ujjongó örömére! Csodálatos könnyedséggel játszott, hátvédektől egészen szokatlan légies megoldásokkal, amelyek a legnehezebb helyzetből is elegánsan kísértették. Kitűnően fejtelt, kiválóan helyezkedett, a „váltások”-hoz nála jobb párt kitalálni sem lehetett volna! Méltó hőse ennek a bajnokságnak!

a hosszú
bajnokság is
az Újpesté

•

1945/46

Gyorsbajnokság után — hosszú bajnokság...

Az MLSZ nem állhatott ellen tovább a vidékiek ostromának és fenyegetődzéseinek. Szerte az országban 1945 első felében helyi bajnokságokat rendeztek. Ezek győztesei — életerős vidéki egyesületek — joggal követelhetek maguknak helyet a labdarúgás napja alatt. Kiírta hát az országos bajnokságot az MLSZ. Megszámlálhatatlan igénylő jelentkezett. Közülük — egynéhány selejtező segítségével — 28-at emelt ki az MLSZ. Ezeket két csoportba osztotta azzal, hogy a csoportok első öt-öt helyezettje játszik majd a tizek bajnokságáért, tehát a bajnoki dicsőségért és helyezésekért. A csoportok 6—10. helyezettjei is tovább játszhattak maguk között azért, hogy melyik négy jut majd be közülük a következő évi I. osztályba. A többiekre az NB II várt.

Szeptember 23-án az Újpest köré épített Keleti és a

Ferencváros köré tömörített Nyugati csoport megkezdte a bajnoki küzdelmeket.

Az Újpest valamennyi ellenfelét legyőzte mind a két találkozójukon. Csak az utolsó mérkőzésen ingott meg egy pillanatra, holott azon szerepelt már Nagymarosi és a sokáig hiányzó Nyers I. is. Az Újpest vezetősége csak a csoportmérkőzések lezajlása után tiltotta el, majd zárta ki tagjai közül Nyers Pistát, aki hamarosan Franciaországba távozott.

A Nyugati csoportban — szintén jelentős fölénnel — a Ferencváros végzett első helyen. Eredményei (három vereség!) azonban már kevesebb jóval biztatták.

A legjobb 10 közé került csapatok eddigi eredményeik közül magukkal vitték azokat, amelyeket egymással szemben értek el. A Ferencváros tehát — három vereséggel indult (kétszer a Csepel, egyszer a SZAC — 7:3-ra — verte meg) és egy döntetlennel (Haladás), az Újpest viszont pontvesztés nélkül!

A legjobb tíz közötti bajnoki fő-döntőn az Újpest újra verhetetlennek látszott — június 10-ig. Akkor összekerült a SZAC-cal és a lőrinciek velük is megcsinálták azt a viccet, amit a Fradival — legyőzték a nagy esélyest. Igaz, hogy csak 1:0-ra, de reálisan és egyetlenként! Az is igaz, hogy a visszavágón már az Újpest győzött, mégpedig 9:0-ra. Csakhogy nem ugyanaz ellen a SZAC ellen. Mert, amikor győzött a SZAC, Deák középcsatárt játszott, a visszavágón ellenben — kapust! A SZAC öt játékosa ugyanis váratlanul lemondott (anyagiak?...) és ki sem ment Újpestre, ahol csak 11 darab szentlőrinci játékost tudott összeszedni Árky Nándor, a vezetőjük. Kapus nem volt közöttük. Ki védjen hát? — Persze a legmagasabb. Deák! S ahogy benne volt ez évben a SZAC majdnem mindenegyes lőtt góljában, — most benne volt a beszédett kilenc közül legalább ötben. De a gólkirályságot így sem tudta az Újpest elhódítani Deáktól. Deák 66 gólt lőtt egy bajnoki idényben! Amennyit még senki.

54-et még a 14 tagú Nyugati csoportban, további 12-t a tízes döntőben.

A bajnokság végeredménye a tízes döntő alapján:

Bajnok: Újpest	14	3	1	71:23	31
2.: Vasas	11	2	5	41:37	24
3.: Csepel	9	2	7	60:59	20

4. Szeged 17, 5. Ferencváros 16, 6. MTK 15, 7. Debreceni VSC 15, 8. Szentlőrinci AC 15, 9. Kispest 14, 10. Haladás 13 pont.

A második tíz eredménye: 1. Er—So. 22, 2. Dorog 21, 3. Szolnoki MÁV 20, 4. Győri ETO 20, 5. Pécsi VSK 20, 6. Zuglói MADISZ 19, 7. Salgótarjáni BTC 18, 8. Diósgyőri VTK 18, 9. Kőbányai Barátság 13, 10. Elektromos 9 pont.

A csoportjában játszott többi mérkőzésével együtt összesen tulajdonképpen csak 35 mérkőzést vívott az Újpest, mert a 36. elmaradt: a Haladás elleni visszavágóra nem került sor, mert egy vesztegetési ügyből kifolyólag a Haladás játékjogát felfüggesztették és hátralevő hét mérkőzését — köztük az Újpest elleni másodikat — az ellenfelei javára írták. A selejtező-mérkőzéseket és a játék nélkülit is beleszámítva így fest a bajnokcsapat összeteljesítménye:

Bajnok: Újpest	32	3	1	184:42	67
----------------	----	---	---	--------	----

A 35 lejátszott bajnokin 19 játékos jutott szóhoz:

35-ször (minden alkalommal) Laborcz Lajos (4, 6, 5, 9) és Zsengellér Gyula (9, 10, 8)

34-szer: Várnai Lajos (9, 11, 6, 7)

33-szor: Tóth György (1) és Szusza Ferenc (8, 9)

32-szer: Balogh II Sándor (2) és Szücs Sándor (3, 9)

28-szor: Kirádi Ervin (5)

26-szor: Nagymarosi Mihály (9, 5, 10, 7, 6, 3)

24-szer: Suhai István (7)

19-szer: Nyers I István (11)

14-szer: Sárdi Imre (10, 6, 11)

13-szor: Nagy Ferenc (7, 10, 8)

12-szer: Balogh I István (6)

8-szor: Tamás István (4, 2, 7)

3-szor: Siklós Gyula (5)

2-szer: Zentai Gábor dr. (1)

1-szer: Populás János (6) és Penderi György (7)

Edző: Jávör Pál.

A bajnokság teljes menete alatt lőtt 184 gól így oszlott meg a játékosok között: 51-et lőtt Zsengellér, 46-ot Szu-sza, 17-et Várnai és Nyers, 14-et Suhai, 11-et Szücs S., 10-et Nagy F., 5-öt Laborcz, 4-et Balogh II, Sárdi, 2-t Nagymarosi, 1-et Kirádi. Két gól öngólból esett a DVTK, illetve az Er—So. hibájából.

Az év legtöbb gólját azonban egy szentlőrinci ifjú lőtte: Deák — 66-ot!

Az év játékosa:

Deák Ferenc

Ebben az évben fejlődött ki teljes nagyságában a fel-szabadulás utáni kor legjellegzetesebb góllövő csatára, Deák Ferenc. A „kisegyleti nagyágyú”.

A Szentlőrinci AC-ban kezdte mint kölyökjátékos vagy még annál is kevesebb. Berkessy Elemér kezdett vele elő-ször foglalkozni. Kapust akart belőle faragni! Belőle! Aki a góllövésben látta minden örömét. Hamarosan el is került a kapuból, s mire Danninger mester, a SZAC egyik régi mecénása (jólmenő hentesüzlet tulajdonosa) szárnyai alá vette és szakmájára kioktatta, 15 éves korában már

az akkor NB III-beli SZAC támadósorában jelentette a legfőbb veszedelemet minden ellenfele számára. Berkessy után Kohut, Kalmár Jenő, Weber, Gallowich, Pus-kás papa, Urbancsik, majd ebben az évben Kovács Ist-ván, a csapat volt erőssége, csupa kitűnő szakember keze formálta Deákot olyanná, amilyen lett. Roppant gól-erőssé, lendületessé, gyorsá és minden erőszakoskodást mellőzően feltarthatatlanná. Még nem sok játékos szere-pelt nálunk eddig, aki ennyire „érezte” volna a kaput. Minden mozdulata feléje irányult. Káprázatos ügyesen, bár tulajdonképpen egyszerűen, minden látványos fifika, bűvészkedés nélkül hozta magát hihetetlen sokszor és hi-hetetlen gyorsan és még hihetlenebb kis helyen gólhely-zetbe. Kétségtelen, hogy tiszta helyzetében számtalan-szor hibázott, rengeteget lőtt kapu mellé és fölé, — de lőtt, és a sok hibát még több góllal feledtette!

A SZAC-ban persze mindenki minden labdát reá ját-szott, ám ő nem sajnálta visszaadni a labdát és mellette lett naggyá Bircsák, Ulicska, — nem pedig, mint egy ideig mondogatták, Deák köszönhet mindent összekötői önzetlenségének. A SZAC nagy csapata, rendszerint így állt fel: Szabó — Horváth, Kovács II (vagy Kapcsos) — Rumos, Villányi, Markusovszky — Csomor (majd Szabó II, végül Szabó III), Bircsák, Deák, Ulicska, Streliczky.

Deák képességei a következő évben, a Ferencvárosban fokozott mértékben kamatoztak. Aránylag korai meg-kopása (elnehezédése) után még az Újpestben is sok szép góllal tette emlékezetessé mindig népszerű szereplését. És ha már korábban is olyan komolyan vette volna az éle-tet ez a kedves, jó gyerek, mint amilyen komolyan ké-sőbb, rendőrtiszt korában vette, akkor talán a híres-ne-ves aranycsapatnak is ő lehetett volna a középcsatára és a gólgyárosa.

az Újpest nyolcadik bajnoksága

•

1946/47

1947 júniusában immár nyolcadik bajnokságát könyvelhette el az Újpest. (Beleszámítva az 1945. évi, budapesti jellegű bajnokságot is.) Mégis sokan bírálgatni kezdték teljesítményét.

— Mit akartok? — patlogott intézőjük. — Hat pont különbséggel előztük meg a második helyezettet! Ez sem elég?

— Ne a negyvenhét pontokat számláld . . . Hanem inkább az „Ábel” éveit!

32 éves volt ekkor „Ábel”, azaz Zsengellér Gyula. Még mindig fenomenálisan játszott — olykor-olykor . . . Mivel pedig mögötte Nagymarosi Misa, a világ valaha élt leghetségesebb futballistáinak egyike amúgy is szinte maga volt a megtestesült „magyar rapszódia” — bizony az Újpestet kezdték kínos meglepetések, érzékeny vereségek érni. Az együttesnek még néhány további tagja fölött is kezdett eljární az idő és elhangzott a megállapítás:

— Jó, ha minden csapatban van néhány 28-as játékos, csak ne csapatostul szerepeljenek huszonnyolc évesek.

Egy egész csapatra való válogatott játékossl vívta ki ezt a bajnokságot az Újpest. Nem csoda, hogy Gallowich Tibor szövetségi kapitány és Sebes Gusztáv edző majdnem a teljes Újpestet, kilenc újpestit állított ki az olaszok ellen Torinóban, s mindössze Rudas és Puskás kapott helyet közöttük.

Mégis már a harmadik mérkőzésen majdnem kikapott a bajnokcsapat. Az Üllői úton történt, a SZAC ellen. A lőrinciek ez évben minden bajnoki mérkőzésüket az Üllői úti pályán játszották. Ez nemcsak azt jelentette, hogy az FTC elismeri értéküket és anyagilag is érdemesnek tartja maga elé venni a SZAC mérkőzéseit. Ez az elismertetés — előleget is jelentett Deákért. Az Újpest bizony alig tudta most kiegyenlíteni azt a négy gólt, amit Deák lőtt. (Újpest—SZAC 4:4). A hamarosan ötre emelkedett újpesti döntetlent vereségek is követték. Hiába vette át az edzések irányítását Guttmann Béla. Az FTC-től is kikapott az Újpest az Üllői úton. Zsúfolásig megtelt az ódon pálya. De még bírta... Csak két hónap múlva szakadt le a C-lelátó a magyar-osztrák mérkőzésen. De ha le is adott az Újpest összesen 13 pontot, — a többiek úgy össze-vissza verték egymást, hogy a lilák bajsokságát semmi sem fenyegette. Bajnoksága már három héttel az évadzárás előtt vitathatatlaná vált, amikor 3:0-ra verte a Vasast — Szusza három góljával.

A legtöbbet vitatott esemény nem is az Újpest bajnoksága volt, sőt nem is a tribün-katasztrófa, vagy a torinói válogatott mérkőzésnek az utolsó pillanatban történt elvesztése —, hanem a perecesi kapufa esete. A derék Pereces egy éve jutott fel az NB I-be. Jó kis csapatot szedett össze: Kalmár György — Zentai II, Felföldi — Polcz II, Pió, Zentai I — Futó II, Futó I, Kertesi, Forgács, Salamon. Ellene a Ferencváros tavasszal már Kispéter Mihállyal megerősítve állott ki! Kispétert közel

két esztendei herce-hurca után igazolták le végre a Ferencvároshoz, addig három város, illetve három klub között lebegett (Szolnok, Debrecen, Ferencváros) és csak a vasutas válogatottban mutathatta meg, micsoda remek védőjátékos. Perecesen a Ferencváros Henni — Káldi, Kispéter — Hernádi, Csanádi, Lakat — Korányi, Gyulay, Szabó Feri, Sárosi dr., Gyetvay összeállításban — veszésre állt! 3:0-ra vezetett a Pereces, miközben a harmadik gólját lövő Kertesi a lendülettől berohant Henni kapujába, s a hálóba belecsimpaszkodva — lerántotta, kettétörte a felső kapufát. Veszekedés, kapkodás, bizonytalankodás, javítgatás, zavar közepette — a Ferencváros felöltözött, Sárosi el is autózott, a mérkőzést nem folytatták, hanem megkezdődött a további küzdelem — de most már a zöld asztal mellett. Végül 3:0-val igazolták a mérkőzést, holott közben egyszer már újra is játszták, 0:0-ás eredménnyel.

Az év másik nagy eseményét, a Kispest előretörését már valahogy várni lehetett. Ha csak a rangadókat, az első négy helyen végzett csapatok egymás elleni mérkőzéseit néznénk, kiderülne, hogy — a Kispest 9 ponttal első, a Vasas (6 pont), az Újpest (5 pont) és a Ferencváros (4 pont) előtt! Csapata Kiss Miska — Szalay István, Herédi — Bozsik, Patyi, Bányai — Béres, Budai I, Mészáros, Puskás, Babolcsay összeállításban már a jövő nagy Honvéd-csapatának gerincét alkotta.

A bajnokság végeredménye:

Bajnok: Újpest	21	5	4	106:43	47
2.: Kispest	17	7	6	77:37	41
3.: Vasas	16	7	7	77:43	39

4. Ferencváros 38, 5. MTK 31, 6. Csepel 31, 7. SZAC 30, 8. Debreceni VSC 30, 9. Szeged 29, 10. Szolnoki MÁV 29, 11. Szombathelyi Haladás 28, 12. Győri ETO 27, 13. Dorog 27, 14. Er—So. 27, 15. Pereces 23, 16. Testvériség 3 pont.

Újpest bajnokcsapatában 30-szor játszott (minden bajnokin): Egresi Béla (7)

28-szor: Balogh II Sándor (2), Szusza Ferenc (8, 9), Szűcs Sándor (3, 9) és Zsengellér Gyula (9, 10)

26-szor: Laborecz Lajos (4, 9), Várnai Lajos (9, 11) és Kirádi Ervin (5)

25-ször: Tóth György (1)

20-szor: Horváth Károly (6, 5)

19-szer: Patkoló Rudolf (11)

14-szer: Nagymarosi Mihály (5, 3, 6)

10-szer: Tamás István (4, 2) és Berzi Sándor (10)

3-szor: Zentai Gábor dr. (1)

2-szer: Nagy József (11), Óvári Ferenc (11) és Timár József (1)

1-szer: Suhai István (7), Sárdi Imre (11) és Molnár Lajos (2)

A gólkirálynak újra Deák bizonyult, 48 góljával. A bajnokcsapat góljait a következők szerezték: 22-t lőtt: Várnai, 21-et: Egresi, 19-et: Szusza, 18-at: Zsengellér, 9-et: Patkoló, 5-öt: Berzi, 3-at: Balogh II, Nagy József, 2-t: Nagymarosi, Horváth, 1-et: Szűcs. Egy gólt öngólból ért el az Újpest, a dorogi Dunai révén.

Az év játékos:

Szusza Ferenc

Az év játékosának Szusza Ferenc bizonyult. Az ekkor 23 éves Szusza immár évek óta ostromolta az „Első számú játékos” címet, de valahogy mindig közbejött valami.

Elég sérülékenynek bizonyult (bár nagy „csinn”-ekbe talán egyszer sem bocsájtkozott!). Kiváló fizikai adottságai, remek alakja, ereje, áttekintő képessége, félelmetes lövőereje, abszolút önzetlensége, tökéletes kétlábassága, lendülete mellett ritka okosan játszott, remekül helyezkedett, — és mégis. Akik harcképtelenné akarták tenni — megtalálták! Őt is, a harcképtelenné tétele módját is. Mert egész pályafutása alatt talán egyetlen egyszer futotta el méreg, amikor az FTC Szabó László nevű játékos tüzte ki célul, hogy „semlegesíti” Szuszt . . . Mindig tetszetős játéka kerülte a fölösleges csillogást, minden szédületes technikája ellenére alapjában véve egyszerűen — de roppant hatásosan — játszott. Csatárt! Más poszton nemigen boldogult, s talán ez az oka annak, hogy minden kiválósága mellett sem tekintették az akkori szakemberek Orthtal, Kalmárral, Sárosival egyenértékűnek. De már Schafferral, Schlosserral kibírta az összehasonlítást. (Zsengellérről nem beszélünk. Az valami egészen más volt, különlegesség, unikum, egy furcsaság, olyan csodás drágakő — amelynek értéke meghatározásában nem tudtak megegyezni a becsüsök.) Szusza ellen az érzékenységen túl, udvarias játékmódorán kívül még egy kifogást emeltek az évek során, azt, hogy partnerével, Egresivel egy kicsit „régimódi” szárnyjátékot produkál. Futtatja a szélsőjét, Egresi Csöpi „visszajátszik” neki és Szusza bombáz. Mint egykor a Borbás—Schlosser ket-tős. No, de mit tesz ez, ha tudjuk, hogy (persze, nem 1947-ig, hanem visszavonulásáig, 1960-ig) 393 bajnoki gólt lőtt s ezer nem bajnokit! Verve ezzel minden eddigi hazai csúcsot.

az odadobott bajnokság

•

1947/48

35 000 néző! Csepeli csúcs! És mind a harmincötezer számol, számít, oszt vagy szoroz és izgul. Tizenötezer ugyanekkor Újpesten rágja a körmét és éppúgy számol és számít. (Az odahaza izguló százezrekről nem is szólva.)

Miről van szó? Egy olyan bajnoki fordulóról, amelyen még nemigen adódott a magyar bajnokság történetében. Három csapat állt szorosan együtt, bajnoki remények csalogató fényében. És az utolsó fordulóban a három közül kettő egymással került szembe úgy, hogy amelyik győz — az a bajnok. Viszont, ha egyik sem győz, ha döntetlen a nagy rangadó, — akkor az a bizonyos harmadik válik nevető harmadikká — és persze győzelme esetén bajnokká. Mert annak a gólaránya a legjobb, s a rangadó döntetlene pontok tekintetében egyszintre hozná ezt a harmadikat a másik kettővel.

Azaz: a Csepel 50 ponttal és 69:29-es gólaránnyal, a Ferencváros 50 ponttal és 74:35-ös gólaránnyal, a Vasas 49

ponttal és 74:31-es gólaránnyal leste az utolsó fordulót. Benne a Csepel—Ferencváros és (Újpesten) a Vasas—MTK mérkőzést.

A Vasas pillanatok alatt biztosította győzelmét és 51 pontját. A Csepel komplett csapata ellen a Ferencváros a hűtlenül — a bajnokság hajrája előtt — Olaszországba távozott Sárosi dr.-on és Mikén kívül még a tettegességért két hónapra eltiltott Rudast is nélkülözve így állt fel: Henni — Csiszár, Kispéter, Kéri — Lakat, Hernádi — Szabó, Kocsis, Deák, Kiss Gyula, Gyetvay.

Kamarás Árpád füttyjelére indult meg a híres-neves rangadó. És a 3. percben a Ferencváros 2:0-ra vezetett. Egy negyedóra elteltével pedig, szintén gyors egymásután elért gólokkal a Csepel egyenlített. 2:2. Sőt! Szentesi révén hamarosan 3:2 a Csepel javára.

Szünet után Deák 11-esből egyenlít. 3:3. Most kezdődött csak igazán a tánc! Rédeyt vitatkozás miatt kiállítja Kamarás, Nagy II és Kónya összefejel, mindkettőt ápolni kell, Lakat és Szentesi összeakaszkodik, mindkettőt kizárja a játékból a bíró. Most 7 (hét) csepeli küzd a pályán 10 (tíz) ferencvárosi ellen.

— Hajrá, Fradi! — zúg a tömeg. — Most! Itt a győzelem nagy esélye! Csonka a Csepel!

Mire ahelyett, hogy a népesebb Fradi támadna, a Csepel támad. Fenyvesi lerobog a jobbszélen. Rosszul sikerült beadása nem a későn felzárkózó csepeli csatároké, hanem Hennié... Hennié lenne, ha meg tudná fogni. De kiejti. Karjából, melléről kipattan a balszélen felrohanó Pintér elé, és a helybeliek kedvence közvetlen közletről bepöcköli a labdát. 4:3 a Csepel javára! Utána Kónya és Nagy II (beragasztott homlokkal) visszatér, — a Ferencvárosnak nincs több esélye még csak az egyenlítésre sem (ami a Vasas bajnokságát jelentette volna), még kevésbé a győzelemre (ami Fradi-bajnokságot szült volna). Győz és bajnok a Csepel!

Persze, amíg idáig eljutott, sok víz lefolyt a soroksári

Dunaágon! Hozzájárult, hogy a közelmúlt bajnokcsapata, az Újpest átadta az olaszoknak Zsengellért, ünnepélyesen búcsúztatva Ábelt, aki fölött bizony amúgy is eljár már az idő. Pótlása nem sikerült. Károlyi, a kitűnő diósgyőri kapus megszerzése — nem oldhatta meg a csatársor problémáját.

A titkos esélyes, a tavalyi ezüstérmes Kispest balszerencsés, sérüléssel fogott ki.

Az MTK nagy hűhóval erősített, most került oda ropant harc és hercehurca, nagy csinnadratta közepette Sándor „Csikar”, Móraváros és Szeged és a déli kerület ifjúsági válogatott szélső csatára. No, meg Gellér, a vasutas válogatottban feltűnt nyíregyházi kapus és Kertesi. Mindez kevésnek bizonyult.

Kevésnek bizonyult a Vasas erősítése is (Berzi, Marik, Kántor, Siklósi, Saroveczky, Tóth Matyi, Lóránt), de a hatalmas erősítés legalább bajnok-esélyessé tette a Vasast.

Ugyanígy hatalmasan megerősödött — és mégsem tudta feltenni az „i”-re a pontot az új Ferencváros. Ott játszott már Deák, a szentlőrinci gólmester, Kocsis, az ifiből előlépett „üdvöske” és Kispéter is.

Viszont szép csendesen előrenyomult az egység csapata, a majdnem minden meccsen ugyanazzal a tizeneggyel kiálló, szolid, megbízható, egyszerűen, de erőteljesen játszó Csepel. Az őszi évadban remekelt ez a gárda, tavasszal néha-néha botladozott, de hiába hajrázott a Ferencváros, — a döntő pillanatban nem állta meg a helyét.

<i>Bajnok:</i> Csepel	24	4	4	73:32	52
2.: Vasas	22	7	3	76:31	51
3.: Ferencváros	23	4	5	77:39	50

4. Kispest 48, 5. Újpest 44, 6. MTK 42, 7. Szombathelyi Haladás 33, 8. MATEOSZ 31, 9. Salgótarjáni BTC 26, 10. SZAC 25, 11. Győri ETO 24, 12. Szeged 24, 13. Elektro-

mos 22, 14. EMTK 22, 15. Szolnoki MÁV 21, 16. Debreceni VSC 19, 17. Mogürt 10 pont.

Tizenhetes mezőny indult ebben az évben, mert a múlt év végén óvás — lefekvés gyanú —, ellenóvás nyomán olyan kaotikus helyzet állott elő az NB II élén, hogy az MLSZ nem tudott mást csinálni, mint egy radikális döntéssel elvágni a gordiuszi csomót és az egymást gyilkoló ellenfeleket — régi érdemekre való hivatkozással — egyaránt felvette az NB I-be. Így lett első osztályú a SalBTC is és az EMTK is. Viszont a Mogürt az év derekán visszalépett és a tavaszi fordulót már nem játszotta le.

A MOGÜRT visszalépése folytán a Csepelnek csak 31 fordulót kellett végigküzdenie. 16 játékos jutott szóhoz ezen a 31 fordulón.

31-szer (mindig) játszott: Rédey József, Kónya József, Nagy II István, Híres Alajos, Rákosi-Rottenbiller Ferenc, Marosvári Béla, Pintér József.

29-szer: Szekeres András, Keszthelyi Mihály

18-szor: Fenyvesi György

17-szer: Szentesi Károly

10-szer: Imri István

5-ször: Preiner Kálmán

4-szer: Négyesi Frigyes

1-szer: Bakó Béla és Tihanyi László.

A csapatot nem lehet túl fiatalnak nevezni, a legjobb 11 átlagos életkora túlhaladta a 26. életévet. 31 éves volt Pintér, 29: Marosvári, 28: Kónya, 27: Szekeres, Híres, Rákosi, 26: Nagy II, Keszthelyi, 23: Fenyvesi, 22: Rédey és Szentesi.

A csapat edzői tisztét Kalmár Jenő töltötte be.

Az év legsikeresebb góllövőjének a kispesti „csodagyerek”, Puskás Öcsi bizonyult, 50 góljával. Csepel legjobbja, Marosvári 21-ig vitte, Pintér 13, Keszthelyi 12, Szentesi 10, Fenyvesi 7, Imri 5, Négyesi 2, Preiner, Híres, Rákosi 1—1 gólt lőtt.

Öt csapat esett ki, az NB II négy bajnoka jutott fel.

Az év játékos:

Marosvári Béla

Igaz: ezt a bajnokságot nem egy bizonyos játékos nyerte meg, nem egy sztár, egy csillag, egy különlegesség, — ez a bajnokság az együttes diadala, az egységes csapaté. Mégis akadt valaki, akit — anélkül, hogy a többi kitűnő játékost háttérbe szorítanánk — érdemes külön kiemelni, mint az év legjobb átlagú, legállandóbb formájú játékosát. Marosvári Bélát. A Bumbi, ahogy becézték ezt a jól megtermett fiatalembert (192 centi magas volt és 87 kiló), kivette már részét a Csepel WMFC csapatának a felszabadulás előtt megnyert két bajnokságából is. Félelmetes méretű lábai a félelmetes gólok tömegét szállították akkor is, most is. Mégsem tekinthetjük kifejezetten gólgyárosnak. Önzetlensége, kiváló érzéke az összjátékhoz, pontosan irányított és időzített, gyakran bombaerős, máskor lágy, finom passzai révén teljes mértékben beleolvadt a csapatba. Nyolcadik esztendeje játszott már ekkor a Csepelben az Erdélyből jött, Kovásziban született játékos. Soha panasz nem hangzott el ellene, viselkedése épp oly kifogástalan és szívélyes volt, mint az együttesbe kedvesen, figyelmesen beleolvadó játéka. Sohasem adta fel a harcot, mindig kedvvel és becsülettel, szívvel-lélekkel játszott. Sohasem vesztette el a fejét, nyugalmával, eszével, áttekintőképességével és irányító képességével igazi szellemi vezére is a csapatnak. Voltak és vannak, akik Keszthelyi Misát meg Rákosi-Rottenbiller Ferencet nagyobb klasszisú, nagyobb technikájú játékosoknak vallották. Lehet. De, hogy ennek a bajnokságnak a Bumbi volt a „kovácsa”, azt minden kritikusa elismerte.

viharok a Ferencváros körül

•

1948/49

Valahogy mindenki érezte, hogy a Csepel most nem fog ismételni! Duplázhatott 42—43-ban, amikor Marosvári Bumbi 24 éves volt, de nem most, amikor már kezdett eljágni az idő a Csepel számos kitűnősége feje felett.

Ki lesz hát a bajnok? A Nyári Kupát, a Centenáris Kupát az MTK nyerte, amelyben Bukovi mester kezében Tóth György — Kovács II, Börzsei, Lantos — Kovács I, Bosánszky (Mészáros) — Sándor, Hidegkúti, Höffling, Bodola, Horváth (Hegedűs) játszott... Viszont itt volt vele szemben a Vasas: Bakó — Lőrincz, Loránt, Siklósi — Moór (Pósa), Marik — Illovszky, Kubala, Szilágyi I, Szilágyi II, Tóth Mátyás (Kotász, Kántor)... No meg a tavalyi év majdnem-bajnoka, a Ferencváros, amely megszerezte előkészítő csatárnak az eltávozott Sárosi dr. helyére Mészáros „Dodó”-t, a Kispest csatársorának agyközpontját. És hát az Újpest, a háromszoros bajnok,

amely jól körülnézett vidéken (Károlyi, Fejes). Nem is szólva az állandó fenyegető rémről, a Kispestről!

Az első forduló egy kicsit tisztázta a helyzetet. Megmutatta, hogy — ki nem nyerheti meg ezt a bajnokságot! A Csepel 6:1-re kikapott ettől a Kispesttől: Ruzsa — Rákóczi, Patyi, Tóth III — Bozsik, Bányai — Babolcsay, Gyulay, Budai I, Puskás, Cserjés. (Meg sem kottyant a Dodó távozása!) Levizsgázott a Vasas rettegett csapata is. Tatabányától kapott ki 2:1-re, Kispesten! Triff-Árkossy, Kónya II, Majtány, Zsédely és a többiek nevét meg kellett jegyezni. A harmadik forduló után Csepel (a Kistext társaságában) már az utolsó helyen állt, pont nélkül. A negyedik fordulóban az Újpest is leszakadt, 3:1-re kikapott a Kispesttől, a Vasas pedig a SZAC-tól elszenvedett veresége után 2 pontjával a Kistext és a Csepel előtt hátulról a harmadik helyen állt (Kubalástól, Marikostól!). Gyorsan leszerződötték szaktanácsadónak Gallowichot, és a Vasas kezdte összeszedni magát. Holott Gallowich Tibor már sokat veszített régi erejéből, lendületéből, irányító, fanatizáló képességéből. Legyőzték ugyan rögtön az Újpestet, de hát az az Újpest már távolról sem volt a Zsengellér Újpestje! Kikapott a Kispest is, az MTK győzte le. Rögtön utána az MTK a Vasastól, majd az Újpesttől szenvedett vereséget. A Kispest legyőzése nyomán a Ferencváros tíz forduló után 20 pontjával 6 pont különbséggel állt az élen.

Amikor érkezett november 28: Üllői út, Ferencváros —Vasas...

A Vasas igen gyengén kezdte az évet, de egymás után elért hat győzelme, no, meg nagyszerű játékosai alapján teljesen nyílnak ígérkezett a nagy mérkőzés. Kétszer vezetett a Vasas, kétszer egyenlített a Ferencváros, majd felülkerekedve 4:2-re győzött. Ez már a nagyon megerősödött Ferencváros volt: Henni — Rudas, Kispéter, Szabó F. — Kéri, Lakat — Budai (a Hutterből), Kocsis (az ifiből), Deák, Mészáros (a Kispestből), Czibor (Komárom-

ból). Nem is a csapattal volt baj! A közönség viselkedésével. Illetve a közönség egy részének, a magát — jogtalanul és a klub engedélye nélkül, bár elnézésével — B-középnek nevezők viselkedésével. Huligánok és ellenforradalmárok, mindenáron botrányt okozók és felforgatók, tudatos rombolók szivárogtak be a lelkes, tisztességes szurkolók közé. Már a felsorakozásnál tüntetéssel kezdték szereplésüket, következtek a Bakó kapust zavaró bőszen „hórukk”-ok. A bosszantgatásokat a sértegetések követték, állandó fütty és ütemes gyalázkodás. Ez már túlment a határon! Pedig már előzőleg jónéhány mérkőzésen akadt tüntetés-féle, olyan, hogy utána szinte sírva panaszkodtak az ellenfelek. Lázongtak a jobb érzésű Fradi-szurkolók is a közönség közé furakodott romboló elemek dühítő, idegesítő, a sportpályától idegen, mélyen sértő magatartása ellen. A mostani eset azonban már politikai színezetet öltött.

Az MLSZ ritka erélyes lépésre szánta magát. Felismerte, hogy ezekben a tüntetésekből fasiszta provokátorok viszik a vezető szerepet a Ferencváros örve alatt —, s a Ferencváros játékjogát négy hétre felfüggesztette és ugyanennyi időre betiltotta az Üllői úti pályát.

Az ítékezés első része azonban általános nemtetszést „aratott”. Hogy is ne! Szegény Vasas és a többi keserves küzdelemben alulmaradt a Fradival szemben, s a következő négy ellenfél pedig játék nélkül „kacagva” jusszon győzelmi pontokhoz?! Ez nem sportszerű! Meg is változtatták az ítélet első részét, a Ferencváros tovább játszhatott, de nem az Üllői úton. Most már erélyesen vigyázott a rendre a zöldfehér vezetőség, igyekezvén szétrobbantani a botrányokozó kompániát.

A Ferencváros tehát folytathatta diadalútját: az MTK elleni 1:1-es döntetlennel kívül az ősszel nem adott le pontot.

A sportközvélemény figyelme azonban nem kis részben másfelé fordult. Egyre világosabbá vált, hogy az ügyne-

vezett társadalmi sportolás halódik. A mecénások eltűntek, a klubok alig-alig tudják fenntartani magukat (legfeljebb a labdarúgó szakosztályaik életképesek). Az állam úgy érezte, hogy ebben a nehéz helyzetben közbe kell lépnie, és a sport és testnevelés fejlesztését ebben a helyzetben állami feladattá kell tennie. Az egész sportélet átszervezése lehetővé tette végre a nagy stadion munkálatainak megkezdését, a tömegek sportoltatásának nagy mértékű előbbrevitelét. A sport anyagi szükségleteinek jelentős fedezésére bevezették a sportfogadás állami rendszerét.

A Ferencváros diadalútja ugyan nehezzé vált elsősorban Kispéternek, a csapat oszlopának ismételt sérülése miatt, bár Csanádi Árpád kiválóan helyettesítette. Viszont a nagy ellenfél, a Vasas 1949-ben elvesztette a külföldre szökött Kubala Lászlót és Marikot, majd később még Tóth Mátyást is. A tavaszi fordulóban három vereség is érte a Ferencvárost, az MTK, az Újpest (0:5!) és a Csepel részéről, de hát ezek ellenére is nagy fölényrel nyerte a bajnokságot.

<i>Bajnok:</i> Ferencváros	26	1	3	140:36	53
2.: MTK	18	6	6	91:38	42
3.: Kispest	19	3	8	94:46	41
4. Újpest 41, 5. Csepel 35, 6. SZAC 34, 7. Vasas 32, 8. MATEOSZ 29, 9. Győri ETO 29, 10. Szombathely 28, 11. Salgótarjáni BTC 26, 12. Soroksár 26, 13. Tatabánya 21, 14. Szeged 19, 15. Kistext 12, 16. Goldberger 12 pont.					

Az NB II négy csoportjának a bajnokai: Bp. Előre, Nagykanizsai MAORT, Debreceni Lokomotív, Dorog. (Az NB II-ben 64 csapat küzdött, a többi az NB III-ban, illetve az alsövetségi bajnokságok tömegében.)

A Ferencváros ezt a bajnokságot 18 játékkal vívta meg, ténylegesen azonban mindössze 12 játékost tekinthetünk a csapat tagjának, a többi hat csak „beugró”-nak számít. Íme:

30-szor: (minden mérkőzésen) játszott: Budai II László (7), Kocsis Sándor (8), Deák Ferenc (9), Czibor Zoltán (11)

29-szer: Rudas Ferenc (2)

28-szor: Henni Géza (1)

27-szer: Szabó Ferenc (4, 2) és Lakat Károly (6, 5)

24-szer: Mészáros József (10)

21-szer: Kéri Károly (5, 3) és Csanádi Árpád (3, 5, 6)

17-szer: Kispéter Mihály (3, 4)

6-szor: Hernádi Pál (6, 5)

5-ször: Horváth Ödön (10)

2-szer: Mindszenti Pál (1)

1-szer: Tihanyi András (4), Villányi Tibor (10) és Anda László (5).

Az év gólkirálya címet Deák szerezte meg 59 góljával. A Ferencváros csapatában 33 góllal Kocsis követte, azután 18 góllal: Czibor, 15-tel: Budai II, 5-tel: Rudas, 4-gyel: Mészáros, 2-vel: Szabó, 1-gyel: Kispéter. A csapat edzője: Lyka Antal.

Az év legnagyobb gólarányú győzelmét is a Ferencváros érte el, az őszi találkozójukon 13:0-ra verte az ETO-t.

Az év játékosa:

Kispéter Mihály

Ennek az évnek a játékosa — Kispéter Mihály! A bajnokcsapat kapitánya, oszlopa. A Szegedről származó, Szolnokon, Debrecenen át sok vihar után végre a Ferencvárosban kikötő hatalmas termetű középfedezet min-

denképpen megérdemli ezt a címet. Nemcsak azért, mert csapata legbiztosabb pontjának bizonyult, annak a megnyugtató, mindenkibe erőt és bizalmat öntő nagy egyéniségnek, akit feltétlenül elismert vezérének mindenki, még kapitányi rangban elődje, Rudas Feri is, aki maga ajánlotta saját helyére Kispétert, amikor ellene fegyelmi kifogás merült fel. A játékban megingathatatlan oszlop volt Kispéter. Fenomenális fejelő, a levegőben legyőzhetetlen ellenfél. A földön is ura a labdának. Lövőereje pedig — különösen ballába lövőereje — még a sok káprázatos lövő (Biró, Kovács II stb.) közül is magasan kiemelte.

Nemcsak a pályán mutatkozott óriásnak, nemcsak ott tudta pontosan, mi a feladata (s azt el is végezte!), a pályán kívül is! Mikor a Ferencvárost a felfüggesztés, tiltás, netán a labdarúgó-szakosztály megszüntetése fenyegette, ő volt az, aki Nádas Adolf elnökkel együtt a legmagasabb körökig (Rákosi Mátyás!) elment és szépen, értelmesen — és eredményesen — elmagyarázta, hogy mi az a hiba, amelyet a Ferencváros a magáénak elismer, s mi az, aminek átvállalására nem hajlandó, aminek ráhárítása ellen tiltakozik.

Nagyszerű futballista volt, nagyszerű ember, ezt bebizonyította visszavonulása után is, amikor előbb a Ganz-Mávag, majd a Honvéd edzőjeként mutatta meg, hogy kell vezetni egy csapatot szakmailag és szellemileg.

Sajnos, túlbecsülte önnön erejét és egy súlyos betegsége után oly hamar akarta folytatni az egészséges emberek életét, hogy a szíve időnek előtte felmondta a szolgálatot.

1919-ben született, 187 centi magasságához megvolt 90 kiló is. Képességéhez, megbízhatóságához, egyénisége jelentőségéhez mérten meglehetősen kevés, hogy tízszer volt válogatott 1941 és 1953 között. Sajnos, ebben közrejátzott az a sokat emlegetett 1943. november 7-i svéd—magyar mérkőzés, amelyet esőverte, súlyos, nehéz és

amellett csúszós pályán 7:2-re elvesztettünk, s a vereség ódiumát a magyar védelem négy robusztus tagja, Szabó György (Gamma), Mészáros Ferenc (Nagyvárad), Sárosi Béla (Ferencváros) és Kispéter Mihály (akkor Szolnok) számlájára írták. Ezt a négy igen tehetséges játékost egész pályafutásuk alatt szinte üldözték a kritikusok, és alig-alig merték szerepeltetni a válogatók.

megszületik
a Honvéd csapata —
és bajnoksága

•

1949/50

A Kispest, mint egyesület dőcögött, nehézségekkel küszködött, bajban volt. Holott csapatának remekül ment a játék az 1949. évi őszi fordulóban. Hát persze, az őszi elsőség kétes dicsőségét már a múltban is megízlelte a Kispest — tavaszi lecsúszással fűszerezve. Most mintha bírta volna az iramot! Kilenc mérkőzést vívott meg veretlenül és változatlan összeállításban: Ruzsa — Rákóczi, Patyi, Tóth III — Bozsik, Bányai — Horváth, Gyulay, Budai I, Puskás, Babolcsay. A törzscsapatnak a további mérkőzéseken is legfeljebb egy-egy tagja hiányzott, kettő már egyszer sem. Így verték 4:1-re az Újpestet. Új taktikával! Most nem a két összekötő maradt hátrább, mint eddig, s mint a WM-formáció előírta. Most ezek mentek előre, egészen a leshatárig.

Örült ennek az Öcsi! Hiszen annak idején az ifjú Puskás mint kitörő típusú összekötő, amolyan új életre kelt Bodnár vagy Hirzer rohamozott száguldva és „Cucuuu”-t

vijjogva, hogy megkapja a labdát a nagy irányítótól és azután vágtathasson vele. A sok sérülés és a sok erőszakos feltartás vette el a kedvét ettől a rendszertől és feladatkörétől, és amikor a Kispest átállt a WM-formációra, boldogan vállalta a hátrább maradót, a kapu előterébe be nem törő, irányító, osztogató összekötő szerepét. Csak hát azt meg egy kicsit — unta már. Most boldogan vállalkozott újra a régi, gyerekkori „száguldó” szerepkörre.

Közben kiszivárgott a nagy hír. A sport főhatóság felismerte, hogy változtani kell a sportegyesületek, sportkörök rendszerén. A régi alapon, mecénásokból (akik már nincsenek) és üzletelésekből (ami a szocialista erkölccsel össze nem egyeztethető) a klubokat fenntartani, fejleszteni, a cél, a tömegsportoltatás bázisaivá tenni — nem lehet. „Társadalmi” egyesület fenntartani nem tudja magát és nem is érdekli meg, hogy szűk keresztmetszetű mivoltában fenntartsák. Mindenki részére nyílttá és könnyen elérhetővé, szervező erejűvé kell tenni a sportköröket. Ezt pedig — legalábbis nálunk és az adott helyzetben — csak a szakszervezetek apparátusa vagy esetleg más tömegszervezet, végső esetben városi, községi erő tudja megvalósítani. A sportkörök közül a vasutasok sportszervezete amúgyis ilyen alapon épült fel. A többi sportkör előtt sem állott más út, ha fenn akart maradni. A Kispest pedig — főnyereményt csinált. A szépséges, szegény kis kisperesti Hamupipőkének hatalmas kérője akadt. A Néphadsereg! A Kispest — benősült. Két mérkőzést még elvesztett nagy izgalmaiban (a Csepel és a Vasas ellen), azután megtartotta 40., jubiláris közgyűlését. Ezen kimondották, hogy beolvadnak a Honvéd Sport Egyesületbe — és december végén az egykori pirosfekek már pirosfehér színekben aratták győzelmeiket.

Nem egyedül a Kispest jutott biztos alapokhoz.

A Bukovi Márton kezében már világméretű fejlődésen átment MTK-t a textiles szakszervezet karolta fel, így lett belőle Textiles (és jóval később, a Bástya-kor után

Vörös Lobogó). A Ferencváros az Élelmezési Dolgozók Szakszervezete központi egyesülete lett, így lett a neve ÉDOSZ, majd pedig Kinizsi, akkor, amikor az ÉDOSZ sportosztálya és valamennyi sportköre felvette a nagy hős hadvezér — az egykori molnárlegény — dicsőséges nevét.

Az újpestieket a belügyminisztérium sportszervezete fogadta be, s lett a RAC-cal egyesülve eleinte Budapesti Dózsa, majd Újpesti Dózsa a neve. A többiek is szakszervezeteik sportközpontjaiban találták meg gondozójukat.

A tavaszi évadban csak egy vereség érte a Bp. Honvédot (megint a Vasas kapta el, amely lassanként kiheverte Kubaláék szökését). A többi nem okozott sok gondot. Szegény Ferencváros egészen beleroppant egy szerencsétlen esetbe: Rudas kinyújtott lábára saját kapusa, Henni rádobta magát és az elmúlt évek legjobb hátvédje végzetesen harcképtelenné vált. Így is döntetlent ért el az ÉDOSZ a Honvéd ellen (0:0), akárcsak a Teherfuvarrá vált Mateosz (1:1), amelyben ekkor hétről hétre elkápráztatta a nézőket bámulatos védésével a „fekete párduc” — Grosics. Mindez nem tarthatta fel a kispestieket, hogy meg ne szerezzék életük első magyar bajnokságát — egyben a Honvéd első bajnokságát.

<i>Bajnok:</i> Honvéd	23	4	3	84:29	50
2.: ÉDOSZ	21	4	5	86:38	46
3.: Textiles	18	8	4	81:31	44

4. Csepel 38, 5. Dózsa 37, 6. Vasas 35, 7. Győri Vasas ETO 33, 8. Teherfuvar 31, 9. Dorog 28, 10. Salgótarjáni Bányaász 28, 11. Postás 28, 12. Szombathely 24, 13. Bp. Előre 17, 14. Nagykanizsai Olajmunkás 15, 15. Soroksár 13, 16. Debreceni Vasutas 13 pont.

Egy kis túlzással azt lehetne mondani, hogy a Honvéd ugyanazzal a 11 játékosal játszott végig az idényt, hiszen a négy tartalék oly ritkán jutott csak szóhoz:

30-szor (minden mérkőzésen) játszott: Ruzsa Sándor (1), Rákóczi László (2), Tóth III Ferenc (4), Bozsik József (5) és Puskás Ferenc (10)

29-szer: Patyi Mihály (3) és Gyulay László (8)

28-szor: Babolcsay György (11 és egyszer 7)

27-szer: Budai I László (9)

25-ször: Bányai Nándor (6) és Horváth István (7, 11, 8)

8-szor: Városi György (9, 3, 6)

5-ször: Bessenyei Alajos (7)

3-szor: Cserjés István (11, 9)

1-szer: Rózsavölgyi Lajos (7)

Az év gólkirálya Puskás lett, 31 góljával (Hidegkúti 23-ig, Szilágyi Gyula 21-ig vitte), s a bajnokcsapat többi gólját a következők lőtték: 17-et Budai I, 11-et: Gyulay, 6-ot: Horváth, 5-öt: Babolcsay, 4-et: Bozsik és Városi, 2-t: Bányai és Rózsavölgyi, 1-et: Bessenyei és Cserjés.

A Honvéd edzéseit ebben az évben a kispestiek legkedvesebb, legszeretettebb mestere, idősebb Puskás Ferenc, a Puskás papa vezette.

Az év játékos:

Grosics Gyula

Az év játékos címért nagy versenyben volt egy egész sereg, ebben az évben remek formába jött játékos (Bozsik, Puskás, Kocsis, Hidegkúti is), az elsőséget mégis a Teherfuvar kapusának kell juttatnunk: a 23 éves Grosics Gyula a remek védések sorozatát mutatta be, s egyszerre csak a világ kapusainak élére szökkent, nem kis mérték-

ben éppen annak a két döntetlennek eredményeképpen, amelyet csapata a Honvéd bajnok együttesével szemben vívott ki. Bizony „kivédte Puskáséknak még a szemét is”.

A „fekete párduc” persze nem a semmiből bukkant elő. Feltűnést keltett már odahaza, Dorogon is, s káprázatos bravúrok sorozatával ejtette bámulatba a szakértőket. De hát mivel szegény Dorog még Grosics minden remeklése közepette is sűrűn vesztette el mérkőzéseit, valahogy benne sem bíztak eléggé a szakvezetők. Jellemző: a válogatottba csak nagy nehezen tudott bejutni és csak akkor vált elismert A) válogatottá, amikor a B) csapatba olyan sikereket aratott, hogy — többek között egy ízben — a román sajtó egyszerűen a világ legjobbjának nevezte. „Világcsoda... rendkívüli jelenség” — írták róla. Ilyen kapusunk még nem volt! El is jutott végül a 86-szoros válogatottságig. 36 éves koráig állt a magyar és — Jasin mellett — a világ kapusainak élén.

„bombacsapatok” — átcsoportosításokkal

•

1950

ősz

A labdarúgó-szövetség elhatározta, hogy áttér a tavasz-ősz beosztásra, s ezért 1950 őszén egyfordulós bajnokságot rendez. Négy kiesővel! Mert az új rendszerű, a naptári évet követő bajnokságban az I. osztály létszámát lecsökkentette 14-re.

Nem sokkal kisebb „szenzációt” jelentettek a nyári vilámlám-átigazolások! A sportvezetés nem is titkolta, hogy olyan ütőképes csapatot akar létrehozni, amely a világ bármely klubjával győzelem reményében vehesse fel a versenyt, s egyúttal az 1952-es helsinki olimpiai csapat alapjául is szolgáljon. Kézenfekvőnek látszott, hogy ez a megerősítendő nagy együttes csak a Bp. Honvédnak amúgyis bajnokcsapata lehet. Bár az erőszakolt átigazolások ellen panaszkodtak is egyesek, morogtak is sokan, — mégis az idők bebizonyították, hogy az elképzelés helyes volt, legfeljebb a kivitelezést lehetett volna — az

érzékenykedésekre való tekintettel — „selyempapírba csomagolni” — smirgli helyett...

A Honvédba lépett hát ekkor Grosics (a Teherfuvar amúgyis megszűnt, illetve beleolvadt az Előrébe), Budai II és Kocsis (ez fájt a ferencvárosiaknak oly nagyon, holott csak Kocsis mondhatta magát ferencvárosi nevelésnek, Budai nem is oly régen még a Hutterban rúgta a labdát). A Ferencváros, illetve az ÉDOSZ keservét inkább az növelte meg, hogy eltávozott Újpestre Henni, azonkívül megsérült és leállt Deák. Hát bizony nem csoda, hogy a megmaradt gárda sorra szenvedte el a vereségeket (egyvégtében nyolcat).

Nem panaszkodhat azonban a többi egyesület! A Honvéd felerősítése magával hozta, hogy a többi egyesület is bőven élvezhette a villámátigazolások örömét. Most került a Textilesbe Kovács IV (Szombathely), Szimcsák (III. ker.), — a Csepelbe a két Kóczián (Debrecen), — a Vasasba Teleki (Debrecen), Zsolnai (Teherfuvar), Kontha (Soroksár), Csordás (Budafok), Bundzsák (Kiskunhalas), Ruzsa (a Honvédból vissza), — a Diósgyőrbe Károlyi (az Újpestből vissza), a Salgótarjáni BTC-be Szojka (a Salg. Vasasból).

A Honvéd gyengén kezdte a bajnokságot. Csak döntetlent ért el Kispesten a Diósgyőr ellen, viszont utána sorra verte a mezőnyt — a Győr kivételével. A Győri Vasas (ekkor így hívták az ETO-t) Pesti Zoltán — Pió, Kalmár, Kárpáti Béla — Fehérvári, Gőcze — Dombos, Kertesi, Hegedűs, Budai, Deák II összetételű, kitűnő együttese példátlan lelkesedésével nem engedte kibontakozni Puskásékat és lerohanta a bajnokcsapatot.

Ekkor még úgy látszott, hogy a bajnokságba beleszólhat a Vasas is, a Textiles is. Az MLSZ ekkor engedélyezte egy mezőnyjátékos és a kapus cseréjét is, s ezt különösen a Vasas jól kihasználta, figyelemmel a kitűnő Zsolnai fáradékonyságára. A Ruzsa — Lóránt, Kontha, Siklósi — Vadász, Kotász — Illovszky, Teleki, Szilágyi I,

Zsolnai (Bundzsák, Szilágyi II), Sárosi csapat olykor-olykor már úgy játszott, mint ahogy később, KK-győzelmei idejében, bámulatba ejtette szurkolóit és elragadtatta még ellenlábasait is. Csak az akkor otthonául szolgáló Latorca utcai pályán elszenvedett két vereség (Csepel és Salgótarján ellen) zúzta szét szép reményeit.

Maradt a porondon még a Textiles. Csakhogy — a Honvéd győri vereségével egy napon — ők is leadtak egy érzékeny pontot Tarjánban az Oláh — Kiss Gyula, Para, Debreczeni — Szojka, Laczkó — Bablena, Csuberda, Kovács J., Vilezsál, Herczeg (Zsédely) összetételű pompás gárdával szemben, majd kikaptak Újpesten, s így szoros másodikként követték a Honvédot, s érkeztek el az utolsó fordulóban a rangadóhoz. A Textiles nem vihette saját pályájára ellenfelét, mert a Hungária úti pálya közel-múltban történt „rendbehozása” oly gyalázatos módon történt, hogy a betonlelátó egy tél alatt szinte szétmállott, s a pálya jelentősebb mérkőzések lebonyolítására újra alkalmatlanná vált! A Textiles Újpestre vitte a Honvédot.

December 24-én, karácsony előestéjén, illetve „elődelutánján” 25 000 néző gyűlt össze a Megyeri úti stadionban. (Az „igazi” stadiont még csak építették ekkor.) Gellér — Kovács II, Börzsei, Lantos — Kovács I, Bosánszky — Sándor, Hidegkúti, Palotás, Szolnok, Kovács IV, tehát már a kibontakozó új „aranycsapat” szállt szembe Puskásékkal. Parázs és pompás játék alakult ki. A Textiles már 3:1-re vezetett, ám a Honvéd remek, látványos, sőt az év legmulatságosabb góljával (Városi óriási partdobását nyomon követő Puskás—Kocsis fejjátékkal) — már a szünet előtt egyenlített. Aztán lőtt még egy érvénytelen és három érvényes gólt, s a nagyszerű küzdelmet 6:3-ra megnyerve biztosította bajnoki elsőségét.

<i>Bajnok:</i> Bp. Honvéd	13	1	1	67:16	27
2.: Textiles	11	2	2	54:25	24
3.: Dózsa	9	3	3	37:23	21

4. Csepel 18, 5. Dorog 18, 6. Vasas 17, 7. Salgótarján 16, 8. Diósgyőr 16, 9. Győri Vasas 13, 10. ÉDOSZ 12, 11. Szombathely 12, 12. Szegedi MTE 12, 13. Postás 11, 14. Előre 10, 15. Bőripariak 7, 16. Tatabánya 6 pont.

A Honvéd a beugrókkal együtt 17 játékost szerepeltetett ebben az idényben.

15-ször játszott (minden mérkőzésen): Grosics Gyula (1), Rákóczi László (2), Patyi Mihály (3), Bányai Nándor (6, 5, 4), Budai II László (7), Kocsis Sándor (8), Puskás Ferenc (10) és Babolcsay György (11)

14-szer: Bozsik József (5, egyszer 6)

11-szer: Horváth István (9)

10-szer: Városi György (4, 6, 9, ebből egyszer beugróként)

6-szor: Tóth III Ferenc (4)

4-szer: Budai I László (9, 6, ebből egyszer beugróként)

2-szer: Gyulay László (6, 5), Cserjés István (11, 9, mindkétszer beugróként) és Vad István (9, mindkétszer beugróként)

1-szer: Garamvölgyi Ágoston (1, beugróként)

Edző: id. Puskás Ferenc.

A góllövő listán országos viszonylatban is, s persze Honvéd-viszonylatban is Puskás végzett az első helyen 25 góljával Kocsis (24 gól) előtt. A Honvéd többi gólját Budai II (8-at), Babolcsay (5-öt), Horváth (3-at), Bozsik és Cserjés (1—1-et) lőtte.

Az év játékos:

Puskás Ferenc

Puskás „Öcsi” már évek óta állandóan a legeslegjobb-
bak egyikének számított a magyar labdarúgásban. Sok-
szor csak egy-egy kisiklása, fegyelmezetlensége, kiállítása
miatt nem emeltük az elsők közül is legelső helyre. Eb-
ben az évben megint remekelt. Amit összefutballozott,
azt senki sem tudta utánozni és utánacsinálni! Példátlan
szorgalma, labdarajongása, ernyedetlensége, gyorsasága
áttekintő képessége csillogott. A pálya nagymestere,
irányító és végrehajtó, buzdító és vezénylő, mint egy tá-
bornok, aki maga rohan előre az első vonalba, hogy pél-
dájával, szavával (és micsoda éles szavával!) ösztökélje
társait, miközben a labdával úgy bánik, mintha az a
test egy része (a ballába egy része!) volna.

Amilyen mérgeskedő, veszekedős tudott lenni, ha nem
ment a játék, vagy ha valamelyik társa bosszantó hibá-
kat követett el, úgy tudott örülni a maga és társai min-
den sikeres megmozdulásának. Tüneményes 1950 őszi já-
tékaik közül is szinte „unikum”-számba ment a decem-
beri salgótarjáni mérkőzése. (6:0!) Roppant kedvvel da-
gasztotta a feneketlen sarat, amelybe mindenki más, még
az oly technikás Kocsis, Szojka meg Csuberda is belera-
gadt. Csodálatos labdatechnikája nem ismert nehéz ta-
lajt vagy könnyűt, kőkeményet vagy sártengert. Az
egyetlen volt a salgótarjáni feneketlen talajon, aki még
itt sem vagdosta a labdát, hanem még ezen a pályán is
tudta vezetni, sőt szöktetni tudta önmagát.

Utána az Előre ellen is, majd az évváró rangadón is
vesztésre állt az első félidőben a Honvéd. Puskás nem
ijedt meg. Biztos volt a maga dolgában, derűsen, mo-
solyogva, nevetve biztatta és nyugtatgatta társait. Felka-

cagott, nevetett, végül a hasát fogva hahotázott, amikor Kocsis egymás után fejtelt három gólt. S ahogy a félidőben (3:3-ra álltak) tréfákkal, viccekkel traktálta az egész társaságot, sőt átkopogott a Textilesekhez, mert mindenáron el akarta mondani Hidegkútinak a legújabbban halott élcet, úgy folytatta a második félidőt. Még Kallós mesternek, a játékvezetőnek is nevetgélve megveregette a vállát, amikor a népszerű kopasz bíró először megadta — azután visszavonta Puskás negyedik gólját. (Puskás is hármat lőtt ezen a meccsen, akárcsak Kocsis. Sőt a három közül egyet ő is fejtelt, — pedig ez nem tartozott kedvenc megoldásai közé!)

Hosszú, viharos, óriási sikerekkel és erősen kifogásolható botlásokkal teletűzdelt játékos pályafutása alatt, 1943-tól 1966-ig, beleértve spanyol gólrekorderi éveit is, ez az ősze jelentette — szerintünk — csúcsteljesítménye időszakát.

végre bajnok
a kék-fehér csapat —
piros-fehérben

1951

A felszabadulás után óriási lendülettel kezdte meg az újjászervezést az MTK. Az eredmények azonban nehezen születtek meg. Az 1948/49-es évadban sikerült először „dobogóra jutnia”. A csapat kellő kialakítását azonban már csak a szakszervezeti támogatás biztosította. Ahhoz pedig, hogy bajnokságot nyerhessen, újabb hatalmas méretű támogatás segítette. Az MTK, illetve Textiles az államvédelmi hatóság egyesülete lett, a Bástya nevet vette fel és pirosfehér színekkel cserélte fel a kékefehéret.

Ezekben az években a Bástya-ként vagy más néven szereplő MTK és a Honvéd egyre inkább kiemelkedett még az élmezőnyből is. Szorosan együtt haladva versenyt futottak az elsőségért, amelyet gyakran egyetlen váratlan kisiklás, vereség döntött el.

Az 1951. évi bajnokság tavaszi idényét is majdnem együtt végezték. A Zakariással megerősödött Bástya 3 pontot veszített (1:2 a Dózsával és 2:2 Dorogon), s a Hon-

véd is csak 4 pontot adott le. (Vereség a Bástyától, döntetlen a Dózsa és a Vasas ellen). Még nyitva állt a bajnokság kapuja a Honvéd előtt is. De azután a Honvédnak az őszi idény elején Tarjánba kellett mennie (0:1), s leszakadt. Hiába szerezte meg Lórántot, a legkeményebb középfedezet hamarosan úgy megsérült, hogy újra Patyit kellett elővenni. Patyi fénykorában nem sokkal állt tudásban és erőteljes játékmódban Lóránt mögött, csak hát az idő már kezdett eljárni fölötte, s a tüdejével is betegeskedett. A régi kispesti gyerekek tehetségálmazából talán elsőként emelkedett ki a népszerű „Lóláb”. De most már nem tudta megakadályozni a Honvéd néhány pontvesztését és a Bástya már biztos bajnokként várta az utolsó fordulót, győri szereplését.

Az utolsó mérkőzéssel azonban zavarok támadtak. Decemberben nem tudták lejátszani, mert a Magyar Népköztársasági Kupáért kellett a két érdekelt félnek játszania. Elhalasztották tehát 1952 februárra, az új bajnokságot megelőző utolsó szabad vasárnapra. Mire február 15-én, két nappal a kitűzött időpont előtt csendben, de sűrűn megindult a hóhullás és szinte félméteres hótakaróba burkolta az egész országot.

Vasárnap hajnalban megindult a telefonálás az esedékes színhely, Győr felé. A győriek közölték: a pályát rendbehozzák, letakarították. A mérkőzés lejátszásának nincs akadálya. Jöjjön csak a Bástya.

Elindultak — elakadtak. Másfélméteres, kétméteres hótorlasz állta útját autóbuszuknak. Komáromból telefonáltak Győrbe:

— Elakadtunk, „vis major” . . .

Győr tiltakozott:

— Nincs „vis major”. Szigeti György, a játékvezető el tudott jönni Budapestről ide, miért nem jöttetek ti is tegnap vonaton? Miért akartatok mindenáron autóbuszon jönni, ilyen hótorlaszok idején?! A ti hibátok! Követeljük a két pontot, ha nem érkeztek meg . . .

A pályán pontosan felsorakozott a Veszeloyszky — Kalmár, Csárdás, Kárpáti Béla — Fehérváry, Józsa — Dombos, Kertesi, Pális, Hegedüs, Raffai összeállítású igen jó győri csapat, megjelent Szigeti játékvezető és előre megváltott jeggyel 3000 néző tüntetett. A játékvezető megállapította, hogy a pálya játékra alkalmas, viszont a Bástya nem érkezett meg...

Így történt, hogy a bajnokságban csak egyetlen vereséget elszenvedett Bástya rubrikájába két veszített mérkőzés adatait írták be a szövetségben.

De a bajnokságot így is megnyerte. A csapatot a fénykorát élő Bukovi Márton irányította, s a gárda egysége, tömörsége, kiforrott, kulturált játékmódora —, ha nem is biztosította mindig a győzelmet —, nagyobb, katasztrófális meglepetéseket kizárt. Talán egy kicsit lassú, körülményes volt a csapat játékmódora, ám ezzel a gőzhengerként előrehaladó csapattal szemben az ellenfélnek alig maradt ellenszere. A döntő pillanatokra, a gyors befejezésekre pedig mind az öt csatár, sőt Kovács Imre, az irányító fedezet is kiválóan alkalmasnak bizonyult. Majdnem végig ugyanabban az összeállításban játszott a csapat, beleszámítva a pótljátékost is. Ekkor ugyanis még mindig szabad volt cserélni egy kapust (erre nemigen került sor) és egy mezőnyjátékost (erre a beugró szerepre nagyon megfelelt Kárász és Gondos is).

A bajnokság eredménye:

Bajnok: Bp. Bástya	22	2	2	96:27	46
2.: Bp. Honvéd	18	6	2	83:26	42
3.: Dózsa	12	7	7	64:44	31
4. Vasas 29, 5. Csepeli Vasas 29, 6. Bp. Kinizsi 29, 7. Győri Vasas 26, 8. Dorog 26, 9. Salgótarjáni Bányász 21, 10. Szegedi Honvéd 20, 11. Diósgyőr 19, 12. Szombathely 18, 13. Sortex 18, 14. Szegedi Petőfi 10 pont.					

Az NB II-ben csoportbajnokságot nyert a Pécsi Lokomotív, a Bp. Postás, a Keltex és a Bp. Gyárépítők. Az

osztályozók alapján a Bp. Postás és a pécsi csapat jutott az NB I-be a Sortex és a Szegedi Petőfi helyébe.

Az első ízben kiírt Magyar Népköztársasági Kupát is a Bp. Bástya nyerte, szintén csak 1952-ben játszva le a döntőt a Dorog ellen (3:2).

A bajnokcsapat a győri visszavágó elmaradása folytán ebben az évben csak 25 mérkőzést játszott. A csapat, amelynek kilenc játékosa szerepelt az A-válogatottban, további három a B-ben, a következő — valóban remek egyéniségekből és kifejezetten önzetlen csapatjátékosokból állott:

25-ször (minden alkalommal) szerepelt: Gellér Sándor (1), Kovács II János (2), Lantos Mihály (4), Kovács I Imre (5, egyszer 3), Zakariás József (6), Sándor Károly (7), Hidegkúti Nándor (8) és Palotás Péter (9)

24-szer: Börzsei János (3)

22-szer: Szolnok István (10, 11, ebből egyszer beugróként)

21-szer: Kovács IV István (11, 10)

14-szer: Kárász Endre (11, 8, 3, 4, 9, ebből kilencszer beugróként)

5-ször: Gondos Tibor (10, 11, ebből háromszor beugróként)

3-szor: Hegedüs András (11, ebből egyszer beugróként)

1-szer: Bosánszky Jenő (10, beugróként) és Peller Béla (5)

Az év gólkirályának Kocsis Sándor (Honvéd) bizonyult 30 góljával, a második Palotás (25 góllal). A Bástya többi játékosai közül 21 gólt lőtt Hidegkúti, 17-et Sándor, 8-at Kovács IV, 6-ot Lantos, 5-öt Szolnok, 4-et Gondos, 3-at Kárász és Kovács I, 1-et Kovács II és Hegedüs. 2 gól öngólból eredt (Csepel és a Szegedi Honvéd révén).

Az év játékos:

Palotás Péter

Az egységes, összeforrott Bástyában mindig akadtak kiemelkedő egyéniségek. Ebben az évben például szinte szenzációsan játszott hétről hétre Börzsei, a pálya közepén Kovács Imre, körülöttük Gellér, Lantos, Zakariás, elől pedig Hidegkúti és Sándor, — ám mindannyiuknál több örömet szerzett a szurkolóknak ebben az esztendőben a roppant szorgalmas, a legtöbbet mozgó, a legnagyobb területen játszó Palotás Péter. Egyszerre játszotta a hátravont középcsatár szerepét, ha négycsatáros rendszert alakított ki a csapat, s még ugyanazon a meccsen az előretolt góllövő csatárét, mint a WM tankja (ha nem is éppen tank-ként — a maga vékonyabb testalkatával). Az óbudai népes és tehetséges Palotás-család elsőként feltűnt és a futballban legnagyobb tehetségnek bizonyult tagja fedezetként került az MTK-ba, s egy kis fedezetszerűség mindig is megmaradt játékában, akkor is, amikor mozgékonyágát, gólratörését, lendületét, vállalkozó szellemét — csatárerényeit dicsérték. A jószellemű, harcos, mégis mindig kifogástalan játékmódorú ifjút mint igazi szív-játékost dicsérték a tízezrek. S — akárcsak a ferencvárosiak szívemberét, Kispéter Mihályt —, Palotás Pétert is a szíve vitte oly korán a sírba.

üldözőversenyben veretlenül győz a Honvéd

•

1952

Ez a bajnokság eldőlt — mielőtt megkezdődött volna. Hogy miként? Úgy, hogy az 1952-es bajnokság első fordulójának egyik mérkőzését előbb játszották le a február 24-re kitűzött hivatalos évadnyitásnál. És ezen a Bástya, a bajnokcsapat 2:0-ra kikapott a Vasastól. Ezt a pontvesztést pedig képtelen volt ledolgozni, nem tudta behozni a bajnokságot veretlenül végigküzdő nagy Honvéddal szemben.

Az évnyitó vereséget a Vasas a következő csapattal mérte a Bástyára: Bakó — Lőrincz, Teleki, Kontha — Szilágyi II, Vadász — Csordás, Illovszky, Szilágyi I, Bundzsák, Sárosi. Azaz, hogy... Bundzsák, 10-es számmal a hátán véges-végig védekező feladatot oldott meg. Lényegében a Vasas itt már a 4—2—4 felállást próbálta ki, sikerrel! Amiért — akkor — sűrű támadások érték. Edzőjük, Jeny Rudolf nem győzte magyarázni, hogy ő nem akarja az egykori 33FC hírhedt „szicíliai védel-

mét” felújítani, s csak erre az egy esetre alkalmazta ezt a felállást. (1958-ban a brazilok majdnem ugyanígy sorakoztak fel, — s világbajnokságot nyertek. De akkor mi már nem szídtuk a 4—2—4-es rendszert, hanem leborultunk előtte. Mert — külföldről jönni látszott . . .)

A Honvéd veretlenül nyerte a bajnokságot. Őt döntetlen terhelte ugyan a számláját, de hát ebből kettő nem számított, hiszen a nagy ellenféllel, a Bástyával szemben végzett így! Már öt pont előnnyel fordult az őszbe, miközben játékosai zöme az oroszlán-részt vette ki a helsinki olimpia megnyerésének lakomáján.

A két nagy csapat mellett a többiek nem játszottak jelentős szerepet. Keresztbe verték egymást. Közben pedig olyan vereségeket szenvedtek, mint az ÉDOSZ a Honvédtól (9:1), a Bástyától (5:0) . . .

Az év különlegességei közé tartozik az Ú. Dózsa—Csepel mérkőzés 11-ese. A fénykorán már túllevő Deák ekkor a Dózsában játszott és két szép gólt lőtt. Nem sokkal később a játékvezető 11-est ítélt a Dózsa ellen. Henni, a kapusuk azonban közben megsérült, nem tudott védeni. Deák állt a kapuba. Keszthelyi lőtte a büntetőt. Jól a sarokba helyezte a labdát, de Deák elvetődve szögletre tolta! Gólkirály korában nem kapott olyan tapsot a „Bamba”, mint erre a védésére! (Henni — rögtön meggyógyult tőle és visszaállt a kapuba.)

De hát már ez sem segített a táblázaton lecsúszott Dózsán. Megroggyantak a lilák már akkor, amikor 1950-ben az ÉDOSZ „szolar plexus”-on találta őket. 8:1! A többiek pedig már csak arra voltak jók, hogy egy-egy pillanatra megijesszék az elbizakodásra hajlamos Honvédot. Kezdte a Diósgyőr, amely már-már kihúzta döntetlennel, amikor egy vitás és a 20 000 főnyi közönség éktelen dühét kiváltó szabadrúgás-ítélettel a Honvéd mégiscsak győzni tudott. (Zsolt játékvezető „engesztelő” 11-esét — Nagy a kapu mellé lőtte . . .) Az őszi idényben a Csepel ijesztette meg a Honvédot, s bizony, ha Kónyát nem állítják

ki és Kóczián I, meg az akkor Csepelen játszó Czibor meg nem sérül, nem fordul 0:2-ről 5:2-re az eredmény a Honvéd javára. Az érdeklődés most már fokozott mértékben a kiesőjelöltek felé fordult. Ilyen bőven akadt. Volt egy pillanat, amikor hét (!) csapat állt úgy, hogy bármelyikük kieshet! Csak akkor tisztázódott a helyzet, amikor a Csepel legyőzte a Pécset, a Dózsa pedig 7:0-ra a Diósgyőrt.

1936-ban nyert utoljára bajnokságot magyar csapat veretlenül. Akkor a Hungária, most a Honvéd. Ha kevéssel is, de megelőzte a Bástyát. Miben múlta felül? Elsősorban — ifjonti erőállapotával. A Honvéd felgyorsult, lendületesebben játszott, mint a Bástya. Bozsik és Puskás olyan tudás-többletet jelentett, ami — ha a többi, szintén kiváló játékos csak legalább az átlagformáját kijátszsa —, minden ellenféllel szemben esélyessé emelte a Bp. Honvédot.

A bajnokság eredménye:

Bajnok: Bp. Honvéd	21	5	0	88:21	47
2.: Bp. Bástya	20	5	1	96:33	45
3.: Dózsa	14	8	4	67:43	36

4. Bp. Vasas 33, 5. Csepel 25, 6. Győr 23, 7. Szombathely 23, 8. Dorog 21, 9. Bp. Kinizsi 21, 10. Salgótarján 20, 11. Szegedi Honvéd 19, 12. Bp. Postás 19, 13. Diósgyőr 16, 14. Pécsi Lokomotív 16 pont.

Az NB II bajnokai: Sztálin Vasmű Építők, Miskolci Honvéd, VL Sortext, Bp. Vasas Izzó. Az osztályozót a Sztálin Vasmű nyerte a Sortext előtt. Ezek ketten jutottak az NB I-be.

A Bp. Honvéd edzője, Kalmár Jenő 18 játékost szerepeltetett ebben a bajnokságban.

26-szor játszott (mindig): Bozsik József (5), Budai II László (7), Kocsis Sándor (8) és Bányai Nándor (4, 6)

25-ször: Rákóczi László (2)

24-szer: Loránt Gyula (3)

23-szor: Budai I László (9, 6, ebből háromszor mint beugró)

19-szer: Babolcsay György (11) és Városi György (6, 3, ebből egyszer mint beugró)

18-szor: Grosics Gyula (1)

9-szer: Tóth III Ferenc (4, 2, ebből egyszer mint beugró)

8-szor: Bárfi Antal (9, 10, 11, ebből hatszor mint beugró) és Horváth István (9, ebből kétszer mint beugró)

7-szer: Bártfay Vilmos (11),

5-ször: Faragó Lajos (1)

3-szor: Garamvölgyi Ágoston (1)

1-szer: Herédi Ernő (4)

36 góljával Kocsis lett az év gólkirálya, Puskás 22-t, Budai I 14-et, Budai II 8-at, Babolcsay és Bárfi 2—2, Bozsik, Bányai, Bártfay, Horváth 1—1-et lőtt és egy öngólt vétett a Csepel.

Az év játékosa:

Bozsik József

Csodálatos pályafutása nagyszerű évéhez érkezett el Bozsik József 26—27 éves korában. Nem is lehet megmondani, miben mutatkozott legnagyobbnak, annyira elsajátította a labdarúgás minden csínját-bínját. Technikában felülmúlhatatlan: mindkét lábbal teljesen ura a labdának. Taktikában: a legzseniálisabb, igazi irányítója, szellemi vezére a csapatnak. Átadásai éppúgy, mint

szerelése, az egész pályát betöltő mozgása nem látszottak gyorsnak, mégis csodálatosképpen mindig mindenütt idejében ott volt, s átadásainak időzítése elképesztően pontos. Hosszú előreadásai remekül lekezelhetőknak bizonyultak, s Puskás a gólok tömegét lőtte vagy dolgozta ki belőlük. Ha kellett (sőt, valljuk be, sokszor, ha nem is kellett feltétlenül . . .) előretört és bombái erősségben, helyzettségben vetekedtek akár Szusza bombáival is. Mozgása sima, egyszerűnek látszó, természetes, sőt egy kicsit mintha kényelmes, csoszogós lett volna. A Palotás-féle ugrabugrálás, a Szilágyi Sziszi-féle táncolás, sőt még a Puskás-féle rohamozás is távol állott tőle, mégis példátlan gyorsan és szellemesen tudta kihozni a labdát akár a legnagyobb zűrzavarból, csinnből, tumultusból is. Talán csillogóbban lehetett játszani, — szebben és okosabban már nem futballozott senki. (Miközben — nem vetette meg a kényelmet sem . . .) Százszoros válogatottságban kulmináló pályafutása ez évi legbravúrosabb szereplése Helsinkéhez fűződik. Játékánál is nagyobb jelentősége volt az olimpiai döntőn személyes varázsának, amikor a 11-es elhibázása miatt megzavarodó, magabiztosságát teljesen elvesztő Puskás helyett átvette a vezényszót.

egy szabadrúgás döntött

•

1953

Nagy idők, — nagy csapatok!

A Thököly út tájékán az utolsó simításokat végzik a nagyszerű új sportlétesítményen, a Népstadionon . . . Közeledik a befejezéshez a Hungária úti sporttelep átépítése . . . Dolgoznak a Fáy utcai sporttelep kialakításán . . . A Vasas megkapja a népligeti, egykori KISOK-pályát.

A labdarúgók januári értekezletén Titkos Pál így beszél:

„Minek köszönhetette a Honvéd azt, hogy az 1952-es bajnokságban végül is megelőzte a vele szinte teljesen egyenrangú, s az egész magyar mezőnyből vele együtt magasan kiemelkedő másik nagycsapatot? Annak, hogy a Honvéd egy-két játékosának tudása immár világviszonylatban is a legmagasabb színvonalra emelkedett . . .”

Egész életünk csupa lendület és bizakodás. Lüktető a sportélet is. Zsebünkben az olasz szövetség meghívása: legyünk mi a vendégszereplők az új, 1960-as olimpiára

készített stadionjuk megnyitóján... Másik zsebünkben az angolok meghívása Londonba, az „évszázad mérkőzésére”... Fülünkbe cseng a moszkvaiak ígéretes szavainak hangja: „Legjobb klubcsapatunkat küldjük a Népstadion avatójára!”

A Honvédot, a Bástyát, a Dózsát, a Vasast meghívásokkal ostromolják. Még a sok keserűséget lenyelt ferencvárosi tábor is boldog. Olyan tömeges átigazolást engedélyezett neki a sportvezetés, hogy felcsillant a felemelkedés reménye: oda mehet Mátrai, az orosháziak büszkesége, távolugróbajnok, gyorsfutóbajnok, góllövő bajnok... Gulyás kapus a Dózsából... Kertész Tomi a Vasutásból... Orosz Szentestről... Fenyvesi Máté Kecskemétről. (Hogy az összeforráshoz kellett még néhány év, az más lapra tartozik.)

Aztán megindult a bajnokság. Alig múlt el néhány hét, már nem is „futott” más csapat a bajnokságért, csak a két nagy, elől a Honvéd, nyomában a Vörös Lobogó. (Ez lett a Bástyából, amelyet az államvédelmi hatóság visszaadott a textiles szakszervezetnek.) Május közepén a Honvéd (vesztett pontokat nézve) már öt ponttal vezetett a Vörös Lobogó előtt. Ekkor azonban megingott a bajnokcsapat, s a félév végére 2 pontra csökkent az előnye.

Eljött a nyár. A 3:0-ás római győzelemmel, a Népstadion felavatásával. Dőltek a tömegek, s dőltek a csúcsok, atlétikaiak is, nézőcsúcsok is. Azután jött a csoda-ősz.

A Vörös Lobogó változatlanul remekül küzdött a bajnokságban, a Honvéd viszont egyszer remekelt, máskor szinte mintha leállt volna. Szeptember 20-ra már együtt vezetett a két nagy ellenfél.

Következett a rangadó, a bajnokságot eldönteni hivatott Honvéd—Vörös Lobogó őszi meccs. (A tavaszi döntetlenül végződött.) Palotás gólt lő... Kocsis visszaadja. Még minden lehetséges. A 78. percben Loránt fellöki a kitörni próbáló Hidegkutit. Pósa játékvezető szabadrúgást ítél. 17—18 méternyire Grosics kapujától. (A fekete

párduc már másfél éve a Honvéd játékos, Czibor is átkerült ide Csepelről.) A szabadrúgásnak Kovács II áll neki. Már rúgott aznap három borzalmas erejű szabadot: lepattant a sorfalról az egyik, kapufán végezte útját a másik, elsüvített a harmadik. A negyediknek is ő áll neki, mert hát jobb oldalról rúghatja a Vörös Lobogó. (A másik oldalról Lantos szokta irányítani nem kisebb erejű, félelmetes szabadrúgásait.)

Kovács Jóska megtörli oly hamar kopaszodni kezdő hatalmas koponyáját, leszegi fejét, leszorítja jobb lábárúztját és már süvít is a bomba félmagasan, úgy hasmagasságban. Héttagú a Honvéd-védők sorfala, elállt a kapu felé vezető minden utat. Ám emberek vagyunk! És ha jön a mennykő, bizony megrebben még a Lóri is. Félrebillen a szörnyű lövedék elől s a sistergős istennyilát Grosics már csak kikaparni tudja a hálóból... 2:1. Vége. Kovács II mesteri szabadrúgása eldöntötte az 1953-as bajnokság sorsát a Vörös Lobogó javára.

Persze kellett, hogy a csapat veretlenül küzdje végig a további mérkőzéseket. Csak a Vasas ért el vele szemben döntetlent, viszont a Honvéd — ha nem is kapott ki — háromszor volt kénytelen döntetlennel megelégedni.

Az egész bajnoki hajrát pillanatnyilag homályba borította ugyan a nagy siker, november 25-e az évszázad mérkőzése, a londoni 6:3, bennünket azonban most a bajnokság érdekel. Erre vonatkozólag pedig érdemes megörökíteni Bukovi Mártonnak, a győztes csapat kitűnő edzőjének véleményét:

— Azt mondják, öreg csapattal nyertünk... Szeretnék ezzel a megjegyzéssel leszámolni. Igaz, hogy Kovács Imre és Börzsei 1921-es, tehát közel jár a 33. életévéhez, Hidegkuti 1922-es, Kovács Jóska 23-as, Zakariás 1924-es. A többi mind elég fiatal. Ám különben is: én senkinek sem nézegetem a születési anyakönyvi kivonatát, csak a futballozni-tudása érdekel. Márpedig ezek tudnak! Az együttesnek van formája, stílusa, elve, elképzelése.

És — most a Vörös Lobogó mondhatja el azt, amit a múlt évi bajnokságra Titkos a Honvédról mondott el: néhány játékos tudása elérte a kor legmagasabb színvonalát. Csapategységben, jó szellemben pedig amúgyis évek óta felülmúlhatatlanok az NB I-ben.

Így alakult ki a végeredmény:

Bajnok: Bp. Vörös Lobogó	22	2	2	92:28	46
2.: Bp. Honvéd	19	5	2	86:27	43
3.: Vasas	14	4	8	62:37	32
4. Dózsa 30, 5. Kinizsi 30, 6. Győr 26, 7. Szombathely 26,					
8. Szegedi Honvéd 23, 9. Salgótarján 23, 10. Dorog 21,					
11. Csepel 20, 12. Sztálinváros 19, 13. Bp. Postás 14, 14.					
Sortex 11 pont.					

A bajnokcsapat tagjai közül 26-szor (minden bajnokin) játszott: Gellér Sándor (1), Kovács II József (2), Börzsei János (3), Lantos Mihály (4), Kovács I Imre (5) és Hidegkuti Nándor (8)

25-ször: Sándor Károly (7), Palotás Péter (9) és Szolnok István (10)

23-szor: Zakariás József (6)

20-szor: Molnár János (11, 10, ebből egyszer beugróként)

13-szor: Kárász Endre (11, 10, 7, ebből négyszer beugróként)

5-ször: Peller Béla (10, 6, 5, ebből kétszer beugróként)

2-szer: Bukovi Gábor (7, 10, ebből egyszer beugróként)

1-szer: Láng Károly (9), Fecske István (1, beugróként) és Szabó István (7, beugróként). Összesen 17 játékos.

Az év gólkirályának Puskás (Bp. Honvéd) bizonyult 27 góljával. A Vörös Lobogó góljait a következők lőtték: 24-et Hidegkuti, 20-at Sándor, 19-et Palotás, 8-at Molnár, 7-et Lantos, 6-ot Szolnok, 5-öt Kovács Imre, 2-t Kovács II József, 1-et Kárász.

Az év játékos:

Hidegkuti Nándor

Az év játékos — a Nándi volt! Még ha a bajnoki mérkőzéseken mutatott játékok alapján vita is támadhatna, hogy vajon nem inkább Puskást illetné-e ez a cím, — a londoni 6:3 eldönti a vitát a Nándi javára! Persze, ez nem jelenti azt, hogy a bajnokság mérkőzésein (mind a huszonhaton!) nem játszott kiemelkedően. Csak csodálatos, hogy az a játékos, aki szinte gyerekkorában feltűnt már az óbudai domboldalak alján, akit százszor és százszor „felfedeztek”, akiről már Elektromos-játékos korában is, majd a Herminamező játékosaként is úgy beszéltek, hogy íme, Konrád II — felgyorsított kiadásban! —, ez a remek játékos tulajdonképpen csak most, illetve az 1952-es helsinki olimpia után vált elismert és nélkülözhetetlen nagysággá.

Persze, nehéz dolga volt, mert túlságosan szerette a jobbösszekötő posztot és nem szívesen játszott (régében!) mást. Márpedig jobbösszekötőben először Szusza, majd Kocsis ki nem szoríthatón tartotta a válogatottban a posztját, nemcsak szintén kivételes tehetségük révén, hanem azért is, mert mindkettő magával hozta a vele tökéletesen egygyéforrt, megszokott partnerét Egresi, illetve Budai II személyében. A B/válogatottban játszott hát eleinte a Nándi, s a külföldi szaklapok nem győztek bámulni rajta. Szájról szájra járt a bécsi lapnak az a híres megállapítása, amely egy magyar diadalt hozó B/válogatott meccs után jelent meg: „Micsoda gazdagsága a magyar futballnak, hogy egy Hidegkuti csak a B/csapatba tud bejutni!”

S íme most, túl a 30. életévén tört be a világ élvonalába — középcsatárként. Persze — mert most a közép-

csatároknak már nem kellett tankszerűen játszaniok. Nem követelték tőle sem, hogy új Deák legyen, maradjon csak meg Hidegkutinak! Szédületes technikája, ropant áttekintése, fáradhatatlansága, óriási területet betöltő játéka, remek passzai, önzetlensége mellett is mindig ébren levő egyéni vállalkozó kedve, lövő és fejelő tudománya, cselsorozatai, amelyekkel Sindelar-szerűen tudta tisztára játszani magát, gyorsasága, különösen gyors labdavitele mind-mind hozzájárult, hogy ebben a nagyszerű esztendejében — övé legyen az év játékosa cím, rang, dicsőség.

a 9:7-es rangadó éve

1954

Kezdjük a végén, a csattanóval. A rangadóval, amely az utolsó forduló keretében, sőt még azon is túl került sorra. 1955. január 9-én.

Az Üllői úti pálya messziről egészen jól mutatott. A két napja hullott bőséges havat lekaparták, félretolták. Szép fehér bástya körítette az édes anyaföldet. No de mit takart a gyér fű? Mélységet. Sárból. Mert hát vasárnap délelőtt megenyhült a lég és olvadt a határ. Óvatosan lépkedve, a talaj csalfa csúszósságát ízlelgetve jött ki a rangadó két csapata. Tartalékosan. A kékfehérek kapujába Fecske állt be, a Honvédéba meg éppen egy póttartalék, Sántha. Mert már nemcsak Grosicsot, hanem Faragót is kórház-lakóvá silányította ez a lélegzetvételnymi szünetet sem engedélyező 1954-es esztendő. Ezzel immár 21. játékosát szerepeltette bajnokin a Honvéd. Nincs is senkije — az elnyűhetetlen Bányain kívül —, aki végigjátszotta volna a csapat valamennyi bajnoki mérkőzését.

Még Kocsis sem. Mert ha fel is sorakozott minden bajnoki mérkőzésre, vele is előfordult, hogy közben le kellett bicegnie a pályáról, sérülten, helyet adva egy cserejátékosnak.

Az Üllői utat a Honvéd választotta. A maga pályáját ugyanis nem használhatta: átalakították, javították, bővítették, szépítették éppen. Hát akkor hol játszott ebben az évben? Ott, ahol éppen lehetett:

6 ízben a népligeti Vasas-pályán,
5 ízben az FTC Üllői úti sporttelepén,
4 ízben a Népstadionban,
2 ízben a Megyeri úti pályán,
2 ízben Csepelen,

1—1 alkalommal pedig Salgótarjánban, Szegeden, Sztálinvárosban, Dorogon, Győrött, Szombathelyen, Diósgyőrött . . .

Még jó, hogy a Vörös Lobogó a tavaszi rangadót a Népstadionban rendezte meg és nem tizenharmadik színtérként — a maga Hungária úti pályáján.

A csapatok vezetőit meglepetésként érte a közönség hatalmas érdeklődése. Hiszen a bajnokság már eldőlt a Honvéd javára, a Vörös Lobogó győzelem esetén sem hozhatja be a nagy rivális pontelőnyét. És január van, ha enyhe is! De a közönség megérezte, hogy itt — a válogatott játékosokkal teletömött két nagyszerű csapat „hiúsági rangadóján” — végre igazi futballt lehet látni!

Lehetett. Játékot is és — persze, hiszen mindkét csapat kifejezetten támadó futballt játszott — gólokat is! Hetet lőtt a Vörös Lobogó, ami Olaszországban hét győzelemhez szokott elegendő lenni. S ez a hét itt kevés volt. Mert a Honvéd kilencet vágott be! Ezért érdemes volt felhúzni a télikabátot és egy kicsit (nem nagyon) dideregni is, topogni is, bezsúfolódni is a régi pálya nyújtotta présbe. De viszont — 9:7! Ez mindent megért!

Ez évi sok gyenge játékát, sérülés-okozta kieséseit feledtetve igen jól játszott Puskás. Csodásan feltalálta

magát az egyre gyalázatosabbá váló talajon Hidegkuti. Nándi a lassanként sárrétté váló pályán pompásan csúszkált, korcsolyázott, ügyesen illegett és billegett, miközben úgy produkálta magát, mint valami egyensúlyozó művész a kötélén, avagy balett-zseni a jégrevűben.

Változatlanul szédületesen jól, szellemesen játszott Kocsis is, az 1954-es Honvéd-bajnokság legfőbb szülőapja. Remekelt minden válogatott mérkőzésen is, elsősorban a svájci világbajnokságon, főleg a két dél-amerikai csapat ellen, amikor Puskás kiesett a küzdők sorából! Remekelt a Honvéd számtalan nemzetközi klubmeccsén, s remekelt mind a 26 bajnoki mérkőzésen, nemcsak 35 góljával, hanem minden megmozdulásával. Az agyontoldozott-foldozott Honvéd tulajdonképpen akkor biztosította bajnoki elsőségét, amikor hat napon belül három bajnokit kellett lejátszania, mégpedig — csekélység — mind a háromszor Grosics, Bozsik és Czibor nélkül, azonkívül kettő és felet Puskás, kettőt még Lóránt nélkül is. Ám — Kocsissal! Így nyert a tartalékos csapat november 22-én a Népligetben a Vasas ellen, 24-én Újpesten a Dózsa ellen és 27-én Tarjánban az év egyik legszebb, leglendületesebb játékával. Kocsis pótolta minden hiányzót és biztosította csapata bajnokságát, amely kibírt még öt vereséget is (a Szombathely, a Dózsa, a Dorog és kétszer a győri ETO „kapta el” a bajnokot).

Zavaros, dicsőségekben, búbánatokban vegyes esztendőről szólunk. A svájci világbajnokság, a budapesti főiskolai világbajnokság, a sok válogatott mérkőzés élén az angolok elleni pesti 7:1, a moszkvai 1:1, a glasgow-i magyar—skót, a Beyoglutól Wolverhamptonig rendezett mérkőzések tömege — jól felrúgott téged, szegény magyar bajnokság. Ezért kellett az új évbe fordulnod! Miközben előfordult, hogy a Honvéd öt mérkőzéssel kevesebbet játszott, mint a többiek, azután meg rohamléptekben behozta ezt a hátrányt úgy, hogy a Vörös Lobogó maradt el a túrái miatt két fordulóval még a Honvéddal

szemben is! Elképesztő, micsoda terminusokon játszotta le bajnoki mérkőzéseit a Honvéd! Íme: márciusban 7-e, 14-e, 22-e, 28-a, áprilisban már csak 3-a és 24-e, májusban 1-e és 8-a (ezután következett a VB, mire a bajnokságot csak ősszel folytatta a Honvéd): szeptember 3. és 5., majd októberben 3., 18., 27., 30., november elején 3. és 7., s egy túra után jött a szédületes hajrá, november 22., 24., 27., december 1., 4., most meg Glasgow, Wolverhampton, végül december 19., 26., 31., no, és 1955. január 5. és végül 9... Hat részre tördelt bajnoki kampány! A többiek persze — kevesebb nemzetközi és válogatott kötelezettségeik folytán — valamivel kényelmesebb és egységesebb, tömörebb versenyt futottak, mint a Honvéd. A Honvédnak, hogy átvészelve nemcsak ezt a megterheltetést, hanem a sok-sok sérülést is, jelentős erősítésre volt szüksége. Szerencséjére felbukkant a Vasutasban az ifjú Tichy, Szegeden az eredetileg tatár-bányai Machos. Megszerezte őket. Ez a két játékos nemcsak kiváló futballistának bizonyult, hanem nagyszerűen beleillett a Honvédnak mindent a támadásokra beállított játékmódorába. Megtehetette a bajnokcsapat, hogy ezekkel szemben számos tehetséges, ám nélkülözhető játékosát átengedte kisebb kluboknak. Bárfit, Városit...

A két kiemelkedő nagy csapat mögött váratlanul a Kinizsi foglalta el a harmadik helyet. Remek hajrával tört fel és legyőzte — többek között — kétszer a Vörös Lobogót is, a Vasast is, egyszer a Dózsát is: Gulyás — Ombódi, Kispéter, Dalnoki — Szabó L., Dékány — Láng vagy Borsos, Orosz, Mátrai, Vilezsál, Fenyvesi.

Ezt a végeredményt hozta ez a százszor megzavart, szétzilált, de már csak a pompás záró rangadó miatt, a 9:7-es Honvéd—Vörös Lobogó miatt is valóban feledhetetlen és különös bajnokság:

Bajnok: Bp. Honvéd	19	2	5	100:43	40
2.: Bp. Vörös Lobogó	16	3	7	82:34	35
3.: Bp. Kinizsi	16	1	9	54:31	33

4. Vasas 29, 5. Dózsa 26, 6. Dorog 25, 7. Győr 25, 8. Izzó 25, 9. Diósgyőr 23, 10. Szombathely 23, 11. Salgótarján 22, 12. Csepel 22, 13. Szegedi Haladás 20, 14. Sztálinváros 16 pont.

A bajnokcsapat játékosai

26-szor (mindig) játszott: Bányai Nándor (6, 5) és Kocsis Sándor (8, egyszer 9)

25-ször: Rákóczi László (2)

21-szer: Czibor Zoltán (11) és Loránt Gyula (3)

20-szor: Budai II László (7), Bozsik József (5, egyszer 3, egyszer 9, ez utóbbi beugróként), Puskás Ferenc (10, ebből egyszer beugróként) és Machos Ferenc (9, 8, 7, ebből egyszer beugróként)

16-szor: Babolcsay György (9, 8, 10, 11, ebből ötször beugróként)

15-ször: Grosics Gyula (1), Kovács János (4, 2) és Palicskó Tiber (4, 3, ebből egyszer beugróként)

13-szor: Tichy Lajos (10, 9, 7, ebből egyszer beugróként)

10-szer: Faragó Lajos (1)

5-ször: Törőcsik I István (3, 5, ebből egyszer beugróként)

4-szer: Macsali Gyula (6, 5) és Szovják István (7, 10, ebből egyszer beugróként)

2-szer: Solti István (4)

1-szer: Laczi Antal (10, beugró) és Sántha József (1)

A csapatot Kalmár Jenő edzette.

A góllövők élén az ez évi gólkirály áll 33 góljával. A többi Honvéd-gól szerzője: 21-et lőtt Puskás, 12-t Machos, 10-et Czibor, 8-at Tichy, 6-ot Budai II, 3-at Bozsik és Babolcsay, 1-et Macsali, három öngól esett (Szegedi Haladás, Salgótarján, Izzó).

Az NB II négy csoportban játszott, s a négy bajnok körmérkőzést vívott, hogy közülük melyik kettő jut be az NB I-be. Első lett a Kőbányai Dózsa, 2. Szolnoki Légierő, 3. Bp. Vörös Meteor, 4. Ózdi Vasas.

Az év játékos:

Kocsis Sándor

1946. május 19-én harmadszor is vereség érte a Ferencváros csapatát a bajnokságban. Utána a vezetőség ki mondta a döntést:

— Az ifjúsági csapatból a kis Kocsist be kell tenni a nagy „egy”-be...

De hová? Hiszen Kubala, Mike, Sárosi dr. alkotta a belső hármast!

— Akár jobbszélre, akár balszélre, mindegy! Mindenütt jobb, mint bárki más.

Kubala „Kuksi” félrelépése megoldotta a kérdést. Kocsis jobbösszekötőben — igazi helyén — mutatkozott be. Eredmény: Ferencváros—Kispest 4:1...

A Sanyi gyerek (1929-es születésű!) — befutott. Utána ugyan akadt még egy-két gyenge játéka. Olykor-olykor ki is került a csapatból, hogy pár hét múlva újra vissza kerüljön. 1947. november 30-án azután újabb Ferencváros—Kispest mérkőzésre került sor. Újra Kocsis a jobbösszekötő és újra 4:1 az eredmény. A „kis Kocsis” — most már bérelt hely birtokosa. 1948. június 6-tól kezdve pedig (Magyarország—Románia 9:0!) — a válogatottnak is állandó tagja — 66-szor! (S lett volna még többször is...) Eleinte nem is csodálatos technikája ragadta magával híveit, hanem roppant lelkes, mozgékony, csillogó-villogó játéka, szorgalma, helyezkedése, finom passzai, felhő-fejesei. Azután kezdtek csak figyelni labda-kezelésére, leleményességére, támadásvezetésére, a Budai Lacival folytatott, minden addigit elhalványító „kényszerítő passzos” páros kitöréseire, no meg hátrahúzásos góljaira. 1954-ben pedig annyira lelke, vezére, esze, végrehajtója, mindene volt a bajnokcsapatnak, hogy ezt az évét a legjobbjának könyveljük el. Ő az év játékos!

egy „öncsonkító” bajnokság

•

1955

Furcsa bajnoki év volt ez az 1955-ös! Mert hát ezúttal nem annyira azon izgult a labdarúgásnak a Népstadion megnyitása óta szinte félelmetes méreteken megnőtt tábora, hogy ki lesz a bajnok. Hanem: az ellenkezőjén. Ki esik ki, kik esnek ki, és — kinek sikerül megmenekülnie!

Miért alakult ki ez az országos nagy izgalom? Azért, mert labdarúgósportunknak akkori irányítói kegyetlen döntést hoztak: lecsökkentették a Nemzeti Bajnokság I osztályának amúgyis szűkre szabott létszámát 14-ről 12-re. S ehhez mérten kimondták, hogy 1955 végén négy csapat esik ki az NB I-ből! (Nem első esetben végzett ilyen öncsonkítást a vezetőség! De ez volt a legfájdalmasabb. Mert 1950-ben csak egy vidéki egyesület vált a „harakiri” áldozatává! Most három!)

Egy szóval sem mondjuk, hogy ezek után a helyezések kérdése már nem érdekelt mást, csak néhány Honvéd-

és Vörös Lobogó-szurkolót. Dehogyan nem! Akkor nem törtetett volna 98 000 ember a Népstadionba például március 27-én a Honvéd—Kinizsi mérkőzésre! Persze, a nagy érdeklődést az is fokozta, hogy a Sós Károly edzette Kinizsi váratlanul még veretlenül állt (Gulyás — Mátrai, Kispéter, Dalnoki — Szabó L., Dékány — Kertész vagy Láng, Orosz, Ombódi, Vilezsál, Fenyvesi). Viszont a Honvéd éppen egy hete elszenvedte első vereségét. (Az év folyamán kiderült, hogy — több vereség nem is érte és a március végi hullámvölgyből — Dorogon 1:1, a Pécs ellen 0:2, a Kinizsivel 0:0 — hamarosan kikerült.)

Hol, hogyan, kitől szenvedte el egyetlen vereségét a nagy Honvéd? Egy olyan csapattól, amely egy évvel ez előtt szinte nem is létezett. Ez a csapat a Pécsi Dózsa, tavaly szinte észrevétlenül és reménytelenül bukdácsolt az NB II Nyugati csoportjában, mint az ott szereplő négy pécsi csapat — leggyengébbje. A pécsiek abban bíztak, hogy majd a Vasutas jut fel az NB I-be. Nem jutott fel... Az NB II-nek akkor mindössze két csoportjában a Kőbányai Dózsa és a Szolnoki Légierő végzett az első helyen.

A Dózsa-sportközpont azonban jól látta, hogy túlzás lenne, ha még egy pesti csapat kapna helyet az NB I-ben. Viszont átérezte a pécsiek fájdalmát is. Úgy döntött tehát, hogy a Kőbányai Dózsa és a Pécsi Dózsa olvadjon össze, — pécsi székhellyel.

Ez a pécsi egyesület újoncokból álló és főleg a szomszéd klubokból összeszedett csapatával először a Szombathelyi Haladást győzte le 3:0-ra, azután 2:0-ra a Honvédot. Kikkel? (Zárójelben a játékosok múlt évi klubja):

Danka (Székesfehérvári Építők) — Szőcs (Pécsi Haladás), Kocsis Ernő (Pécsi Bányász), Hegyi (Pécsi Lokomotív) — Pleck (Kőbányai Dózsa), Kresz (Pécsi Bányász) — Garai-Grozdis (Pécsi Bányász), Lehel (Székesfehérvári Honvéd), Brada (Újpesti Dózsa), Keszler (Pécsi Bányász), Lovig (Székesfehérvári Honvéd). Csak a tartalék kapus,

Krausz hordozta már az előző évben is a Pécsi Dózsa lilafehér mezét. Reá azonban ekkor nem kerülhetett sor, mert éppen ez év elején megszüntették a játékoscsere intézményét. (Pedig Danka megsérült a második féldőben és boldogan átadta volna helyét tartalékjának.)

Ez a pécsi csapat verte meg 22 000 néző (pécsi csúcs) előtt a bajnokcsapatot. Nem is akármilyen összeállítású bajnokcsapatot: Faragó — Rákóczi, Palicskó, Bányai — Bozsik, Kotász (ekkor igazolták át Sztálinvárosból) — Machos, Kocsis, Tichy, Puskás, Czibor. Tehát csak a sérült Lóránt és Budai II hiányzott. Grosics már nem! Egyéves eltiltását „élvezte” éppen, már nem is tartozott a honvédség kötelékébe, hanem csak abban reménykedett, hogy a jószívű Tatabánya kinyújtja érte mentő karjait...

A Honvéd pécsi veresége nyomán — a többi csapat változó sikerei és sikertelenségei közepette — a Vörös Lobogó került az élre és vezetett szeptemberig, amíg csak ki nem kapott Győrött. Ekkor mégiscsak élre került a Honvéd.

Pedig — ha több vereség nem is érte — baj és sérülés sűrűn tizedelte sorait. Játékosai közül egyes egyedül Puskás játszott mind a 26 bajnoki mérkőzésén, de még ő sem mindig ugyanazon a helyen, balösszekötőben. Mert hát egyszer, a Dózsa elleni 6:4-es meccsen, amikor Faragó megsérült, neki kellett beállania a kapuba! Védett is, remekül, — elvégre kézilabdázóként is megállta helyét! Az első Honvéd—Dózsa meccset Puskás kapus szereplése tette sokáig emlékezetessé, a másodikat, a visszavágót, amelyet 7:3-ra nyert meg a Honvéd, — Tichy remeklése: négy mesteri gólja!

Végeredményben pécsi veresége és öt döntetlene ellenére is meg tudta őrizni nehezen elfoglalt elsőségét a Honvéd és így ötödször lett magyar bajnok! Pedig ekkor már „felnőttek a gyerekek”: nagyon összeszedte magát a Kinizsi, Népköztársasági Kupát tudott nyerni a Vasas, KK-t a Vörös Lobogó! Még ez évben is kiválóan játszott

a kékfehér csapat, hiszen a tavaszi évadot még első helyen zárta, ám érezte már az idők múlását és igyekezett fiatalítani. Az év végén át is igazolta a Szolnoki Légierőből a Sipos-fiúk legtehetségesebbikét, Sipos Ferencet.

Egy, csak egy nagy csapat nem tudott beleszólni az élvonalbeliek vetélkedésébe: az újpestiek együttese, a Dózsa. Holott leszerződttette a legsikeresebb magyar edzőt, Bukovit. Június 5-ig az utolsó helyen állt a Dózsa 5 döntetlenével, 6 vereségével és 0 (nulla) győzelmével. Csak ekkor tört meg a jég: 90 000 néző előtt 4:0-ra verte a Kinizsit és megkezdte lassú javulását.

December elején még 9 csapat állt úgy, hogy könnyen kieshet az NB I-ből! Tulajdonképpen csak a Honvéd, a Vörös Lobogó, a Kinizsi, a Vasas és a Dorog érezhette magát biztonságban. A Dorog — ez évben is a legjobb vidéki csapat cím birtokosa — jó kis együttest hozott össze. Március 23-án ezzel a tizeneggyel ért el 1:1-es döntetlent a Honvéd ellen: Ilku — Buzánszky, Kónya II, Bakonyi — Pálmai, Kinczel — Pozsonyi, Varga, Ilku II, Monostori, Prohászka. (Később Kinczel és Prohászka helyet cserélt.)

A december 11-i fordulóba úgy érkeztek a csapatok, hogy az első helytől az utolsóig egyikük sem érezhette biztonságban magát! A Honvéd csak két ponttal vezetett. Ha kikap és a Vörös Lobogó nagyon győz, elveszti a bajnokságot. (Persze, nem kapott ki, sőt 7:1-re verte a szolnokiakat.)

A veszélyeztetett csapatok (nem szólva a már reménytelen Vasas Izzóról és a Szolnoki Légierőről) — így állottak:

22 ponttal a Pécs és a Salgótarján,
21 ponttal a Dózsa és a Csepel,
20 ponttal a Győr és a Szombathely,
19 ponttal a Diósgyőr.

Csepelen a két 21 pontos találkozott és zuhogó esőben és viharos időben — békés döntetlent (sakknyelven:

„szalonremi”-t) tartott. Ezzel mindkettő révbeért, viszont két vidéki csapat fölött kondult meg a lélekharang. Menthetetlenné vált a Diósgyőr. Mivel a Szombathelynek sikerült legyőznie a Vörös Lobogót, a Salgótarjának az Izzót, a Győr—Pécs meccs döntötte el, melyik lesz a negyedik. A 2:2 bőven elég volt Pécsnek — kevés a győrieknek. Kiestek.

Így hát ebben a szerencsétlenül megrendezett esztendőben egyszerre három vidéki csapat, három futballgócpont együttese hagyta el az NB I-et. Győr, Szolnok és Miskolc—Diósgyőr csapata.

Országos viszonylatban ezt nem nevezhetjük másnak, mint öncsonkításnak.

Íme, a végeredmény:

Bajnok: Bp. Honvéd	20	5	1	99:47	45
2.: Bp. Vörös Lobogó	18	5	3	71:29	41
3.: Bp. Kinizsi	15	7	4	64:27	37

4. Vasas 36, 5. Dorog 29, 6. Salgótarján 24, 7. Pécs 23, 8. Dózsa 22, 9. Csepel 22, 10. Szombathely 22, 11. Győr 21, 12. Diósgyőr 19, 13. Vasas Izzó 13, 14. Szolnoki Légierő 10 pont.

Az ez évben két-csoportos NB II-ből a két bajnok, a Tatabánya és a Szegedi Haladás jutott fel az NB I-be.

A bajnokcsapatban

26-szor (minden mérkőzésen) részt vett: Puskás (10)

25-ször: Bányai Nándor (4, 6)

24-szer: Bozsik József (5)

23-szor: Faragó Lajos (1)

22-szer: Rákóczi László (2), Czibor Zoltán (11 és egyszer 7) és Palicskó Tibor (2, 3, 4)

21-szer: Kocsis Sándor (8)

20-szor: Kotász Antal (6, 4)

19-szer: Machos Ferenc (9, 7, 8)

18-szor: Budai II László (7)

15-ször: Tichy Lajos (8, 9)

14-szer: Lóránt Gyula (3)

6-szor: Babolcsay György (11, 9)

3-szor: Hemrich László (1) és Szovják István (7)

2-szer: Törőcsik I István (5)

1-szer: Kovács János (4)

A csapat góllövői: 21 gólt lőtt Czibor, 20-at Machos, 18-at Puskás, 17-et Kocsis, 12-t Tichy, 4-et Bozsik, 2-t Babolcsay és Budai II, 1-et Kotász. (Két gól öngólból esett a Csepel és a VL révén.) A csapat edzője Kalmár Jenő volt.

Az év játékosa:

Szilágyi I Gyula

1945-ben a debreceniek nyurga középcsatára, Szilágyi Gyula feljött Budapestre és a Vasasba lépett. Szereplése nyomán új színnel gazdagodott a piroskékek játéka. Oly gyorsá vált a csatárjátékuk, amilyen még soha sem volt. A hosszú lábú fiatalember nemcsak gyorsabbá tette a Vasas, sőt hamarosan a magyar válogatott A/ és B/csapat játékát, hanem eredményesebbé is. Remekül lőtt és kiválóan fejt. Hát persze, hiszen atlétaként, magasugróként kezdte sportpályafutását. Hamar a közönség kedvencévé vált, ami természetes is, mert a lendületet, a gyorsaságot, minden igyekezettel a kapuratörést képviselte, — s mindezt kifogástalan korrekt játékkal! Akár középen, akár balszélen szökölt (egy kicsit ugrálós léptekkel futott, sőt így cselezett is), egyszerre izgalmassá vált a játék, mert kirobbanását, kapuralövését minden

pillanatban várni lehetett. Olykor a legváratlanabb pillanatokban tört ki. Néha azonban egy kicsit túlzásba menő „ugrabugrálások” közbeiktatásával, késlekedve. Játéka, futása, cselezése nem volt oly „olajozott”, mint akkoriban, Hidegkuti fénykorában divattá és „követelménynyé” vált, nem is volt oly raffinált, mint egykor Zsen-gellér játéka, mégis vérpezsdítő, izgalmas volt. Így mindig közönségsikert — és csapatsikert jelentett! Technika némi egyoldalúsága és némileg egyéni játékos léte ellenére is be tudott illeszkedni a csapatjátékba — a csatársorban. Mert jellegzetesen csatár erényei máshol nem is kamatozhattak. Tizenöt esztendő állandó magas, olykor kimagasló formái után az 1923-as születésű „Szisi” a kétszeres KK-győztes egyszer már visszavonult, amikor túl a 37. esztendején még egyszer visszahívták és még végigjátszott egy sikeres idényt. Az 1957. év gólkirályának tizenöt éves pesti szereplése korszakot jelent a Vasas életében. Sikeres, emlékezetes, szép korszakot! Az ő korszakát!

a sok túra
között —
elvész
a bajnokság

•

1956

Elkorcsosult a magyar futball élvonala!

Hja, ilyen komolytalan, könnyed edzésekkel nem is lehet megőrizni a régi, magas színvonalat. Manapság már nem elég az eddigi heti két-három „löttyögés”, komolytalan, játszadozó edzés, amelyben (tanú rá a Honvéd) maguk a nagy csillagok szabják meg edzésadagjukat. Hol a régi erő? Hol az egykori híres kirobbanó gyorsaság? Hol az állóképesség? ... És hol a sportszerű életmód?!

A nagyszerű 1955-ös évet, a válogatott csapat egyik legsikeresebb esztendejét 1956 első felében szégyenletes kudarcok követték.

A bajnokság éppúgy háttérbe szorult, mint a sportszerűség. Még nem fordult elő, hogy a nemzetközi kapcsolataikat (értsd: üzletelő külföldi utazásaikat) erőszakoló élcsapatok a bajnoki mérkőzések ilyen tömegét tölték volna félre, elhalasztva a messze bizonytalanságba. Még szerencse, hogy az év közepén a felsőbb sportvezetés eré-

lyesebb lépésekre is rászánta magát. Legalábbis a válogatott csapat megmentése érdekében. Bukovi Márton lett a szövetségi kapitány és 1956 második felében sikerült a helyes útra visszaterelnie a válogatott csapatot.

A nemzetközi mérkőzések előtérbe helyezése egyébként igen jelentős klubsikereket is hozott s enyhítette a bajnokság semmibevevésének fájdalmát. A legnagyobb nemzetközi sikert a Vasas aratta. Csak „beugrott” a KK-ba a lemondó, külföldre utazó Honvéd és Dózsa helyett. Viszont úgy ugrott be, hogy az UDA (Prága) és a Partizan (Belgrád) legyőzése után a döntőben egy bécsi 3:3 és egy pesti 1:1 után a harmadik döntőn a Népstadionban száz-czer, szinte önkívületbe eső, a lelkesedés és lelkesítés csúcsteljesítményét felülmúlóan tomboló, ujjongó nézője előtt 9:2-re verte Bécs kedvencét, a Rapid bajnokcsapatát. Mellékesen még a Magyar Népköztársasági Kupát is megnyerte ebben az évben a jól összekovácsolódott Vasas. Ennek ellenére (vagy talán éppen ezért) a bajnoki mérkőzéseken nem tündökölt valami fényesen. Pedig, ha valamelyik csapatunk rácăfolhatott volna (és rá is cáfolt) arra a külföldi állításra, hogy „lelassult a magyar futball”, hát az a csapat a Vasas lehetett.

A közönség nem lett hűtlen a bajnoksághoz. Elég lesz csak a Honvéd és Dózsa szeptemberi találkozójának 90 000-es nézőszámára felhívni a figyelmet. S a csapatok többsége, elsősorban a vidékiek, változatlanul a bajnokságot tekintették a futball-élet legfőbb értelmének. Minden mérkőzését lejátszaniok azonban nekik sem sikerült: áldozatul estek a nagy ellenfelek túra-vadászatának.

A bajnokság a Honvéd és a Vörös Lobogó évek óta tartó párharca folytatásának ígérkezett. Közülük előbb a Honvédot érték kellemetlen meglepetések, döntetlenség, dorogi vereség, a rangadó 2:3-ja, — azután a Vörös Lobogót. A Kinizsi győzte le 6:2-re.

Ettől kezdve alig megállapítható a bajnokság helyze-

te. Annyi biztos, hogy a Vörös Lobogó kikapott az év legjobb vidéki csapatától, a Salgótarjától, amely Oláh — Sándor, Jancsik, Jedlicska — Szojka, Dávid — Chladni, Vasas, Csáki, Bodon, Taliga összeállításában 3:2-es győzelemmel vágott vissza az előző 0:6-ért. A Dózsa is legyőzte a Vörös Lobogót Komáromi — Rajna, Várhidi, Farsang — Halmai, Peller — Aspirány, Virág I, Borsányi, Szusza, Tóth Mihály csapatával. Mégis élt még a remény a kékfehérekben, hogy megnyerik a bajnokságot.

Mert hát hogy álltak ekkor? Kimutatásunkból kiderül, melyikük hány mérkőzést játszott le eddig, abból hány pontra tett szert — és hány pontot adott már le:

Bp. Honvéd	21-ből 29	— 13
Bp. Dózsa	22-ből 26,	— 18
Bp. Vörös Lobogó	18-ből 25,	— 11
Kinizsi	22-ből 24,	— 20
Salgótarján	21-ből 24,	— 18
Csepel	22-ből 23,	— 21
Tatabánya	22-ből 22,	— 22
Vasas	17-ből 16,	— 18
Dorog	21-ből 16,	— 26
Szombathely	21-ből 16,	— 26
Pécsi Dózsa	21-ből 14,	— 28
Szeged	20-ből 13,	— 27

Valamennyi (22) mérkőzését tehát csak négy csapat játszotta le. A Honvédnak még Pécsre kellett volna leutaznia, a Vörös Lobogónak Dorogra és Szombathelyre, és várt még reá mind a két Vasas-meccse. Mindezekre azonban már nem került sor. Október 23-án megkezdődtek a politikai tüntetések, amelyek hamarosan ellenforradalomba torkolltak.

Nov. 1-én a Honvéd — megcáfolva a vádat, hogy lelassult — expressz gyorsasággal kirohant az országból, felautózott Bécsbe, hogy ott kezdjen tárgyalni az Atletico Bilbaóval esedékes Európa Kupa (BEK) mérkőzé-

sükről. Felgyorsultan utazott el egy osztrák-belga-német-angol útra a Vörös Lobogó, illetve most már (visszavéve a régi nevét) az MTK is.

Az 1956-os magyar bajnokság pedig menthetetlenül félbeszakadt.

Az év játékosa:

Szojka Ferenc

De ha félbeszakadt is a bajnokság, a lejátszott 110 bajnoki és egyéb mérkőzés alkalmat nyújtott Szojka Ferencnek arra, hogy eddigi ragyogó teljesítményeit is felülmúló pompás játékaival kiérdemelje az év játékosa címet. A most 25 éves (1931-es születésű) Szojka vérbeli és hűséges salgótarjáni játékosként maradt meg emlékezetünkben. A Salgótarjáni Vasasban kezdte — balfedezetként, kilenc évvel ezelőtt került át a SalBTC-be, jobb-fedezetnek. Számtalanszor játszott már különböző B/, utánpótlás, bányász, szakszervezeti, főiskolás válogatottakban, míg végre — kint Svájcban, az 1954-es világbajnokság magyar—délkoreai mérkőzésén először a nagyválogatottban.

Az a típusú játékos, aki talán még a góllövőknél is jobban be tud férkőzni a nézők, a szakemberek szívébe. Az a bizonyos uralkodó típus, az egész pályát betöltő, a csatárokat kiszolgáló, a védelmet kisegítő nagyvonalú fedezet, olyan, amilyenben mindig bővelkedett a magyar sport, kezdve a múlt idők Biró Gyuláján, Károly Jenőjén, Hlavay Györgyén, Orth Györgyén, Bukovi Mártónán, Lázár Gyuláján, Kalmár Jenőjén, Nagymarosi Mi-

hályán egészen a tárgyalt kor nagyjaiig, Bozsik Józsefig, Kovács Imréig. Nagyvonalúság, önzetlenség, kiváló passzolás, magas fokú technika, lövő- és fejelőkészség, szerezni tudás, helyezkedés, lankadatlanság és elegancia, finomság és mégis határozottság — ezek a tulajdonságai tették egy Bozsiknak, Kovács Imrének is méltó vetélytársává. Persze, nehéz ezekkel a nagyságokkal vetélkedni, sőt nehéz még a vele sokban rokon-vonású Bundzsák Dezsővel is! Hogy mégis 27-szeres nagyválogatottként vonulhatott később vissza, ez mindennél jobban mutatja klasszsisát.

az új nagycsapat bajnoki diadala

•

1957

Már-már fenyegetett, hogy mindazok a vívmányok, amelyeket a magyar sport széles körű testedző mozgalom-má átalakítása, benne a labdarúgás színvonalának emelése, a klubok életképessé tétele, az edzés korszerűsítése, a sportélet egészséges alapokra helyezése érdekében a kormányzat a párt irányításával néhány esztendő alatt elért, — megsemmisülnek. Fenyegetett, hogy sportunk visszasüllyed a kapitalista sportok üzleti jellegű szórakoztató iparává. Ezt a veszélyt szerencsére — bár nem könnyen és nem is egy pillanat alatt — sikerült elkerülni és a visszafejlődést meggátolni.

Az 1956-os bajnokságot azonban nem lehetett befejezni. Túl sok mérkőzés maradt el, és ha a klubokat sikerült is megmenteni a bukástól, szétszedéstől és bázisaiktól való elszakítástól, megmaradt csapataikat nem lehetett azonosnak tekinteni az eredetiekkel.

A pillanatnyi bizonytalanságban nyolc egyesület az-

zal az ötlettel állt elő, hogy az újra kiírandó bajnokságot most megint ősztavaszi rendszerben bonyolítsa le az MLSZ, 16-os létszámmal. Az NB II egyesületei viszont azért harcoltak, hogy folytathassák és befejezhessék az 1956-os bajnokságot. Nekik egyöntetűen maradt el alig öt fordulójuk, csapataik létszámában jelentős változások nem történtek, mert az NB II-es csapatokat legfeljebb néhány, nem jelentős képességű kalandvágyó ifjú hagyta el.

Az MLSZ ilyen értelemben döntött. Hamarosan meg is szerezte az NB II bajnoki címét a Komló és a Diósgyőr. Feljutottak, illetve csatlakoztak az NB I tavalyi 14 tagjához.

Közben a Vasas pályát cserélt az Építőkkel — és visszakerült az Angyalföldre, ahol naggyá, szeretetté vált a nehéz napokban.

Mi legyen az engedély nélkül külföldre távozottakkal? A kint maradottakat a kiszabható legsúlyosabb büntetéssel sújtották, a hazaszivárgók közül azok, akik át sem mentek Dél-Amerikába (Tichy, Machos, Palicskó, Solti) természetesen mentesültek a büntetések alól, az előbb hazatért amerikások (Törőcsik I, Dudás) április 7-ig, a később hazajöttek (Bozsik, Bányai, Rákóczi, Faragó, Budai II, Kotász és a hozzájuk csatlakozott Szusza, Lantos és Sándor) június 7-ig nem játszhattak — az ítélet szerint. (Grosics a döntés meghozatalakor még nem érkezett haza, Bécsben töprengett...)

Igy indult meg március 16-án az egyfordulós, kiesés nélküli bajnokság az NB I-ben.

Az első fordulót mindenki felfokozott érdeklődéssel lesté. Nem is annyira az eredményekre kíváncsiskodtak, mint inkább arra: milyen összeállításban lépnek pályára a csapatok.

Nagy változást csak a Honvéd csapata mutatott. A pirosfehérek Pécssett olyan csapattal léptek pályára, amely még sohasem képviselte a bajnokcsapat színeit: Varga — Törőcsik II, Palicskó, Solti — Babolcsay, Csákó — Hor-

váth, Machos, Tichy, Kiss L., Timár. Tarka vegyülete ifjúságiaknak, öregfiúknak és — ténylegeseknek... Megállták helyüket! Ha nem is sokat győztek, szégyenletes vereségeket sem szenvedtek, — sőt jobban helyt álltak, mint később olyan összeállításban, amelyben már a megbüntetettek is játszhattak. Az MLSZ ugyanis május 1-én „megkegyelmezett” minden hazatértnak. A Honvédon azonban ez nem segített, a formán kívüli „nagy”-okkal együtt sorra szenvedte el vereségeit, és végül az utolsóelőtti helyre csúszott le, oly mélyre, amilyen mélyen legfeljebb Kispest-korában tanyázott — 40 évvel ezelőtt.

Esélyesként — az „előrefogadási piacon” — az MTK-t jegyezték. Felfrissített csapata sokat ígért: Geller — Szimcsák II, Börzsei, Kovács III — Kovács I, Sipos — Arató, Hidegkuti, Bödör, Palotás, Szimcsák I, — s az edző újra Bukovi Márton!

Am mindjárt első mérkőzésén kikapott ettől a Tatabányától: Fertői — Farsang II, Kovács Sándor, Lugosi — Guba, Majtán — Szovják, Lahos, Hári, Kovács IV, Deli. (Edző: Lakat Károly.)

Pár hét múlva aztán kiderült, hogy a Vasas nagyszerű nemzetközi játékait immár a bajnoki meccseken is meg tudja ismételni. Az élre szökkent, salgótarjáni döntetlene ellenére is. Megállta helyét (1:1) a rangadóvá előlépett Vasas—Ferencváros meccsen is. A Fradi visszavette régi nevét, de megmaradt az ÉDOSZ keretében. Mikor azután az Újpesti Dózsa a következő héten a szintén kegyelmet kapott Szuszával megerősödve legyőzte a Ferencvárost, — a Vasas „zöld utat” kapott a bajnoki cím felé. Nem számított, hogy egy pontot leadott a Szeged ellen, s az sem, hogy az utolsó mérkőzésén nem túlságosan erőlködött és kikapott az MTK-tól. A bajnokságot már biztosította magának! (És készült a Közép-Európa Kupa megvédésére, — sikerrel!)

Magyar bajnoksága, Magyar Népköztársasági Kupa és KK-diadalai ellenére is sokat vitatkoztak sportkörökben:

valóban nagy csapatnak nevezhető-e már a Vasas is? A nagy csapat jelleg itthoni mércéje, — hogy hány superklasszis játszik benne — vajon alkalmazható-e az 1955—56—57-es Vasasra?

Szuperklasszisnak legfeljebb Bundzsákat ismerte el a szurkolók tábora. Kétségtelenül voltak super- napjai, vagy inkább super-félórái a nagyszerű Szilágyi Gyulának, sőt Csordásnak is. Ám rapszódikus teljesítményeikkel a lényegét, az állandó magas színvonalat, a tíz játék közül legalább nyolcban „kitűnő” osztályzatot aligha érték el. Viszont az állandóság mintaképeként a majdnem „kitűnő”, de legalább is „jeles” osztályzatúak tömege (Berendi, Sárosi, Kárpáti stb) biztosította a csapat állandó magas színvonalú játékát. S ez a gyakran „középszerű játékosok csapatának” nevezett egységes tizenegy bizony többet ért, mint az a Vasas, amelyben egykor Kubalák, Marikok, Lórántok, a világ legmagasabb színvonalát elérő tudás birtokában — sorra veszítették el meccseiket.

A Vasas azt a nézetet igazolta, amely szerint nem igaz, hogy egy csapat nagyságát a benne szereplő világhírességek száma szabja meg. Ez talán dönthet két, közel egyforma kitűnő csapat között. De először — csapatnak kell lenni! A Vasas viszont ekkor csapat volt a javából, s benne olyan nagyszerű emberi tulajdonságok egyesültek, amelyek minden futball-zsenialitással szemben is érvényre tudtak jutni. Miközben még a tartalékjai is messze felülmúlták az átlagos NB I-es színvonalat (Szilágyi II, Kamarás, Vadász, Teleki stb). A lelkesedés, az önzetlenség, no, meg a magyar átlagnál magasabb szintű gyorsaság, lendület, roham-készség és Honvéd-méretű vállalkozó kedv mindenképpen igazolta, hogy ez a Vasas — nagy csapat!

Bajnok: Vasas	7	3	1	36:14	17
2.: MTK	8	—	3	31:16	16
3.: Újpesti Dózsa	6	2	3	18:12	14

4. Ferencváros 13, 5. Csepel 13, 6. Salgótarján 12, 7. Pécs 12, 8. Tatabánya 10, 9. Dorog 10, 11. Bp. Honvéd 5, 12. Szombathely 4 pont.

A Vasas a következő állandó összeállításban harcolta ki első bajnokságát: Kovalik Ferenc — Kárpáti Béla, Kontha Károly, Sárosi László — Bundzsák Dezső, Berendi Pál — Raduly József, Csordás Lajos, Szilágyi Gyula, Kaszás Károly, Lelenka Sándor. Csak az utolsó mérkőzésen kellett a gyengélkedő Bundzsákot Szilágyi II Jánosnak helyettesítenie. Edző: Baróti Lajos.

A bajnoki év gólkirálya is Vasas-játékos lett, Szilágyi Gyula, a népszerű „Szizsi”, 17 góljával. 8 gólt lőtt Csordás, 5-öt Bundzsák, 4-et Kaszás, 1-et Raduly, Lelenka.

Az év játékosa:

Bundzsák Dezső

Bundzsák Dezső ez évi magas szintű teljesítményei állandónak bizonyultak. Formájában, játékában törés nem akadt, sőt olykor megközelítette azt a bizonyos felsőfokot, amelyet Magyarországon éppen ezen a poszton (jobb-fedezetben) oly nehéz megközelíteni, felülmúlni. Amit valamennyi nagy elődjére és vetélytársára, pontosabban „szaktársára” elmondhattunk, az reá is szól: egyetlen hibája, hogy túlságosan tudott futballozni... S ebből eredt olykor egy kicsit túlzásba vitt cselezgetése, labdatartása, magabiztosságának már veszélyessé vált mérete. No, de ő is, akár Nagymarosi, Kovács I, Bozsik és a többi hasonló felfogású kitűnőség, — mindig kivágta magát

azokból a nehéz helyzetekből is, amelyekbe esetleg önmaga sodorta magát — és jöttek a hosszú, pontos, remek passzok, szöktetések, a zavaros helyzetből kibújva, a reá támadó, őt gyakran körülfogó ellenfelek gyűrűjéből kiszabadítva önmagát. Hiányolták olykor robbanékonyságát, gyorsaságát. Nem is egészen indokolatlanul. Az ilyenre mondta egykor szegény Gallowich Tibor: „Nem ér rá, hogy rohanjon, — futballozik!”

az MTK megifjodása

1957/58

Az ősz — nem kis meglepetésre — a Tatabányáé volt. Már az első fordulók után élre ugrott a Grosiccsal megerősödött csapat. Egy pillanatra ugyan az MTK-nak sikerült megelőznie, mikor legyőzte a Ferencvárost, 4:1-re. De azután Tatabányán vereséget szenvedett és újra a bányászok kerültek az élre. Nagyon fájt ez a vereség a kékfehéreknek. Egész tábor kísérte a csapatot Tatabányára, s úgy érezték a végén — itt oszlottak köddé bajnoki reményeik. Sándor Csikar mérgesen vonult le a pályáról, sok száz MTK-szurkoló sorfala között. Nem is tudta megállni, hogy rájuk ne förmedjen:

— Maguk a néma leventék! Egész küzdelmes mérkőzésünk alatt egy biztató hangot, egy hajrá Mötökát nem hallottunk! Ezért kár volt idejönni! Bámészkodni odahaza is lehet; a Rozmaringban!

Egy hét múlva a Dorog, azután a Salgótarján győzte le az MTK-t. Három bányászcsapat! És a Tatabánya erő-

sen vezetett. Utána azonban az MTK megnyerte utolsó négy őszi mérkőzését és a tavaszba már csak 1 pont hátránnyal fordult.

— Az döntötte el a bajnokságot, hogy mi a téli szünetet nagyszerűen kihasználtuk! — magyarázta később Bukovi mester.

— Olyan erős edzést diktált?

— Ellenkezőleg! Olyan alaposan kipihenték magukat a játékosaink. Erre 1956 és 1957 után, a rengeteg bel- és külföldi játék, no, meg az izgalmak, az idegörlés után nagy szükségünk volt. Nem is annyira testileg kellett kipihenniök magukat a fiúknak, hanem pszichikailag. No, de ennek ellenére az edzéseinket is korszerűsítettük, sürítettük, erősítettük.

Nem felejtettek el fiatalítani sem! Azt, hogy csapata „öreg”, évek óta állandó megbélyegzésként hordta magán az MTK. Révész Bélától Konrád Kálmánig, Mándi Gyulától Biró Sándorig, Hidegkútától Kovács Imréig legjobb játékosai tömegeinek vetették szemére, — amint elérték 25—26. életévüket —, hogy nem akarják észrevenni az idő múlását. Holott ezek messze túl 30. életévükön, szinte még „haló porukban” is különbül futballoztak és többet értek, mint a helyet követelő tizegynéhányéves süvölvények. A vád a múltban is alaptalan volt, s hogy most is az, azt igazolja, hogy Börzsei maga ajánlotta, hogy átadja helyét Siposnak, s Geleitől Kovács Ferikéig éppen elég ifjút mozgósított Bukovi mester.

Amiként persze a többi csapat is. A Ferencváros ekkor állította be a nagy I-be Rákosi Gyulát, bár a döntő fiatalítás útjára már csak az ez évi Magyar Népköztársasági Kupa megnyerése (Ferencváros—Salgótarján 2:1) után lépett. És már a következő bajnokság históriájába tartozik az a később sokat emlegetett mérkőzés, amelyen (1958. november 2.) egyszerre dobott be a „mélyvízbe” a két ellenfél egy éppen csak úszkáló, ám szemmel láthatólag ritka tehetséges békaporontyot: a Diósgyőr a sérült Tö-

rök helyettesítésére a 18 éves Solymosi Ernőt, a Ferencváros pedig a 17 esztendőös Albert Flóriánt. (Eredmény: 3:1 a Ferencváros javára . . .)

Az MTK egyébként nemcsak játékosai személye tekintetében újított az 1957/58-as évben. Újított — edzésmódszer, az edzések tartalma tekintetében is. Változatosabbá, atlétikusabbá, a játékoság közepette is egyre erősebb megterhelésűvé nehezítette a munkát Bukovi Márton. Általános elismerést aratva.

És sikereket!

Az MTK akkori edzéseit nem is egy társegyesület edzői, játékosai siettek megtekinteni, tanulmányozni. Mikor pedig eljött március 8-án az az évi „rangadó”, az MTK Gellér, Börzsei, Lantos, Hidegkuti — a nagy öregek — nélkül, az akkor csak póttartaléknak számító Geleivel a kapuban, egyszerűen lerohanta a Tatabányát. Az eredmény ugyan mindössze 1:0 volt, ám a 8:1-es szögletarány jól érzékelteti a mérkőzés képét.

Április közepén félbe kellett szakítani a bajnoki mérkőzéseket, mert a válogatott — ugyan minek?! — kiutazott a svédországi világbajnokságra. Úgy hagyták itt a bajnokságot, hogy négy csapat szinte teljesen egyforma eséllyel pályázhatott még az elsőségre. Az MTK és a Ferencváros 13—13, a Tatabánya 14, a Honvéd 15 veszített ponttal.

Először a Tatabánya, az „őszai bajnok” szakadt le: sorra kikapott a Ferencvárostól, az Újpesttől, a Diósgyőrtől.

A Vasas—Honvéd mérkőzés 0:0-ja a Vasasnak is, a Honvédnak is semmivé tette esetleges bajnoki reményeit.

Az MTK most előszedte Gellér Sándort. A már félig-meddig „nyugalmazott” kapus a Ferencváros ellen mindig egészen csodálatosan védett. Most is. A Hidegkuti és Palotás nélkül kiálló kékfehérek erősen megfiatalított csapata a kékfehérek régi, híres, már-már elfelejtett stílusához méltó játékkal, okosan „kipasszolta” az FTC-t,

lehűtötte rohamait, lelassította a játékot, kibőjtölte a Fradi minden rohamát és végül két gólt bevitt nekik, egy ellenében . . .

Bebiztosítva azonban csak akkor volt az immár 70 esztendőös MTK bajnoksága, amikor 2:0-ra verte az Újpesti Dózsát, miközben a Vasas és a Ferencváros nem bírt egymással (2:2).

— Kétségtelenül nincs most olyan jó csapat, mint volt a nagy Honvéd, vagy a Vörös Lobogó, meg a Vasas . . .
— mondta Bukovi. — A bajnokságot azért mi megérdemeltük. Mert jobban és okosabban fiatalítottunk, mint bármely más csapat. Módjával!

<i>Bajnok:</i> MTK	15	5	6	51:30	35
2.: Bp. Honvéd	14	6	6	53:30	34
3.: Ferencváros	14	5	7	53:37	33

4. Tatabánya 31, 5. Vasas 28, 6. Salgótarján 27, 7. Újpesti Dózsa 26, 8. Szombathely 26, 9. Diósgyőr 26, 10. Csepel 25, 11. Dorog 22, 12. Pécs 19, 13. Komló 17, 14. Szeged 15 pont

A bajnokcsapat tagjai közül
26-szor (minden mérkőzésen) szerepelt: Kovács I Imre (5)
24-szer: Molnár János (10, 11) és Sipos Ferenc (6, 3)
23-szor: Palicskó Tibor (2) és Kovács III Ferenc (6, 4)
22-szer: Sándor Károly (7)
20-szor: Hidegkuti Nándor (8, 9)
17-szer: Bártfai Róbert (1)
16-szor: Lantos Mihály (4) és Kárász Endre (10, 8, 9)
15-ször: Palotás Péter (9, 8, 6, 3, 10) és Szimcsák I István (11)
14-szer: Bödör László (7, 9, 11)
12-szer: Szimcsák II László (4, 2)
6-szor: Geller Sándor (1) és Bukovi Gábor (8)
3-szor: Gelei József (1)
2-szer: Börzsei János (3) és Gál Ferenc (6, 7).

A csapat góllövői: 16 gólos (és ezzel holtversenyben első a góllövőlistán a ferencvárosi Friedmanszkyval) Molnár János. 7 gólt lőtt Palotás és Sándor, 6-ot Hidegkuti, 3-at Bödör és Bukovi, 2-t Kárász és két öngól is segítette az MTK-t.

Az év játékos:

Sipos Ferenc

Az MTK diadalából sok kiváló játékos vette ki részét. Csodálatos volt, hogy Kovács Imre — túl a 36. életévén is — még mily kiváló vezérnek bizonyult, remekelt Sándor, Hidegkuti, Palotás, még Lantos is, — a csapat tartó pillére, oszlopa, véges végig legmegbízhatóbb tagja, az egész bajnoki év legállandóbb formájú éljátékos — Sipos Feri volt. Nem a válogatottban produkált kolosszális teljesítményéről szólunk most (hiszen 1957. szeptember 15-én kerülve be először a válogatottba, ekkor még csak tízszeres válogatott volt ő, aki elsőként mondhatta el magáról 1962-ben, hogy ötvenszer egymásután jutott be a válogatottba, majd azon túl a 77. meccsen alul nem adta), — hanem a klubban mutatott játékával kiérdemelt „az év játékos” címen elevenítjük fel nagy sikerét. 1932-es születésű lévén (decemberi), még nem töltötte be 26. évét, amikor már úgy néztek rá, mint a régi jó, elnyűhetetlen bútorra. Futballista családból való, négy fivére mind jó focista volt, Pista bátyja még válogatottságig is eljutott 1953-ban. De Feri vitte a legtöbbre. A Ferencvárosban kezdte (mint vágóhídi gyerek), játszott azután a Kistextől a szolnoki Légierőknél át sokfelé, míg az MTK-ban kö-

tött ki — balfedezetként. Börzsei visszavonulása után vált középfedezetté, helyesebben mondva a nyugodt, megbízható, gyors, ragyogó labdakezelésű, erőteljes és mégis korrekt középhátvédek mintaképévé. Bukovi keze alatt virágzott ki, el is ment az MTK-ból, amikor a kék-fehérek sehogy sem találtak Bukovihoz fogható edzőt (1964-ben). Addig azonban szótlanul, a rá jellemző csendes magábavonulással játszott, edzett, küzdött, élt a futballért, élt a pályán, — és nem hagyta élni az ellenfelet.

Megbízhatóság, komolyság és szerénység... no meg tudás, amelyet nem csillogtat, nem mutogat céltalanul, tudás, amelyet mindig a csapat érdekeinek rendel alá. Ez volt ő, a „Tüdő”.

tizedikből első

1958/59

„Ahol sok egyformán jó csapat van, — ott egy jó csapat sincs.” Ez a lóversenyéletből eredő, átformált megállapítás hangzott el az 1958/59-es bajnokság vége felé is. Jogosan? ... Részben ...

Mindenestre elgondolkoztató, hogy egy csapat, amely egy esztendővel ezelőtt a kieső-jelöltek között húzódott meg, s végül nagy keservesen kapaszkodott meg a bajnoki létra tizedik fokán, — most bajnokságot nyerhetett.

Kétségtelen, hogy amikor az 1958/59-es bajnoki esztendő megkezdődött és nyilvánossá vált, melyik egyesület kivel erősít, a Csepelt is beleértették a szakemberek az esélyesek társaságába.

Mert hát a Csepel két igen ügyes összekötőt szerzett Pál Tibor (Spartacus) és Sátori Imre (Budafok) személyében a már tavaly oda betért tehetséges Kisutzky Róbert mellé.

Igaz, hogy mások is erősítettek! Az MTK-ba ekkor lé-

pett át Nagy Pista (Kistext) és Kuti (BRSC), a Honvéd-ba Gilicz (Szeged) és Szőcs (Pécs), a Vasasba Bakos (Beloianisz), a BVSC-be Csernai Tibor (Cegléd), az Újpest-be Szini (Izzó) és Kuharszky (Építők), az ETO-ba Keglovich (Sopron), a Tatabányába Rappai (Oroszlány), Polgár (Komló), Schedl (Sztálinváros). Az FTC-be pedig Hódy (Szeged), akinél azonban többet vártak saját remek ifjúsági csatáruktól, Albert Flóriántól. Az esélyek és az erősítések kiegyenlítetteknek látszottak.

Amióta a nagy támadó csapatok, a Honvéd és a Vörös Lobogó eltűntek, egyre jobban érvényesült nálunk is az angol „safety first” (első a biztonság) elv elfajzásaaként a „gólt nem kapni” jelszó. Az olaszok egészen az „antifutball” szintjére süllyesztették ezzel ezt a jobb sorsra érdemes szép játékot. Csak az Internazionale, az ott catenaccionak nevezett, a svájci retesz rendszerből kiindult játékmódjával tudott új szint vinni az olasz futballba. Facchetti felfutásai, illetve általában a támadásba bekapcsolódó hátvédek váratlan akciói mentették meg az olasz futballt a végső ellaposodástól.

Mégsem szabad azt mondani, hogy a Csepel, illetve Jávor Pál mester a biztonsági játékra áttérésnek köszönhette a bajnokság megnyerését. Ha igaz is, hogy a március 14-i forduló hét meccsén összesen csak 8 gól esett, s olyan eredmények rémisztgették a nézőket, mint Ferencváros—Dorog 0:0, Győr—Miskolc 0:0, Salgótarján—Szombathely 1:0, Vasas—Diósgyőr 1:0, BVSC—Újpest 1:1, MTK—Honvéd 1:1, Tatabánya—Csepel 1:1, — igaz az is, hogy rúgott a Csepel nyolc gólt is (Miskolcnak), ötöt pedig nem is egyszer (a Tatabányának, a Salgótarjának).

Jávor szerint ők csak a tavaszi idényben tértek rá a szoros emberfogásra. Ritka alapos téli felkészülésük után első tavaszi mérkőzésükre Győrbe mentek. A Győr — amely reménytelenül állt valahol a lista végén — 0:0-át harcolt ki! Jávor ekkor állapította meg:

— Ezt a szoros emberfogást, ezt a biztonsági védekezést mi is meg tudjuk csinálni, sőt még alkalmasabb embereink vannak hozzá, mint a Győrnek! Minthogy pedig nekünk néhány mozgékony csatárunk is van, s a tabellán jól állunk, egy kis szerencsével jó védekezés mellett akár az első három közé is bejuthatunk.

Ekkor ugyanis ez volt Jávor és egész Csepel leghőbb vágya.

Az őszi idényben az MTK szerepelt a legjobban. Tavasszal a többiek befogták, s váltakozva kerültek az élre. Május végén már a Csepel is! Megkezdődött a nagy hajrá.

Június 14-én a Fáy utcában került sor az éppen holtversenyben vezető Vasas és Csepel mérkőzésére. (Az ősszel a Vasas nyert — Csepelen.) A Csepelt súlyos veszteségek érték. Bakó megsérült, Kóczián II, akire az egész védelem épült és az őszi 13 játék legjobbjának bizonyult, hónapok óta harcképtelenként pihent. Megsérült helyettese, Mednyánszky is, nem tudott talpraállni a gólkirályságra törő Kisuczky sem és Povázsai is kidőlt a sorból. Tóth — Bulla, Kóczián I, Takács — Ughy, Kleibán — Tóth II, Satori, Gondos, Pál Tibor, Németh Ferenc állt ki a csepeliek képviselőjében, — és percek alatt szétszlatták a Vasas bajnoki reményeit. 3:0 a Csepel javára!

Most már csak arra kellett ügyelni, hogy utolsó mérkőzésén ne kapjon ki a csapat. Sikerült egy biztonságos döntetlent tartani a Ferencváros ellen, s hiába győzött közben az MTK Salgótarján ellen, beérte, de rosszabb gólarányával megelőzni nem tudta a Csepelt!

Fennállása óta negyedik bajnokságát nyerte a Csepel. Kétségtelenül ezúttal — egy kis szerencsével. (Hat döntetlen!) De nem érdemtelenül.

— A csapat egysége, megbízhatósága lebegett mindig a szemem előtt — vallotta Jávor, aki ekkor ünnepelte ötödik bajnokságát, mint edző. (Hármat a Csepellel nyert, kettőt az Újpesttel.)

— Sztárokra nem építhettem, mert ilyenekkel nem rendelkeztem. Ám feltámadt Tóth II, aki Pál Tiborral együtt keresztül-kasul száguldott a pályán, hátul öreg barátunk, Takács nemcsak megbízhatóan játszott, hanem erélyesen, gyorsan, nyugodtan, egészen közel a legnagyobb válogatottak színvonalához. Elöl Gondos mint hátravont középcsatár olykor a kapura törve a mi Hidegkutinknak bizonyult. Ughy eleinte csak beugró tartaléknak számított és a végén Kleibánnal a csapat legmegbízhatóbb részét alkotta. Ez a csapat nem éri el régi bajnokcsapataink klasszsisát (amelyekben legalább öten válogatott színvonalat képviseltek!), mégis, ha szerény marad, soká helyt állhat az élvonalban. De csakis akkor!

<i>Bajnok:</i> Csepel	14	6	6	56:25	34
2.: MTK	15	4	7	45:26	34
3.: Honvéd	13	7	6	46:25	33

4. Vasas 33, 5. Ű. Dózsa 31, 6. Tatabánya 31, 7. Ferencváros 28, 8. Salgótarján 25, 9. Diósgyőr 22, 10. Szombathely 22, 11. Dorog 21, 12. BVSC 18, 13. Miskolci Vasutas 17, 14. Győri ETO 13 pont.

Az NB II két csoportjában — jelentős pontkülönbséggel — a Pécsi Dózsa és a Szegedi EAC végzett az első helyen.

A Csepel bajnokcsapatában 18 játékos szerepelt:

26-szor: Kóczyán I Antal (5, 9, 10, 3), Kleibán Antal (6), Tóth II József (7) és Gondos Tibor (9, 10)

24-szer: Takács György (4)

23-szor: Kisuczky Róbert (8) és Pál Tibor (10, 8)

22-szer: Bakó Béla (1)

19-szer: Bulla József (2, 4)

16-szor: Ughy Tibor (11, 5)

13-szor: Kóczyán II János (3, 2)

11-szer: Mednyánszky Rudolf (3) és Németh Ferenc (11)

8-szor: Povázsai László (11, 10)

4-szer: Tóth I István (1), Sátori Imre (7, 10, 8), Magyar Árpád (11) és 1-szer: Kemény Tibor (11)

Az év legjobb góllövőjének hármas holtversenyben Tichy Lajos (Bp. Honvéd), Kisuczky Róbert és Monostori Tivadar (Dorog) bizonyult, 15—15 góllal. A Csepel többi gólszerzője: Gondos (12), Pál (7), Németh (6), Tóth II (5), Povázsay (3), Kóczyán I és Ughy (2), Bulla, Magyar, Kóczyán II és Kleibán. (1—1).

Az év játékosa:

Tichy Lajos

Puskásék távozása és Hidegkuti öregedése nyomán a magyar labdarúgásnak, elsősorban pedig a csatársornak legbecsültebb, legértékesebb és leggólképesebb tagjává Tichy Lajos emelkedett. Amikor a BVSC-ből a Honvédba került, még vitáztak, ki álljon Puskás és Kocsis közé, Machos-e vagy Tichy? A két nagyszerű játékos közül Tichyt becsülték többre. Nemcsak nagysikerű bombázónak bizonyult. Mint irányító is felvette a versenyt Machossal, sőt néha Szuszára emlékeztető nagyvonalúsággal vezette támadásba társait. Rövid adogatásai, pontosan irányított hosszú passzai egyaránt könnyen lekezelhetők, folytathatók voltak. Mindkét lábával tökéletes biztonsággal játszott és bombázott. Sokan lassúságot, bizonyos körülményeskedést, túl sokáig tartó tájékozódást vetettek a szemére. Holott csak óvatosan vezette a játékot, soha sem akart hebehurgyán félmegoldásokkal, bizonytalanságokba torkollva adogatni.

Ez az éve különösen jól sikerült. Nemzetközi szereplései közül kiemelkedett a Jugoszlávia ellen 4:0-ra megnyert mérkőzésen mutatott játéka, s ebben két fenomenális gólja. A bajnoki mérkőzéseken is végig jól, okosan és eredményesen játszott. Nem rajta múlt, hogy a Honvéd egyetlen ponttal lemaradt a Csepel mögött a bajnokságról! (Az MTK-t már megelőzte volna, jobb gólarányával!) Ez az egy pont elveszett — amikor Tichy nem játszhatott. (Néhány mérkőzésről hiányzott — ismerjük el — saját hibájából is!) Bajnoki mérkőzései közül kiemelkedett a bajnokcsapat ellen elért 4:1-es győzelmük alkalmával mutatott teljesítménye. Góljai közül pedig az kapta a legnagyobb tapsot, amit egy szögletűgás nyomán a Vasasnak vágott be a szintén 4:1 arányban megnyert mérkőzésükön. Ez évi elsősege — Machos jó éve ellenében is — vitathatatlan.

feltámadás Újpesten

•

1959/60

A Megyeri úti stadionnak még a legnagyobb öltözője sem túlságos tágas helyiség. Nem is fért bele még a legilletékesebbek valamennyije sem ezen a szeptember 20-i vasárnapon. Még Barcs Sándornak, az MLSZ elnökének is préselnie kellett magát, hogy az ünnepelt elé juthasson és felköszönthesse valóban a magyar labdarúgás minden apraja-nagyja, jelese-jeltelenje nevében Szusza Ferencet abból az alkalomból, hogy 20 esztendővel ezelőtt került be első ízben az Újpest első csapatába. Nem ugyan bajnokin, csak barátságos mérkőzésen, — de bent volt. És ki sem került belőle többé, ha csak valami baj nem érte. (Sajnos, elég sokszor érte.) S ha bajnokin csak 1941-ben szerepelt is először lilafehér színekben, 1942-ben már a válogatott meggypiros ingét hordhatta.

Az ünnepeltetés öröme az Újpesti Dózsa mindjárt 2:0-ra le is győzte a Vasast — és az élre ugrott. (Előzőleg csak a Ferencvárostól kapott ki egyetlen góllal.)

A továbbiak folyamán aztán az ősszel még csak gólt sem kapott, kivéve egyet az évadzárón a pécsiektől, akiknek azonban négyet adott az egy fejében.

Szusza az őszi évad valamennyi mérkőzésén játszott, tavasszal néhányszor hiányzott. Viszont ekkor az egyébként nagy kilengéseket mutató ifjú gárda nagyon megemberelte magát. A csapatot eleinte Balogh I (a „Bonzó”), majd később a Törekvés egykori amatőr-válogatottja, Szücs Gyula edzette. Március elején a lilák már 6 ponttal vezettek és biztos bajnoknak látszottak. Oly sok balszerencsés és — mondjuk meg őszintén — gyengén átjátszott esztendő után! Tavasszal azonban a Vasas visszavágott, az „öreg” Szilágyi és a László-kórház csapatából átkerült igen ifjú (18 éves) Farkas János vezérletével. A másik volt ifi-válogatott, a nála egy évvel idősebb, volt III. kerületi Mészöly még a tartalékcsoportban fejezt el mindenki előtt minden labdát.

Most úgy látszott, az Újpesti Dózsát is eléri az a végzet, amely már annyi, ősszel biztosan vezető csapatot elért a hajrában: a letörés. Az ősszel tulajdonképpen a Honvéd látszott a nagy ellenfélnek. Ebben ugyanis Tichy, az 1959-es év hőse óriási félévet futballozott össze. Ontotta a gólokat. Tavasszal viszont a Ferencváros támadt fel, amelyben Albert mutatkozott valódi gólgyárosnak. Ha Tichy hármát rúgott a Vasasnak, vagy — hét perc alatt! — a már biztos győztesnek látszó Csepelnek, majd a Diósgyőrnek, — Albert négy ragyogót helyezett el a BVSC, újabb négyet a Dorog hálójába. A nagy gólgyárosokkal együtt felnyomultak csapataik is, miközben az Újpesti Dózsa ritka rossz szériát fogott ki. (Három döntetlen és egy vereség — csupa „szerény” vidéki csapat ellen!) Végre a Vasas megtette azt a „szívességet”, hogy eltörölte a Honvéd esélyeit (ha csak 1:0-val győzött is), és a Ferencvárosét is (bár itt csak egy pontot csípett el).

Most az Újpestnek meg kellett mutania, hogy méltó a bajnoki címre. Az utolsó három fordulóban a közelmúlt

három bajnokával kellett felvennie a harcot. Mind a hármat legyőzte! 3:2-re a Honvédot, 1:0-ra, Szusza góljával, a Ferencvárost és végül — amikor már bebiztosította elsőségét — 5:4-re még az MTK-t is. Pedig ekkor az FTC elleni meccsen húzódást szenvedő Szusza hiányzott. Viszont az elsőség biztos tudatában a lilafehér gárda oly szép, látványos mérkőzést vívott a helyezési esélyét már amúgyis elvesztett MTK ellenében, hogy a mérkőzést joggal könyvelték el a bajnokság legszebb meccsének. Hidegkuti Nándor, aki ekkor már edzőként segítette az MTK-t, bátran bedobta a fiatalokat, s a Gelei — Palicskó, Sipos, Lantos — Gál, Kovács III — Sándor, Nagy Pista, Laczkó, Molnár, Szimcsák csapat ellen Göröcsöknek minden raffinériájukat elő kellett venniök, hogy győzni tudjanak.

A kilencgólos rangadó után a nézők így foglalták össze véleményüket: „Az ősz legjobb játékos a Tichy volt, a tavaszé Albert, az egész bajnokságé Göröcs..., a világe pedig Szusza!”

Szusza sérülten, a lelátóról nézte végig ezt a mérkőzést.

— Ez a szép játék a mi „tiszteletkörünk” a közönségünknek! — szögezte le. És sietett megveregezni Göröcs vállát. Ami nem volt egyszerű dolog, mert hát a rajongó, ünneplő újpesti közönség vállára kapta „Titi” barátunkat — és a többieket is —, és a csapat tagjai a magasba emelve tették meg az utat a zöld gyeptől a szürke öltözőfolyosóig.

És a Csepel? A tavalyi bajnok? Örült, hogy megmenekült a kieséstől. Igaz, hogy alapos rendcsinálással maga volt kénytelen meggyengíteni csapatát, de ez — függetlenül a hamarosan bekövetkezett kiesésétől — megérte!...

Helyette a Diósgyőr vonta magára a figyelmet. Meg is szerezte az év legjobb vidéki csapata címet ez az együttes: Hódi — Werner, Szigeti, Paulás — Török, Solymosi — Iván, Csányi, Kiss L., Fekete, Pál L.

A bajnokság végeredménye:

Bajnok:	Újpesti Dózsa	17	6	3	52:26	40
2.:	Ferencváros	14	7	5	56:31	35
3.:	Vasas	12	8	6	44:29	32

4. MTK 29, 5. Diósgyőr 27, 6. Tatabánya 27, 7. Bp. Honvéd 25, 8. Szeged 25, 9. Salgótarján 23, 10. Dorog 23, 11. Pécs 23, 12. Csepel 20, 13. Szombathely 19, 14. BVSC 16 pont.

Az NB II két csoportjának bajnokaként a Győri ETO és a Debrecen jutott fel az NB I-be.

A lilafehér színekben 20 játékos szerepelt ebben a bajnokságban:

26-szor (minden mérkőzésen): Göröcs János (8) és Győrvári József (4)

25-ször: Török Gábor (1), Rajna Károly (2) és Várhidi Pál (3)

23-szor: Szini József (5) és Borsányi György (6)

22-szer: Szusza Ferenc (9) és Kuharszky Béla (10, 9, 7)

20-szor: Tóth Mihály (11)

14-szer: Halápi István (11, 10, 7, 9)

13-szor: Nagy Mihály (7)

7-szer: Bencsics József (7, 11)

5-ször: Jagodics László (7)

3-szor: Sóvári Kálmán (3, 5) és Gallai Ferenc (6, 5)

1-szer: Lung Ferenc (1), Petrovics Tibor (2), Káposzta Benő (6) és Pataki László (1)

A csapat góllövői: 15-öt lőtt Szusza (ebből hatot szabadrúgásból!), 14-et Göröcs, 9-et Kuharszky, 4-et Halápi, 3-at Várhidi, 2-t Szini, 1-et Pataki, Bencsics, Borsányi. 2 öngól esett az Újpest javára Zalai és Hegyi (Pécs) révén.

Az év gólkirálya egyébként Albert Flórián (Ferencváros) lett 27 góljával.

Az év játékosai:

Göröcs János

Milyen üstökösként tűnt fel! És milyen nehezen ismerték el!

Mennyit dicsőítették! És mennyit szidták!

Indokoltan. Mert a szemkápráztató, sőt olykor mulatságosan szellemes játékait sűrűn követték olyanok, amelyekben nagyítóval kellett keresni, hogy hát hol is van az a Titi?! No, de az eleinte gyakori eltűnések ebben a bajnokságban egyre ritkábbak lettek, a szellemes cselek, gyors előretörések, Zsengellér-féle trükkök és Hidegkuti-féle fölényes labdavezetések, sikló-szerű átcikázások egyre gyakoribbak. Gánti bányamunkás család gyermekeként apró kölyök korában került már Pestre, Angyalföldre. Minden mozdulata elárulja, hogy — rongylabdán nevelkedett a „Cigány” (kreol bőrével, fekete hajával, egy kicsit groteszk arcvonásaival ezt a nevet előbb kapta, mint a Titi-t). Kritikusai kettőt vetettek szemére az év folyamán: játéka nem elég kiegyensúlyozott és lövőbiztonsága fogyatékos. De igaz az is, hogy minden fogyatékosága, hibája, rapszódikus teljesítménye ellenére egyetlen játékos sem szerzett annyi örömet a szurkolóknak ebben a bajnokságban, mint ő. S az a három gól, amit az MTK-nak rúgott! Egyet, amelyben ezer ötlet, szellemesség csillogott, s mindenekfölött találékonyság, amikor talppal pofozta be a labdát az ellenfél kapujába olyan zavaros, tumultuózus helyzetben, amelyben más azt sem tudta, merre van a gyár és merre a temető. Azután bevágott 7 méterről kapásból egy labdát, szintén nem mindennapi rafinériával. Végül lőtt egy gólt 25 méterről, cseles, pattogós labdát küldve, hogy az pontosan a vetődő Gelei előtt ugrott fel és át a szegény ka-

puson. Sőt! Benne volt még a Halápi gólját előkészítő akcióban is, végül pedig Patakinak is ő találta a labdát: a jobbszélen siklott le, süvítve küldte be a szögletzászló közeléből úgy, hogy Pataki — igaz, ügyesen, előrevetődve — éppen befejelhette. Nem éppen ezért az őt gólért, hanem egész évi tevékenységéért, amellyel a csapatkapitány, „a világ legjobb játékosa”, Szusza vállve-regetését is kiérdemelte, — azért adjuk neki az év játékosa címet.

hat pont
hátrányból —
négy pont
előny
•

1960/61

1958-ban ünnepelte az MTK fennállása 70. évfordulóját. És a jubiláris évben bajnokságot nyert a labdarúgó csapata . . .

1960-ban töltötte be fennállása 75. esztendejét a lilafehérek egyesülete. És az Újpesti Dózsa megnyerte a bajnokságot!

1961-ben érte el 50. életévét a Vasas . . .

Most azonban úgy festett, hogy az ünnepelt örül, ha legalább „dobogóra” kerül. Az Újpesti Dózsa úgy kezdett, mint aki meg akarja ismételni bajnoki diadalát. Bár Szusza most már tényleg alig-alig szerepelt és a sok nemzetközi kötelezettség erősen igénybe vette az egész gárdát. Mégis március közepén az Újpesti Dózsa már 6 ponttal vezetett a Vasassal szemben, 7-tel állt a Ferencváros és a SalBTC előtt. A salgótarjániak az őszi idény elején egyik meglepetést a másik után okozták. Sokáig az első helyen is álltak és csak nehezen adták meg magukat.

Csak amikor március 25-én 6:0-ra kikaptak a Vasastól, akkor estek ki a bajnokjelöltek sorából. Ez a Vasas erősen megváltozott az őszihez képest. Szilágyi Gyula már végleg visszavonult, Ihász háttvédből csatár lett, Sárosi László újra csatásorba állt, Bakos is bekerült az I-be, Kárpáti is rendbejött hosszú kihagyás után.

Az Ú. Dózsa áprilisban egyszerre csak megingott. Kezdte leadogatni előnyét. Vesztett az FTC ellen (0:2), döntetlenül játszott a Vasassal (még mindig volt 4 pont előnye!), vesztett Tarjánban... Akkoriban azt mondták, ahhoz, hogy valamelyik csapat bajnok lehessen — mindenek előtt Tarjánban kell győznie! Ez az elmúlt bajnokságban valóban — és egyes egyedül! — az Újpesti Dózsának sikerült. (Ebben az évben a Vasas már október első napján megszerezte ezt a babonás győzelmet.)

A feketefehérek ekkortájtban olyan nagyszerű csapatot hoztak össze, amilyennel a Csuberda—Laczkó—Debreceni idők óta nem rendelkeztek: Cserháti — Bablena, Jancsik, Oláh II — Szojka, Salgó — Krajcsi, Vasas, Bodon, Menczel, Taliga legyőzte az Újpesti Dózsát, amely most már önbizalmát veszítve kikapott Győrött is. Hiába aratott nemzetközi sikereket, hiába ért el 1:1-et a brazil Botafogónak Didit, Garrinchát, Amarildót felvonultató csapatával szemben, tatabányai és szegedi veresége megpecsételte sorsát. A Vasas is kikapott ugyan Tatabányán és döntetlenül mérkőzött az MTK-val, de azután remek hajrát vágott ki (Csepel ellen 6:0, Pécssett 3:2, a Dorog ellen 2:0) — és négy ponttal megelőzve a tavalyi bajnokot biztosította jubiláris évében az elsőséget. Tíz pontot hozott be három hónap alatt azon a Dózsán, amelyet minden botladozása ellenére és Szusza visszavonulása ellenére is a régi nagy Újpest méltó utódjának tartott minden szakmabeli.

Kétségtelen, hogy a Vasas elég szerencsésen egyesítette csapatában az idősebbeket a fiatalokkal. Bundzsák 33, Kárpáti 32, Berendi, Sárosi és a Honvédból átkerült Ma-

chos 29 évével szemben ott állt a 19 éves Farkas, a 20 éves Mészöly, Ihász, Kékesi. És — ami mindennél fontosabb volt — ez a gárda valóban egységgé tudott tömörülni, sztárok nélküli igazi csapattá, a legjobb szellemű együttesé, — méltóan ahhoz a szellemhez, amelyet a jubiláris ünnepségre felvonult régi nagyok, Jellinekék, avagy a későbbiek, a legnehezebb napokban helyt álló Terényiék, Ádámék, Noszkayék, a felszabadulás után pedig a KK-győztes csapat tagjai képviseltek.

<i>Bajnok:</i> Vasas	15	8	3	59:24	38
2.: Újpesti Dózsa	14	6	6	51:30	34
3.: MTK	13	6	7	53:42	32
4. Ferencváros 31, 5. Salgótarján 31, 6. Szeged 29, 7. Tatabánya 27, 8. Győri ETO 25, 9. Bp. Honvéd 24, 10. Csepel 22, 11. Pécsi Dózsa 21, 12. Dorog 19, 13. Debrecen 19, 14. Diósgyőr 12 pont.					

Az utóbbi kettő kiesett. A Diósgyőrnek végig rossz éve volt, ami régi kiválósága, Török lábtörésével kezdődött. A Debrecen nagy hajrát vágott ki. Utolsó mérkőzésein legyőzte a Honvédot 4:3-ra, az FTC-t 2:1-re és végül vetélytársát, a Diósgyőrt 7:4-re. De mindez már nem segített rajta. Kiesett, pedig a csapata elérte a mezőny középértékét: Jakab — Molnár, Domán, Kovács — Farkas, Cseke — Némethy, Zilahi, Kertész Tamás, Puskás Lajos, Csekő.

Át kellett adnia helyét — a Diósgyőrrel együtt — az NB II bajnokainak, az Ózdnak és a Komlónak.

A Vasas 18 játékost szerepeltetett ebben a diadalmas jubiláris esztendejében. Szilágyi már visszavonult, helyette az átkerült Machos rúgta a gólok zömét, a csapat gerincének pedig az állhatatos Berendi és a csapat „Jolly Jooker”-e, Bundzsák bizonyult.

26-szor (minden bajnokin) játszott: Szentmihályi Antal (1), Berendi Pál (6) és Farkas János (10)

24-szer: Mészöly Kálmán (3) és Mathesz Imre (11, 7)

23-szor: Bundzsák Dezső (5, 9, 3) és Kékesi Mihály (7, 8)

21-szer: Ihász Kálmán (4, 11, 9)

16-szor: Kárpáti Béla (2) és Sárosi László (4)

15-ször: Machos Ferenc (9, 8)

12-szer: Bakos Sándor (6, 5)

10-szer: Borsos Miklós (8) és Nagy Károly (2)

6-szor: Csordás Lajos (9, 8, 7)

5-ször Bárfi Antal (5, 8)

2-szer: Lenkei (Lelenka) Sándor (7, 11)

1-szer: Bodai Ferenc (4)

Az év gólkirálya holtversenyben Tichy (Honvéd) és Albert (Ferencváros) lett 21—21 góllal. Őket követi a Vasas legeredményesebb góllövője, Machos 17 góllal. A többi Vasas-gól szerzője: 11 góllal Farkas, 7 gólt lőtt Ihász, Bundzsák és Kékesi, 3 gólt Mészöly és Mathesz, 1—1-et Berendi, Borsos, Csordás. Az ötvenkilencedik gólt öngólnak könyvelték el, bár szerintünk ezt nyugodtan Machos javára lehetett volna írni.

Az év játékos:

Berendi Pál

Közel a 30. életévéhez (1932 végefelé született), most érte el Berendi, hogy mindenki elismerte végtelen szorgalmát, hasznosságát és az év játékosának címét neki ítélte. Bizony, amikor 1952 első napjaiban megjelent a Vasas edzésein mint „Berendi II”, nem aratott túlnagy sikert. Jobbösszekötőként került a csapatba, de hamar-

san kiderült, hogy ezen a poszton jó lehetett a Vörös Lobogó Keltexben, amelyet a Bogyó utcában NB II-es bajnoksághoz segített, de nem jó az NB I-es Vasasban. Hamarosan azután hátrább került, s a kitűnő, de kiöregedő Vadász—Szilágyi II fedezetpár helyét a csapat összekötőnek tervezett két játékos, Berendi és Bundzsák foglalta el. Itt virágzott ki azután a Pali! Esztendőkön keresztül megszakítás nélkül állta a sarat, állta, ha tényleg sárban kellett játszani, állta, ha kőkemény volt a talaj. Állta hazai és nemzetközi csillagok tömege ellen, pontosan követve az edzői utasítást, maga az élő emberfogás, a ráállás, a megelőző szerelés, az „élni nem hagyás” megtestesítője, a legkellemetlenebb ellenfél, apró termete dacára óriása a fedezetjátéknak úgy, ahogy a szó szól, lefedezve Puskás Öcsitől a bécsi Wagnerig mindenkit, ha kellett fedezetként, ha kellett — mint divatba jött, — „beállósként”.

a Vasas újráz!

1961/62

7:0-val kezdődött (a győri ETO ellen), 4:0-val zárult (az Ózd ellen). Mindkét ízben az őszi földön, Angyalföldön, a Fáy utcában. Ami az első két pont és a bajnoki elsőséget biztosító 38. pont között történt, az újra párharchoz hasonlított, újra az Újpesti Dózsa és a Vasas között, s újra a Vasas diadalával végződött.

Az 1961/62-es bajnokságot nyerő Vasas nem játszott olyan fényesen, olyan csillogón, mint annak idején az a Vasas, amely 9:2-re verte a KK döntőben a bécsi Rapidot. Olyan megbízhatóan sem, mint az 1957. évi bajnokságot az utolsó fordulóig veretlenül lesétáló együttes. Még talán úgy sem, mint a múlt évi bajnokságban.

Ezzel szemben alig láttunk még csapatot, amely egy teljes bajnoki esztendőn keresztül — jó formában, rossz formában, jó időben, rossz időben, győzelemre állva, vereséget tűrve — ennyi szívvel, ennyi akarással küzdött volna. Kikaphatott, de akkor is küzdött és „hajtott”, be-

leadott „apait-anyait” a játékba — s nem tört meg, ha a sors olykor-olykor ellene fordult is.

Találóan jegyezte meg az évvárón a minisztertanács elnökhelyettese, Biszku Béla: „Nem vitatkozom, hogy valóban a legjobb csapat nyerte-e a bajnokságot, bár a pontszámok alapján ez is kézenfekvő. Egyet azonban állítok: a legméltóbb győzött!”

Am túl azon, hogy a legernyedetlenebbül harcoló együttes végzett az első helyen, az is tény, hogy a szóhoz jutott 14 játékos között egy sem akadt, aki akár csak közepes teljesítményeket nyújtott volna. És szinte valamennyi elérte azt a színvonalat, amely válogatottságra teszi méltóvá a játékost.

Eleinte egymást keresztbe verték a csapatok, később két csapat kiemelkedett az élbolyból. Mintha csak ketten ültek volna a libikóka két végén, s billegtek volna egyszer föl, egyszer le, — részint saját erejük megfeszítésével, részint külső erők ritka, de kellemetlen hatása alatt: a Vasas és az Újpesti Dózsa. Az őszi évad 13 mérkőzése után például — a Vasas vezetett az újpestiek előtt. De mire eljött a téli szünet — mert közben, még az ősszel lejátszottak három fordulót már a tavasziak közül is, Chile világbajnokságára való tekintettel —, az Újpest állt egy ponttal az élen. Így indult első esélyesként napfényes közép-amerikai túrájára az Ú. Dózsa, miközben a Vasas itthon maradt és egy kemény és hosszú tél viszontagságai közepette készült tavaszi feladataira. A válogatott is Amerikában töltötte a telet, Chilét igyekezett kipuhatolni.

A szurkolók szemében és — sajnos — egyes klubvezetők szemében is a bajnokság egy kissé mellékes üggyé vált. Hogy, hogy nem, világbajnoki reményeket kezdtek táplálni egyesek. A kétségtelenül ritka alapos felkészülés, a sikeres szereplés érdekében hozott rendkívüli intézkedések, a bajnoki mérkőzések előre és hátra tologatása, a legjobbak tömeges kiemelése klubkereteikből — mind

csak növelte a közönség győzelmi reményeit. A téli amerikai út a rossz indulás után nagy sikerrel zárult. Már-mint azzal a sikerrel, hogy sikerült elhitetni: sikerük volt.

A bajnoki mérkőzések, immár a negyedik tavaszi fordulóval, február 24-én folytatódtak. Az Újpesti Dózsa még feljebb lendült a libikókán. Hja, új, fényes csillag kezdett ragyogni benne. Már az ősszel bekerült a csapatba — egyelőre jobbszélre — egy minden ízével kapura törő, jellegzetesen góllövő játékos, az akkor a 17. életévét még be sem töltött kaposvári ifjú, Bene Ferenc. A lilafehér csapat két hónapon át diadalt diadalra aratott. Legyőzte a még némi eséllyel bíró Ferencvárost, amelytől aztán a Vasas 4:0-ra kikapott! Legyőzte az év kiemelkedően legjobb vidéki csapatát, a Tatabányát, amelytől a Vasas szintén kikapott. Grosics — Csetfalvi, Polgár, Szepesi — Schedl, Laczkó — Szovják, Kazinczy, Satori, Lahos, Deli győzte le — ha csak 11-es segítségével is!

Már-már biztos bajnoknak látszott az Újpesti Dózsa, amikor elkezdett botladozni. (Nem első ízben a magyar bajnokságok hajrájában!) Göröcs letörése végzetesnek bizonyult, jöttek és győztek Újpesten a győriek, s mire elérkezett az év igazi rangadója (április 8, Vasas—Ú. Dózsa a Népstadionban), az újpestiek már csak egy ponttal vezettek. Kiegyeztek volna döntetlenben! Ám a Vasas nem! Machos lőtt két szép gólt (az elsőt úgy, hogy Rajnát is majd, hogy el nem vitte a labda!), s bár közben Mészöly lőtt egy öngólt, a lendületes, gyors és szép játék a Vasas megérdemelt győzelmét hozta. Az Ózd legyőzése és közben az Újpesti Dózsa—MTK mérkőzés döntetlen eredménye végül is két pontra növelte a Vasas előnyét.

A 21 pontot összeszedő Ózd ezzel kiesett — hármas holtverseny után... (A Komló és a közelmúltban még oly jó Salgótarján is ennyit szedett össze, de szerencséjükre jobb gólaránnyal.) Még rosszabbul végzett és utol-

só helyezettként esett ki a Csepel, a három évvel ezelőtti bajnok! Miért? Talán a tartalékcsoportok bajnoksága ad erre választ. Amelyben a Salgótarján, a Csepel, és az Ózd végzett a legrosszabbul. Amelyik csapatnak ennyire nincsen tartalék garnitúrája, — az készüljön el mindig a legrosszabbra!

A gólkirályság sorsa ebben az évben még a múlt évinél is érdekesebben alakult. Tichy most is ragyogóan kezdett. A tavasz első mérkőzésén (Honvéd—Győr 3:0) elért mesterhármasa után már 20 góljával messze az élen állt. Mindenkitől csak ezt hallotta:

— No, Lajos, az idén felviheted ötvenig is!

Mire megtorpant. Nemcsak ő, az egész Honvéd. (Tavaszi lehanyatlásra épp elég példát láttunk Tichytől is, hát még a régi Kispesttől!) Csak a hajrában talált magára Tichy újra és így 23 góllal végzett az ez évben Ózdon játszó Csernai Tibor előtt. Így lett az év gólkirálya egy olyan játékos, akinek csapata mindössze a hetedik helyre tudott felvergődni, míg a bajnokcsapat legjobb góllövőjét csak a tizenkettedik helyen találjuk.

<i>Bajnok:</i> Vasas	17	4	5	55:27	38
2.: Újpesti Dózsa	15	6	5	57:30	36
3.: Ferencváros	13	7	6	45:26	33

4. Tatabánya 31, 5. MTK 28, 6. Dorog 27, 7. Bp. Honvéd 26, 8. Pécsi Dózsa 22, 9. Szeged 22, 10. Győri ETO 22, 11. Salgótarján 21, 12. Komló 21, 13. Ózd 21, 14. Csepel 16 pont.

A Vasas megnyerte az ez évi KK-t is, a döntőben 5:1 és 1:2 arányban végezve a Bolognával.

Az NB II bajnokságát keleten a Debreceni Vasutas nyugaton a Szombathelyi Haladás vitte haza.

Ezt a bajnokságot a Vasas mindössze 14 játékos szerepeltetésével nyerte meg. Közülük azonban csak három szerepelt valamennyi bajnoki mérkőzésen:

26-szor: Szentmihályi Antal, Mészöly Kálmán és Berendi Pál.

24-szer: Mathesz Imre, Machos Ferenc és Ihász Kálmán

23-szor: Pál II Tibor

22-szer: Farkas János

20-szor: Bundzsák Dezső

17-szer: Sárosi László

16-szor: Bakos Sándor

15-ször: Pál I László

14-szer: Kárpáti Béla

9-szer: Kékesi Mihály

A Vasas-gólok szerzői: 11-et lőtt Bundzsák, 9-et Machos és Mathesz, 8-at Farkas, 3-at Pál Tibor, Pál László, Ihász, Kékesi, 2-öt Mészöly, 1-et Sárosi és Berendi. Két gól vitathatatlanul öngólból esett (a Győr és a Tatabánya elleni őszi mérkőzésen), sőt még a fent elkönyvelt gólok között is akad kettő, amelyet öngólnak is számíthatunk. Pál II gólját a Komló és Machos egyik gólját az Újpesti Dózsa ellen.

Az év játékosa:

Mészöly Kálmán

Átlagban is, a bajnoki mérkőzéseken mutatott kiemelkedő teljesítményei alapján is, azonkívül a válogatottban, például a chilei világbajnokságon mutatott ragyogó szereplései alapján is Mészöly Kálmán bizonyult az év legjobb magyar labdarúgójának.

Chilében az angolok meg a bolgárok elleni mérkőzések után kapta először a „szőke pilóta” becenevet a külföldi

szaksajtó munkatársaitól, s ezt a továbbiakban, még a csehszlovákok ellen elvesztett mérkőzésen is megérde-
melte. Az egész VB-nek nem akadt még egy olyan feje-
lője, mint „az egekbe ugró” Mészöly Kálmán.

Idehaza nem is volt olyan egyszerű dolog fejjátékban a Vasas többi tagját felülmúlni. Noha Szilágyi Gyula ek-
kor már nem játszott, ám ott volt Bundzsák Dezső! Az a
játékos, aki Kocsis és Kispéter emlékét is el tudta homá-
lyosítani, aki minden szögletűgáshoz felzárkózva a gó-
lok tömegét vágta be fejével az ellenfél kapujába, vagy
fejelt úgy, hogy társai egyikének már csak be kellett
pöckölnie a labdát a kapuba. Nos, Mészöly még Bund-
zsákon is túltett. Igaz, hogy mint középhátvédnek több-
ször nyílt alkalma fejjátékával tündökölnie, mint a kö-
zéppályás Bundzsáknak. De nemcsak a kapuja előtt fejelt
el mindent, Kispéter-módra, hanem felfutott ő is a szög-
letekhez, s akkor az ellenfélnek nemcsak a csatárai, ha-
nem a védői is megtanultak rettegni! Ebben az évben ért
el formája tetőpontjára az ekkor mindössze 21 éves egy-
kori óbudai játékos. Később lehettek megingásai, egy
időben túlsúlyosodás fenyegette, — de ezt is le tudta küz-
deni, akárcsak ellenfeleit! Fejjátékán kívül remek közbe-
lépései, becsúszó szerelései, labdaleszedései, megelőző be-
avatkozásai, társai segítségét megkönnyítő tekintélyes
gyorsasága révén vált legjobb középhátvédünkkel. Reme-
kül passzolt is, pontosan, időben és lekezelhető labdákat
küldve előre, — soha sem az ellenfél középfedezete pré-
dájául, mint annyi sok más, egyébként jeles hátvédünk.
Játékának frissesége, lendülete, fiatalos heve csak még
fokozta eredményességét. Egy még igen jó formában le-
vő Sipost tudott kiszorítani, vagy legalább is más posztra
nyomni a válogatottban. A külföld csak Chilében figyelt
fel reá, a bajnokságban azonban már jóideje tudtuk, mit
ér. Remekelt a bajnokság tulajdonképpeni döntőjén (2:1
az Ú. Dózsa ellen) és csodálatba ejtett mindenkit az Ózd
elleni (4:0) bajnokság-záró mérkőzésen.

a tartalékgárda diadala

1962/63

Furcsa egy bajnokság volt ez az 1962/63. évi. Vajon előfordult-e valaha is, hogy egy csapat, amely öt fordulón át nyeretlen és az utolsó helyeken kuksol, majd nagy nehezen felvergődik a tizedik, nyolcadik és a félidőre a hatodik helyre, — végül hat pontos előnnyel (!), fölényesen első legyen a bajnokságban?! A Ferencváros megtette.

Pedig a tömeges őszi pontvesztések nyomán már az edzőt is kikezdték.

— De hát tehetek én róla? — mentegetődzött Mészáros József, a „Dodó”. — Nincs két mérkőzés, amelyre azonos összeállításban tudnám kiállítani a csapatot. Üldöz a balszerencse és rengeteg a sérülés...

No, persze akadt néhány szakmabeli melléfogás is. Vajon komolyan gondolta Mészáros, hogy az egyébként ügyes, derék Ormai-fiú a maga NB II-es képességeivel

egy Ferencváros, egy bajnokságra törő nagycsapat pillére lehet? Középhátvéd egy Kispéter, egy Mátrai helyén?!

— Mindent megpróbáltunk! Ez is hiba?

Hát nem hiba, csak — kevés, sőt talán helyesebben: sok. Kevesebbet kellett volna próbálkozni, és inkább kipihenni az előző évi nagy megterhelés okozta fáradtságot, évadelőtti túrázás helyett.

Nem vethető az edző szemére, hogy már a harmadik mérkőzésükön a 16. játékos szerepeltette, az októberi elsőn már a 19.-et, s végül 23.-at. Sőt, amikor a koraőszi kapkodás tavasszal tudatos fiatalítássá változott, s a bőséges tartalékgárda legjobbainak ésszerű szerepeltetésévé vált, — már dicséret illette az edzőt, nem bírálat.

A tavaszi fellendülést azonban elsősorban nem ez a fiatalítás, hanem elsősorban az hozta meg, hogy először is kipihente magát a fáradt csapat (nem ment túrára), másodszor ritka alapos téli és átmeneti előkészítéssel, a felsőbb sportszervek helyesen megszabott korszerű edzéseihez alkalmazkodva gyúrta át állóképes és ütőképes játékosokká még a kényeskedőket is. (Bőven akadtak ilyenek, — a legjobbak között is!)

Természetesen ezenkívül a kimeríthetetlen tartalékanyag immár szerencsésebb felhasználása is döntően elősegítette a fellendülést. Nem hiába nyerte az FTC évek óta a „kis-bajnokságok” tömegét! A tartalékbajnokok, ifibajnokok, serdülőbajnokok, sőt úttörőbajnokok széles tömegéből csak okosan kellett kiválasztani azokat, akik megállhatták a helyüket a nagy csatatéren is. Sikerült. Ebből a bő anyagból már szeptemberben ki-kiemelte Varga Zoltánt (akkor 17 éves volt). A csapaterősítéshez azonban nemcsak a tizenéveseket használta fel az edző, bátran szóhoz juttatta, sőt új, nehéz feladattal bízta meg az idősebbeket is, akik új beosztásaikban (Orosz, Vilezsál a fedezetsorban) kiválóan helyt álltak.

Bajnok lett tehát a Ferencváros, amely egy szegedi vereséggel kezdte az évet. Persze, az 1962 őszi szegedi gárda

nem volt akármilyen együttes! Mészáros — Szabó, Portörő, Kürtösi (Sándor) — Dezsőfi, Kővári — Reményik (Makrai), Nemes, Hajós, Polyvás, Gilicz heteken át az első helyen is állt! Hogy azután Szeged az utolsó mérkőzésen újra éppen a Ferencvárossal került össze és az ekkor már 3:1-re elverte rajta a port, az már az amúgyis lecsúszott szegediek helyzetén nem sokat változtatott. A Ferencváros tavasszal veretlenül végzett, s dicsősége a Vasasnak, MTK-nak és főleg a Dorognak (az év legjobb vidéki csapatának!), hogy döntetlent tudott tartani a bajnokcsapattal szemben.

A Vasast egyébként felőrölte, hogy rengeteg külföldi kötelezettségnek kellett eleget tennie. (Hja, a nagyság átka! Ez a bajnok sorsa!)

A Honvéd is vezetett egy darabig az ősszel, de azután kikapott odahaza, Kispesten a Győrtől, amelynek csapatát az új edző, Szusza így módosította: Barna — Koós, Orbán, Tamás — Palotai, Máté — Keglovich, Morvai, Orosz László, Povázsai, Adrigán. (Kiss Zoltán csak ez után jött át Újpestről.) Kikapott a Honvéd az FTC-től és a Vasastól is és ezzel már el is tűnt az élvonalból.

Vezetett egy darabig a Dózsa is. Debreceni és dorogi veresége után azonban örülhetett, hogy „dobogóra” került, oda is csak jobb gólaránya révén, mert pontja ugyanannyi volt, mint a Dorognak. Ez a Dorog Karábával (Bp. Spartacus), Szuromival (Bp. Vízművek), Takáccsal (Esztergom) megerősödve oly jól játszott, hogy például a Honvédot egyik legjobbjá, Prohászka nélkül is le tudta győzni, Monostorit vonva hátra „középpályásnak”: Ilku — Pálmai, Lakat, Fellegi — Monostori, Takács — Karába, Szuromi, Varga, Kertes, Csóri összeállításban.

Végül állt az élen az MTK is, sőt a kékfehérek szerepeltek az ellenfelek közül aránylag legjobban. Különösen budapesti mérkőzéseiken, fővárosi ellenfelekkel szemben. A vidékiek ellen azonban sorozatosan csődöt mondott a

tudományuk, s például a nem nagy képességű, de az Albert József mester által gondosan felkészített Komló elleni két meccsén összesen csak egy pontot tudott szerezni a csapat. Vigasza: megnyerte a Közép-Európa Kupát éppen a védő, a kitűnő Vasas ellenében. És — mégis csak „ezüstérmes” lett a bajnokságban!

Az Újpesti Dózsát a bronzérmén kívül még valami vigasztalhatta. Végre 17, sőt 18 évi szünet után újra az ő körükből került ki az év gólkirálya. (Szusza is vezetett ugyan 1956-ban, azt a bajnokságot azonban nem fejezték be.) Bene Ferenc, az új gólkirály nemcsak 23 góljával, hanem néhány különleges „gólbő” szereplésével keltett valóban nem mindennapi feltűnést. Szombathelyen hat gólt lőtt egyvégtében, a Komlónak négyet. A Ferencváros legjobb góllövője a Flóri bizony alaposan elmaradt tőle.

A bajnokság eredménye:

Bajnok: Ferencvárosi TC	15	7	4	49:28	37
2.: MTK	11	9	6	41:32	31
3.: Újpesti Dózsa	11	8	7	50:31	30

4. Dorog 30 pont, 37:27-es gólarány, 5. Bp. Honvéd 29, 6. Győri ETO 29, 7. Pécs 27, 8. Tatabánya 27, 9. Vasas 25, 10. Komló 24, 11. Szeged 23, 12. Debrecen 21, 13. Salgótarján 18, 14. Szombathely 13 pont.

Az NB II bajnoka a Diósgyőri VTK és a magát összeszedő (és a csapatban fegyelmet teremtő) Csepel lett.

Az FTC 23 játékost szerepeltetett ebben az esztendőben. Újra időszerűnek látszik, hogy a játékosok életkorát is feljegyezzük, mert érdekes képet nyújtanak 18-tól (az évzárást nézve) — 34-ig!

26-szor (minden mérkőzésen) játszott: Novák Dezső (2, 4), 24 éves, Mátrai Sándor (5, 3, 7, 2) 31, Fenyvesi Máté dr. (11) 30 éves,

24-szer: Orosz Pál (3, 10, 6) 29, Rákosi Gyula (10, 8) 25,

22-szer: Vilezsál Oszkár (5, 6) 33,
 21-szer Albert Flórián (9) 22,
 16-szor: Dalnoki Jenő (4) 31,
 15-ször: Kökény József (7) 23,
 14-szer: Kocsis György (6, 5) 27,
 13-szor: Aczél László (1) 23,
 11-szer: Havasi Sándor (4, 2, 6) 22 és Varga Zoltán
 (7, 9, 8) 18,
 8-szor: Fenyvesi II József (10, 7) 23,
 7-szer: Ormai Ferenc (3, 5, 6) 23,
 5-ször: Friedmanszky Zoltán (7, 9, 8) 29, Géczi István
 (1) 19 és Száger György (1) 22,
 3-szor: Horváth György (1) 34,
 1-szer: Németh Miklós (5) 25, Széles Ferenc (8) 25,
 Rátkai László (9) 19 és Szántai László (6) 20 éves.
 A csapat góllövői: 11 gólt lőtt Albert, 7-et Rákosi, No-
 vák, 5-öt dr. Fenyvesi, 4-et Orosz és Varga, 3-at Fenyvesi
 II, 2-t Kocsis, Friedmanszky, Vilezsál, 1-et Dalnoki. A
 49. gól öngólból eredt, Várhidi (Újpesti Dózsa) révén.

Az év játékos:

Fenyvesi Máté dr.

Rendeztek ebben az évben egy kis népszerűség-kutatói
 versenyt. A sportközönség — óriási többséggel — Feny-
 vesi Máté dr. mellé sorakozott fel. A zöldfehérek „Tüs-
 ké”-je érdekes karriert futott be. Amikor az eredetileg
 Jánoshalmára való és ott kezdő játékos Kecskemét után
 Budapestre került, nagy várakozás előzte meg a bemutat-

kozását. Azután megállapították: igen, igen, nagyon jó kis játékos, gyors, lendületes, kitűnően használhatók a beadásai, abszolút korrekt, a mintaszerűen viselkedő játékosok közül is kiválik korrektségével. De . . . Azután más tekintetben mutattak rá, mint mintapéldányra. Középiskolai tanulmányait vas-szorgalommal fejezte be (stílszerűen: a Vas utcában), az állatorvosi főiskolára iratkozott be, s szorgalma legendássá vált: míg a hosszú túrákon a játékosok zöme kártyázott, magnózott, olvasott, szórakozott, — a „Tüske” tanult, tanult. Ledoktorált. De . . . A válogatottba már régen befutott, hiszen konkurrense sem akadt. A közönség rajongott érte, társai imádták, — de . . . A szakemberek sehogy sem akarták elismerni, hogy az apró termetű játékos — nagyság. Szemére vetették, hogy nem elég „korszerű” a játéka. Nem húz kapura, cselezései mind egyoldalasak, nem lő gólt, — csak a többiekkel lövet. Nem kapcsolódik be helycserékbe. Bár eleget hátramegy labdáért, mégsem száguldja be az egész pályát. Jótulajdonságait feledve csak olyan erények hiányát emlegettek, amelyek megszerzésére nem is törekedett Fenyvesi. Mintha egy ökölvívónak azt vetnék a szemére, hogy minden ellenfelét balegyenessel üti le! Miért nem üti le jobb horoggal!? Szegény Tüskének nem volt elég, hogy mérkőzések sorozatát nyerte meg társaival. A kritikusok folyton csak azt nehezményezték: miért nem fordul be? . . . Hosszú évek után, évek állandó magas színvonalú teljesítményei után végre a közönség, a népszavazás piritott rá az okoskodókra: a közönségnek éppen elég, hogy Fenyvesi tökéletes szélső! Nem kívánja, hogy közben pankrátor vagy gólkirály is legyen! És 30. életévére elérte, hogy — nemcsak a száz-
ezrek ismerték el rangelsőnek! Az „okosak” is!

Győr gólaránya a legjobb a holtversenyző hármásban

1963 ősz

Másodszor nyert Magyarországon vidéki csapat bajnokságot! A szinte erdélyi válogatottnak számító NAC (1943—44) után a Győri Vasas ETO. Sokan azt hangoztatták, hogy a taktikájának köszönhetette ezt az egyidényes bajnokságot.

Persze, nagy dolog a taktika! A jól megválasztott stratégia, a hadászati, éves terv és a különböző mérkőzésekre megszabott különleges taktika, a haditerv megvalósítását lehetővé tevő időszerű, esetleg pillanatnyi fogások alkalmazása valóban sokban segítették Győr csapatát. Alapvető elképzelésük az volt, hogy lehetőleg ne kapjanak gólokat. Ezért megerősítették védelmüket és csak olyan csatárokat állítottak be, akik akár egymagukban támadva is ki tudtak csikarni egy-egy gólt. Lényegében meglehetősen defenzív játékra rendezkedett be a Győr, — amelyet ekkor már az Olaszországot megjárt Hidegkuti Nándor készített elő. Rendelkezésére állt egy sereg kiváló

védőjátékos, élükön a jól megnőtt Orbánnal. A pálya közepének elfoglalására és a védelemből támadásba átvezetésre kiválóan alkalmasnak bizonyult Palotai, a ritka rohamok eredményes befejezésére pedig a sokat bolyongó nagy bombázó, Povázsai is, és a Zalaegerszegről idekerült Korsós is. Ezekhez felzárkózott, ha kellett a technikás Keglovich és a gyors Szaló. Így alakult ki a támadó négyes. Palotainak Orosz László segített, Orbánnak pedig a hátrahúzódó, szorgalmas, kemény Máté.

Jól kezdett a győri csapat! Döntetlen az MTK és a Dózsa ellen, győzelem a Honvéd, majd — a Fáy utcában! — a Vasas ellen és a Debrecen ellen is. (Kétszer 4:0!) A diósgyőri vereség után azonban aligha tekintette valaki is bajnokjelöltnek a csapatot. Még kevésbé akkor, amikor a védelem oszlopa, Orbán megsérült. Szerencséjére a volt ifjúsági válogatott, Szánierlén igen jól helyettesítette, amiként Barna kapust is Tóth. Mivel Koós fölött kezdett eljágni az idő, Hidegkuti Kiss Zoltánnal kísérletezett, akit még az előző edző, Szusza hozott át Újpestről. Kiss hamarosan meg is felelt. A tartalékos Győr fokozott mértékben törekedett biztonságra. Utolsó hat mérkőzésén összesen csak két gólt szedett be, egyet Komlón, egyet Pécsen, — és az FTC-től elszenvedett vereség után nem kapott ki senkitől sem. A szoros emberfogással elérte, hogy az egész bajnokság alatt mindössze 7 gólt kapott, igaz, hogy nem kevesebb, mint öt mérkőzése végződött 0:0-ra. Mégsem gondolhatott másra, mint talán arra, hogy ő legyen a legjobb vidéki csapat.

Az élen sűrűn változott a helyzet. Eleinte a Dózsa vezetett, de kikapott Komlón (s azután még négyszer!). Az élre került Komló dicsősége is tiszavirág-életűnek bizonyult. Bár az, hogy végül negyedik lett, élete legjobb eredményét jelenti. Az addig vezető Újpestet Balogh — Komló, Józsa, Jerabek — Szőcs, Soós — Garai, Rónai, Nagy B., Perényi, Nagy L. összeállításban győzte le.

Az MTK akkor vesztette el esélyét, amikor kikapott

az igen változatosan szereplő Csepeltől. A Vasas reményeit a sokáig emlékezetes maradt Győr—Vasas 4:0 mérkőzés törölte el.

Maradt a Honvéd és a Ferencváros. Különösen ez utóbbi! Hiszen legyőzte magát az ETO-t is, az Újpestet is. Veszített pontok szempontjából nagyszerűen állott. Nemzetközi kötelezettségei miatt két mérkőzése eltolódott, s még ezek nélkül is az élre került. Biztos bajnoknak látszott már, amikor elképesztően megtorpant. Először 7:2-re kikapott a Honvédtól. De hát ez még nem jelentett katasztrófális lecsúszást. Hiszen ezen, az év legszebb mérkőzésén olyan remek támadó-játékot produkált mindkét fél, hogy még a vesztesek sem panaszkodtak (legfeljebb a balszerencsájukra). A Honvéd Takács — Dudás, Marosi, Michalecz — Tussinger, Kotász — Nagy Gy., Nógrádi, Komora, Tichy, Katona összeállításban úgy játszott, ahogy egy bajnokjelölthöz illett. Ám a Ferencváros még mindig hosszakkal vezetett. Úgy alakult a helyzet, hogy övé a bajnokság, ha utolsó két mérkőzésén legalább egy pontot szerez. Ám — elképedésre — egyetlen kis döntetlent sem tudott kiharcolni két olyan csapat ellen, mint a Dorog (1:2) és a Szeged (1:2). A Honvéd is könnyen bajnok lehetett volna, ha győz Komlón. Nem győzött! A 0:0-ja csak arra volt elég, hogy hármas holtverseny alakuljon ki az élen a Győri ETO, a Ferencváros és a Honvéd között.

A gólaránynak kellett döntenie. E tekintetben a Győri ETO a maga 20:7-es gólarányával jelentősen felülmúlta az egész mezőnyt! Így alakult ki a végső sorrend:

Bajnok: Győri Vasas ETO	6	5	2	20: 7	17
2.: Honvéd	7	3	3	30:12	17
3.: Ferencváros	7	3	3	33:18	17

4. Komló 16, 5. Vasas 14. 6. Újpesti Dózsa 14, 7. MTK 14, 8. Csepel 13, 9. Tatabánya 13, 10. Dorog 13, 11. Diósgyőr 11, 12. Szeged 11, 13. Pécs 6, 14. Debrecen 6 pont.

Ez a bajnokság egyfordulós volt, tehát csak 13 mérkőzést kellett vívniuk a csapatoknak. Ekkor áttértünk ugyanis az ősztavaszi helyett a tavasz-őszi, tehát a naptári év szerinti rendszerre. Ez a bajnokság töltötte ki az átmeneti időt, mégpedig kieső nélkül és egyben az új kategória, az NB I B bevezetésével. Az első NB I B végső sorrendje (feljutás nélkül!) így alakult: 1. Egyetértés, 2. Oroszlány, 3. Győri MÁV DAC, 4. Dunaújváros, 5. Szombathely, 6. Salgótarjáni BTC, 7. Borsodi Bányász, 8. Szálitók, 9. Nyíregyházi Spartacus, 10. BVSC, 11. Székesfehérvári VT Vasas, 12. Budafok, 13. Miskolci Vasutas, 14. Ózd, 15. Ganz-MÁVAG, 16. Lánggyár.

A győriek első bajnokságát 18 játékos szerezte meg:

13-szor (mindig) játszott: Palotai Károly (5), Korsós István (8, 10, 11) és Keglovich László (11)

12-szer: Orosz László (9, 8) és Máté János (6, 3)

11-szer: Tamás László (4) és Povázsai László (10, 9)

8-szor: Koós László (2) és Szaló József (7)

7-szer: Barna Sándor (1) és Kiss Zoltán (6, 4, 2)

6-szor: Orbán Árpád (3), Tóth László (1) és Szániel János (3)

4-szer: Glázer József (7)

3-szor: Adrigán Zoltán (6, 11)

2-szer: Morvai Lajos (9, 8)

1-szer: Izsáki László (4)

A bajnokság legeredményesebb góllövőjének Tichy Lajos (Honvéd) bizonyult 13 góljával. A győriek közül Korsós 5, Orosz és Keglovich 4, Palotai és Povázsai 3, Szaló 1 gólt lőtt.

Az év játékosa:

Palotai Károly

A győri csapat legjobbja kapitánya, az egész évnek szinte szenzáció-számba menő játékosa, a 28 éves korára „felfedezett” Palotai Károly volt. Lehet, hogy Tichy vagy Albert egy-egy meccsen ragyogóbban játszott, — de megbízhatóbban nem! Vezette, vezérelte csapatát. Minden helyzetnek — no, meg az idegeinek is! — mindig ura tudott lenni. Nagyszerűen irányított ez a kitűnő alakú, erőteljes, vérbeli „egész-pályás” játékos. Egy percre sem lankadt, hajtott, minden támadás fő-támasza volt. Kiválóan fejtelt, bombalövéseitől rettegtek a kapusok. Holott elsősorban összjátékra, passzolásra törekedett. Sima labdái gördülékennyé tették a győri támadósor játékát, s közben ésszerűen és hatásosan segített a védőknek is. Békéscsaba szülötte, ám futball-csillag Győrben lett belőle. Győr jól ismerte már a Palotai nevet. Hiszen Károly bátyja, a Jancsi éveken át kitűnően védte az ETO kapuját, — s még a válogatottságig is eljutott. Károly nem volt A-válogatott, „csak” megszámlálhatatlanszor „egyéb” válogatott — hamarosan olimpiai is, csapatkapitány, aki Tokióban vitte diadalra a magyar csapatot, 1964-ben. 1963 őszi szereplései közül csak egyet emelünk ki. A két évvel azelőtti — és két évvel későbbi — kitűnő bajnokcsapat, a Vasas ellen a Fáy utcai pályán elért 4:0-as győzelem alkalmával mutatott grandiózus teljesítményét.

Mikor edzőjétől, Hidegkuti Nándortól véleményt kérünk Palotairól, ezt mondta: — Minden edző hálát adhatna az égnek, ha olyan támaszt kapna csapatkapitányában, mint amilyent én kapok Palotai Károly személyében ...

most bírta
a hajrát
a Ferencváros!

1964

Ez a bajnokság a tokiói olimpiára való tekintettel már szeptember közepén befejeződött. A csapatok átjátszták az egész júliust, miközben mindenki arról beszélt, hogy ilyen könnyen még talán soha sem nyert bajnokságot a Ferencváros. A tavasszal egyetlen vereséget szenvedett (tíz győztes meccse után a Vasas „elkapta”). Az „ősz” fordulója újpesti veresége ellenére is, simának ígérkezett... Csakhogy átélt már az FTC — éppen a legközelebbi múltban — olyan bajnokságot, amely már az övé volt, amelyet más nem ragadhatott el tőle, — mégis elvesztette. Most is, mikor a 21. fordulóban csak döntetlenre tellett erejéből Pécsset, felrémlt a múltkori katasztrofális hajrá ijesztő emléke... Vereség a Honvéd ellen, amely a visszavonult Kotász helyett olyan óriási képességű játékossal erősödött, mint Sipos Ferenc, ...vereség a Vasas ellen (másodszor ez évben!), — és már a zöldfehérek nyakán volt a jó formába lendült Honvéd.

Körülbelül az utolsóelőtti forduló döntött. Amelyen Tatabányára kellett elmennie az FTC-nek. Tatabányának jó éve volt ez a 64-es. Márciusban előfordult, hogy az első helyen állt, májusban a másodikon, s egy-két héttől eltekintve legalább is a harmadik helyet el tudta foglalni. Igaz, hogy júniusban 6:1-re kikapott a Ferencvárostól, — de éppen ez a nagy győzelem tette aggódókká a ferencvárosiakat. Biztos, hogy nagyon vissza akar vágni a Tatabánya! És most, ha a hullámvölgyből nem sikerül kikecmeregni, oda a bajnokság. Hiszen még a győri mérkőzés is hátra van! S ha az ETO ez évben el is veszítette a legjobb vidéki csapat címet (a Tatabánya elcsípte előle), — akkor is félelmetes ellenfél még a Stadionban is.

Tatabánya és Győr várt hát még a Ferencvárosra, amikor már csak 3 ponttal vezetett a Honvéd előtt!

A július 5-én megsérült Albert immár tíz meccsről hiányzott! Kétséges volt, hogy Tatabányán beáll-e a csapatba! Sérült volt a törzstagok és az első tartalékok közül Dalnoki, Perecsi, Juhász, Páncsics, Rátkai, sőt kihagyott két meccset Fenyvesi dr. is!

Ez a szeptember 6-i tatabányai mérkőzés, — izgalmas előzményeivel — erősen megviselte a zöldfehér szurkolók idegeit. Amikor azonban a 25 000 néző (csúcs!) előtt kivonultak a csapatok, s feltűnt köztük Albert nyurga alakja is, ujjongó örömmel köszöntötte kedvenceit a nagyszámú pesti látogató. A Tatabánya (az első hetektől eltekintve) majdnem az egész évet ugyanazzal a jó kis csapatával harcolta végig, s verte tavasszal — többek között — az ETO-t, az ősszel a Honvédot, az Újpesti Dózsát és — 5:0-ra! — újra a bajnok ETO-t: Gelei — Törőcsik II, Hetényi, Juhos — Szepesi, Laczkó — Biró, Menczel, Csernai, Szekeres, Deli.

A Ferencvárosban Géczi — Havasi (Novák éppen sérült volt!), Mátrai, Dalnoki — Galambos, Orosz — Varga, Vilezsál (a már félig-meddig visszavonult Osi másodszor játszott ebben az évben, mert Fenyvesi II sérülése miatt

Vargának kellett a szélre állania, s más alkalmas jobb-összekötő nem volt, csak a sokat tapasztalt Vilezsál), Albert, Rákosi, Fenyvesi dr.

Felforgatott csapat, igaz, — de Alberttal az élén!

Kemény, izgalmas, változatos küzdelem alakult ki, szegény Galambost sípcsonttöréssel vitték el a mentők! — akkor már vezetett a Ferencváros Rákosi góljával, — s hívei örömujjongása közepette győztesen — és bajnokként! — vonulhatott le a pályáról.

Most már nem volt érdekes, hogy közben Kispesten a Honvéd 6:1-re verte az MTK-t, — a Ferencvárost már nem lehetett utolérni! Ennek ellenére hatalmas érdeklődés közepette került sorra az évváró mérkőzés, amelyen a Győr még megpróbálta, hogy felkerüljön a III. helyre. A Ferencváros ellen azonban erre ezúttal semmi reménye sem volt, s örülhetett a 0:0-ás végeredménynek.

Kialakult a bajnoki rangsor:

Bajnok: Ferencváros	19	3	4	58:27	41
2.: Bp. Honvéd	17	4	5	62:31	38
3.: Tatabánya	13	8	5	49:28	34

4. Győri ETO 33, 5. Újpesti Dózsa 33, 6. Vasas 31, 7. MTK 27, 8. Dorog 23, 9. Csepel 20, 10. Szeged 20, 11. Pécs 18, 12. Komló 18, 13. Debrecen 14, 14. Diósgyőr 14.

Az NB I B első helyén a Salgótarjáni Bányász végzett, megelőzve Ózd, Oroszlány, Szombathely, Dunaújváros és a többiek csapatát.

Ebben az évben 19 játékost szerepeltetett bajnoki mérkőzésen a Ferencváros:

26-szor (minden mérkőzésen) játszott: Géczi István (1)

25-ször: Varga Zoltán (8 és egyszer-egyszer 9, illetve 7)

24-szer: Mátrai Sándor (3, 7), Fenyvesi Máté dr. (11)

23-szor: Orosz Pál (6)

20-szor: Rákosi Gyula (9, 10)

19-szer: Novák Dezső (2), Perecsi Tibor (5, 6), Havasi Sándor (2, 4, 5)

17-szer: Fenyvesi II József (7)
16-szor: Albert Flórián (9)
15-ször: Dalnoki Jenő (4)
13-szor: Galambos Antal (4, 5, 6, 8, 10)
10-szer: Rátkai László (7, 10)
7-szer: Juhász István (9)
5-ször: Páncsics Miklós (3)
3-szor: Friedmanszky Zoltán (7, 11)
2-szer: Vilezsál Oszkár (5, 8)
1-szer: Kökény József (7)

A csapat edzője ebben az évben is Mészáros József volt.

Az év legeredményesebb góllövőjének Tichy Lajos (Honvéd) bizonyult: 28 gólt lőtt. Bene (Újpest) 20-at, Albert pedig 19-et, ezzel a sorrendben harmadik helyen végzett (tíz mérkőzéssel kevesebbet játszott, mint a többiek!). A Ferencváros további gólszerzője: 7-gólt lőtt: Varga, Rákosi, Fenyvesi dr., 5-öt Juhász, 4-et: Rátkai, Novák, 3-at: Fenyvesi II, 1-et: Mátrai és Dalnoki.

Az év játékosa:

Sándor Károly

1964. szeptember 23-án a földrengés sújtotta Szkopje szerencsétlen kárvallottjai javára Belgrádban válogatott mérkőzést rendeztek Jugoszlávia és az UEFA (Európa válogatottja) között. Európa válogatott csapatában két magyar játékos szerepelt. Mészöly és Sándor. A Csikar! A 36 éves Csikar! Visszavonulása előestéjén, utolsó aktív

esztendejében érte ez a legnagyobb kitüntetés. Megérdemelten. Csodagyerekként tűnt fel, nagyhangú ifjúként felváltva játszott tüneményesen és felháborító passzívan, óriási képességei ellenére is szemére vetették, hogy nem csapatjátékos, önző, nem lehet összejátszani vele: — ki-maradt az aranycsapat olimpiai, londoni és világbajnoki együtteséből! És íme, amikor már kezdtek lemondani róla, 57 után nemcsak egyre jobban, értelmesebben játszott, hanem felhagyva régi fegyelmetlenségével — maga lett a fegyelem. Ő volt, aki rendet teremtett, ő volt, aki nem vesztette el többé soha a fejét, s mint csapatkapitány nemcsak az MTK-nak, hanem, ha kellett, a válogatottnak is vezérévé emelkedett. Túl a 30. életévén vált igazán népszerűvé, nemcsak a kékfehér klubbeliek szemében kedveltté, hanem az egész magyar futballvilág kedvencévé, körülrajongott játékosává. Meg is hálálta olyan fantasztikus gólokkal, amelyeneket sem előtte, sem utána nem produkált még senki. Mert lőhettek bűvészgólokat Schlosser vagy Schaffer, Orth vagy Takács II, Sárosi vagy Cseh, Zsengellér vagy Albert, — a „képtelen”, a „lehetetlen”, a „hihetetlen”, az „elképesztő” gólok verhetetlen szerzőjének a Csikar bizonyult. És — éppen ezekben az utolsó aktív éveiben! Csodás góljai közül igen sokat nem a bajnoki mérkőzéseken lőtte a magyar futball kis fekete ördöge. A csodák csodája volt a 4:4-es jugoszláv—magyaron Belgrádban lőtt három gólja (1958), a szemfülesség és ötletesség rekordját jelentette a svédek elleni gólja 1959 júniusában. Még ugyanebben az évben az NSZK ellen lőtt egy rakéta-gólt. Vágtatott, rohant a német kapu felé. Senki sem gondolta, hogy a következő labdaérintése nem vezetést jelent, hanem bombát! Az 1961-es Magyarország—NDK mérkőzésen produkált egy meghökkentő csúcsfejest. Az 1962-es magyar—walesi meccsen egy tenyérsíni helyen, a leghegyesebb szögből a jól helyezkedő kapus és a kapufa közé bevágott labdája heteken át vitatémája volt a futball-asztaloknak. Hasonló

elképesztő és viharos derűtséget keltő gólt lőtt Sándor-szögből (amely hegyesebb volt a híres Kohut-szögnél is) 1963 őszén az osztrákoknak. Még ugyanebben az évben — a levegőben úszva és hatalmas termetű német játékosok fölé emelkedve, szinte égi magasságban fejezt gólt — az NDK-nak.

Ünnep és esemény lett 1964-ben minden játéka, s mélyen sajnálta mindenki, hogy zsenialitása teljes kibontakozása közepette, néhány ősz hajszála figyelmeztetésének túl korai időpontban engedelmeskedve — visszavonult. De — egy feledhetetlen éve után!

a jobb idegek döntöttek

•

1965

Azzal kezdődött, hogy nem kezdődött el. Az időjárás keresztülhúzta az eredeti terveket. Mikor azután március közepén megindulhattak a bajnokiak, a vezető csapatok zömének tömérdek edzés s egy sereg túrameccs állott a háta mögött, a kicsiknek alig valami. A bizonytalanság azonban általánosnak mutatkozott.

Rengetegen számítottak esélyesnek. Elsősorban a Ferencváros, mint védő, és mint a legtöbb, most már beérő fiatallal rendelkező csapat. (Varga, Juhász, Szőke, Páncsics stb.)

A Vasas téli dél-amerikai útján véglegesen rátért a 4-2-4-es rendszerre, amelyhez kitűnő mezőnyjátékos állott rendelkezésére, a székesfehérvári Fister.

A Dózsa is, amely átigazolta Pécsről a gólképes Dunai II-t.

Az MTK is, az Óbudáról átkerült Dunai Lajossal. A Honvéd is, a Benficát váró Győr is, még a Tatabánya

is, amely nagyon bízott a gyors Szabó és az erélyes Kovács I bemutatkozásában.

Végre megkezdődött a bajnokság, mégpedig az Újpesti Dózsa négyes győzelmi sorozatával és a Vasas igen gyengécske szereplésével, amelynek során még a VIII. hely rég nem ízlelt keserűségét is meg kellett kóstolnia.

A védő, a Ferencváros a nemzetközi mérkőzések tömegébe fulladva hamarosan adós maradt egy-két bajnokijával. 15 nemzetközit játszott az év első szakaszában. A Bilbaóval háromszor, a Manchester Uniteddel szintén háromszor küzdve, végül a torinói Juventus legyőzésével megszerezte a VVK (Vásárvárosok Kupája) védelmét. Csakhogy szinte minden egyes nemzetközi sikerét azonnal egy-egy bajnoki fiaskó követte. Bilbaó után a Honvéd (0:3), Manchester után az MTK (2:4) nyomorgatta meg.

A Dózsa letörése után a Honvéd került az élre. Takács — Dudás, Marosi, Mihalecz — Nógrádi, Sipos — Nagy Gy. Komora, Tichy, Tóth K. (Tussinger), Nagy A. csapataival. De aztán a Szuromival erősödött Tatabánya, a Vasas, a Dózsa és a Dorog elcsipkedett tőle egy-két pontot, viszont a Vasas négyes győzelmi sorozattal zárta a tavaszt (győzelem Tatabányán és Győrött, s közben a Stadionban az Újpesti Dózsa, majd a Dorog ellen). Ezzel a Vasas elfoglalta az első helyet.

Csakhogy veszített pontok tekintetében ekkor még a Ferencváros jobban állott. Egyébként a Vasas is éppen elég nemzetközi mérkőzést vívott, szép sikerrel. A jugoszláv Szarajevo, a prágai Sparta és az olasz Fiorentina legyőzése révén még az idei Közép-Európa Kupát is elnyerte.

A Ferencváros a nyári New York-i tornán is helyt állott (második lett), s az ősszel folytatódott a küzdelem a nyert pontok alapján vezető Vasas és a veszített pontok szerint legjobban álló FTC között. A többiek — ekkor már egy kicsit háttérbe szorultak. A Ferencváros leját-

szotta elmaradt meccseit, s leadva egy-egy pontot (Honvéddal 2:2, Komlóval 1:1, Szegeddel 1:1), egy ponttal már le is maradt a Vasassal szemben. Az Újpesti Dózsa későn feltámadt csapata mindkettőjüket legyőzte ugyan Szentmihályi — Káposzta, Csordás, Sóvári — Kassai, Noskó — Solymosi II, Göröcs, Bene, Kuharszki, Zámbo csapatával, de már nem szólhatott be az elsőség kérdésébe. Csakhogy a Vasas az Újpest után a Dorogtól is kikapott, (Mentség: Mészöly ezen a két mérkőzésen nem tudott részt venni, sőt az utóbbiról hiányzott a bókacsontrepedést szenvedett Mathesz is!)

A Vasas előnye is lemorzsolódott. Újra „egál” állt a két nagy ellenfél. Nyilvánvalóvá vált, hogy az utolsóelőtti fordulóra kisorsolt rangadó dönt. Október 31.: Vasas—Ferencváros.

Óriási küzdelemben a Vasas szerezte meg a vezető gólt Farkas révén. Az izgalmas légkörben a Ferencváros idegei mondták fel a szolgálatot: a ritkán „kiboruló” Albertot a jugoszláv játékvezető kénytelen volt kiállítani. Az eredmény pedig maradt 1:0. Az idegek harcát és a rangadót — a Vasas nyerte. Ezzel pedig a bajnokságot is. Mert az utolsó forduló (Vasas—Solgótarján 4:1, Ferencváros—Tatabánya 1:1), csak még megnövelte a Vasas pontelőnyét. Jó kis bajnokság volt, két igen jó csapat párharcával és a többiek sűrű meglepetéseivel fűszerezve. A pihentebb idegzetű, nyugodtabban játszó Vasas megérdemelt elsőségével.

<i>Bajnok:</i> Vasas	17	5	4	48:19	39
2.: Ferencváros	14	8	4	66:31	36
3.: Újpesti Dózsa	14	5	7	52:30	33

4. Bp. Honvéd 31, 5. Győri ETO 30, 6. Tatabánya 27. 8. MTK 24, 9. Salgótarján 23, 10. Csepel 22, 11. Ózd 22, 12. Dorog 21, 13. Komló 18, 14. Szegedi EAC 12 pont.

Az NB I B bajnokságát a Dunaújvárosi Kohász nyerte

a Diósgyőr, a Szombathely, az Egyetértés, a Szállítók, a Miskolci Vasutas és a többiek előtt.

A bajnokcsapat tagjai közül

26-szor (minden alkalommal játszott): Varga László (1), Ihász Kálmán (2, 4) és Berendi Pál (6)

25-ször: Pál Tibor (9, 5, 11) és Farkas János (11, 9,)

24-szer: Molnár Dezső (7) és Puskás Lajos (10, 9, 7, 8)

23-szor: Mathesz Imre (8, 10, 5)

21-szer: Mészöly Kálmán (3) és Bakos Sándor (3, 4, 2)

19-szer: Fister Ferenc (10)

6-szor: Sárosi László (4) és Machos Ferenc (8, 7, 9)

5-ször: Lázár Barna (3, 10)

4-szer: Nell Lajos (10, 5)

2-szer: Sas Gyula (5)

1-szer: Jager György (11) és Kékesi Mihály (8)

Az év legeredményesebb góllövőjét, a ferencvárosi Albertot (27 gól), meglehetősen távolban követte a legjobb Vasas-góllövő, Farkas, a maga 18 góljával. Puskás Lajos 12, Mészöly 4, Mathesz és Machos 3-3, Ihász, Sas, Molnár, Pál Tibor, Bakos, Fister, Nell és Kékesi 1-1 gólt lőtt.

Az év játékos:

Mátrai Sándor

Mióta Sós Károly, az FTC akkori edzője hátvédnek helyezte, évről évre a legjobbnak bizonyult a maga posztján akár jobb oldalon, akár középen. 80-szoros válogatottként áll azóta is a magyar örök-ranglista negyedik helyén.

Atlétaként kezdte. Nem is akármilyen atlétaként! Orosházán gyorsaságáról, ruganyosságáról csodákat meséltek. Vágtságokban, távolugrásban nem akadt legyőzője odahaza. Mikor feljött Pestre az FTC-be (Kini-sibe) 1952 őszén, éppen 20 esztendőskorában — még Marosvölgyi néven — az országos atléta válogatott keret tagjai közé is bejutott és országos bajnoki címet nyert a SZOT válogatott váltója tagjaként 4×100 méteres síkfutásban. A Ferencvárosban feltették a kérdést: Mi akarsz hát lenni? Melyik sportágat választod?

Rövid gondolkozás után rávágta: Labdarúgó leszek... (Talán titokban arra gondolt: középcsatár lehet, aki a gólokat lövi Pesten is, mint egykor odalent.)

De hiába volt a leggyorsabb csatár, hiába erőteljes, lendületes, vállalkozó szellemű, hiába félelmetesen jól lövő, labdabiztos, hiába önzetlen, jól passzoló, okos támadásvezető, remekül fejlődő csatár, center vagy jobbszélső, — valami kicsi „izé” hiányzott belőle ahhoz, hogy a Deák Ferik utódja lehessen. Talán a góllövő helyzet reflex-szerű felismerése, talán más. Túl nagyokat lépett, túl szélesek voltak a mozdulatai ahhoz, hogy tenyérszerű helyen tudjon érvényesülni szorongatott helyzeteiben. Sós hátravitte bekknek, s ott egyszerre csak mindenki fölé nőtt, a Fradi „új Rudas Ferije” lett. A becsúszó szerelés nagymestere, a hátvéd, aki mindenkit utolér, minden helyzetben ura a labdának (főleg jobb lábával) és mindig tudja, kinek, hová adja a labdát, vagy — megelőzve Fachettiékat — maga rohanjon le a partvonal mentén az ellenfél kapu-teréig. Eszményi hátvéd lett belőle!

Holott... és most egy pillanatra a jövőt vetítjük az olvasó elé — mélyen benne szunnyadt mindig is a csatár-kedv. Miután 36 éves korában a Ferencváros lemondott már róla, meghívták őt az Egyetértésbe. A csapat edzője, Komorettó Béla egykor maga is a Ferencvárosban buzgólkodott.

Újonc NB I-es csapatunkkal meg akarunk kapaszkodni! Ehhez szükségünk volna a védelemben egy higgadt, tapasztalt játékosra. Te lehetnél az, Sanyi!

Sanyi ment. Háromnegyed éven át küzdött és segítette az éttermieket 1968-ban. Az őszi derekán megsérült — és utána nem tudott visszakerülni a csapatba. Míg nem az utolsó mérkőzés előtt nagy zavarba nem jött az Egyetértés. Csupa sérült volt a csatársora. Mátrait hívták segítségül. És Mátrai a csatár lőtte azt az egyetlen gólt, amellyel az Egyetértés győzni tudott Szegeden.

Holott 1968 már valóban nem nevezhető fényévének, bármekkora szolgálatot tett új klubjának. Hanem 1965! Ragyogó, óriási esztendeje volt! Remekelt nemzetközi meccseken is, bajnokiakon is. Úgy, hogy a bajnokság már újra az FTC-nek „állt”. És ha azon a bizonyos utolsó, döntő mérkőzésen a jugoszláv játékvezető nem állítja ki Albertot, hát... No de kiállította és a Fradi vesztett, a — nem lebecsülhető! — második hely jutott neki. 1965-ben! A Vásárvárosok Kupája megnyerése évében! Legnagyobb nemzetközi sikerei egyik esztendejében!

Mátrai Sándor újra kivirágzása, sőt talán legmagasabbra szökkenése esztendejében!

Övé a kézzsorításunk.

a Vasas igazolja önmagát

•

1966

Az 1959/60-as bajnokság óta az FTC állandó bajnokjelöltként küzdött az élvonalban. Akárcsak az ősidők FTC-je, vagy a két háború közötti Ferencváros. Hatalmas tartalékgárdája, ifjúsági játékosainak tömege mindenkor megnyugtathatta a klub híveit, hogy — ha néha-néha vissza is esett egy kicsit a nagycsapat — hamarosan kibukkan majd a tömegből az olyan utánpótlás, amely a valahogy felmerült rést, hiányt, üresedést, a sérülések vagy a kiöregedés, a fáradtság vagy (nem ritka) a szét-húzás okozta törést eltünteti, betömi, elfeledteti.

A Vasas szereplése másképpen alakult a múltban is, pillanatnyilag is. Bár a Vasas háta mögött is mindig jelentős tömeg, tartalékanyag állott, ezek között kevesebb nagy ígéret húzódott meg. A nagycsapatból törvényszerűen kiesők pótlása saját erőből gyakran szinte megoldhatatlan feladatnak bizonyult. Ezért hullámszóbb a mindenkori szereplése, ezért követték egymást valóban cso-

dálatosan nagy teljesítmények (1953 és 57 között) és hirtelen lecsúszások. Ahogy a kétszeres KK-győztes bajnoksapat oszlopai szinte egyszerre öregedtek ki, s idő kellett új együttes összehozására és kikovácsolására, éppúgy állott be törés az 1960/61/62-es duplabajnokság után is. Kellett két átmeneti év, míg az átformált gárda is nagycsapattá vált. Ám amikor ez bekövetkezett, az 1965-ös, még egy kicsit szerencsés bajnokságot nyomon követte az 1966. évi, amit fölényesen, előző bajnoksága jogosságát igazolva szinte „lépésben” nyert meg a Vasas.

A Pécs elleni, alig érthető döntetlene után a hatodik fordulóban már az élen állt a piroskék csapat, s bár még a tavasz is hozott számára néhány kellemetlen formaingadozást, még indiszponáltan is elért legalább is döntetleneket! Az őszi évad első mérkőzése (Vasas—Ferencváros 3:0) pedig körülbelül már el is döntötte a bajnokság sorsát. A Vasas, néhány döntetlennel (köztük megint a pécsiek ellenivel!), ám veretlenül, fölényesen nyerte a bajnokságot. A hajrá előtt egy hónappal már behozhatatlanul vezetett!

Pedig a Vasast is érték súlyos csapások (Ihász, Fister sérülése). De az a nyereség, amit a debreceni Puskás — egy kissé hosszadalmas, ám végül is sikeres — beilleszkedése, a Győrből jött Korsós szereplése, Farkas nagy formája, a játékában gazdaságosabbá váló Mészöly „új hulláma”, valamint a többiek megnyugtató játéka, a jó felkészülés, a választott 4-2-4-es játérendszer egyre jobb kidolgozása és alkalmazása, a taktikai fejlődés és a fegyelmezettség jelentett, meghozta gyümölcsét.

A Ferencváros nem romlott, csak az egységében mutatkozott törés. Felbukkant az az ellentét, amely a széles körből kikerülő és különböző jellegű rajongók, no meg az ugyanilyen különbözőséget mutató egyes játékosok között már az ősidőkben is fel-felmerült. A műveltebb és „okosabb” játékosoknak a vezetőséggel, az edzővel szemben is felmerülő és kiélesedő véleményeltérése érez-

tette hatását. Néhány sajnálatos sérülés (Rákosi, Juhász, Fenyvesi dr. stb.) szintén zavart okozott. Az új játérendszerre is csak nehezebben tudtak átállni, mint a Vasas. Tulajdonképpen csak akkor, amikor a Dorogról jött, eredetileg újpesti Szűcs Lajos megérett a „beállós” szerepkörre, megőrizve az egész pályát betöltő játékát, munkabírását.

A Honvéd párhetes elsőségétől eltekintve más nem is állt az élen. A végül harmadik helyen kikötő Tatabánya sem. Pompás eredményeket ért el (az MTK ellen 4:1, a Pécs ellen 7:0, a Győr ellen 5:1, a Honvéd ellen 3:0, az FTC ellen kétszer döntetlen stb.), ám ezúttal nem volt sem őszi vagy tavaszi bajnok, sem tényleges bajnok jelölt.

Tulajdonképpen az Újpesti Dózsa mondható annak az egyetlen csapatnak, amelytől nem lepett meg akár egy mindent átütő előretörés sem. Ezt az életörést szinte mindenki várta már a Zsengellér-idők alkonya óta, — s sehogy sem akart beköszönteni. Miért nem? Talán éppen legjobbjai túlérzékenysége, szeszélyessége miatt nem. Ezek képesek 7:0-ás, 6:1-es, 5:0-ás győzelmek után kikapni Csepeltől (0:2), a Diósgyőrtől (1:3), a Pécstől (0:2), a Tatabányától, — a Vasasról nem is szólva! A legnagyobb baj, hogy évek óta nem tudtak kinevelni középhátvédet. Sehogy sem sikerült, ha nem is a Szűcsöket feledtető, de legalább Várhidi és Rajna dr. klassziszt megközelítő középhátvédet kitermelni az egyébként tehetséges fiatalok tömegéből! Hiába erősítette egyre jobban a csatársort az ötletes Dunai II, a nagyképeségű Fazekas és Bene. Ha a lyukas védelem bekapott egy-két gólt, a csapat — különösen vidéken — azonnal „feladta”...

Bár csak VII. lett a Pécs és IX. a Diósgyőr, ismételten felhívták magukra a figyelmet. A Pécs (Rapp — Hernádi, Mórítz, Halasi vagy Kincses — Csupák, Rádi vagy Konrád — Györkő vagy Goór, esetleg Rónai, Dunai dr.,

Lutz, Daka, Török stb.) törte derékba az Újpesti Dózsa reményeit (2:0 és 2:2), a nemrég még csak bravúros hajrája révén talpon maradt Diósgyőr pedig az Újpesten kívül még a Honvéd és a Győr vérmesebb reményeit is csökkentette, legalábbis egy mérkőzés erejére. Tamás (válogatottságig vitte!), Werner (ha komolyan vette), Szigeti (dacolva az évekkel), Kiss (minden poszton), Gál (a nagy ígéret), Szucsányi (a pálya teljes terjedelmében), Vass (mindkét szélen), Szurgent (a góllövő), Sikora (a szemfüles), meg a többi, Hajas, Kovács II stb, főleg odahaza a legjobbakkal is felvették a versenyt.

A Honvédot megzavarta edzője, Kispéter Mihály váratlan, szomorú halála, az MTK csapatkeresése nem sikerült, a Győrt megrendítette tavaszi hármas vereségsorozata (Újpest, Vasas, Honvéd), majd a tatabányai 1:5, végül Palotai és Máté sérülése.

Titáni küzdelem folyt az NB I/B-ben, majd az 1954 után újra „élvezett” osztályozókon. Az NB I/B bajnokságát a Szeged nyerte a páratlan lendülettel megyei szintről az élre törő Eger ellen. Még az osztályozók is — nagy meglepetésre — két NB I/B-beli csapat diadalával végződtek, az NB I-esek kárára.

A Vasas 16 játékokkal küzdötte végig ezt a bajnokságot, holott legjobbait a klub nemzetközi mérkőzéseinek tömege, no meg a sok A), B) stb. válogatott is erősen igénybevette.

26-szor (minden bajnokin) játszott: Berendi Pál (6) és Farkas János (9),

25-ször Bakos Sándor (2) és Molnár Dezső (7)

24-szer: Puskás Lajos (8)

23-szor: Mészöly Kálmán (3) és Mathesz Imre (5)

22-szer: Ihász Kálmán (4, egyszer 3), Korsós István (11) és Fister Ferenc (10, 4)

21-szer: Varga László (1)

11-szer: Pál Tibor (8, 7, 10, 11)

5-ször: Sárosi László (4, 2, 3) és Kenderesi István (1)

4-szer: Lázár Barna (4, 10, 5)

2-szer: Kékesi Mihály (5)

Feltűnő — és a siker egyik magyarázata —, hogy a játékosok szinte mindig ugyanazon a poszton szerepeltek. (Kivéve, természetesen a be-beugró tartalékokat.) Csordás Lajos edző nyilván felmérte a gárdáját, megállapította mindenkiről, melyik poszt felel meg neki a legjobban, — és ehhez következetesen ragaszkodott. Nem láttunk itt — mint annyi más csapatban, még bajnokcsapatokban is — össze-visszadobált játékosokat. Az állandó csapatösszeállítás volt a Vasas sikerének egyik nyitja.

Szereplésük számát tekintve élesen elkülönül a tőzs-gárda és a tartalékok serege. Érdeemes figyelembe venni a csapat, illetve játékosok életkorát is. (1966-os dátumokat számítva!) 34 éves volt: Berendi, 29: Mathesz, 27: Bakos, Molnár, 26: Fister, 25: Mészöly, Ihász, Korsós, 24: Farkas, 23: Varga, 22: Puskás. Az átlag tehát (hajszál híján) 26 év. A tartalékok közül Kékesi 25, Pál 31, Kenderesi 25. Többségben tehát a 25 évesek voltak. Nem véletlenül tekintik ezt a legjobb futballista kornak!

Most nézzük a csapat góllövőit. Az év gólkirályának is a Vasas legeredményesebb játékosa bizonyult, Farkas János, 25 góllal. 20 gólt lőtt Puskás, 7-et Korsós, 5-öt Molnár, 3-at Fister, 2-t Mészöly, Pál, Mathesz, a 67. gól Törőcsik (Tatabánya) öngóljából eredt. Újra megjegyezzük, hogy sokan öngólnak tekintenek olyan gólokat, amelyek feltétlenül a támadó érdemének tulajdoníthatók. Így itt is öngólnak tekintik sokan a 4:1-es Dorog-meccs egyik gólját, Ilku rovására írva. Holott a kapus csak rosszul védett, rosszul vetődött, s a gólt — szerintünk — hiba volna elvitatni Molnártól.

Bajnok: Vasas	17	9	—	67:27	43
2.: Ferencváros	16	5	5	71:33	37
3.: Tatabánya	12	8	6	41:18	32

4. Újpesti Dózsa 32, 5. Győri Vasas ETO 31, 6. Bp. Hon-

véd 31, 7. Pécsi Dózsa 29, 8. Csepel 27, 9. Diósgyőr 24, 10. MTK 20, 11. Salgótarján 18, 12. Dunaújváros 17, 13. Ózd 12, 14. Dorog 11 pont.

Az év játékos:

Farkas János

Ez a Farkas Jancsi éve volt . . . Azaz, hogy ennek az évnek Farkas Jancsi volt a hőse. Nemcsak azért, mert bajnokságot nyert csapatának véges-végig a legjobbjá tudott lenni (egy Mészöly konkurenciájában is!), nemcsak azért, mert ő az év gólkirálya. Remek teljesítmények fűződtek nevéhez a klub nemzetközi és a válogatott csapat nemzetek közötti mérkőzésein is. Főleg az év második felében! Az év leghíresebb mérkőzésén, a világbajnoki magyar—brazilon produkált játéka és óriási gólja még Albert mellett is feltűnést keltett, a budapesti Magyarország—Franciaország (4:2) mérkőzésen lőtt négy remekművű gólja ritkasága, látványossága folytán is a magyar futball aranykönyvébe való. Aztán mesterhármasa az októbertvégi magyar—osztrákon. De mit kell bizonygatni! Sándor Csikar-méretű ünneplésekben részesült, s hogy kora ifjúsága szélsőségeit sikerült elhagyni, játékosársai, vezetői és közönsége teljes szerete, bizalma és nagyrabecsülése kísérte az egész esztendőn keresztül. Több, mint hét éve már, hogy a Vasasba került a kormosképű, gyors, energikus, bátor, nagy lövőerejű, valóban a legkorszerűbb csatárjátékot folytató, a támadó sor minden helyén használható és mindenütt feltalálható „cigány”. Voltak rosszabb évei is, de ez a jó éve a feledhetetlen!

csupa válogatott
játékos —
egységgé forr

•

1967

Mikor az 1966-os bajnokságot a Vasas biztos fölény-nyel, 6 pont különbséggel megnyerte a Ferencváros előtt, kevesen gondolták, hogy a következő évben akkorát fordul a kocka, hogy a Ferencváros már körülbelül a 20. forduló után biztos bajnokként haladjon előre.

Eleinte még csak arról beszéltek, milyen meglepetés, hogy az 1966-os év végén egyszerre négy volt NB II-es csapat tudott felkerülni az NB I-be, s az osztályozón valamennyi volt NB I-es résztvevő elbukott. Az Eger csapatát kísérte különös figyelem. Eger három év alatt szinte a semmiből tört fel az élvonalba.

Fel sem tűnt, hogy a Vasas vereséggel kezdi az évet. Inkább a Honvéd gyatra rajtján döbbentek meg, s mire a szurkoló rendezni kezdte gondolatait és mérlegre tette a már kialakuló formákat, azt állapította meg, hogy a Ferencváros első nyolc mérkőzését megnyerve majd egy döntetlen után újabb hat győzelmet ér el és a tavaszi évad

végén 7 ponttal vezet — nem is a Vasas, hanem az Újpesti Dózsa előtt. Újabb egy döntetlen után újabb hat győzelem, majd a nagy rangadó következett. Itt sem tört meg a Ferencváros lendülete, s bár most már a Vasas is nagyon összeszedte magát, a tavaszi 2:1 után az őszi 2:2 a Ferencváros fölényét jelezte és elsősege jogosságát igazolta.

Azt hangoztatták, hogy szerencséje volt, hiszen az egész bajnokságot majdnem végig ugyanazzal a 11 emberrel tudta lejátszani. Hát ez sem egészen igaz. Az első két mérkőzésről Albert hiányzott, s az új nagy tehetség, az ifjúsági válogatott Branikovics, Albert helyettese — láb-törést szenvedett. Mátrai is, Novák is, Szőke is, s az FTC több más játékosa is ki-kihagyott mérkőzéseket, viszont kétségtelen, hogy egyetlen egy klub sem rendelkezett olyan tartalékokkal, mint a Ferencváros, ahol egy Fenyvesi dr., Karába, Rátkai, Horváth László leste azokat a ritka alkalmakat, amikor rájuk is szükség van. A csapat edzéseinek vezetését Lakat Károly vette át ebben az évben. Kétségtelenül jól dolgozott, bár nagy nehézséget nem jelenthetett egy olyan gárda vezetése, amely 1959 óta negyediknél rosszabb helyen soha sem végzett, s közvetlen előtte kétszer második, kétszer harmadik — és kétszer (még Mészáros kezében) bajnok tudott lenni.

A Vasas, a Győri ETO, az Újpesti Dózsa néhányszor korszerű, igen jó játékot produkált, s akadt meglepő jó teljesítménye még a gyöngébbeknek is. A Dunaújváros győzelme a Vasas, Egeré az ETO ellen (2:1), a Szombathely győzelme Tatabánya ellen (3:1), a Csepel sok értékes döntetlene, a Diósgyőr kispesti bravúrja (4:1), a Komló diadala a Vasas ellen (1:0), Salgótarján szombathelyi 4:2-je, a Pécs 3:1-es győzelme a Vasassal szemben, a Tatabánya 1:1-e a Ferencváros ellen még akkor is nagy dolog, ha a visszavágókon esetleg — egészen más eredmények alakultak ki... Csak az MTK és a Honvéd híveinek nem hozott örömet ez a bajnokság. A Honvéd

edzéseinek vezetéséről Bozsik le is mondott, — de hiába szerepeltettek a kispestiek mintegy 25 játékost, a csapat sehogy sem akart kialakulni. Pedig annyi tehetséges vidéki fiataalt szedtek össze (és annyi játékost küldtek el részben fegyelmi, részben játékbeli okokból) — mint egy más egyesület sem. Hiába ...

A Ferencváros legjobb összeállításának ez bizonyult: Géczi — Novák, Mátrai, Páncsics — Juhász, Szűcs — Szőke, Varga, Albert, Rákosi, Katona. A fiatalok közül nagyszerűen felfejlődött az Újpestről elindult Szűcs Lajos és a hazai nevelésű Páncsics, az „öregek” közül mindenki csodálatára és örömére változatlanul tartotta válogatott formáját Mátrai. Olyan jól játszott sokszor a Ferencváros, hogy szurkolói szinte az egész csapatot a válogatottba követelték, — legfeljebb a Vasas Farkasának és — ha egészséges — Mészölyének juttatva helyet a csapatban. (Mátrait téve ekkor jobbhátvédnek.)

A Vasasban Mészöly ismételten bajlódott sérülésekkel, ez nagyon érezhető volt. Az Újpesti Dózsa válogatott védelme változatlanul meg-megingott, míg csak Solymosi bele nem jött a középhátvéd szerepkörbe. A Győr nagyon megérezte, hogy a visszavonulóban levő Palotai már nem igen vállalta a játékot. Mert ha a technikai részben a fiatalok már felül is múlták a nagy mestert, — óriási rutinját, játékírányító nagyvonalúságát nem tudták pótolni.

Bajnok: Ferencváros	24	4	2	85:24	52
2.: Újpesti Dózsa	18	8	4	89:36	44
3.: Győri ETO	14	11	5	68:37	39

4. Vasas SC 38, 5. Tatabányai Bányász 29, 6. Bp. Honvéd 28, 7. Diósgyőri VTK 28, 8. Csepel SC 28, 9. Szegedi EAC 26, 10. MTK 25, 11. Pécsi Dózsa 25, 12. Szombathelyi Haladás 25, 13. Salgótarjáni BTC 25, 14. Dunaújvárosi Kohász 25, 15. Komló 24, 16. Eger 19.

A Ferencváros góljait a következők szerezték: Albert 28-at, Varga 15-öt, Szőke 15-öt, Rákosi 12-t, Novák 9-et, Katona 2-t, Branikovics, Páncsics és Fenyvesi 1-et. Egy gól (a Tatabánya elleni tavaszi mérkőzésen) öngól formájában esett.

Végül írjuk ide, ki hányszor szerepelt a bajnokcsapatban: (Zárójelben a felállítás az 1—3—2—5 rendszer számozása szerint)

30-szor (minden mérkőzésen): Páncsics Miklós (4, egyszer 3) és Varga Zoltán (8)

29-szer: Szőke István (7)

28-szor: Mátrai Sándor (3), Szűcs Lajos (6) és Rákosi Gyula (10)

27-szer: Juhász István (5), Katona Sándor (11) és Albert Flórián (9)

24-szer: Géczi István (1) és Novák Dezső (2)

8-szor: Horváth László (4, 2, 6)

6-szor: Takács Béla (1)

4-szer: Havasi Sándor (5, 6, 2)

3-szor: Branikovics László (9), Rátkai László (5, 10) és Fenyvesi Máté dr. (11)

1-szer: Karába János (7)

A csapat legidősebb tagja Mátrai Sándor volt (1932-es) legfiatalabbja pedig Branikovics László (1949-es).

A bajnokcsapatot ebben az évben Lakat Károly dr. edzette.

A góllövő lista első helyére Dunai II Antal, az Újpesti Dózsa balösszekötője került 36 góljával. Ezzel az európai labdarúgók közül a második legtöbb gólt érte el bajnoki mérkőzésen. Csak a portugál Eusébio előzte meg, akinek arany-, Dunainak ezüstcipő jutalmat adtak a díjat felajánló francia sportújságírók.

Az év játékos:

Albert Flórián

A Flóri! Megtehettük volna már akár nyolcszor is az év játékosának. Ő is, mint minden igazi nagy játékos, mint zöldfehérben Borbás vagy Schlosser, Pataki vagy Sárosi György — akinek újjászületését látják sokan Albert játékában — nem egy, hanem egész sor esztendő csillagaként ragyogott és ragyog. Csakhogy az még más Albert volt. Most, ebben az évben teljesedett ki a játéka, most lett a legszélesebb skálájú játékosok között is a legsokoldalúbb. Most lett gólgyárosból — a pálya ura! Az egész pálya ura! Hátrarendelték, új szerepkörbe állították, mire megtette azt a „viccet”, hogy tökéletesen megoldva az új, irányító feladatot középpályásként, — ráadásul még a réginél is nagyobb sikerrel, váratlanabbul és ellenállhatatlanabbul avatkozott be a támadásokba is, a legdöntőbb pillanatokban.

Az 1941-es születésű Albert végigjátszott egy sereg ifjúsági mérkőzést klubjában és óriási sikerrel az ifjúsági válogatottban, amikor még gyerekfejjel beállították a nagy I-be a Diósgyőr ellen. Átütő sikerű, gólokat ontó bemutatkozása, s még inkább 1959. június 28.-i első válogatott szereplése óta Magyarország első számú játékos, a külföldi szakértők által is legtöbbször becsült csillagunk. Valóban zseniális, született labdarúgó őstehetség, a labda varázslója. Szellemes, könnyed, bravúros cselező és fejjel, lábbal egyaránt minden helyzetből gólt szerző csatár mi voltában a bécsi Sindelarral kezdték összevetni. Labdavezetésének „olajozott” volta, elegáns, könnyed, szellemes és kiismerhetetlen testcselekkel és labdapergetésekkel telt játéka a nagy osztrákot juttatta az ember eszébe és saját legnagyobbjainkat, olykor Zsengellért, meg Kal-

már Jenőt. Siklószerű mozgása, a legnagyobb zavarokból illegve-billegve kipenderülő, magát tisztára játszó tehetsége Deáktól Spielmannig tartó emlékeket ébresztett. Azt mondhatjuk: minden eddigi nagy, finom, szellemes magyar csatár jó tulajdonságaiból hozott valamit, megtoldva egy adag külön albertizmussal, fölényes balett-művészettel. Persze, eleinte még sűrűn akadt rajta kifogásolnivaló. Hamar elkedvetlenedett, megsértődött, nem akarta megérteni, hogy a futballistának — nyelnie is kell tudni! Nem egyszer fölényeskedéssé vált szellemi fölénye, s erre ráfizetett. Megtorpanás lett a vége. Persze, ez minden érzékenyebb futballistával megesik. Csak-hogy éppen a nagy játékosok sorsa, hogy egy-egy fásult pillanatukat rögtön a szemükre hányja a közönség. A gyengébbeknek megbocsájtják, egy Albertnak nem nézik el.

Ebben az évben, új szerepkörében hiába lesték az irigyek ezeket a lelki fáradtságból eredő kihagyásait. Nincs elnéznivaló a játékában!

Aztán kitalálták, hogy nem fér össze egyik-másik játékostársával. Mire úgy kiszolgálta éppen ezeket az állítólag vele egyet nem értőket, hogy szinte megszégyenített minden kritikust.

S mindezen kívül: értelmes, művelt, tanult, több nyelven beszélő ifjú. Újságíró. Fejlődésével, önművelésével rápirít mindazokra, akik szerint annak, aki az élvonalban akar maradni a mai erőteljes sport-edzések és sport-teljesítmények korában, másra nem marad ideje. Albertnak maradt, — amint marad mindenkinek, aki a sportolás mellett valóban akar is dolgozni, akar is művelődni ebben az országban.

a gólgyártók
csapatát
megelőzi a
biztonságiak
gárdája

1968

Az új esztendőt — mint már jó egynéhányat — újra átigazolási izgalmak vezették be. 1968 januárjának „szenczáció”-jával Mátrai Sándor átigazolási kérelme szolgált. A 80-szoros válogatott, a kor egyik legnépszerűbb és a Ferencvárossal szinte összeforrott játékosa — átlépett az Egyetértésbe. Tény, hogy a Ferencváros már nélkülözni tudta, hiszen két olyan ifjú várta kiöregedését, mint Páncsics és Bálint. Arra már el is készült minden zöldfehér rajongó, hogy Mátrai visszavonul. De, hogy máshol játszszék, — azt senki sem gondolta volna! Az új idényben néhányszor még remekül játszott, jelentősen segített az Egyetértésnek „megkapaszkodni” az NB I-ben. Már-már nem is volt szüksége az Egyetértésnek Mátraira.

Nagy viharok előzték meg Menczel átlépését a Tatabányából a Vasasba, Szuromiét ugyanonnan az MTK-ba és főleg Horváth Bélának, a BVSC gólgyárosának átlépését a Győri ETO-ba. A BVSC hét kitűnő játékosát engedte

el, s a vége az lett, hogy még az NB I/B-ből is kiesett a csapat. Győřött azt hitték, hogy Horváth megszerzésével a tavaly harmadik helyen végzett csapatuk most már akár az elsőségért folyó küzdelembe is beleszólhat. Senki sem gondolta, hogy a „megerősített” ETO oly szánsalmasan szerepel majd, hogy még az NB I-ben maradása is veszélyben forgott.

A bajnokság első fordulójában az Újpesti Dózsa tetszetsően győzött (Szombathely ellen 5:0). Menten bajnokjelöltté lépett elő! A Győri ETO viszont vereséggel kezdte és a negyedik forduló után is csak 1 pontja volt. (Még augusztus végén is az utolsó helyen állt!) De aztán megmenekült, miután az évet igen jól kezdő, de később belső bajokkal is küzdő, a sűrű sérülések miatt állandó összeállítási gondokkal terhelt és végül 31 (!) játékkal próbálkozó Szegedi EAC már szeptember elején szinte menthetetlen helyzetbe került. Mellette a gyengén kezdő, augusztusban magát összeszedő, végül újra visszaeső székesfehérvári Videoton esett még ki az NB I-ből.

A bajnoki címre viszont áprilistól a Vasas látszott esélyesnek. Nyomon követte az élre tört piroskékeket az Ú. Dózsa, amely a 18. fordulóban meg is előzte. A lilafehérek hatalmas arányú — főleg otthon elért — győzelmei óriási feltűnést keltettek. Szinte már a futball forradalmasításáról, az „első a biztonság”-hoz címzett védekezési rendszer megbukásáról beszéltek győzelmei nyomán. Valóban a régi, igazi támadójáték felülkerekedése gondolatát vetette fel ilyenféle győzelmei sorozata: a Salgótarján ellen 5:0, a Vasas ellen 3:0, a Szeged ellen 11:0, a Dunáújváros ellen 4:1, a Videoton ellen 6:2, az Egyetértés ellen 5:0, a Szombathely ellen 6:0, a Honvéd ellen 5:1, a Pécs ellen 5:0, a Diósgyőř ellen 9:0, a Videoton ellen 6:1, a Győř ellen 5:1 . . . Viszont a csapat közben le-leadott drága pontokat (főleg idegenben). Így a sokáig csak a III. helyért versenyben levő Ferencváros lassacskán elérte és

a XXI. forduló után már (vesztett pontokat nézve) meg is előzte.

A november 17-i Vasas—Ú. Dózsa mérkőzést tekinthetjük az 1968-as bajnokság döntőjének. A sokáig gyengélkedő, Bakos sérülését és Mészöly hanyatlását erősen megérező Vasas most nagyon összeszedte magát, szinte jobbnak bizonyult, mint a nagy esélyes Ú. Dózsa. Így álltak fel a Fáy utcai pályán:

Vasas: Varga — Bakos, Mészöly, Ihász — Mathesz, Menczel — Molnár, Puskás, Farkas, Fister, Korsós. Körülbelül ez tekinthető a Vasas ezévi legjobb összeállításának, bár Makrai, Vidáts, Radits és Müller is felvette már a versenyt az „öregekkel”. Legfeljebb egyik-másik viselkedése nem ütötte meg a színvonalat.

Újpesti Dózsa: Szentmihályi — Noskó, Solymosi, Bánkúti — Dunai III, Zámbó — Fazekas, Göröcs, Bene, Dunai II, Nagy László. Innen csak látszólag hiányzott a sérülése után nehezen formába jövő Káposzta, a csapatból lassanként már amúgyis kikopó Sóvári, meg a már alig szóhoz jutó Szini és Kuharszki.

Ha az Ú. Dózsa győz, ragyogó gólaránya, ekkor már a 100. gólt megközelítő csatársora eredményességének hála — megelőzi a vele ekkor párhuzamosan haladó Ferencvárost. Bár még négy forduló hátra volt, ezt a jóslatot el lehetett fogadni. Ha nem tud győzni, — a Ferencváros előtt megnyílik a „zöld út”. (Csak neki sem szabad elhasalnia!...)

Esőben, ködben, kedély-nyomasztó őszi időben folyt le ez a mérkőzés. Jellemző: az átláthatatlan köd miatt ugyanekkor Diósgyőrben félbe kellett szakítani a Ferencváros—Diósgyőr mérkőzést.

10 000 néző gyűlt össze. A TV-közvetítések, a kapcsolósos rádió adások — no meg más jelenségek: a drága jegyek, a gyanúsan előre elintézettnek bizonyuló eredmények, „bunda”-meccsek — miatt ez idő tájt erősen csökkent érdeklődés közepette ez még szép számnak mond-

ható! Az újpesti és a diósgyőri stadiont kivéve minden pályán ijesztően megfogyott a nézőszám!

A bajnoki döntő jellegű meccsen csak a II. félidő derekán sikerült a nagyot javult ifjú Dunai III Edének előnybe hoznia az Ú. Dózsát.

Korsós azonban percek múlva egyenlített. 1:1 maradt az eredmény. A Ferencváros egy pontos előnyre tett szert. Meg is őrizte: ennyivel nyerte a bajnokságot!

Az újpestiek a ferencvárosiak szemére vetették, hogy csupa egygólos győzelemmel szerezték meg az elsőséget, semmit sem kockáztatva. Ők viszont a támadásra, a lendületes, szép játékra rendezkedtek be, s érdekesebb játékmodoruk révén a közönség tetszését is kivívták és — annyi év (1954) óta újra elérték, hogy egy csapat 100-nál több gólt lőjön az NB I-ben.

Az igazság az, hogy a Ferencváros tíz mérkőzését valóban 1 gólnyi különbséggel nyerte, ám négyet 2, négyet 3, kettőt 4, egyet pedig 5 gól különbséggel (Szeged ellen 6:1). Viszont két veszített mérkőzése közül is az egyik csak hajszálon függött, egygólos vereséget szenvedett Dunaújvárosban, amelynek csapata főleg Csörgő, Aczél kapus, Mártha és Oláh szereplése révén odahaza szinte félelmetessé vált. A Honvéd ellen ugyan súlyos, 1:4-es vereséget szenvedett tavasszal a Ferencváros, viszont ekkor Géczi, Varga, Albert, Páncsics, sőt Branikovics nélkül öt, vagy mondhatjuk hat tartalékkal állt ki!

Ez lett a bajnokság végeredménye:

Bajnok: Ferencváros	21	7	2	65:26	49
2.: Ú. Dózsa	20	8	2	102:27	48
3.: Vasas	18	6	6	66:37	42

4. Bp. Honvéd 38, 5. Csepel 34, 6. Pécsi Dózsa 28, 7. Tatbánya 28, 8. Dunaújváros 27, 9. Egyetértés 26, 10. Szombathely 26, 11. MTK 25, 12. Salgótarján 25, 13. Diósgyőri VTK 24, 14. Győri Vasas ETO 23, 15. Székesfehérvári Videoton 21, 16. Szeged 16 pont.

A kiesés sorsára tehát a fehérvári és a szegedi csapat jutott. Óriási küzdelem után visszakerült helyükre az a két csapat, amely egy éve kipottyant az NB I-ből. Az Eger (18-as mezőnyben, tehát 34 mérkőzésből mindössze 47 ponttal!) és a Komló (46 ponttal).

A Ferencváros csapatát ez évben is Lakat Károly dr. edzette. A következők szerepeltek a bajnokcsapatban: (Zárójelben az illetők által lőtt gólok száma.)

30-szor (minden mérkőzésen játszott): Novák Dezső jobbháttvéd (11)

27-szer: Albert Flórián középcsatár (19)

26-szor: Juhász István jobbfedezet (3)

25-ször: Havasi Sándor balháttvéd, balfedezet

24-szer: Rákosi Gyula hátravont balösszekötő (4) és Szűcs Lajos hátravont balfedezet (3)

23-szor: Branikovics László belső csatár (6)

22-szer: Géczi István kapus és Páncsics Miklós középháttvéd

20-szor: Varga Zoltán jobbösszekötő (12)

19-szer: Katona Sándor balszélső (1)

18-szor: Karába János jobbszélső (1)

17-szer: Szőke István jobbszélső (2)

15-ször: Fenyvesi Máté dr. balszélső (3)

13-szor: Bálint László háttvéd

10-szer: Takács Béla kapus

9-szer: Horváth László balháttvéd

3-szor: Mezei Béla csatár

1—1 ízben: Megyesi István csatár, valamint — cserejátékosként — Horváth Á., Kapitány és Végh Gy.

Összesen tehát 22 játékos jutott szóhoz. (Ez évben egy kapust és egy mezőnyjátékost lehetett cserélni mérkőzés közben.)

A csapat legidősebbje, Fenyvesi Máté dr. az év végén bejelentette visszavonulását. 35 éves múlt ekkor ez a nagy képességű, kitűnő szellemű, mindig korrekt játékos. Aki az életben is mintakép lehet: mint egyszerű aszta-

lossegéd jött fel Budapestre — és minden iskoláját jelesen pótolva, illetve elvégezve: állatorvosi diplomát szerzett.

Az év nagy sikerű nemzetközi szerepléseiből az FTC tagjai is bőven kivették részüket. Négyen játszottak az olimpiai győzelmet szerzett magyar csapatban Mexikóban. (Az ötödik válogatott, Varga megbocsájthatatlanul és vak könnyelműséggel út közben megszökött.) A Brazília—Világválogatott mérkőzésen is szerepelt három ferencvárosi: Albert, Szűcs és Novák, a Vasas Farkas János mellett. (Bene, mint tartalék, nem jutott ki Buenos Airesbe.)

A góllövő lista élére, akárcsak az elmúlt évben, újra az újpestiek rendkívül szemfüles, gólveszélyes csatára, Dunai II Antal került 31 góljával Bene (22), valamint az egyaránt 19 gólos Albert, Farkas és Fazekas előtt. Utóbbi javulását tekintették az év legnagyobb „kiugrásának”.

Hétről hétre feljegyeztük az egyes fordulóiban legjobb teljesítményt nyújtó játékost. Íme a lista, időrendben: Básti (Salgótarján), Szűcs (Ferencváros), Göröcs (Ú. Dózsa), Szalai (Salgótarján), Rottenbiller (Csepel), Fatér (Csepel), Szuromi (MTK), Bognár (Videoton), Veréb (Diósgyőr), Szűcs (Ferencváros), Szentmihályi (Ú. Dózsa), Varga (Ferencváros), Dunai III (Ú. Dózsa), Fazekas (Ú. Dózsa), Arany (Tatabánya), Kocsis (Honvéd), Timár (Videoton), Mátrai (Egyetértés), Szűcs (Ferencváros), újra Szűcs (Ferencváros), Arany (Tatabánya), Orbán (Győri ETO), Fazekas (Ú. Dózsa), Gelei (Tatabánya), Bene (Ú. Dózsa).

Szűcs tehát az egyetlen, aki négyszer is a forduló legjobbjának bizonyult!

Az év játékos:

Szűcs Lajos

Nem mondható „az év felfedezettjének” olyan értelemben, mint Fazekas, Branikovics vagy a szegedi Kozma. Hiszen Szűcs már újpesti ifjúsági korában feltűnt, remekül helyt állt néhány mérkőzésen a Dorog színeiben (1963-ban), majd amikor a következő évben a Ferencvárosba került, menten a legmegbízhatóbbak egyikének bizonyult, aki soha nem hiányzik egy mérkőzésről sem — és soha nem hiányzik a meccseken onnan, ahol a „sűrűje” folyik! Apatini születésű (1943-as) léte ellenére ő is újpestinek számított, ott lakott, ott nevelkedett, onnan indult el.

Óriási éve volt 1968! Már a világ legjobbjai közé számították ezt az „áttörhetetlen bástyát”, a „sziklaszilárd védelmi rendszer sarkpontját”, a „háttvédek legfőbb támasza, csatárok éltetője” játékost. A dicsérő jelzők tömege kísérte bátor, erőteljes és mindig ésszerű, okos játékát. A 75 kilós, 173 centi magas ifjú kitűnő alakjával, dekatlon-atlétának, birkózónak becsületére való izomzatával azt a típust képviselte, amelyre a külföldnek találó megjegyzése szólt:

— Ez a korszerű labdarúgó!

Fáradhatatlan, lendületes, önzetlen, megbízható, kemény. Szilárd a védekezésben. Ha kell, szorosan fog embert, ha kell, területet véd, — és micsoda óriási területet, akár egy fél pályát is! Bátran felnyomul, ha lehetőség nyílik reá, s bomba góljait nemcsak a bajnoki meccseken, hanem a legnagyobb nemzetközi mérkőzéseken is megismerték! Ebben az évben — holott kétszer is elég komolyan megsérült — soha sem játszott rosszul, vagy akár csak közepesen sem! A május 18-i esti Ú. Dózsa—Ferenc-

város rangadón pedig szinte neki köszönhette a Ferencváros, hogy váratlanul csődöt mondó csatársorával nem kapott ki, hanem 2:2-es döntetlent ért el két védőjátékosának, Nováknak és éppen Szűcsnek egy-egy bombagóljával. Ekkor mondta játékára a bécsiek egyik jelenlevő szakembere: — Ennél jobban játszani — akár lehet, akár nem lehet — már fölösleges.

támadni kell,
támadni jó

•

1969

Ez az év is átigazolási izgalommal kezdődött, sőt — új figura — így is fejeződött be.

Legtöbbet szegény Szeged — az Olajművek bekapcsolódása óta már SZEOL néven — szenvedett. Először átengedte a Bp. Honvédnak új csillagát, a 20 éves Kozma Mihályt és vele együtt a szintén igen tehetséges, 22 éves Pusztai Lászlót. Így bizony nem sok reményt táplálhatott arra, hogy visszakerül az NB I-be. De szeptemberben nagyszerű húzással próbálkozott. Az egyetemi paragrafus szerint akkor átigazolhatott és, ha más osztályban szereplő csapatba lép, azonnal játszhatott az, aki szabályszerűen beiratkozott az egyetemre, illetve az, aki bevégezte egyetemi tanulmányait. Ez utóbbi alapon igazolta a kapus nélkül maradt Vasas a Műegyetemről mérnökként kikerült Gál Imrét, az előbbi alapon viszont a Szeged akarta leigazoltatni az ottani egyetemre rendes hallgatónak felvett Pataky Miklóst és Bánfalvi

Sándort, a Komló nagyon ügyes, bár Kozmához és Pusztaihoz nem mérhető — csatárait. A Komló azonban tiltakozott, feljelentéssel élt és két évi eltiltással sújtotta a távozókat. (Ezt az ítéletet az MLSZ nem fogadta el, azonban a játékosok ellen mégis fegyelmit indított és egy időben felfüggesztette játékjogukat.)

Bőven akadt más szenzációs villámigazolás is. Feltűnést keltett a Honvéd többi átigazolása: Karakas és Pál Szolnokról, Szurgent Diósgyőrből! Az MTK látszólag főnyereményt csinált Mártha (Dunaújváros) és Salánki (Szegedi Vasutas) megszerzésével. A Pécsi Dózsa talán nem is tudta, milyen tehetséget nyer a komlói Bérczesivel. A Vasasba visszatért Nell, viszont újra Győrbe került Korsós. A Ferencvárosba a fehérvári Kű igyekezett, de őt sokáig nem adták ki, azután egy edzőmérkőzésen megsérült.

Az NB I/B-be került Videoton visszajutási esélyei megnöttek a dunaújvárosi Borsányi II átlépésével, s a Szeged sokat nyert a helybeli Vasutastól kapott Gilicze kapussal. De ki győzné felsorolni mind a 7000 (!), vagy akár csak a 200 NB I-es átigazolt játékos nevét!?

Felmerült az új bajnoki évben egy már nem is egészen új, de most ismét előtérbe kerülő szakmai kérdés. A rendszerek, a felsorakozási és elhelyezkedési rend, a szisztéma kérdése. Lényegében az „első a védekezés” óangol, de olaszul kivirágzott elve ütközött meg a hozánk is közelálló „fő a góllövés!” elvvel. Ennek keretében az edzők a legkülönbözőbb rendszerekben mozgósították játékosait. Volt, aki ragaszkodott a WM formációhoz. Más a brazil 4—2—4-et követte. Akadt, aki ezt a 4—3—3-mal váltogatta olykor egy mérkőzésen belül is, vagy ellenfélhez mérten. Akadt híve az olaszos catonaccionak, felfutós (talán inkább lerohanó) szélsőháttal ízesítve. Láttunk svájci reteszt és majdnem az első világháború előtti 2—3—5, pontosabban 2—3—2—3 felállást, láttunk mélyen hátravontan játszó biz-

tonsági hátvéddel felsorakozó csapatot körülbelül 1—4—1—4, esetleg 4—4—2, 1—4—3—2 vagy 1—4—2—3 hadrenddel. Láttunk beállóst és felfutót, hátravont és ráakasztott játékost, keresztbefutót és nyomon követőt, ráállót és szöget fogót, önmagával törődőt és az ellenfélhez alkalmazkodót. Ahány ház, annyi szokás, ahány szakértő, annyi elképzelés...

Egy vitathatatlan és örvendetes: ez az év azoknak a csapatoknak sikere jegyében telt el, amelyek támadni mertek! Kiugróan jól szerepelt a Honvéd, nagyon szépen a Ferencváros, olykor szinte káprázatosan az Újpesti Dózsa. Nem mond ellent ennek a megállapításnak egynehány, elsősorban védekezésre beállított csapat viszonylag jó szereplése sem. Ezek közé számítjuk a Rába ETO nevet felvett győri zöldfehéreket, a Csepelt, a Pécsi Dózsát. (A Vasas játékmódorát, bizonyos belső bajok és egyes játékosai letörése, pontosabban elnehezédése és a csapat változó formája szinte értékelhetetlenné tette ebben az évben.)

A rendszerbeli próbálkozások, no meg az átigazolások sok csapat jellegét megváltoztatták. Nem változott az Újpesti Dózsa, legtöbbet változott (összeállításában is) a Bp. Honvéd. És íme — hogy mindenre legyen magyarázat —, az év nagy eseménye éppen e két csapat jó szereplése volt. A tavaszi félév után az Újpesti Dózsától (25 pont) a Ferencváros még csak egy, a Honvéd két ponttal maradt el. A Vasas 7, a Csepel, az MTK, az 1968-as rossz évét feledtető ETO 8—8 ponttal. A táblázat végén szinte reménytelenül kullogott az Egyetértés. Amikor Rákóczi László, a Bp. Honvéd volt hátvédje átvette edzései vezetését, egy kicsit feljavult ugyan — de hát elkésve. A továbbiakban az FTC megérezte Albert hiányát. Flóri a koppenhágai dán—magyar mérkőzésen úgy megsérült, hogy többé ebben az évben nem lehetett rá számítani. Heteken át hiányzott az elmúlt év bajnokcsapatából Novák, Havasi, Rákosi, sőt Szűcs is! Per-

sze sérült máshol is akadt. Főleg a góllövésben jeleskedőket intézte el a helytelenül értelmezett „erőteljes játék”. Alig tűnt fel Szuromi (MTK), Tichy, a két Tóth (Honvéd), Máthé (Pécs), Ladinszky (Tatabánya), Kalmár (Csepel), Stolcz (Győr) vagy Branikovics (Ferencváros) jó formája — már mehettek is a sportkórházba.

Az őszi kettős rangadó (Újpesti Dózsa—Ferencváros 1:1 és Vasas—Honvéd 3:1) után, novemberre már mindenki beletörődött, hogy az Újpesti Dózsa lesz a bajnok és melléje a Bp. Honvéd meg a Ferencváros állhat a diadalmi dobogóra.

A Dózsa játék-erejét nemcsak pontszámai, hanem győzelmei, gólarányai is jelezték. Tavasszal 6:0 az MTK ellen, 5:1 az ETO ellen, az ősszel a Vasas elleni 6:1, a Diósgyőrött elért 4:1 rávilágít a csapat sikeres támadó modorára. (Védelme bár olykor-olykor kihagyott!) Nem csoda, hogy szinte az egész csapatot (sőt a B válogatottat figyelembe véve még a tartalékjait is!) beválogatta Sós Károly szövetségi kapitány. Pedig egyénileg még sok más játékos is kitett magáért, elsősorban szinte a teljes Honvéd és a teljes Ferencváros, a vidékiek közül pedig Tamás kapus (Diósgyőr), Somogyi József belsőcsatár (Győr) és az év legváratlanabb „kiugrása” Halmosi Zoltán „középpályás” (Szombathely).

A gólkirályságért egész éven át hatalmas harc folyt. Albert kiesése után Puskás (Vasas), Kozma (Bp. Honvéd), Farkas (Vasas), Dunai II (Ú. Dózsa), Korsós (ETO), Máté (a pécsiek új csillaga), no meg Bene Ferike vitézkedett az élen. Ő lett a gólkirály, 27 góljával, Puskás (25 gól) előtt. Az Ú. Dózsa többi góllövője: Dunai II (16), Fazekas (10), Nagy László (9), Solymosi (8), Göröcs (7), Dunai III, Juhász, Zámbó 1—1.

A vezető csapatok közül a Bp. Honvédnak ez volt a legjobb (csak ritkán megvalósult) csapatösszeállítása: Bicskei — Kelemen, Ruzsinszki, Marosi (Tajti) — Tóth Gyula, Vági — Pusztai, Kocsis, Kozma, Tichy, Karakas.

Ezek mellett állt méltó felváltóként Tóth Kálmán, Komora, Szurgent, Tussinger, Pál.

A Ferencvárosban a Géczi — Novák, Páncsics, Havasi — Juhász, Szűcs — Szőke, Branikovics, Albert, Rákosi, Katona összeállításban szerettek — volna — játszani. A sérülések folytán a teljes értékűnek mondható Németh Miklós, Megyesi, Bálint és Horváth Árpád, valamint a még csak ígéretnek számító Füsi, Tátrai, Turai, Sós, Kerekes és a tartalék kapus, Takács Béla jutott szóhoz.

Az Újpesti Dózsa csapata a következőkből alakult ki:

Szentmihályi Antal (30 éves volt) kapus

Káposzta Benő (27) hátvéd

Solymosi Ernő (29) középhátvéd

Bánkuti István (23) szélső hátvéd

Dunai III Ede (20) fedezet

Noskó Ernő (24) „mindenes”

Fazekas László (22) csatár

Göröcs János (30) összekötő

Bene Ferenc (25) csatár

Dunai II Antal (26) csatár

Zámbó Sándor (25) „mindenes”

Nagy László (20) csatár

Szóhoz jutott olykor-olykor még egy sereg tehetséges tartalék, mint Juhász Péter (21), Tóth András (20), Horváth József (20), valamint Szini József (34) és Borbély László (27) is. A csapatot Baróti Lajos edzette.

Az utolsó forduló már a katasztrofális marseille-i vereség (VB selejtezőn Csehszlovákia ellen 1:4) után került sorra. Ez, és a sok vitás tisztaságú mérkőzés megtizedelte a bajnoki mérkőzések nézőinek számát is. Csak a jól játszó Ú. Dózsa mellett tartottak ki a szurkolók. Joggal, okkal!

A bajnokság végeredménye:

<i>Bajnok:</i> Újpesti Dózsa	20	8	2	83:27	48
2.: Bp. Honvéd	18	8	4	66:28	44
3.: Ferencváros	15	9	6	56:33	39

4. Vasas 39 (72:23), 5. Győri Rába ETO 34, 6. Pécsi Dózsa 32, 7. Csepel 32, 8. Tatabánya 28, 9. MTK 26, 10. Salgótarjáni BTC 25, 11. Szombathelyi Haladás 25, 12. Komló 24, 13. Diósgyőri VTK 23, 14. Dunaújváros 23, 15. Egyetértés 21, 16. Egri Dózsa 17 pont.

Az NB I/B bajnokságát a székesfehérvári Videoton nyerte a Szegedi EOL előtt. Ezek ketten jutottak fel az NB I-be a két kieső helyére.

Az év játékosa:

Bene Ferenc

Amikor — 1961 augusztusában — a párizsi Racing ellen az Újpesti Dózsa csapatában megjelent ez a közép-termetű, jóképű, fürge ifjonc és a jobbszélen egyre másra lerohanta az egész baloldalt... amikor a Pécsi Dózsa elleni bajnokin egyik száguldása végén összeütközött a pécsiek hatalmas termetű, kitűnő hátvédjével, Kocsis Ernővel, s ijesztően elbukott, majd a következő pillanatban, mintha mi sem történt volna, felpattant és virgoncan rohamozott tovább, — akkor a szurkolók elképedve néztek össze:

— Nicsak! Ki ez a gyerek?

Kalocsay Géza dr., az Újpesti Dózsa akkori edzője büszkén vágta oda:

— Nem ismeritek? No, majd megismerhetitek! Bene Feri a neve, a Kaposvári Kinizsi NB III-as csapatából jött hozzánk, egyébként marcali születésű . . . és 17 éves diák . . .

Persze akkor, amikor 1964-ben Tokióban győzelemre vezette a magyar olimpiai csapatot és számlálatlanul rúgta a gólokat, már nem kellett bemutatni! Már mindenki ismerte és mindenki szívébe zárta ezt az igazi focistát. Aki nem veszekszik sem társaival, sem ellenfeleivel, sem a játékvezetőkkel . . . aki soha sem reklamál és nem káromkodik . . . aki derűs és szenvedélyesen játszik, mindig tettre kész, soha nem szimulál, nem fetreng és nem jajgat, hanem, ha a földre kerül, lefújja magáról a port és robog tovább. Aki áttör, átcselez, átlát a védelmen. Örökmozgó és önzetlen is tud lenni, bár — amit lehet, maga old meg.

Ez az év Bene Feri beteljesedésének éve lett. Állandó válogatottként üdvözölhettük, és (Albert és Göröcs távollétében) a csapatkapitányi tisztelet is reá bízta Sós mester.

Öröme és büszkesége Újpestnek, az egész magyar labdarúgásnak, egy reménysugara a jobb, lendületesebb, gyorsabb, gólerősebb és népszerűségét visszanyerő magyar labdarúgás megvalósulásának.

a vezetőség élén

A Magyar Labdarúgók Szövetsége csak 1901-ben alakult meg. Labdát azonban már a 90-es évek elejétől kezdve rugdosgattak nálunk itt-ott, döntően a Millennáris sporttelep felépülésétől (1896) kezdve.

A korai időkben központi futball-vezetés és vezető nem volt. Legfeljebb a rendszeres labdarúgást megkezdő BTC irányítóit, elsősorban *Iszer Károly* művezetőt, a Millennáris „megmentőjét” lehet annak tekinteni. A Millennáris volt az új sportág központja. Illetve, — nem is egészen a Millennáris! Mert . . . — és most idézünk Konrád I Jenőnek, a kitűnő válogatott játékosnak és edzőnek 1922-ben Bécsben megjelent „Futball ABC” című művéből:

„— A Stefánia úton, szemben a Millennáris-pályával elterülő nagy térség, az úgynevezett „Sporttelep” volt a magyar futball bölcsője. A Millennáris-pályát kímélni kellett, mert egyetlen volt. Dresszbe öltözve ugráltak át

az akkori nagyságok a deszkakerítésen, magukkal hozva kincsiüket, a labdát. Persze, futballcipővel alig egy-kettő dicsekedhetett. Abban az időben még minden játékos maga vásárolt magának megfelelő cipőt. Leterített kabátból készült kapura kezdődött a bombázás. Kevesen voltak a hívek. A járókelők bolondnak tartották a futball úttörőit, mert nem kézzel játszottak, hanem rúgták a labdát. Kisgyerekek szaladgáltak kíváncsiságból a labda után, s igyekeztek utánozni a nagyokat a rúgdosásban. . .”

A rohamosan népszerűsödő sportágban az újonnan alakuló klubok vezetői a BTC-vel igyekeztek kapcsolatot teremteni. Némi egységes elveket akartak biztosítani. Az FTC-ben *Kárpáti Béla*, *Horváth Ferenc*, a Törekvésben *Löwenrosen Lányi Károly*, a Műegyetemi FC-ben *Gillemot Ferenc* vezette a játékot a BTC tagjainak, a szervezésben jeleskedő *Iszer Károlynak* és a játéktudásban erős *Ray Ferencnek* és *Yolland Artúrnak* az irányítása szerint.

1901. január 19-én azután megalakult az MLSZ, s főtitkárává, tehát irányító vezetőjévé *Horváth Ferencet* választotta.

Bár az MLSZ-nek mindig voltak kiváló szaktudású elnökei, társelnökei, alelnökei, legalábbis az 1939-es évig, a kormánybiztosság ráerőszakolásáig mindig a főtitkárok irányították a szövetséget. (Ilyen kiváló elnök, társelnök, alelnök volt — többek között — *Kárpáti Béla*, *Füzesséry Zoltán*, *Füzesséry Árpád*, *Speidl Zoltán*, *Oprée Rezső*, *Röser A. Edwin*, *Csányi József*, *Friedrich Nándor*, *Malaky Mihály*, *Bognár Elek*, *Dobák Emil*, *Rosenberg Emil*, *Fischer Mór*, *Lázár József*, *Langfelder Ferenc*, *Biró Dezső*, *Reichard Ottó*, *Kiss Tivadar*, *Szieberth Imre*, *Usetty Béla*, *Nádas Adolf*, *Becskő József*, *Nagy Sándor*, *Hegyi Gyula*, *Ries István*, *Kiss Hugó*, *Barcs Sándor*.)

Fussuk át a főtitkárok névsorát:

1901—1903: *Horváth Ferenc* (FTC)

1904: *Gillemot Ferenc* (MFC és 33FC)

1904—1906: *Németh Andor* (Postás)

Három nagyszerű ember; mindegyiküket az egyesületi irigység, féltékenység „fúrta meg”. Talán valóban nehezen tudtak megszabadulni kedves klubjaik befolyása alól, a klubszeretet kétségtelenül nagyon élt bennük, de egyik sem tett olyan lépést, olyan „hazadolgozást”, amiért a korabeli, meglehetősen ízléstelen támadásoknak alapot szolgáltatott volna. Horváth egyébként jeles játékos (csonka keze ellenére!) és az első pontos szabálykönyv lefordítója, Gillemot félelmetesen sokoldalú bajnok, labdarúgó, kerékpáros, úszó, evezős, atléta, korcsolyázó, majd az első magyar hivatásos labdarúgó- és evezős-edző, és végül kitűnő sportíró. (Az első világháborúban az erdélyi harctéren halt meg.) Németh Andor teremtetette meg a tényleges rendet, a pontos adminisztrációt. A Postást ért, erősen vitatható felsőbbfokú ítélet, a megnyert bajnokság elvétele miatt fordított hátat a labdarúgásnak.

A továbbiak:

1906—1908: *Malecki Román* (BTC), aki nagy lelkesedéssel viselte és 1914-ben újra betöltötte ezt a tiszte.

1909: *Steiner Hugó* (Rambler), aki alelnöki tiszte mellett vállalta ekkor, majd 1911—12-ben újra a főtitkári teendők elvégzését is.

1910: *Oprée Rezső* (Tisztviselők LE)

1913: *Csányi József* (33FC)

1914—18: *Tibor Lajos* (Törekvés), 1921—22-ben újra főtitkár. Ezek mindhárman közben, sőt elsősorban elnökségi tagok, bizottsági elnökök voltak.

1919—20: *Neuwelt Emil* (BAK)

1923—1939: *Kenyeres Árpád* (Postás). Körülbelül a legszorgalmasabb és leghasznosabb főtitkár idáig, aki ma-

gával hozta a postatisztviselők minden precizitását, tárgyilagosságát, megtámadhatatlanul korrekt ügyintézését. Ugyanekkor a profi alszövetség főtitkári tisztségét *Fodor Henrik* (MTK—Hungária) töltötte be hatalmas lendületével.

A fasiszta időkben főtitkárokról, a régi értelemben vett önálló irányító személyekről nem beszélhetünk, különösen nem a kormánybiztosság idején, illetve az azt követő háborús időszakban. A felszabadulás után újjáalakult MLSZ visszahelyezte tisztségébe utolsó főtitkárát:

1945—1951: *Kenyeres Árpád* (Postás)

1951-től az OTSB vette kézbe a labdarúgás irányítását, az MLSZ helyébe megteremtett Országos Társadalmi Labdarúgó Szövetségnek ilyen irányú feladatkör nem jutott. Az OTSB labdajátékok osztályában a futball főtitkárságának megfelelő ügykört többen látták el, maga *Sebes Gusztáv* társelnök is, *Titkos Pál* osztályvezető is.

Az MLSZ újjáalakulása után az akkori osztályvezetőt, *Honti Györgyöt* választották főtitkárrá. Kitűnő adminisztrátor, eredeti foglalkozására, hivatali körére, a MÁV igazgatási osztályára jellemző pontossággal, rendszerességgel dolgozott az MLSZ-ben is.

1957—1968: *Honti György* (Fer. Vasutas), sokszoros amatőr válogatott labdarúgó, *Kenyeres* méltó utódja. Korán elhunyt: egy sportbeli kiküldetése okozta felindulás nyomán támadt szívroham folytán. Utána került a főtitkári székbe a feladatkör jelenlegi betöltője.

1968-tól: *Eörszei János* (MTK). Már Elektromos-játékos korában is válogatott színvonalú futballista, majd a felszabadulás után a nagy MTK—Vörös Lobogó igazi oszlopa. Kifogástalan, tiszta eszközökkel futballozó játékos, és már labdarúgó szövetségi elfoglaltsága előtt is bebizonyítottan elsőrendű adminisztrátor, kiváló és pontos, amellettszéles látókörű minta-hivatalnok.

Ezek voltak a szövetség adminisztrációjának legmeg-

felelőbb munkaerői, vezetői. A pályán, különösképpen a válogatott csapat mellett a mindenkori szövetségi kapitányok játszották a legnagyobb szerepet. Eredetileg nem működött állandó szövetségi kapitány. Az MLSZ igazgató tanácsa válogatott és a tagok maguk közül jelöltek ki meccről meccsre valakit a kapitányi feladatkör betöltésére. Így kapitánykodott 1901 és 1904 között több ízben is *Gillemot Ferenc*, *Stobbe Ferenc*, míg végre a szövetség közgyűlése (később az elnökség) maga választott szövetségi kapitányt. Még akkor is, ha közben fel-felállított válogató bizottságokat is. (Utoljára 1957-ben Baróti, Lakat és Sós személyében.)

A megválasztott kapitányok névsora:

1905—6: *Hajós Alfréd*. Az első magyar olimpiai bajnok 1896-os athéni kettős úszó-győzelme után szívvel-lélekkel a futball mellé állt. Kiváló csatár-játékos, kitűnő tollú szakember, de túl érzékeny ember volt, aki 1907-ben sérődötten visszavonult a futballtól és később már csak nehezen vállalt — tessék-lássék — tisztségeket.

1907—8: *Stobbe Ferenc*. A magyar futball legősi és legszenvedélyesebb fanatikusa, az úttörők legharcosabbja. Lemondásakor örökös tiszteletbeli kapitánnyá választották.

1909—10: *Minder Frigyes*. Sokoldalú sportember, a BTC első csapatának kitűnősége, a szövetségben számtalan tisztség betöltője, és közben még sok más sportág versenyzője, szakembere, irányítója.

1911—14: *Herzog Ede*. Nemzetközileg is elismert játékvezető, jeles szakember.

1915—16: újra *Minder Frigyes*, aki közben már az MLSZ pénztárosa is volt.

1917: *Tibor Lajos* alelnök, átmenetileg vállalta.

1918—19: *Fehéry Ákos*. A futball őskorának nagy csillaga, hátvéd is, kapus is, kora legjobb és legtekintélyesebb játékvezetője.

1920—24: *Kiss Gyula*: A MUE, majd a 33FC nagyszerű középfedezete, kitűnő játékos, kitűnő szemű szakértő, szakíró, lapszerkesztő, vérbeli sportember, sőt vérbeli játékos — nemcsak a futball zöld gyepén. Csak egy kicsit könnyelmű, túl nagyvonalú, olykor felületes, befolyásolható, kávéházi tanácsadókra, külföldi barátok tévhitére hallgató. A párizsi olimpia „egyiptomi csapása” (0:3 Egyiptom ellen) buktatta meg.

1924—25: *Máriássy Lajos*. Az FTC és az egyetemi csapatok egykori játékosa, jeles, talán egy kissé túl jóindulatú vezető.

1926—27: újra *Kiss Gyula*, aki mellett *Máriássy Lajos* az újonnan alakult profi alszövetség, a PLASZ kapitányi tisztjét vállalta el.

1928: *Kiss Tivadar*. A szövetségi alelnök csak rövid időre, átmenetileg vállalta ezt a tisztséget is.

1929-től sűrűn változtak a kapitányok. Egymás után jött *Földessy János*, a BEAC egykori játékosa, majd vezetője, *Pataki Mihály*, a sokszoros válogatott középcsatár, újra *Minder*, újra *Máriássy*, azután az amatőr alszövetségből kinőtt *Nádas Ödön*, a főiskolások, majd a vasutasok egyik vezetője, az addig uralkodó „szép futball” elvét elvető, az erőteljes játéokra esküvő „oroszlán-kapitány”. Mellette *Fábián Pál*, mint profi szövetségi kapitány működött. Lemondásuk után hosszabb időre nyugovóra jutott a kapitány kilétének vitás kérdése.

1934—1939: *Dietz Károly*. A MAFC egykori középfedezete, az 1918-as őszirózsás forradalom rendőrfőkapitánya egyike volt a legnépszerűbb kapitányoknak, akit csak a kormánybiztosság bevezetésével állítottak félre.

1939—1944: egymás után vette át a tisztséget *Ginzery Dénes* mérnök, a MAFC és az MTK egykori kapusa, *Fábián József*, aki a BEAC-ban játszott és végül *Vághy Kálmán*, a középmagyar alszövetség vezetőségéből.

A felszabadulás után az első szövetségi kapitányt már újra a közgyűlés választotta.

1945—1948: *Gallowich Tibor*. Elsőrangú játékos, az NSC kapusa, kitűnő szakember, remek edző, jeles sportíró és ritka gerinces, becsületes férfi. Nem sportbeli hibák, egyéni gyengeségei miatt kellett lemondani.

1949—1956: *Sebes Gusztáv*. Az MTK egykori válogatott játékosa, a kiváló edző nem viselte mindig pontosan a „szövetségi kapitány” címet, hiszen közben az OTSB társelnöke is volt. Ám mint a magyar futballnak éveken át legfőbb irányítója és elsősorban az élgárda vezetője, ezt a feladatkört ő töltötte be. Eleinte mintaszerűen, később legjobban igyekezete ellenére is hibázva: a „sztárok” egyre növekvő hatalmaskodását, terrorját nem tudta le törni. Jóindulata, a játékosok sportszerűségébe vetett hite buktatta meg.

1957—1965: *Baróti Lajos*. A győriek és szegediek jeles játékosa nehéz viszonyok közt vette át munkakörét, s bizony eleinte sokat botladozott. Mégiscsak évek múlva, szinte akkor bukott meg, — amikor végre teljes mértékben elsajátította a feladatkör betöltésére szükséges tudást, megszerezte a kellő tapasztalatot és emberismeretet.

1966—1967: *Illovszky Rudolf*. A Vasas roppant lelkes játékosából igyekvő, szorgalmas kapitány lett, csak a személyi nehézségeket nem tudta legyőzni.

1968-tól: *Sós Károly*: Az NSC, a Vasas, a miskolci profiklub, az Attila, végül a Gamma jeles játékosa, majd edzője nagy sikerű NDK-beli szaktanácsadói munkássága befejeztével tért haza és vállalta el nehéz tisztségét. A marseille-i V. B.-selejtező elvesztése után lemondott.

A magyar bajnokságok eredményei

I. K O R S Z A K

Év	Bajnok	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.
1901	BTC	MUE	FTC	Műgye- tem	BSC	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1902	BTC	FTC	33 FC	BSC	MUE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1903	FTC	BTC	MTK	Postás	33 FC	MUE	MAC	Tőrekvés	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1904	MTK	FTC	BTC	MUE	MAC	MAC	Műgyetem	33 FC	TTC	—	—	—	—	—	—	—	—
1905	FTC	Postás	MTK	UTE	MAC	TTC	33 FC	MUE	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1906/7	FTC	MAC	MTK	BAK	Typografia	UTE	TTC	33 FC	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1907/8	MTK	FTC	MAC	UTE	Tőrekvés	BTC	TTC	BAK	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1908/9	FTC	MAC és Kassai AC	BTC	MTK	TTC	BAK	Tőrekvés	UTE	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1909/10	FTC	MTK és ETO	NSC	BAK	BTC	TTC	UTE	Tőrekvés	MAC	—	—	—	—	—	—	—	—
1910/11	FTC	MTK és Kassai AC	Tőrekvés	BAK	BTC	MAC	TTC	NSC	33 FC	UTE	—	—	—	—	—	—	—
1911/12	FTC	MTK és Tatabánya	BAK	MAC	TTC	Tőrekvés	NSC	BTC	33 FC	III. ker.	—	—	—	—	—	—	—
1912/13	FTC	MTK és ETO	BTC	MAC	33 FC	BAK	Tőrekvés	UTE	NSC	TTC	—	—	—	—	—	—	—
1913/14	MTK	FTC	Tőrekvés	BTC	MAC	33 FC	III. ker	UTE	BAK	NSC	—	—	—	—	—	—	—
1914/15	A h á b o r ú m í a t t b a j n o k s á g o t n e m r e n d e z e t t a s z ö v e t s é g																
1915/16	A h á b o r ú m í a t t b a j n o k s á g o t n e m r e n d e z e t t a s z ö v e t s é g																
1916/17	MTK ¹	Tőrekvés	UTE	FTC	III. ker	Vasas	BAK	MAC	BTC	33 FC	KAC	FővTKör	—	—	—	—	—
1917/18	MTK ¹	FTC	Tőrekvés	Vasas	UTE	III. ker	33 FC	BAK	BTC	MÁV GGy	KAC	MAC	—	—	—	—	—
1918/19	MTK ¹	FTC	UTE	TTC	Vasas	III. ker	33 FC	KAC	BTC	Tőrekvés	BAK	MÁV GGy	—	—	—	—	—
1919/20	MTK	KAC	FTC	Tőrekvés	BTC	Vasas	UTE	MAC	III. ker.	BAK	TTC	NSC	—	—	—	—	—
1920/21	MTK	UTE és Szegedi AK	FTC	III. ker	Tőrekvés	VII. ker	KAC	BTC	TTC	MAC	Vasas	BAK	—	—	—	—	—
1921/22	MTK	FTC és Szegedi AK	UTE	Tőrekvés	III. ker	VAC	Vasas	BTC	MAC	KAC	TTC	VII. ker.	—	—	—	—	—
1922/23	MTK	UTE és Szombath.	FTC	Vasas	Tőrekvés	VAC	III. ker	Zugló	BTC	KAC	MAC	MAFC	—	—	—	—	—
1923/24	MTK	FTC és Szombath.	UTE	BTC	VAC	Zugló	Tőrekvés	III. ker	Vasas	KAC	33 FC	UTSE	—	—	—	—	—
1924/25	MTK	FTC	Vasas	III. ker	UTE	NSC	VAC	KAC	BEAC	Tőrekvés	Zugló	BTC	—	—	—	—	—
1925/26	FTC	MTK és Miskolc V.	Vasas	UTE	NSC	KAC	III. ker.	33 FC	BEAC	ETC	Tőrekvés	VAC	—	—	—	—	—

II. K O R S Z A K

Professzionális bajnokságok

1926/27	Ferencv.	Újpest	Hungária	Sabaria	III. ker.	Vasas	Bástya	Nemzeti	Kispest	Budai	—	—	—	—	—	—	—
1927/28	Ferencv.	Hungária	Újpest	Sabaria	III. ker.	Nemzeti	Bástya	Budai	Kispest	Vasas	Borsnai	Attila	—	—	—	—	—
1928/29	Hungária	Ferencv.	Újpest	Bocskai	Bástya	III. ker.	Nemzeti	Somogy	Pécs-	Budai	Vasas	Sabaria	—	—	—	—	—
1929/30	Újpest	Ferencv.	Hungária	III. ker.	Bocskai	Kispest	Budai	Bástya	Pécs-	Nemzeti	Attila	Somogy	—	—	—	—	—
1930/31	Újpest	Hungária	Ferencv.	Bocskai	Nemzeti	III. ker.	Sabaria	Vasas	Budai	Kispest	Bástya	Pécs-	—	—	—	—	—
1931/32	Ferencv.	Újpest	Hungária	Bocskai	III. ker.	Budai	Somogy	Attila	Kispest	Nemzeti	Vasas	Sabaria	—	—	—	—	—
1932/33	Újpest	Hungária	Ferencv.	III. ker.	Budai	Bocskai	Kispest	Szeged	Attila	Nemzeti	Somogy	Soroksár	—	—	—	—	—
1933/34	Ferencv.	Újpest	Bocskai	Hungária	Szeged	Kispest	Budai	Phöbus	III. ker.	Attila	Somogy	Nemzeti	—	—	—	—	—
1934/35	Újpest	Ferencv.	Hungária	Szeged	Kispest	Phöbus	Soroksár	Budai	Bocskai	III. ker.	Attila	Somogy	—	—	—	—	—

N E M Z E T I B A J N O K S Á G A I

1935/36	Hungária	Újpest	Ferencv.	Phöbus	Kispest	Bocskai	Szeged	III. ker.	Budai	Budafok	Soroksár	Tőrekvés	SalBTC	Attila	—	—	—
1936/37	Hungária	Ferencv.	Újpest	Phöbus	Nemzeti	Bocskai	Elektrom.	Szeged	Budai	Kispest	Budafok	Haladás	III. ker.	Soroksár	—	—	—
1937/38	Ferencv.	Újpest	Hungária	Kispest	Elektrom.	Bocskai	Nemzeti	Szeged	Szűrketaxi	Budafok	Bocskai	Tőrekvés	ETO	Budai	—	—	—
1938/39	Újpest	Ferencv.	Hungária	Kispest	Szeged	Nemzeti	Budafok	Phöbus	Szolnok	Elektrom.	Szűrketaxi	Bocskai	Zugló	Salg. SE	—	—	—
1939/40	Ferencv.	Hungária	Újpest	Szeged	Kispest	Tőrekvés	Elektrom.	Gamma	Szolnok	Elektrom.	Bocskai	Sz. Halad.	Kassa	Nemzeti	—	—	—
1940/41	Ferencv.	Újpest	Szeged	Szolnok	Csepel	Diósgyőr	Elektrom.	SalBTC	Gamma	Kispest	BSZKRT	Tokod	Tőrekvés	Sz. Haladás	—	—	—
1941/42	Csepel	Újpest	Szolnok	Szeged	NAC	Ferencv.	Gamma	DIMÁVAG	SalBTC	Elektrom.	Kispest	Újvidék	Kolozsvár	Lampart	—	—	—
1942/43	Csepel	NAC	Ferencv.	Gamma	SalBTC	Vasas	Újpest	Szolnok	Kispest	Kolozsvár	Újvidék	DIMÁVAG	Elektrom.	Sz. Halad.	SZVSE	MÁVAG	—
1943/44	NAC	Ferencv.	Kolozsvár	Gamma	Újpest	Újvidék	SalBTC	Szolnok	Csepel	Kispest	DIMÁVAG	Debrecen	Vasas	Sz. Tisza	Szeged	Tőrekvés	—
1944 ősz	f é l b e s z a k a d t																

III. K O R S Z A K

1945 tavasz 1945/46	Újpest ¹	Ferencv.	Csepel	Kispest	Vasas	MTK	EMTK	Budai B.	Zugló	MÁVAG	Ganz	NSC	ERSO ²	Dorog ³	Szolnok ³	Győr ³	—
	Újpest	Vasas	Csepel	Szeged	Ferencv.	MTK	Debrecen	SzAC	Kispest	Szombath.	ERSO ⁴	Dorog ⁴	Szolnok ⁴	Győr ⁴	Pécsi Vasutas ⁴	Zugló ⁴	SalBTC ⁴
1946/47 1947/48 1948/49 1949/50	Újpest Csepel Ferencv. Honvéd	Kispest Vasas MTK ÉDOSZ	Vasas Ferencv. Kispest Újpest Csepel	Ferencv. Kispest Újpest Csepel	MTK Újpest Csepel Újpest	Csepel MTK SZAC Vasas	SzAC Szombath. MATEOSZ Vasas Győr	Debrecen MATEOSZ MATEOSZ Teherfuvar	Szeged SalBTC Győr Dorog	Szolnok SZAC Szombath. SalBTC	Szombath. Győr SalBTC Postás	Győr Szeged Soroksár Szombath.	Dorog Elekt.o. Tatabánya Előre	ERSO EMTK Szeged Nagy- kanizsa Előre	Perecs Szolnok Kistext Soroksár	Testvériség Debrecen Goldberger Debrecen	MOGÚ
1950 ősz ⁵ 1951	Honvéd Bp. Bástya	Textiles Honvéd	Újpest Újpest	Csepel Vasas	Dorog Csepel	Vasas Kinizsi	Salgótarján Győr	Diósgyőr Dorog	Győr Salgótarján	ÉDOSZ Szegedi Honvéd Salgótarján	Szombath. Diósgyőr	Szeged Szombath.	Postás Sortex	Szegedi Petőfi	BDSE	Tatabánya	
1952	Honvéd	Bp. Bástya	Dózsa	Vasas	Csepel	Győr	Szombath.	Dorog	Kinizsi	Salgótarján	Szegedi Honvéd Csepel	Postás	Diósgyőr	Pécsi Lok.			
1953	Vörös Lob.	Honvéd	Vasas	Dózsa	Kinizsi	Győr	Szombath.	Szegedi Honvéd Izzó Dózsa	Salgótarján	Dorog		Sztálinv.	Postás	Sortex			
1954 1955 1956	Honvéd Honvéd	Vörös Lob. Vörös Lob.	Kinizsi Kinizsi	Vasas Vasas	Dózsa Dorog	Dorog Salgótarján	Győr Pécs	Diósgyőr Csepel	Salgótarján	Szombath. Szombath.	Salgótarján Győr	Csepel Diósgyőr	SZEAC Izzó	Sztálinv. Szolnoki L.			
1957 tavasz ⁵	Vasas	MTK	Ú. Dózsa	FTC	Csepel	SalBTC	Pécs	Tatabánya	Dorog	SZEAC	Honvéd	Haladás					
1957/58 1958/59 1959/60 1960/61 1961/62 1962/63 1963 ősz ⁵ 1964 1965 1966	MTK Csepel Ú. Dózsa Vasas Vasas FTC Győr FTC Vasas Vasas	Honvéd MTK FTC Ú. Dózsa Ú. Dózsa MTK Honvéd Honvéd FTC FTC	FTC Honvéd Vasas MTK FTC Ú. Dózsa FTC Tatabánya Ú. Dózsa Tatabánya	Tatabánya Vasas MTK FTC Tatabánya Dorog Komló Győr Győr Ú. Dózsa Honvéd Ú. Dózsa	Vasas Ú. Dózsa Diósgyőr SalBTC MTK Honvéd Vasas Vasas Győr Győr	SalBTC Tatabánya Tatabánya SZEAC Dorog Győr Pécs Ú. Dózsa Vasas Tatabánya Csepel Dorog SalBTC Honvéd	Ú. Dózsa FTC Honvéd Tatabánya Honvéd Pécs MTK MTK Pécsi D. Pécsi D.	Haladás SalBTC SZEAC Győr Pécsi Dózsa Tatabánya Csepel Dorog MTK Csepel	DIMÁVAG DIMÁVAG SalBTC Honvéd SZEAC Vasas Tatabánya Csepel SalBTC DIMÁVAG	Dorog Dorog Pécsi D. Csepel Győr Komló Dorog DIMÁVAG Csepel MTK	Pécsi D. BVSC Pécsi D. Pécsi D. SalBTC SZEAC SZEAC Pécsi D. Komló Dorog Duna- újváros Haladás	Komló Miskolc Haladás Debrecen Ózd SalBTC Pécsi D. Debrecen Komló Ózd	SZEAC Győr BVSC Debrecen Csepel Haladás Debrecen SZEAC Dorog				
1967	FTC	Ú. Dózsa	Győr	Vasas	Tatabánya	Honvéd	Diósgyőr	Csepel	SZEAC	MTK	Pécsi D.	Haladás	SalBTC	Duna- újváros Győr	Komló	Eger	
1968	FTC	Ú. Dózsa	Vasas	Honvéd	Csepel	Pécsi D.	Tatabánya	Dunaújvá- ros Tatabánya	Egyetértés	Haladás	MTK	SalBTC	Diósgyőr		Videoton	SZEAC	
1969	Ú. Dózsa	Honvéd	FTC	Vasas	Rába ETO	Pécsi D.	Csepel	Tatabánya	MTK	SalBTC	Haladás	Komló	Diósgyőr	Dunaújv.	Egyetértés	Eger	

¹ = Hadibajnokságok ² = Budapest-bajnokság ³ = a selejtezők első négy helyezettje ⁴ = „második tíz” első hét helyezettje ⁵ = egyidényes bajnokság
Amíg megrendezték az országos vidéki bajnoki döntőket, ezek győzteseit a budapesti II. helyezettjei
szel együtt tüntetjük fel, — akár megváltak a budapesti bajnokkal az elsőségért, akár nem.

rekordok feljegyzések

*(Magyar bajnoki
csúcsteljesítmények,
érdekességek, adatok)*

Az MLSZ megalakulása: 1901. január 19.

Az első bajnokság kiírása: 1901. február 4-i igazgatótanács ülésén

Az első bajnoki mérkőzés: 1901. február 17. (BTC—BSC 4:0)

Az első bajnoki gól szerzője: Ray Ferenc, BTC (ugyanakkor)

Az első mesterhármás („hat trick”, három gól egymás után): Róka János (ugyanakkor)

Egyéni bajnoki gólrekord: 11 gól (Károly Jenő lőtt ennyit 1905. október 15-én az MTK—Műegyetemi FC mérkőzésen)

Évi gólrekord: 66 gól (Deák Ferenc SZAC lőtt ennyit az 1945/46. évi, hosszú bajnokságban, 36 meccsen.)

Rekord átlag: Mérkőzésenként 2,15 gól (Zsengellér az 1938/39-es bajnokságban lőtt 56 gólt 26 mérkőzésen)

Egyesületi gólrekordok:

- a) az amatőr időkben: 147 (az MTK érte el az 1917/18-as hadibajnokságban) és 116 (az MTK érte el az 1918/19-es bajnokságban)
- b) a profi időkben: 124 (a Ferencváros érte el az 1941/42-es bajnokságban, mint 6. helyezett)
- c) a felszabadulás után: 184 gól (az Újpest érte el az 1945/46-os hosszú bajnokságban) és 140 (a Ferencváros érte el 1948/49-ben)

Ki hányszor volt bajnok 1901 és 1969 között:

FTC (Ferencváros) 21, MTK (Hungária, Bástya, Vörös Lobogó) 18 (közte 3 hadibajnokság), UTE (Újpest, Ú. Dózsa) 10, Vasas és Bp. Honvéd 5—5, Csepel 4, BTC 2, NAC és Győri ETO 1—1 ízben.

Milyen pontkülönbséggel nyerték a csapatok a bajnokságot évről évre 1901 és 1969 között?

- a) az amatőr időkben: 6, 6, 2, 1, 0 (csak gólkülönbséggel), 2, 3, 6, 3, 8, 8, 7, 6, 8, 12, 4 (az utóbbi három hadibajnokság), 10, 8, 1, 3, 10, 8, 2,
- b) a profi korszakban (1926—1944): 7, 4, 1, 2, 5, 8, 1, 2, 2, 5, 1, 3, 1, 0 (gólaránnyal), 11, 4, 3, 13
- c) a felszabadulás után: 3, 7, 6, 1, 11, 4, 3, 4, 2, 3, 5, 4, (a félbeszakított 1956-osat nem számítjuk), 1, 1, 0 (gólaránnyal), 4, 2, 6, 0 (gólaránnyal), 3, 3, 6, 8, 1 és 4.

A csúcseredményt tehát a NAC 1943/44-es bajnokcsapata érte el, 13 pontos különbséggel: 1. NAC 49 pont, 2. Ferencváros 36 pont.

A legnagyobb gólkülönbségű I. osztályú bajnoki eredmény:

20:0 (MAC—Typográfia, 1908. március 8-án)

- a) az amatőr korszakban: a fenti
- b) a profi korszakban: 15:0 (Újpest—III. ker. 1937. március 21)
- c) a felszabadulás után: 16:0 (Újpest—NSC 1945. május 21) (budapesti bajnokság) és 14:0 (Bp. Vörös Lobogó—Szegedi Haladás 1954. szeptember 12)

tartalom

I. rész (1901—1926) A magyar amatőrizmus élete és halála	3
Bevezetés	5
Az első bajnokság — 100 százalékos BTC-siker (1901)	9
Az év játékosa: <i>Ray Ferenc</i>	14
Egyre furcsább és viharosabb osztályozók (1902)	16
Az év játékosa: <i>Ordódy Béla</i>	24
A Ferencváros első bajnoksága (1903)	26
Az év játékosa: <i>Pokorny József</i>	32
Először bajnok az MTK — 19 évesekkel (1904)	33
Az év játékosa: <i>Pozsonyi Imre</i>	39
A legvitásabb bajnokság (1905)	40
Az év játékosa: <i>Bodor Ödön</i>	44
Először ősztavaszi beosztásban (1906/7)	46
Az év játékosa: <i>Borbás Gáspár</i>	50
Az esélyesek elhullanak — veretlenül bajnok az MTK (1907/8)	52
Az év játékosa: <i>Domonkos László</i>	56
Megkezdődik az FTC bajnoki sorozata (1908/9)	57
Az év játékosa: <i>Rumbold Gyula</i>	60
Átigazolási izgalmak (1909/10)	62
Az év játékosa: <i>Károly Jenő</i>	67
A Csepel első „betörési” kísérlete (1910/11)	69
Az év játékosa: <i>Bíró Gyula</i>	74
Újra nyolcpontos különbséggel bajnok az FTC (1911/12)	76
Az év játékosa: <i>Schlosser Imre</i>	80
A Dunába potyog a közönség (1912/13)	82
Az év játékosa: <i>Bodnár Sándor</i>	85
Az MTK gyümölcse megéri (1913/14)	88
Az év játékosa: <i>Zsák Károly</i>	93
Bajnokságok nélkül (1914/15/16)	95
Az év játékosa: <i>Schaffer Alfréd</i>	99

A 18:0-ás rekordcsapat (1916/17)	101
Az év játékosa: <i>Plattkó Ferenc</i>	103
Orth feltűnése (1917/18)	105
Az év játékosa: <i>Orth György</i>	108
Új csillag az MTK-ban (1918/19)	111
Az év játékosa: <i>Braun József</i>	115
Újra „békebajnokság” (1919/20)	117
Az év játékosa: <i>Fogl Károly</i>	121
Újpest előretör, de az MTK is erősít (1920/21)	123
Az év játékosa: <i>Blum Zoltán</i>	126
A kisperest profiper: (1921/22)	128
Az év játékosa: <i>Molnár György</i>	134
Az újpesti pályaaavatón is a hazaiak győztek (1922/23)	136
Az év játékosa: <i>Mándi Gyula</i>	143
Az aranylánc (1923/24)	145
Az év játékosa: <i>Jeny Rudolf</i>	148
A 11:2 éve (1924/25)	149
Az év játékosa: <i>Takács József</i>	154
Orth sérülése véget vet az MTK-korszaknak (1925/26)	156
Az év játékosa: <i>Pataki Mihály</i>	158
 II. rész (1926—1935) Külön utakon	161
Bevezetés	163
Lassacskán alakulnak ki a csapatok (1926/27)	167
Az év játékosa: <i>Kohut Vilmos</i>	173
Erősítések itthoniakból, külföldiekből (1927/28)	174
Az év játékosa: <i>Bukovi Márton</i>	178
Hogy nyerte meg első bajnokságát a Hungária? (1928/29)	180
Az év játékosa: <i>Kalmár Jenő</i>	184
Régi erények diadala — új köntösben (1929/30)	186
Az év játékosa: <i>Borsányi Ferenc</i>	190
Újpest megtoldja mesterhármását (1930/31)	191
Az év játékosa: <i>Avar István</i>	195
A százszázalékos bajnokság (1931/32)	196
Az év játékosa: <i>Turay József</i>	201
Újpest sikerrel fiatalít (1932/33)	203
Az év játékosa: <i>Lázár Gyula</i>	206
Turay távozása, Korányi lábtörése, Polgár esete (1933/34)	208
Az év játékosa: <i>Polgár Gyula</i>	212

Szegedtől kétszer is kikap, mégis újra bajnok az Újpest (1934/35)	214
Az év játékosa: <i>Szalay Antal</i>	218
III. r é s z (1935—1944) Nemzeti Bajnokság egy nemzeti- etlen korban	221
Bevezetés	223
Schaffernak nem kell erősítés (1935/36)	225
Az év játékosa: <i>Cseh László</i>	229
Spéci ismétél, sztrájk a Fradiban (1936/37)	232
Az év játékosa: <i>Titkos Pál</i>	236
Egy nagysikerű Fradi-év (1937/38)	238
Az év játékosa: <i>Toldi Géza</i>	242
Zsengellér rekordéve (1938/39)	244
Az év játékosa: <i>Zsengellér Gyula</i>	247
A legdrámaibb (1939/40)	250
Az év játékosa: <i>Bíró Sándor</i>	256
Kék-fehérek nélkül (1940/41)	258
Az év játékosa: <i>Sárosi György</i>	261
A Csepel — és a Vasas! — az érdeklődés középpontjá- ban (1941/42)	263
Az év játékosa: <i>Bodola Gyula</i>	267
A Csepel ismétél (1942/43)	269
Az év játékosa: <i>Szalay István</i>	272
Először nyer bajnokságot vidéki csapat (1943/44)	274
Az év játékosa: <i>Sárvári-Spielmann Ferenc</i>	280
Elfogynak a csapatok és a játékosok (1944 ősz)	282
Az év játékosa: <i>Rudas Ferenc</i>	284
IV. r é s z (1945—1969) Az új magyar labdarúgás bajno- kai	287
Bevezetés	289
Gyors talpraállás — gyorsbajnokság (1945 tavasz—nyár)	291
Az év játékosa: <i>Balogh Sándor</i>	294
A hosszú bajnokság is az Újpesté (1945/46)	296
Az év játékosa: <i>Deák Ferenc</i>	299
Az Újpest nyolcadik bajnoksága (1946/47)	301
Az év játékosa: <i>Szusza Ferenc</i>	304

Az odadobott bajnokság (1947/48)	306
Az év játékosa: <i>Marosvári Béla</i>	310
Viharok a Ferencváros körül (1948/49)	311
Az év játékosa: <i>Kispéter Mihály</i>	315
Megszületik a Honvéd csapata — és bajnoksága (1949/50)	318
Az év játékosa: <i>Grosics Gyula</i>	321
„Bombacsapatok” — átcsoportosításokkal (1950 ősz) ...	323
Az év játékosa: <i>Puskás Ferenc</i>	327
Végre bajnok a kék-fehér csapat — piros-fehérben (1951)	329
Az év játékosa: <i>Palotás Péter</i>	333
Üldözőversenyben veretlenül győz a Honvéd (1952) ...	334
Az év játékosa: <i>Bozsik József</i>	337
Egy szabadrúgás döntött (1953)	339
Az év játékosa: <i>Hidegkuti Nándor</i>	343
A 9:7-es rangadó éve (1954)	345
Az év játékosa: <i>Kocsis Sándor</i>	350
Egy „öncsonkító” bajnokság (1955)	351
Az év játékosa: <i>Szilágyi Gyula</i>	356
A sok túra közt elvész a bajnokság (1956)	358
Az év játékosa: <i>Szojka Ferenc</i>	361
Az új nagycsapat bajnoki diadala (1957)	363
Az év játékosa: <i>Bundzsák Dezső</i>	367
Az MTK megifjodása (1957/58)	369
Az év játékosa: <i>Sipos Ferenc</i>	373
Tizedikből első (1958/59)	375
Az év játékosa: <i>Tichy Lajos</i>	379
Feltámadás Újpesten (1959/60)	381
Az év játékosa: <i>Göröcs János</i>	385
Hat pont hátrányból — négy pont előny (1960/61)	387
Az év játékosa: <i>Berendi Pál</i>	390
A Vasas újráz! (1961/62)	392
Az év játékosa: <i>Mészöly Kálmán</i>	396
A tartalékgárda diadala (1962/63)	398
Az év játékosa: <i>Fenyvesi Máté dr.</i>	402
Győr gólaránya a legjobb a holtversenyző hármasban (1963 ősz)	404
Az év játékosa: <i>Palotai Károly</i>	408
Most bírta a hajrát a Ferencváros! (1964)	409
Az év játékosa: <i>Sándor Károly</i>	412

A jobb idegek döntöttek (1965)	415
Az év játékosa: <i>Mátrai Sándor</i>	418
A Vasas igazolja önmagát (1966)	421
Az év játékosa: <i>Farkas János</i>	426
Csupa válogatott játékos — egységgé forr (1967)	427
Az év játékosa: <i>Albert Flórián</i>	431
A gólgyártók csapatát megelőzi a biztonságiak gárdája (1968)	433
Az év játékosa: <i>Szűcs Lajos</i>	439
Támadni kell, támadni jó	441
Az év játékosa: <i>Bene Ferenc</i>	446
A vezetőség élén	449
Függelék: A magyar labdarúgó-bajnokságok áttekintő kimutatása	
Rekordok, feljegyzések	457

1500, -

Ára: 35,— Ft